

Labas prakses rokasgrāmata videosaites izmantošanā saskaņā ar Pierādījumu konvenciju

Publicējis
Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences (HCCH)
pastāvīgais birojs
Churchillplein 6b
2517 JW Hāga
Nīderlande

 +31 70 363 3303

 +31 70 360 4867

secretariat@hcch.net
www.hcch.net

PRIEKŠVārds

HCCH Pastāvīgā biroja vārdā man ir tas gods iepazīstināt ar *Labas prakses rokasgrāmatu videosaites izmantošanā* saskaņā ar 1970. gada 18. marta Konvenciju par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās (Pierādījumu konvencija).

Konvencijas izstrādātāji tālredzīgi izraudzījās tehnoloģiski pilnīgi neitrālu pieeju. Šī rokasgrāmata ir apliecinājums tam, ka šī pieeja ir izturējusi laika pārbaudi. Tehnoloģiju izmantošana Konvencijas darbības sekmēšanai ir nodrošinājusi, ka tā spēj neatpalikt no strauji mainīgās mūsdienu pasaules realitātes. Tuvojoties piecdesmitajai jubilejai, Pierādījumu konvencija joprojām piesaista arvien jaunas līgumslēdzējas puses no visas pasaules.

Kopš Pierādījumu konvencijas piemērošanas praktiskās rokasgrāmatas trešā izdevuma 2016. gadā, ņemot vērā videosaites un videokonferenču tehnoloģiju arvien biežāko izmantošanu, šajā jomā ir radusies nepieciešamība pēc detalizētākiem un precīzākiem norādījumiem.

Šīs rokasgrāmatas tapšanā ir izmantotas diskusijas Ekspertu grupā videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošanā pierādījumu iegūšanai ārvalstīs, kuras vadītājs ir Austrālijas Federālās tiesas priekšsēdētājs *James Allsop*. Ekspertu grupas darbs notika saskaņā ar *HCCH* Vispārējo lietu un politikas padomes pilnvarojumu pēc Pierādījumu konvencijas praktiskās darbības Īpašās komisijas ieteikuma. Tajā ir iekļautas arī atsauces uz atbildēm, ko sniegušas par Konvencijas īstenošanu un ikdienas darbību atbildīgās līgumslēdzēju pušu iestādes.

Lielāko izstrādes un sagatavošanās darbu Pastāvīgajā birojā veica *Mayela Celis* (bijusī galvenā juridiskā darbiniece) un *Brody Warren* (juridiskais darbinieks). Pateicība pienākas arī *Keith Loken* (pie Pastāvīgā biroja norīkotajam konsultantam un ASV Valsts departamenta starptautisko privāttiesību juriskonsulta palīgam) par ieguldījumu rokasgrāmatas projekta izstrādē. Vēlos pateikties arī Ekspertu grupas locekļiem par viņu novērojumiem un komentāriem. Visbeidzot, īpaša pateicība par rokasgrāmatas izstrādes pabeigšanu ieguldīto darbu pienākas Dr. *Gérardine Goh Escolar* (pirmā sekretāre), *Rym Laoufi* (bijusī juridiskā darbiniece) un *Lydie De Loof* (izdevniecības darbiniece), kā arī daudzajiem projektā iesaistītajiem Pastāvīgā biroja praktikantiem. Viņu ir pārāk daudz, lai šeit visus nosauktu, tomēr es vēlos izteikt atzinību par viņu ieguldījumu.

Šī rokasgrāmata ir aktualizēta 2019. gada novembrī. Iesakām lasītājiem regulāri apmeklēt *HCCH* tīmekļa vietni, kur ir pieejama ar Konvenciju saistīta papildu praktiskā informācija un jaunumi.

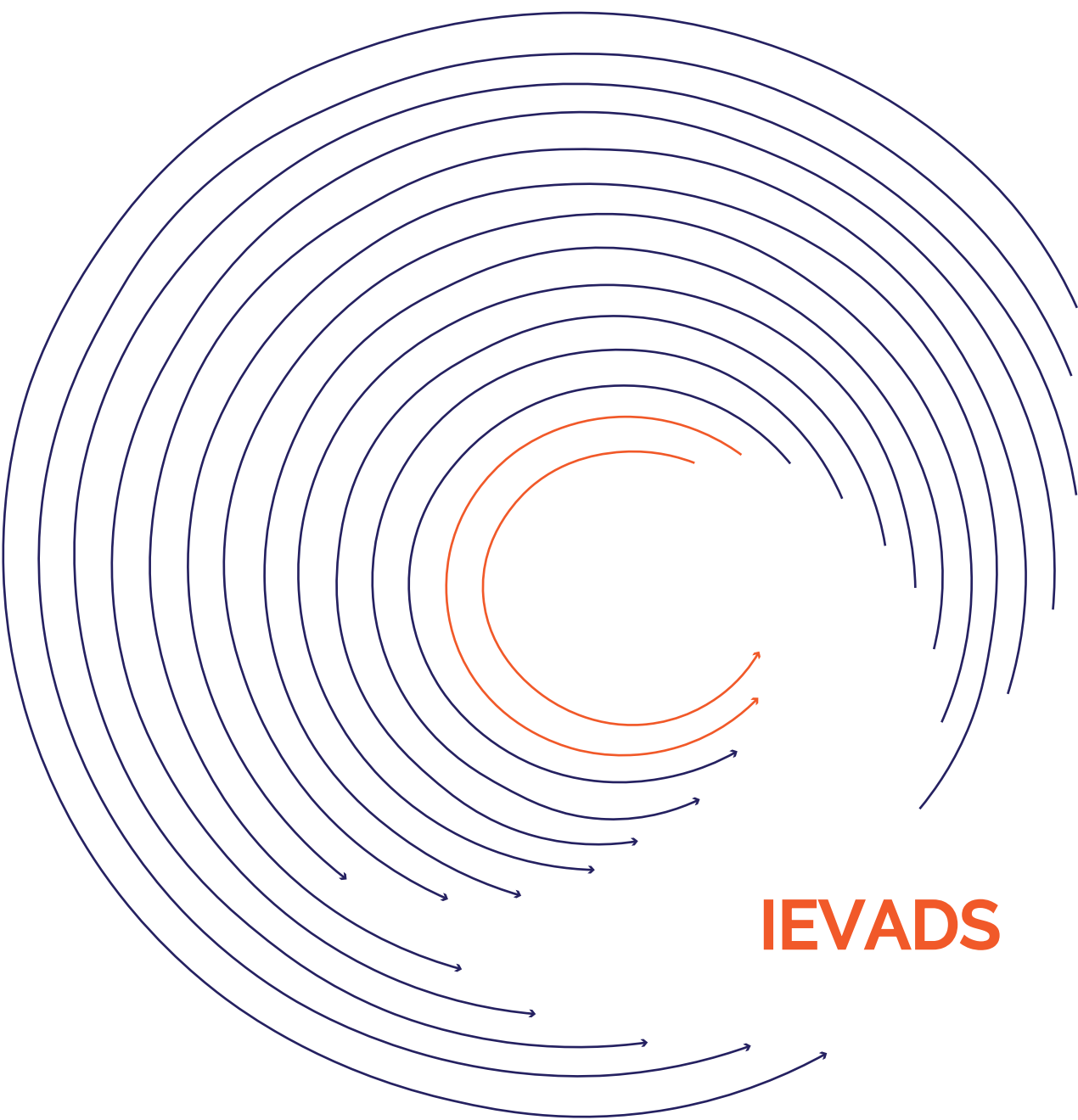
Esmu pārliecināts, ka, līdzīgi kā Pierādījumu rokasgrāmata, ko joprojām plaši izmanto un uz ko atsaucas, šīs rokasgrāmatas papildinājums izrādīsies tikpat noderīgs Konvencijas lietotājiem.

Christophe Bernasconi | Ģenerālsekretārs

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	7
KAS IR VIDEOSAITE?.....	13
PAR ŠO ROKASGRĀMATU	17
GLOSĀRIJS	25
A DAĻA VIDEOSAITES IZMANTOŠANAS UZSĀKŠANA	33
A1 SĀKOTNĒJIE APSVĒRUMI	35
A1.1 Juridiskais pamats.....	36
a. Videosaites izmantošana saskaņā ar valsts tiesību aktiem.....	37
b. Videosaites izmantošana saskaņā ar citiem aktiem	40
c. Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvenciju.....	41
A1.2 Tieša un netieša pierādījumu iegūšana	44
A1.3 Pierādījumu iegūšanas juridiskie ierobežojumi	48
A2 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR I NODAĻU	50
A2.1 Tiesiskās palīdzības lūgumi	50
A2.2 Tiesiskās palīdzības lūguma saturs, forma un nosūtīšana	51
A2.3 Atbilde uz tiesiskās palīdzības lūgumu	53
A2.4 Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu informēšana vai izsaukšana	54
A2.5 Klātbūtne un dalība tiesiskās palīdzības lūguma izpildē	55
a. Pušu un/vai to pārstāvju klātbūtne (7. pants)	55
b. Tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne (8. pants)	56
A2.6 Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi	58
A2.7 Zvērests/solījums.....	59
A2.8 Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana	60
A2.9 Krimināltiesību normas	61
A2.10 Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi	62
A2.11 Izmaksas	63
A3 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR II NODAĻU	65
A3.1 Konsuli un pilnvarotās personas.....	65
A3.2 Izpildes valsts atļaujas nepieciešamība	67
A3.3 Liecinieka informēšana.....	69
A3.4 Pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestādes pārstāvju ierašanās, klātbūtne un dalība... ..	70
A3.5 Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi	71
A3.6 Zvērests/solījums.....	72
A3.7 Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana	73
A3.8 Krimināltiesību normas	74
A3.9 Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi	75
A3.10 Izmaksas	76
B DAĻA. SAGATAVOŠANĀS UZKLAUSĪŠANAI UN TĀS VEIKŠANA, IZMANTOJOT VIDEOSAITI	79
B1 Iespējamo praktisko šķēršļu apsvēršana	82
B2 Laika plānošana un testēšana	85
B3 Tehniskais atbalsts un apmācība	87
B4 Piemērotu telpu rezervēšana	89
B4.1 Dokumentu un lietisko pierādījumu izmantošana	90
B4.2 Privāta saziņa	91
B4.3 Īpaši gadījumi	92
B5 Tulku izmantošana	93
B6 Ierakstīšana, protokolēšana un pārskatīšana	95
B7 Vide, izvietojums un protokols.....	98

B7.1	Kameru/audio kontrole	100
B7.2	Runāšanas kārtība	100
B7.3	Kārtība, kā rīkoties sakaru pārtraukuma gadījumā.....	101
C DAĻA. TEHNISKIE UN DROŠĪBAS ASPEKTI		103
C1	Aprīkojuma piemērotība	106
C1.1	Licencētas programmatūras izmantošana.....	107
C1.2	Komerčiālo pakalpojumu sniedzēju izmantošana	108
C2	Minimālie tehniskie standarti	110
C2.1	Kodeks	111
C2.2	Tīkli	113
C2.3	Joslas platums	114
C2.4	Šifrēšana	115
C2.5	Audio (mikrofoni un skaļruņi).....	116
C2.6	Video (kameronas un ekrāni)	117
PIELIKUMI		119
I	PIELIKUMS - Labas prakses piemēru apkopojums.....	127
II	PIELIKUMS - Skaidrojošas tabulas	133
III	PIELIKUMS - Praktiski piemēri	137
IV	PIELIKUMS - Neobligātā videosaites veidlapa	153
V	PIELIKUMS - Konvencijas teksts	161
VI	PIELIKUMS - Īpašās komisijas attiecīgie secinājumi un ieteikumi	1653
	Citētās judikatūras rādītājs	179
	Bibliogrāfija.....	183
	Saīsinājumi.....	23

IEVADS

“Pasaulē, kura aizvien paplašinās un kurā strauji progresē visas tehnoloģijas, dažas inovācijas spēj pārveidot un sekmēt pasaules visvecākās tradīcijas.”¹

1. Šajā rokasgrāmatā ir aplūkota videosaites tehnoloģijas² izmantošana pārrobežu pierādījumu iegūšanā saskaņā ar 1970. gada 18. marta Konvenciju par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās (Pierādījumu konvencija).
2. Pierādījumu konvencija tika parakstīta laikā, kad mūsdienu modernās tehnoloģijas vēl netika plaši lietotas, tomēr tās autoru izmantotā tehnoloģiski neitrālā valoda pieļauj šādu tehnoloģiju izmantošanu. Pierādījumu konvencijas praktiskās darbības Īpašā komisija vairākkārt ir atkārtoti apstiprinājusi, ka, līdzīgi pārējām konvencijām par tiesisko sadarbību, ne Pierādījumu konvencijas burts, ne gars nav šķērslis jaunu tehnoloģiju izmantošanai un ka Konvencijas darbībai to izmantošana var nākt par labu. Īpašā komisija ir arī norādījusi, ka videosaites un līdzīgu tehnoloģiju izmantošana pierādījumu iegūšanai atbilst Konvencijas pašreizējam regulējumam.³
3. Vairums Pierādījumu konvencijas līgumslēdzēju pušu, kuru patlaban ir vairāk nekā 60, neuzskata, ka pastāvētu kādi juridiski šķēršļi videosaites izmantošanai, lai atvieglotu pierādījumu iegūšanu saskaņā ar Konvenciju.⁴ Dažas no šīm līgumslēdzējām pusēm ir pilnībā gatavas videosaites tehnoloģiju izmantošanai, savukārt citām patlaban šādu iespēju nav. Piemēram, Eiropas Savienībā, neraugoties uz reģiona ciešo integrāciju un lielo atbalstu biežākai videosaites izmantošanai, dalībvalstis videosaiti joprojām izmanto “nekonsekventi”.⁵ Lai izmantotu visu šīs tehnoloģijas potenciālu un mudinātu to plašāk izmantot starptautiski Pierādījumu konvencijas kontekstā, ir nepieciešami papildu norādījumi šīs salīdzinoši neapgūtās jomas problēmu risināšanā.
4. Šajā sakarā Īpašā komisija 2014. gada maija sanāksmē, atbildot uz Austrālijas priekšlikumu, ierosināja HCCH Vispārējo lietu un politikas padomei izveidot ekspertu grupu, lai pētītu problēmas, ko varētu radīt videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošana, lai iegūtu

¹ R. A. Williams, “Videoconferencing: Not a foreign language to international courts”, *Oklahoma Journal of Law and Technology*, 7. sējums, Nr. 1., 2011, 1. lpp.

² Termins “videosaite” šajā rokasgrāmatā ir lietots visaptveroši, iekļaujot dažādas tehnoloģijas videokonferenču, neklātienēs dalības vai cita veida klātbūtnes ar video starpniecību nodrošināšanai. Vairāk par šo terminu sk. turpmāk iedaļā “Kas ir videosaite?”

³ 2003. gada ĪK C&R Nr. 4; 2009. gada ĪK C&R Nr. 55; 2014. gada ĪK C&R Nr. 20. Sk. arī glosārijā “Secinājumi un ieteikumi (jeb “C&R”)”.

⁴ Sk. valstu profilu aptaujas atbilžu kopsavilkumu par pierādījumu iegūšanu, izmantojot videosaiti, saskaņā ar 1970. gada 18. marta Hāgas Konvenciju par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās (Pierādījumu konvencija), pieejams HCCH tīmekļa vietnes sadaļas “Pierādījumi” apakšsadaļā “Taking of evidence by video-link” (“Pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti”), V daļas a) jautājums, VI daļas a) jautājums, VII daļas i) un q) jautājums [turpmāk “atbilžu kopsavilkums”].

⁵ Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās un komercietās, *Using videoconferencing to obtain evidence in civil and commercial matters under Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001: A practical guide*, Brisele, Eiropas Savienības Komisija, 2009, 6. lpp., pieejams vietnē: < https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-en.do?clang=en > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]. Sk. arī nesenos centienus saistībā ar Eiropas Savienības Padomes projektu “Handshake” (2014.-2017. gads), kas ir izklāstīts glosārijā un vairākkārt pieminēts rokasgrāmatā.

pierādījumus ārvalstīs.⁶

5. Vispārējo lietu un politikas padomes (CGAP) nākamajā sanāksmē 2015. gada martā tika nolemts, ka saskaņā ar Īpašās komisijas ieteikumu jāizveido ekspertu grupa, kuras galvenais pilnvarojums būtu izvērtēt iespējas risināt juridiskas, praktiskas un tehniskas problēmas, ko varētu radīt videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošana pierādījumu iegūšanā saskaņā ar Pierādījumu konvenciju. Ekspertu grupai tika uzdots arī izvērtēt dažādu pieejamo risinājumu vēlamību un iespējamību, ņemot vērā pašreizējo praksi valstīs un to starpā, kā arī pastāvošos reģionālos un starptautiskos dokumentos.⁷
6. Ekspertu grupa⁸ sanāca 2015. gada decembrī un noteica, ka galvenās praktiskās problēmas, kas varētu rasties, vislabāk būtu risināt, izmantojot labas prakses rokasgrāmatu, to papildinot ar detalizētiem un vienveidīgi izstrādātiem līgumslēdzēju pušu valstu profiliem, apkopojot tajos iekļaujamo informāciju ar anketas starpniecību. Grupa uzskatīja, ka ar rokasgrāmatu būtu detalizēti jākomentē videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošana Konvencijas darbībā, to galvenokārt balstot uz attiecīgajiem pantiem, un jāizvēlas praktiska pieeja, parādot lietotājiem, kā šīs tehnoloģijas varētu tikt izmantotas un kā tās būtu jāizmanto Konvencijas I nodaļas un II nodaļas mērķiem.⁹ Ekspertu grupa arī ierosināja izveidot nelielu apakšgrupu, kas nodarbotos ar izstrādi.

⁶ 2014. gada ĪK C&R Nr. 21.

⁷ 2015. gada CGAP C&R Nr. 9.

⁸ Ekspertu grupas darbā, ieskaitot rokasgrāmatas un valsts profila anketas izstrādi, dažādos darba posmos vai visā tā gaitā piedalījās šādi eksperti: **Andora:** Sara DIÉGUEZ; **Austrālija:** James ALLSOP (priekšsēdētājs); **Ķīnas Tautas Republika:** Haiibo GOU, Tailong WANG, Tanshuo XU, Yong ZHOU; **Kolumbija:** Maria José MONTAÑA CORREA, Lucia Teresa SOLANO RAMIREZ; **Čehijas Republika:** Jana VEDRALOVÁ; **Eiropas Savienība:** Jacek GARSTKA (Eiropas Komisija), Jaana POHJANMÄKI (Eiropas Savienības Padome), Xavier THOREAU (Eiropas Savienības Padome), Susana Fonte (Eurojust), Csaba Sandberg (Eurojust); **Somija:** Anna-Lena HALTTUNEN; **Francija:** Camille BLANCO, Nicolas CASTELL, Marie VAUTRAVERS; **Vācija:** Thomas KLIPPSTEIN, Stefanie PLÖTZGEN-KAMRADT, Nils SCHRÖDER, Dana TILLICH; **Indija:** Kajal BHAT; **Japāna:** Masayoshi FURUYA; **Korejas Republika:** Ha-Kyung JUNG, Jongsun KANG; **Latvija:** Voldemārs KIZINO, Viktors MAKUCEVIČS, Madara RIEKSTA; **Lietuva:** Gintarė BUSTAEVIENĒ, Vaida PETRAVIČIENĒ; **Meksika:** Alejandro León VARGAS; **Norvēģija:** Catherine WESTBYE-WIESE; **Nīderlande:** Willem T. WASLANDER; **Polija:** Paweł KOSMULSKI, Anna SALWA; **Portugāle:** Carlos GANDAREZ, Claudia Alexandra KONG, Nuno LÁZARO FONSECA; **Krievijas Federācija:** Ivan MELNIKOV; **Slovēnija:** Judita DOLŽAN; **Spānija:** Alegria BORRÁS; **Zviedrija:** Freddy LARSSON, Mari-Ann ROOS; **Šveice:** Silvia MADARASZ-GAROLLA; **Turcija:** Kansu KARA; **Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste:** David COOK, Nic TURNER; **Amerikas Savienotās Valstis:** Ada E. BOSQUE, Daniel KLIMOW, Katerina OSSENOVA.

⁹ Sk. "Ekspertu grupas videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošanā pierādījumu iegūšanai ārvalstīs ziņojums", CGAP adresētais 2015. gada decembra provizorisks dokuments Nr. 8, 3. lpp. (pieejams HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi").

7. 2016. gada martā *CGAP* apstiprināja mazākas apakšgrupas izveidi ekspertu grupas ietvaros, uzdodot tai izstrādāt un sagatavot šo rokasgrāmatu, kā arī tai pievienotos detalizētos valstu profilus.¹⁰
8. Neilgi pēc tam apakšgrupa sadarbībā ar Pastāvīgo biroju sāka darbu. Visā procesa gaitā, lai pienācīgi ņemtu vērā ģeogrāfisko un jurisdikciju daudzveidību, kā arī saskaņā ar ekspertu grupas ieteikumiem, Pastāvīgais birojs konsultējās ar trešām personām, proti, Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padomi (*CCBE*), *Eurojust*, Latīņamerikas Starptautiskās juridiskās sadarbības tīklu (*IberRed*) un Starptautisko Advokatūru asociāciju (*IBA*). Šī papildu apspriešanās nodrošināja, ka tiek uzklausi dažādu reģionu un juridisko tradīciju pārstāvji, daži no tiem — apakšgrupā nepārstāvēti.
9. Dalībnieku valstu institūcijām un kontaktinstitūcijām¹¹ un Pierādījumu konvencijas līgumslēdzējām pusēm, kam nav dalībnieka statusa, 2017. gada februārī tika izsūtīta valstu profilu aptauja, uz kuru saņemtās atbildes tika ievietotas *HCCH* tīmekļa vietnē kā valstu profilu saturs.¹² 2017. gadā, kā arī 2018. gada sākumā Pastāvīgais birojs turpināja rokasgrāmatas pētniecību un tās teksta izstrādi, un pēc vairākām 2018. gadā notikušajām izstrādes un apakšgrupas apspriešanās kārtām 2018. gada novembrī ekspertu grupa pilnā sastāvā apstiprināja rokasgrāmatas projektu. Tas tika iesniegts *CGAP* un galīgi apstiprināts 2019. gada jūnijā.¹³

¹⁰ 2016. gada *CGAP C&R* Nr. 20.

¹¹ Saskaņā ar *HCCH* Statūtu 7. panta 1. punktu katrai dalībvalstij ir jānorīko valsts institūcija, bet katrai dalīborganizācijai — kontaktinstitūcija, kas rīkojas kā galvenais pastāvīgā biroja kontaktpunkts.

¹² Sākotnējā valstu profilu aptaujā tika saņemtas 35 atbildes no 33 līgumslēdzējām pusēm: Austrālijas, Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Brazīlijas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA un Makao ĪPA), Horvātijas, Kipras, Čehijas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas, Grieķijas, Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Meksikas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Zviedrijas, Šveices, Apvienotās Karalistes (Anglijas, Velsas un Ziemeļīrijas), ASV un Venecuēlas. Rokasgrāmatas izstrādes laikā šīs valstis pārstāvēja aptuveni 53 % no Pierādījumu konvencijas līgumslēdzējām pusēm. Saņemtās atbildes ir pieejamas *HCCH* tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi" (sk. 4. zemsvītras piezīmē norādīto adresi).

¹³ 2019. Gada *CGAP C&R* Nr. 38.

**KAS IR
VIDEOSAITE?**

10. "Videosaite" ir tehnoloģija, kas ļauj divām vai vairākām vietām vienlaikus sazināties, izmantojot divvirzienu video un audio signālus, kas atvieglo abu vietu saziņu un personisko kontaktu. Tā kā šī prakse procesuālajos tiesību aktos un pārrobežu tiesiskās sadarbības mehānismos ir iekļauta pakāpeniski, ir izstrādātas dažādas juridiskas definīcijas. Citi jēdzieni, ko parasti lieto šīs prakses apzīmēšanai saistībā ar pierādījumu iegūšanu, ir, piemēram, "videokonference", "neklāties dalība" vai "dalība ar video starpniecību".¹⁴
11. Ar ierastajām robežām nesaistītā videosaite ļauj pusēm, to pārstāvjiem un/vai lieciniekiem piedalīties tiesvedībā un/vai sniegt liecību tiesā, atrodoties citviet tajā pašā teritorijā, kurā atrodas tiesa, citā tās pašas valsts teritoriālajā vienībā vai ārvalstīs.
12. Videosaite, pārvarot attālumu starp tiesu, pusēm, to pārstāvjiem un lieciniekiem, sniedz iespēju ietaupīt laiku, izmaksas, mazināt neērtības, kā arī ietekmi uz vidi, ko rada došanās uz tiesu,¹⁵ kā arī ļauj atrisināt vienas vai vairāku personu nespēju piedalīties tiesvedībā. Tas jo īpaši noderīgi ir ekspertu gadījumā, jo to nepieejamība bieži var kavēt tiesas sēžu noteikšanu.¹⁶ Dažos gadījumos videosaites izmantošana pat var padarīt liecinieku pieejamību par daudz mazsvarīgāku faktoru, nosakot, vai tiesai ir piekritīga konkrēta lieta.¹⁷ Videosaites izmantošana arī ļauj elastīgāk plānot tiesvedību, kā arī pielāgoties lieciniekiem, kuriem ir fiziski vai garīgi traucējumi, vai lieciniekiem, kuriem personīga ierašanās tiesā liktos biedējoša, tādējādi uzlabojot tiesu pieejamību. Visi minētie faktori kopā var ļaut pieņemt labāk informētus lēmumus un nodrošināt efektīvāku tiesvedību.
13. Tā kā videosaites izmantošana ne vienmēr ir piemērota visās situācijās, kad personai ir jāierodas un/vai jāliecina tiesā, joprojām tiek uzskatīts, ka tā papildina (nevis aizstāj) tradicionālās pierādījumu iegūšanas metodes (proti, personīgu atrašanos tiesas sēžu zālē). Tā tas ir galvenokārt tādēļ, ka personīgais kontakts ar liecinieku neizbēgami ir mazāks nekā tad, ja liecinieks fiziski atrodas tiesas sēžu zālē.¹⁸ Šī iemesla dēļ dalībniekiem var būt grūtāk novērtēt liecinieka izturēšanos un ticamību,¹⁹ jo īpaši tad, ja tehnoloģijas izmantošana un attālinātā saziņa izceļ valodas vai kultūru atšķirības un liedz uztvert nianšes. Piemēram, vienas līgumslēdzējas puses (ASV) apelācijas tiesu prakses analizē tika secināts, ka dažiem tiesnešiem šķiet, ka, iztaujājot liecinieku ar videosaites starpniecību, viņi tam uzdod mazāk jautājumu un retāk

¹⁴ Atkarībā no konteksta un avota šo un līdzīgu terminu definīcijām var būt atšķirīgas nianšes. Sk., piem., pārspridumu par videokonferences un teleklātbūtnes atšķirību: *M. E. Gruen un C. R. Williams, Handbook on Best Practices for Using Video Teleconferencing in Adjudicatory Hearings*, Amerikas Savienoto Valstu administratīvā konference, 2015, 9.–10. lpp., pieejams vietnē: < <https://www.acus.gov/report/handbook-best-practices-using-video-teleconferencing-adjudicatory-hearings> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

¹⁵ Sk., piem., Eiropas Savienības Padome, "D1a: Gadījumi, kad pārrobežu videokonferences izmantošana tiesās sniedz daudz ieguvumu", *Daudzdimensiju iniciatīva pārrobežu videokonferenču uzlabošanai (projekts "Handshake")* sīkāk par šo projektu sk. glosārijā), 2017, 2. lpp.; *M. Davies, "Bypassing the Hague Evidence Convention: Private International Law Implications of the Use of Video and Audio Conferencing Technology in Transnational Litigation"*, *American Journal of Comparative Law*, 55(2). sējums, 2007, 206. lpp.; Austrālijas Federālā tiesa, *Guide to Videoconferencing*, 2016, 2. lpp., pieejams vietnē: < <http://www.fedcourt.gov.au/services/videoconferencing-guide> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

¹⁶ Eiropas Savienības Padome: "Liecinieku–ekspertu pieejamība ir atzīta par vienu no aizkavēšanās iemesliem", *Rokasgrāmata par videokonferenču izmantošanu pārrobežu tiesvedībā*, Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2013, 6. lpp. [turpmāk tekstā — "Rokasgrāmata par videokonferenču izmantošanu pārrobežu tiesvedībā"], pieejama šādā vietnē: < <https://www.consilium.europa.eu/lv/documents-publications/publications/guide-videoconferencing-cross-border-proceedings/> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

¹⁷ *M. Davies (op. cit. 15. zemsvītras piezīme)*, 236. lpp.

¹⁸ Projekts "Handshake" (*op. cit. 15. zemsvītras piezīme*), 26. lpp.

¹⁹ *R. A. Williams (op. cit. 1. zemsvītras piezīme)*, 21. lpp. Pārspridumu par videosaites tehnoloģijas ietekmi uz liecinieka ticamības izvērtēšanu sk. arī 42. zemsvītras piezīmi.

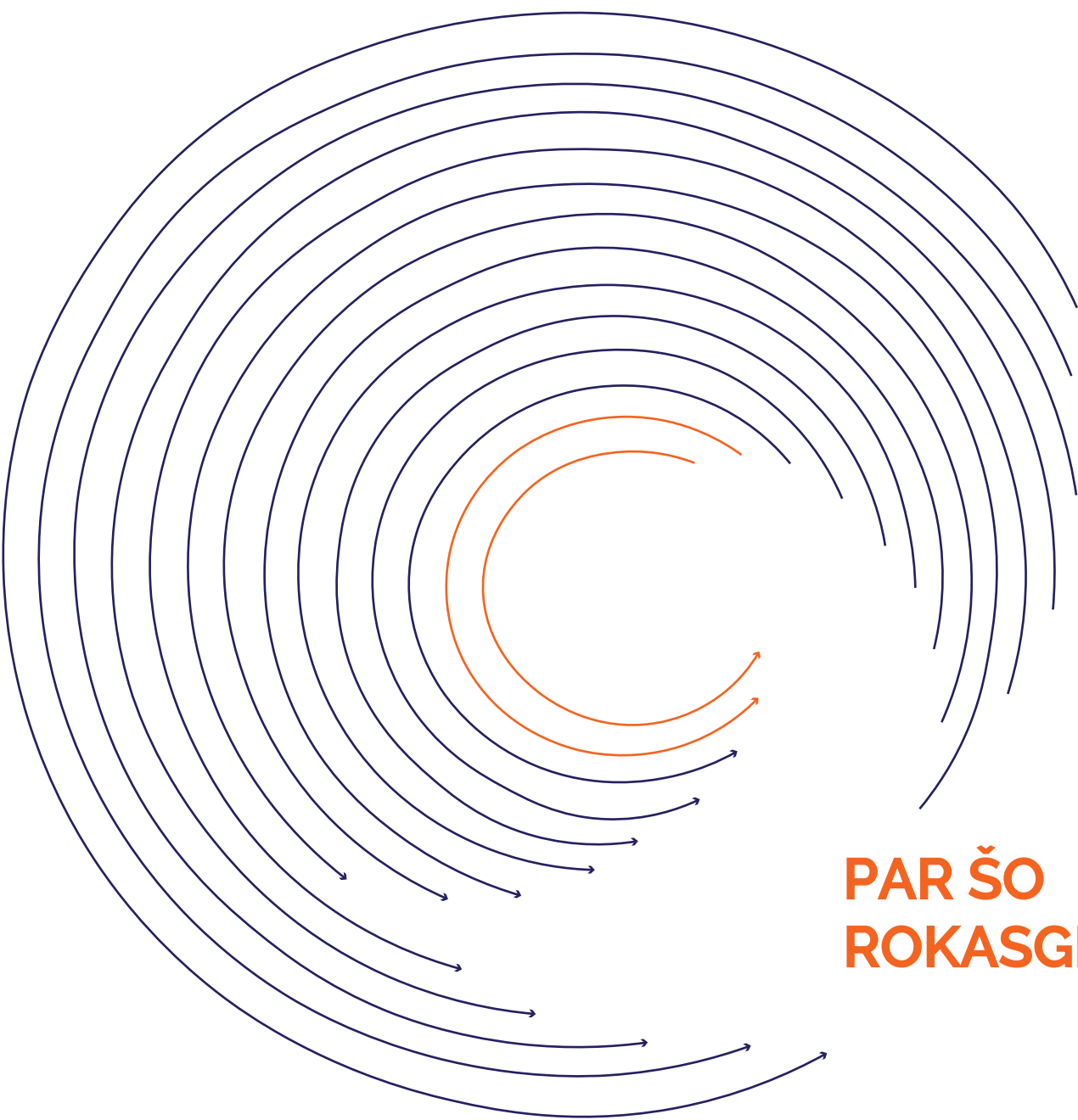
pārtrauc kādu argumentu.²⁰ Dažos gadījumos liecinieka atrašanās tālu var arī apgrūtināt tiesas spēju kontrolēt liecinieku. Citas bažas ir saistītas ar iespējamām tehniskajām problēmām, tādēļ atbildīgajām personām ir jānodrošina piemērotu telpu, iekārtu un atbalsta pieejamība visās iesaistītajās vietās. Ikviens ar videosaites izmantošanu saistītā iespējamā problēma varētu apdraudēt tādus nozīmīgus tiesvedības aspektus kā “tiesības uz taisnīgu tiesu” vai “tiešuma principu”, kā arī kavēt vai ierobežot tiesu pieejamību.²¹ Tādēļ tiesām, nosakot, vai konkrētajā lietā videosaites izmantošana kopumā labvēlīgi ietekmēs taisnīgu un efektīvu tiesas spriešanu, ir jāņem vērā ne tikai ērtuma aspekts.²²

14. Tādēļ šajā rokasgrāmatā ir izklāstīta paraugprakse videosaites izmantošanā, kas varētu palīdzēt risināt dažas no minētajām problēmām. Šī prakse ir paredzēta tam, lai ļautu Pierādījumu konvencijas lietotājiem maksimāli labi izmantot patlaban pieejamās tehnoloģijas. Tiek prognozēts, ka laika gaitā, turpinoties tehnoloģiskajam progresam, šis process tiks uzlabots un galu galā ļaus maksimāli izmantot priekšrocības, ko pierādījumu iegūšanā ārvalstīs sniedz videosaites tehnoloģija.

²⁰ M. Dunn un R. Norwick, *Report of a Survey of Videoconferencing in the Courts of Appeals*, Federālais tiesu centrs, 2006, 13. lpp., pieejams vietnē: < <https://www.fjc.gov/sites/default/files/2012/VidConCA.pdf> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

²¹ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīme), 26.–27. lpp. Tiešuma princips ir vispārējs procesuālo tiesību princips vairākās valstīs, jo īpaši Eiropā, kas ietver ideju, ka pierādījumi ir jāuzklausā to sākotnējā, nevis atvasinātā formā (proti, “tieši” gan laika, gan materiālā izpratnē). Tiešuma princips un tā saikne ar videosaites izmantošanu sīkāk ir iztirzāta, piem., T. Ivanc, “Theoretical Background of Using Information Technology in Evidence Taking”. Grām.: V. Rijavec et al. (red.), *Dimensions of Evidence in European Civil Procedure*, Nīderlande, Kluwer Law International, 2016, 265.-300. lpp.; V. Harsági, “Evidence, Information Technology and Principles of Civil Procedure — The Hungarian Perspective”. Grām.: C.H. van Rhee and A. Uzelac (red.), *Evidence in Contemporary Civil Procedure*, Cambridge, Intersentia, 2015, 137-154. lpp.

²² Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīmē), 2. lpp.

**PAR ŠO
ROKASGRĀMATU**

15. Šī rokasgrāmata galvenokārt ir orientēta uz videosaites tehnoloģijas izmantošanu saskaņā ar Pierādījumu konvenciju. Tajā ir arī izklāstīta kopējās valstu un starptautisko notikumu attīstības rezultātā gūtā pieredze, attiecīgos gadījumos atsaucoties uz valstu tiesību aktiem un citiem starptautiskiem nolīgumiem.
16. Šīs rokasgrāmatas tvērums principā attiecas tikai uz videosaites izmantošanu liecību iegūšanā, jo šis pierādīšanas līdzeklis ir vispiemērotākais videosaites izmantošanai, kā arī visbiežāk tiek izmantots un pieprasīts dažādās jurisdikcijās. Atkarībā no piemērojamajiem tiesību aktiem videosaiti var izmantot citu, ar liecībām nesaistītu pierādīšanas līdzekļu iegūšanai, taču šādiem mērķiem to, šķiet, var izmantot ierobežoti.²³
17. Būtu jānorāda, ka dažas valstis, kas sniedza atbildes, minēja tiesību normas, kuras paredz, ka videosaiti pierādījumu iegūšanā var izmantot tikai tādēļ, lai iegūtu liecinieka vai lietas dalībnieka liecību.²⁴ Citas valstis, kas sniedza atbildes, puda bažas par grūtībām, kas varētu būt saistītas ar dokumentētu pierādījumu iegūšanu, izmantojot videosaiti.²⁵ Tādēļ šajā rokasgrāmatā galvenā uzmanība tomēr ir pievērsta pārrobežu liecinieku vai ekspertu liecību iegūšanai.²⁶
18. Turklāt Pierādījumu konvencijas darbības joma ietver vienīgi "civilietas un komercietas" (sīkāk par šo jēdzienu sk. glosārijā), lai gan daži šajā rokasgrāmatā iekļautie loģistikas aspekti un praktiskie apsvērumi varētu noderēt arī attiecībā uz videosaites tehnoloģijas izmantošanu kopumā. Eiropas kontekstā ir ticis novērots arī, ka "lielākā daļa pārrobežu [videosaites] izmantošanas gadījumu ir civilietās un komercietās, tie attiecas uz liecinieku liecību sniegšanu un citu veidu pierādījumu iegūšanu".²⁷ Tādēļ rokasgrāmata attiecas tikai uz civilietām un komercietām, un tajā netiek sīkāk aplūkota pierādījumu pārrobežu iegūšana kriminālprocesā.
19. Rokasgrāmata ir strukturēta šādi:
 - A daļā** ir aplūkots, kā uzsākt videosaites izmantošanu, ieskaitot iepriekšējos apsvērumus, un izskaidrots, kā videosaiti iespējams izmantot saskaņā ar Konvenciju, pievēršoties galvenokārt juridiskajiem aspektiem.
 - B daļā** attiecas uz sagatavošanos uzklaušīšanai, kurā izmanto videosaiti, un tās veikšanu, ietverot gan juridiskos, gan praktiskos apsvērumus.
 - C daļā** ir sīkāk izklāstīti tehniskie un drošības aspekti.

²³ Dažās valstīs nepastāv ar videosaiti iegūstamo pierādīšanas līdzekļu ierobežojumi, tādēļ tās, iespējams, šo tehnoloģiju var izmantot arī dokumentētu vai cita veida pierādījumu iegūšanai. Sk. atbilžu kopsavilkumu (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme) IV daļas b) un d) jautājums.

²⁴ Sk., piem., Francijas atbildi uz valstu profilu aptaujas IV daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

²⁵ Sk., piem., Horvātijas atbildi uz valstu profilu aptaujas IV daļas d) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

²⁶ Kā minēts glosārijā, šajā rokasgrāmatā jēdziens "liecinieks" tiek attiecināts uz abām tiesvedības pusēm un trešām personām, kuru liecības tiek uzklaušītas. Tomēr jānorāda, ka dažās valstīs, kas ir līgumslēdzējas puses, piemēram, ASV, "[t]iesas ir negribīgi pieļāvušas liecības, izmantojot [videosaiti][...], ja klātneesošais liecinieks ir arī tiesvedības puse": *M. Davies* (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīme), 211. lpp.

²⁷ Eiropas Savienības Padomes īstenotā projekta "Handshake" rezultāti liecina, ka šis vairākums varētu veidot pat 80–90 % no visiem videosaites izmantošanas gadījumiem: projekts "Handshake" (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīme), 15. lpp.

Attiecīgos gadījumos katras iedaļas sākumā ir iekļauta ieteicamā **labā prakse**, kas attiecas uz konkrēto iedaļu vai apakšiedaļu. Labās prakses piemēri ir ievietoti krāsainos rāmišos un ir numurēti atšķirīgi no punktiem. Tie ir arī apkopoti **I pielikumā**. **II pielikumā** ir iekļautas paskaidrojošas tabulas, kurās ir parādīts, kā saskaņā ar Konvenciju ir iespējams izmantot videosaiti (tiešai un netiešai pierādījumu iegūšanai), bet **III pielikumā** ir sniegti vairāki ilustratīvi piemēri kontekstā.

Pārējos **pielikumos** ir iekļauta cita svarīga informācija, piemēram, jauna neobligāta veidlapa, kas ir paredzēta īpaši videosaites jautājumiem un kuru pievieno ieteiktajam tiesiskās palīdzības lūguma paraugam (**IV pielikums**), pilns Pierādījumu konvencijas teksts (**V pielikums**), kā arī attiecīgie īpašās komisijas secinājumi un ieteikumi (**VI pielikums**).

20. Visā rokasgrāmatā ir iekļautas atsaucē uz katras līgumslēdzējas valsts atsevišķo **valsts profilu**. Tā kā līgumslēdzēju pušu tiesību akti, prakse un procedūras attiecībā uz videosaites izmantošanu pierādījumu iegūšanā atšķiras,²⁸ ekspertu grupa secināja, ka valstu profili ir nepieciešami, lai nodrošinātu vieglāk aktualizējamus un mērķtiecīgus norādījumus. Līdz ar to valstu profilos ir iekļauta katrai līgumslēdzējai pusei unikāla papildu informācija par videosaites izmantošanu saskaņā ar Pierādījumu konvenciju, ieskaitot attiecīgos normatīvos aktus vai noteikumus, noderīgas saites un kontaktinformāciju. Profiliem var piekļūt, izmantojot *HCCH* tīmekļa vietnes sadaļu “Pierādījumi”.
21. Ar šo rokasgrāmatu ir paredzēts papildināt **Pierādījumu konvencijas darbības praktiskās rokasgrāmatas** trešo izdevumu (turpmāk “Pierādījumu rokasgrāmata”),²⁹ kurā ir iekļauts videosaites izmantošanai veltīts pielikums (6. pielikums). Pierādījumu rokasgrāmata ir visaptveroša rokasgrāmata, kurā ir iekļauta informācija par Konvencijas darbību plašākā nozīmē, ieskaitot judikatūru un komentārus, kas attiecas uz visu Konvenciju, ne tikai videosaites izmantošanu. Vairāk informācijas par Pierādījumu rokasgrāmatas iegādi ir *HCCH* tīmekļa vietnes sadaļās “Pierādījumi” un “Publikācijas”: < www.hcch.net >.

²⁸ Turpat, 20. lpp.

²⁹ *HCCH* Pastāvīgais birojs, *Pierādījumu konvencijas darbības praktiskā rokasgrāmata*, 3. izdevums, Hāga, 2016. Sk. arī glosāriju.

SAĪSINĀJUMI

<i>ADSL</i>	Asimetriskā ciparu abonentlīnija
<i>AES</i>	Uzlabots šifrēšanas standarts
<i>AIR</i>	<i>All India Reporter</i> (Indija)
<i>ATR</i>	Australāzijas nodokļu pārskati (Austrālija)
<i>Bankr. E.D.N.Y.</i>	U.S. Ņujorkas Austrumu apgabala maksātnespējas lietu tiesa (ASV)
<i>BCSC</i>	Britu Kolumbijas Augstākā tiesa (Kanāda)
<i>C&R</i>	<i>HCCH</i> Secinājumi un ieteikumi
<i>CCBE</i>	Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padome
<i>CGAP</i>	Vispārējo lietu un politikas padome (<i>HCCH</i>)
Kodeks	Kodētājs–dekodētājs
<i>Comput. Netw.</i>	<i>Computer Networks</i>
<i>D. Conn.</i>	ASV Konektikutas apgabaltiesa
<i>D.D.C.</i>	ASV Kolumbijas apgabala apgabaltiesa
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
<i>EWHC (Ch)</i>	Anglijas un Velsas Augstākā tiesa (Kancelera nodaļa) (Apvienotā Karaliste)
<i>EWHC (QB)</i>	Anglijas un Velsas Augstākā tiesa (Karalienes palātas nodaļa) (Apvienotā Karaliste)
<i>FCA</i>	Austrālijas Federālā tiesa
<i>FCR</i>	Federālās tiesas ziņojumi (Austrālija)
<i>Fed. R. Civ. P.</i>	Federālie civilprocesa noteikumi (ASV)
<i>Fed. R. Evid. Serv.</i>	Federālie noteikumi par pierādījumu izsniegšanu (ASV)
<i>HD</i>	Augsta izšķirtspēja
<i>HKEC</i>	Honkongas elektroniskais spriedumu krājums (Ķīnas Tautas Republika)
<i>HKLRD</i>	Honkongas tiesību pārskati un krājums (Ķīnas Tautas Republika)
Honkongas ĪPA	Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabals (Ķīnas Tautas Republika)
<i>IberRed</i>	Latīņamerikas Starptautiskās juridiskās sadarbības tīkls
<i>IBA</i>	Starptautiskā Advokatūru asociācija
ID	Personu apliecinošs dokuments
IP	Interneta protokols
<i>ISDN</i>	Integrēto pakalpojumu ciparsignālu tīkls (<i>ISDN</i>)
<i>ITU-T</i>	Starptautiskā Telesakaru savienība
<i>LawAsia</i>	Āzijas un Klusā okeāna valstu juristu asociācija
Makao ĪPA	Makao Īpašās Pārvaldes Apgabals (Ķīnas Tautas Republika)
VVI	Vairākpunktu vadības ierīce (VVI)

<i>ONSC</i>	Ontārio Augstākā tiesa (Kanāda)
<i>ONCI</i>	Ontārio Justīcijas tiesa (Kanāda)
<i>Res/D/N/DC</i>	Atrunas/deklarācijas/paziņojumi/depozitāra paziņojumi
ĪK	Īpašā komisija (<i>HCCH</i>)
SIP	Sesijas inicializācijas protokols
<i>SD</i>	Standarta izšķirtspēja
<i>S.D.N.Y.</i>	ASV Ņujorkas Dienvidu apgabala apgabaltiesa
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
<i>W.D. Tenn.</i>	ASV Tenesī Rietumu apgabala apgabaltiesa
<i>WXGA</i>	<i>Wide Extended Graphics Array</i> izšķirtspēja

GLOSĀRIJS

Centrālā iestāde

Iestāde, ko līgumslēdzēja puse noteikusi saskaņā ar 2. panta 1. punktu.

I nodaļa

Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz tiesiskās palīdzības lūgumu sistēmu. II nodaļa ietver Konvencijas 1.–14. pantu.

II nodaļa

Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz pierādījumu iegūšanu, ko veic konsuli un pilnvarotās personas. II nodaļa ietver Konvencijas 15.–22. pantu. Saskaņā ar Konvencijas 33. pantu līgumslēdzēja puse var pilnībā vai daļēji izslēgt II nodaļas piemērošanu. Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas stāvokļa tabulas slejā “Res/D/N/DC”.

Civillietas vai komercietas

Jēdziens, ko lieto Konvencijas materiālās piemērošanas jomas norobežošanai. Jēdziens “civillietas vai komercietas” tiek interpretēts *plaši* un *patstāvīgi*, kā arī tiek konsekventi piemērots gan Pierādījumu, gan Izsniegšanas konvencijā.

Kodeks

Kodeks (saīsinājums no “kodētājs–dekodētājs”) ir ierīce, kas saspiež audio un video signālus, kuri tiek radīti vienā vietā, digitālā signālā, kas tiek pārraidīts uz otru vietu, bet pēc tam pārveidots atpakaļ nolasāmā audio un video formātā.³⁰

Pilnvarota persona

II nodaļas vajadzībām — pierādījumu iegūšanai piesaistīta persona (sk. jo īpaši 17. pantu).

Secinājumi un ieteikumi (jeb C&R)

Dažādu HCCH sanāksmju secinājumi un ieteikumi. Šajā rokasgrāmatā lielākā daļa atsauču ir dotas uz Pierādījumu konvencijas praktiskās darbības Īpašās komisijas C&R, pievienojot gadu, kad notikusi attiecīgā sanāksme (piem., “2014. gada ĪK C&R” nozīmē 2014. gada Īpašās komisijas sanāksmē pieņemtos secinājumus un ieteikumus). Visi attiecīgie Īpašās komisijas secinājumi un ieteikumi ir atspoguļoti **VI pielikumā** un ir pieejami arī HCCH tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi”: < www.hcch.net >. Ir iekļautas atsauces arī uz citu HCCH sanāksmju, piemēram, Vispārējo lietu un politikas padomes ikgadējās sanāksmes, C&R.

Konsuls

II nodaļas vajadzībām “konsuls” ir jēdziens, ar ko apzīmē konsulāros pārstāvjus un diplomātus.

³⁰ M. Dunn un R. Norwick (op. cit. 20. zemsvītras piezīme), 2. lpp; M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 5. lpp.

Konsulārais pārstāvis

II nodaļas vajadzībām — pierādījumu iegūšanai piesaistīta persona (sk. jo īpaši 15. un 16. pantu). Ērtības labad šajā rokasgrāmatā ar jēdzienu “konsuls” ir apzīmēti konsulārie pārstāvji un diplomāti.

Valsts profils

Atbilde uz *valsts profilu aptauju*, ko Pastāvīgais birojs 2017. gadā izsūtīja līgumslēdzējām pusēm un kas ir paredzēta rokasgrāmatā iekļautās vispārīgākās informācijas papildināšanai. Katrs “valsts profils” un visu sniegto atbilžu kopsavilkums (“atbilžu kopsavilkums”) ir pieejams HCCH tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi”: < www.hcch.net >. Atsauces uz “jautājumiem” visā rokasgrāmatā ir atsauces uz valsts profilu aptaujas jautājumiem.

Tieša pierādījumu iegūšana

Pierādījumu iegūšanas procedūra, kurā lūguma iesniedzējas valsts iestāde, kurā notiek tiesvedība, tieši veic liecinieka vai eksperta nopratināšanu. Sk. arī: “*netieša pierādījumu iegūšana*”; tiešas un netiešas pierādījumu iegūšanas atšķirības ir iztirzātas **A1.2. iedaļā**; **II pielikumā** ir iekļautas *paskaidrojošas tabulas*.

ES Pierādījumu regula

Regula, kas ir spēkā Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs (izņemot Dāniju)³¹ attiecībā uz pierādījumu iegūšanu civillietās vai komercietās. ES Pierādījumu regulas pilnais nosaukums ir *Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās*³²

Pierādījumu konvencija (jeb Konvencija)

HCCH paspārnē izstrādāts un pieņemts starptautisks līgums, kura pilnais nosaukums ir *1970. gada 18. marta Konvencija par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās*. Konvencijas pilnais teksts ir dots V pielikumā un ir pieejams arī HCCH tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi”: < www.hcch.net >.

Pierādījumu rokasgrāmata

HCCH izdevums, kura pilnais nosaukums ir *Pierādījumu konvencijas darbības praktiska rokasgrāmata*. Pierādījumu rokasgrāmatā ir sīkāk skaidroti dažādi Pierādījumu konvencijas vispārīgās darbības aspekti, kā arī iekļauti autoritatīvi komentāri par galvenajām praksē novērotajām problēmām. Tādēļ šī rokasgrāmata ir jāuztver kā Pierādījumu rokasgrāmatas papildinājums. Ja nav norādīts citādi, rokasgrāmatā iekļautās atsauces uz “Pierādījumu rokasgrāmatu” attiecas uz tās trešo izdevumu 2016. gadā. Par to, kā iegādāties rokasgrāmatu, var uzzināt HCCH tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi”: < www.hcch.net >.

³¹ Saskaņā ar Apvienotās Karalistes un Eiropas Savienības noslēgto izstāšanās līgumu, kas stājās spēkā 2020. gada 1. februārī, Apvienotajai Karalistei ES Pierādījumu regula joprojām ir saistoša līdz 2020. gada 31. decembrim.

³² Regulas pilnais teksts ir pieejams *EUR-Lex* datubāzē šādā adresē: < <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?uri=CELEX:32001R1206> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

Sadaļa "Pierādījumi"

Pierādījumu konvencijai veltīta HCCH tīmekļa vietnes sadaļa. Sadaļa "Pierādījumi" ir pieejama, izmantojot saiti HCCH tīmekļa vietnes sākumlapā < www.hcch.net >.

Paskaidrojošais ziņojums

Philip W. Amram izstrādātais ziņojums, kurā ir aprakstīti Pierādījumu konvencijas apstākļi un izstrāde, kā arī komentēts ikviens tās pants. Paskaidrojošā ziņojuma pilnais teksts ir attēlots **Pierādījumu rokasgrāmatas** 3. pielikumā un ir pieejams HCCH tīmekļa vietnes [sadaļā "Pierādījumi"](http://www.hcch.net): < www.hcch.net >. Paskaidrojošais ziņojums sākotnēji tika publicēts krājuma *Actes et documents de la Onzième session (Proceedings of the Eleventh Session) (1968)* IV sējumā *Obtention des preuves à l'étranger* (202.–216. lpp.).

Projekts "Handshake"

Projekts, kuru laikā no 2014. līdz 2017. gadam īstenoja Eiropas Savienības Padomes E-likumu jautājumu darba grupas (E-tiesiskums) ekspertu grupa videokonferences jautājumos un kura pilnais nosaukums bija "Daudzdimensiju iniciatīva pārrobežu videokonferenču uzlabošanai" (*Multi-aspect initiative to improve cross-border videoconferencing*)³³. Kā projekta mērķis tika minēta "pārrobežu videokonferenču (VK) praktiskās izmantošanas sekmēšana, kā arī dalīšanās ar organizatorisko, tehnisko un juridisko aspektu paraugpraksi un zinātību, lai palīdzētu uzlabot e-tiesiskuma sistēmu kopējo funkcionēšanu dalībvalstīs un Eiropas līmenī"³⁴.

Projekta rezultāti un ieteikumi ir izmantoti šīs rokasgrāmatas izstrādē, jo īpaši attiecībā uz praktiskajiem un tehniskajiem aspektiem. To galvenokārt noteica plašie praktiskie videosaites izmēģinājumi, kas notika starp dažādām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Uzklausīšana

Šajā rokasgrāmatā jēdziens "uzklausīšana" ir lietots, lai apzīmētu jebkādu liecinieka nopratināšanu, kurā jāiegūst pierādījumi, neatkarīgi no tā, vai tā notiek tiesvedības ietvaros vai tiek veikta ārpus tiesas. Sk. arī "Liecinieks", "Konsuls" un "Pilnvarotā persona".

Netieša pierādījumu iegūšana

Pierādījumu iegūšanas procedūra, kurā lūguma saņēmējas valsts iestāde, kuras teritorijā atrodas liecinieks vai eksperts, tieši veic liecinieka vai eksperta nopratināšanu. Sk. arī: "Tieša pierādījumu iegūšana"; tiešas un netiešas pierādījumu iegūšanas atšķirības ir iztirzātas **A1.2. iedaļā; II pielikumā** ir iekļautas paskaidrojošas tabulas.

Integrēto pakalpojumu ciparsignālu tīkls (ISDN)

Starptautiskā Telesakaru savienība definē ISDN kā "tīkla veidu, kas nodrošina vai atbalsta dažādus

³³ Projekta "Daudzdimensiju iniciatīva pārrobežu videokonferenču uzlabošanai" dokumenti un rezultāti (.zip formātā) ir pieejami: < https://beta.e-justice.europa.eu/69/EN/general_information > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

³⁴ Projekts "Handshake" (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīme), 2. lpp.

atšķirīgus telesakaru pakalpojumus un digitāli savieno lietotāja un tīkla saskarnes”³⁵.

Starptautiskās Telesakaru savienības telesakaru standartizācijas sektors (ITU-T)

Starptautiskās Telesakaru savienības sektors, kas atbild par “visas pasaules ekspertu sapulcināšanu, lai izstrādātu starptautiskus standartus jeb tā dēvētos ITU-T ieteikumus, kas kalpo kā informācijas un komunikācijas tehnoloģiju globālās infrastruktūras pamatelementi”.³⁶

Interneta protokola (IP) tīkls

Starptautiskā Telesakaru savienība IP tīklu definē kā “tīklu, kurā kā slāņa protokolu izmanto IP”³⁷.

Tiesu iestāde

Termins “tiesu iestāde” Konvencijā ir lietots, lai apzīmētu: a) iestādi, kas izdod tiesiskās palīdzības lūgumus (1. panta 1. punkts), b) iestādi, kas izpilda tiesiskās palīdzības lūgumus (9. panta 1. punkts).

Tiesiskās palīdzības lūgums

I nodaļas vajadzībām — mehānisms, ko izmanto, lai lūgtu pierādījumu iegūšanu vai citas tiesu procesuālās darbības izpildi. Šajā rokasgrāmatā ar “tiesiskās palīdzības lūgumu” (ar mazo burtu) apzīmē arī citos dokumentos (piem., 1954. gada *HCCH Civilprocesa konvencijā*) vai valstu tiesību aktos paredzētu mehānismu pierādījumu iegūšanai vai citas tiesu darbības izpildīšanai (bieži dēvēts par “tiesas uzdevumu”, retāk par “uzdevuma došanu”).

Veidlapas paraugs

Īpašās komisijas ieteiktais tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas paraugs. Aizpildāmus veidlapas paraugus angļu un franču valodā var atrast *HCCH tīmekļa vietnes* sadaļā “Pierādījumi”: < www.hcch.net >. Veidlapas paraugs un norādījumi tā aizpildīšanai ir iekļauti arī Pierādījumu rokasgrāmatas 4. pielikumā.

Praktiskās informācijas tabula

Konkrētai līgumslēdzējai pusei veltīta tabula, kas ir pieejama *HCCH tīmekļa vietnes* sadaļas “Pierādījumi” (< www.hcch.net >) iedaļā “Centrālās un citas iestādes”, kurā ir informācija par to, kā Konvencija praktiski darbojas attiecībā uz konkrēto līgumslēdzēju pusi.

Lūguma saņēmēja iestāde

I nodaļas vajadzībām — iestāde, kas izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu.

³⁵ Starptautiskā Telesakaru savienība, “I.112: Vocabulary of terms for ISDNs”, 1993, 6. lpp., pieejams: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-I.112-199303-I> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]. Lai uzzinātu vairāk par ITU-T, sk. tālāk arī 36. zemsivītras piezīmi.

³⁶ Plašāku informāciju par ITU-T sk.: < <https://www.itu.int/en/ITU-T/about/Pages/default.aspx> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

³⁷ Starptautiskā Telesakaru savienība, “Y.1001: IP framework – A framework for convergence of telecommunications network and IP network technologies”, 2000, 3. lpp., pieejams: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-Y.1001-200011-I> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

Konvencija paredz, ka lūguma saņēmēja iestāde ir lūguma saņēmējas valsts tiesu iestāde, kas saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem ir pilnvarota izpildīt tiesiskās palīdzības lūgumus.

Lūguma saņēmēja valsts

I nodaļas vajadzībām — līgumslēdzēja puse, kam ir vai tiks adresēts tiesiskās palīdzības lūgums.

Lūguma iesniedzēja iestāde

I nodaļas vajadzībām — iestāde, kas izdod tiesiskās palīdzības lūgumu. Konvencija paredz, ka lūguma iesniedzēja iestāde ir lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestāde, kas saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem ir pilnvarota izdot tiesiskās palīdzības lūgumus.

Lūguma iesniedzēja valsts

I nodaļas vajadzībām — līgumslēdzēja puse, kas ir izdevusi vai izdos tiesiskās palīdzības lūgumu.

Valsts, kas sniedza atbildi

Konvencijas līgumslēdzēja puse, kas sniedza atbildi uz *valstu profilu aptauju*, ko Pastāvīgais birojs izsūtīja 2017. gadā. Katra atsevišķā atbilde ("valsts profils") un visu sniegto atbilžu kopsavilkums ("atbilžu kopsavilkums") ir pieejami HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi": < www.hcch.net >.

Nosūtītājvalsts

Šis jēdziens rokasgrāmatā ir lietots tikai saistībā ar nozīmi, kāda tam ir 1963. gada 24. aprīļa Vīnes Konvencijā par konsulārajiem sakariem (turpmāk tekstā — "Vīnes Konvencija par konsulārajiem sakariem"), apzīmējot valsti, kas nosūta diplomātu vai konsulāro amatpersonu pārstāvēt tās intereses ārvalstīs.

Īpašā komisija (jeb "ĪK")

Īpašās komisijas izveido HCCH, bet sasauca — tās ģenerālsekretārs, lai izstrādātu un vestu sarunas par jaunām HCCH konvencijām vai lai pārskatītu esošo HCCH konvenciju praktisko darbību. Šajā rokasgrāmatā ar "Īpašo komisiju" ("ĪK") apzīmē īpašo komisiju, kas regulāri tiekas, lai pārskatītu Pierādījumu konvencijas praktisko darbību.

Izpildes valsts

II nodaļas vajadzībām — līgumslēdzēja puse, kuras teritorijā tiek vai tiks iegūti pierādījumi.

Lūguma iesniedzēja valsts

II nodaļas vajadzībām — līgumslēdzēja puse, kuras teritorijā ir sāka tiesvedība, kuras atbalstam tiek vai tiks iegūti pierādījumi. Ja pierādījumus iegūst konsuls, lūguma iesniedzēja valsts ir arī valsts, kuru pārstāv konsuls. Sk. arī: "Nosūtītājvalsts".

Stāvokļa tabula

Aktualizēts līgumslēdzēju pušu saraksts, kuru uztur Pastāvīgais birojs, balstoties uz informāciju, kas saņemta no depozitāra. Stāvokļa tabula ir pieejama HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi"

(< www.hcch.net >), kur ir arī paskaidrots, kā tā jālasa un jāizprot.

Stāvokļa tabulā ir ietverta svarīga informācija par katru līgumslēdzēju pusi, ieskaitot:

- a) datumu, kad Konvencija stājusies spēkā attiecībā uz līgumslēdzēju pusi;
- b) veids, kā tā pievienojusies Konvencijai (piem., parakstot/ratificējot, pievienojoties ar paziņojumu, valstu pēctecības ceļā);
- c) līgumslēdzējām pusēm, kas pievienojušās ar paziņojumu — vai pievienošanas ir atzinušas citas līgumslēdzējas puses;
- d) Konvencijas piemērošanas termiņa pagarinājumus;
- e) saskaņā ar Konvenciju ieceltās iestādes (piem., centrālās iestādes) un
- f) atrunas, paziņojumus vai citas deklarācijas, ko valsts izteikusi saskaņā ar Konvenciju.

Vairāk par minētajiem aspektiem sk. Pierādījumu rokasgrāmatā.³⁸

Videosaites tehnoloģija (arī dēvēta par videokonferences tehnoloģiju)

Tehnoloģija, kas ļauj divām vai vairākām vietām vienlaikus sazināties, izmantojot divvirzienu video un audio pārraidi. Lūdzu, ņemiet vērā, ka šajā rokasgrāmatā jēdziens “videosaite” ietver dažādas tehnoloģijas, ar ko nodrošina videokonferences, neklātienes dalību vai cita veida klātbūtni ar video starpniecību.

Vairāk par jēdzienu “videosaite” sk. iepriekšo iedaļu “Kas ir videosaite?”.

Videokonferences tilts (arī dēvēts par vairākpunktu vadības ierīci (VVI) vai “vārteju”)

Programmatūras un aparatūras apvienojums, ar ko izveido virtuālu sanāksmju telpu un kas kalpo kā “tilts”, savienojot vietas un veicot nepieciešamo konvertēšanu (piem., konvertē tīkla signālu, kodeka protokolus, audio vai video izšķirtspēju).

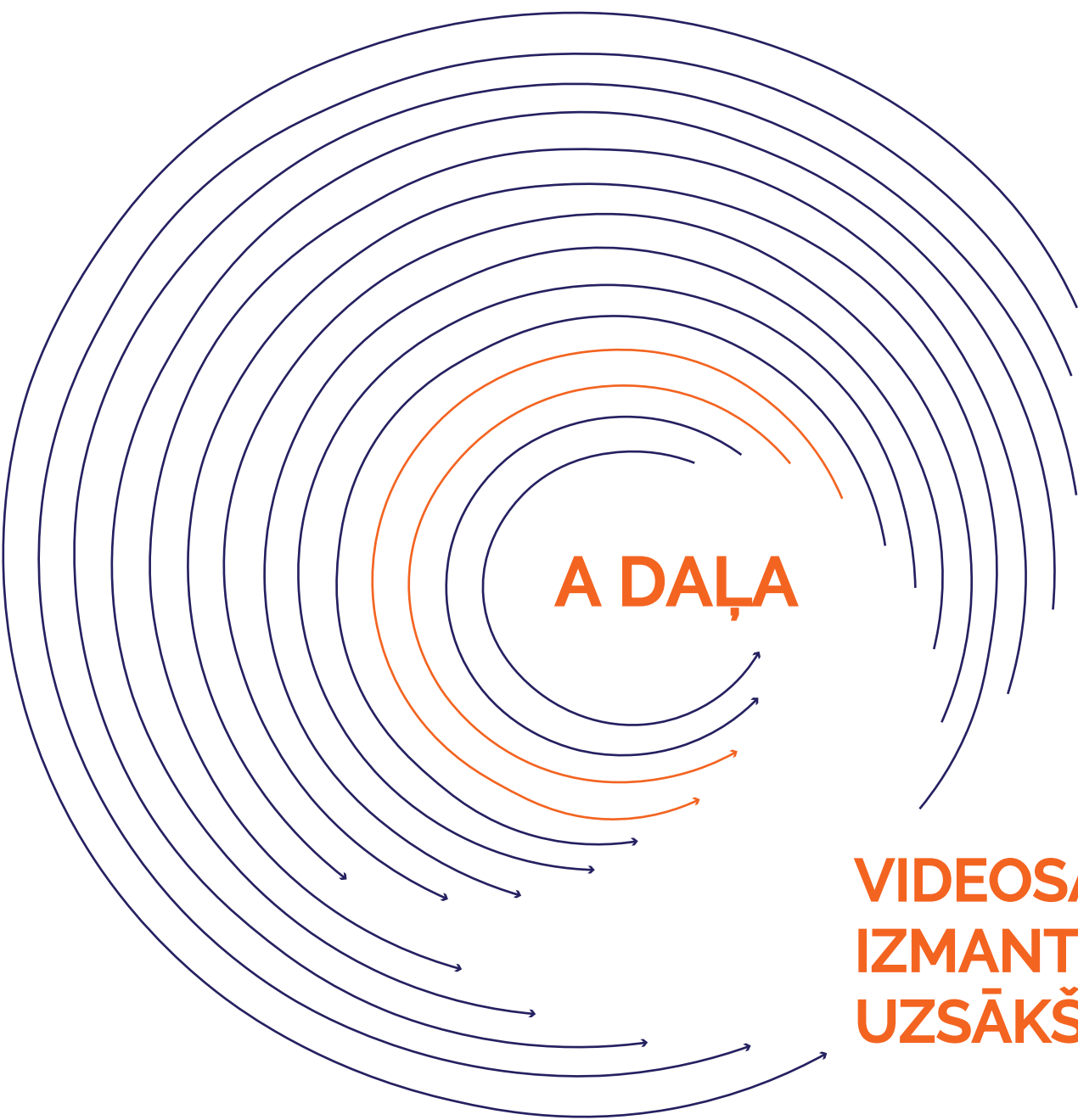
Vairāk par jēdzienu “videokonferences tilts” sk. arī C2. iedaļu.

Liecinieks

Šajā rokasgrāmatā jēdziens “liecinieks” ietver abas tiesvedības puses un trešās personas, kuru liecības tiek uzklautas.

³⁸

Op. cit. 29. zemsvītras piezīme.

A DAĻA

**VIDEOSAITES
IZMANTOŠANAS
UZSĀKŠANA**

- A1 SĀKOTNĒJIE APSVĒRUMI
- A2 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR I NODAĻU
- A3 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR II NODAĻU

A1 SĀKOTNĒJIE APSVĒRUMI

22. Kā izklāstīts ievadā, lai gan Pierādījumu konvencijā nav īpaši pieminētas modernās tehnoloģijas, piemēram, videosaite, jau sen ir ticis atzīts, ka tehnoloģiju izmantošana, lai palīdzētu Konvencijai efektīvi darboties, ir ne vien atļauta, bet pat ieteicama.³⁹ Videosaiti ir pieļaujams izmantot, gan izpildot tiesiskās palīdzības lūgumu saskaņā ar I nodaļu, gan izpildot lūgumu saskaņā ar Konvencijas II nodaļu. Jo īpaši videosaiti var izmantot:

- lai sekmētu tiesvedības pušu, to pārstāvju un tiesu iestāžu pārstāvju klātbūtni un/vai dalību pierādījumu iegūšanā; vai
- lai sekmētu faktisko pierādījumu iegūšanu (kā tiešu, tā netiešu pierādījumu iegūšanu).

Par konkrētajiem veidiem, kā izmantot videosaiti saskaņā ar katru no Konvencijas nodaļām, sk. tālāk A2. (I nodaļa) un A3. iedaļu (II nodaļa).

23. Videosaite galvenokārt vienmēr būtu jāizmanto, lai nodrošinātu, ka nopratināšana var risināties apstākļos, kas ir iespējami tuvi tiem, kādos tā faktiski notiktu tiesas sēžu zālē klātienē.⁴⁰ Lai to panāktu, videosaites izmantošana konkrētā lietā var tikt pakļauta taisnīguma apsvērumiem⁴¹, kurus vērtē tiesa, kā arī praktiskiem un tehniskiem apsvērumiem.

24. Taisnīguma apsvērumi var ietvert vērtēšanu, kā videosaites izmantošana ietekmē liecinieka ticamību⁴², jo izziņas izdarītājam ir grūtāk novērtēt liecinieka izturēšanos, kā arī to, kādas sekas ir bijības trūkumam, ko nodrošinātu fiziska atrašanās tiesas zālē. Tomēr, kā iztirzāts iepriekš, šīs

³⁹ Sk. 2003. gada ĪK C&R Nr. 4, 2009. gada ĪK C&R Nr. 55, 2014. gada ĪK C&R Nr. 20.

⁴⁰ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme), 15., 17. lpp.; Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīme), 9. lpp.; *N. Vilela Ferreira et al., Council Regulation (EC) no 1206/2001: Article 17° and the video conferencing as a way of obtaining direct evidence in civil and commercial matters*, Lisabona, Tieslietu pētījumu centrs (*Centro de Estudos Judiciários*), 2010, 14. lpp.

⁴¹ Taisnīguma nodrošināšana ir virsprincips, kam tiesas seko, nosakot, vai pierādījumu iegūšanā atļaut izmantot videosaiti. Piemēram, Apvienotās Karalistes tiesas ir pieņēmušas ideju, ka videosaite var palīdzēt civilprocesa “pamatmērķa” sasniegšanā, saskaņā ar kuru tiesas var veikt pasākumus taisnīguma nodrošināšanai. Sk., piem., Augstās justīcijas tiesas Karaliskās palātas spriedumu lietā *Rowland pret Bock* [2002] EWHC 692 (QB).

⁴² Tiesu praksē nav galīgi noskaidrojies, cik lielā mērā videosaite varētu apgrūtināt liecinieka uzticamības novērtēšanu. Tādēļ tiesām un personām, kuras vēlas šo tehnoloģiju izmantot, šie apsvērumi joprojām ir jāņem vērā. Vairāku valstu tiesas ir atzinušas, ka videosaite būtiski neietekmē ticamības vērtēšanu. Sk., piem., lietu *Rand International Leisure Products, LLC*, Nr. 10-71497-ast, 2010 WL 2507634, 4. lpp. (*Bankr. E.D.N.Y.* 2010. gada 16. jūnijs) (ASV Ņujorkas Austrumu apgabala maksātnespējas lietu tiesa), kurā tika konstatēts, ka videosaites tehnoloģija tikai nedaudz ietekmē spēju novērot liecinieka izturēšanos un konfrontēt to; *Skyrun Light Industry (Honkonga) Co Ltd pret Swift Resources Ltd* [2017] HKEC 1239 (Honkongas ĪPA pirmās instances tiesa), kurā tika norādīts, ka, lai gan var pastāvēt zināmas grūtības, videosaites izmantošana liecinieka nopratināšanai pati par sevi nav netaisnīga; *State of Maharashtra pret Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC 2053 (Indijas Augstākā tiesa), kurā tika atzīts, ka, ja tehnoloģija funkcionē efektīvi, uzticamību ir iespējams pienācīgi novērtēt. Līdzīgu nostāju tiesas ir ieņēmušas arī valstīs, kuras nav Pierādījumu konvencijas līgumslēdzējas puses, piemēram, Kanādā: sk., piem., Britu Kolumbijas Augstākās tiesas lietu *Slaughter pret Sluys* 2010 BCSC 1576 un Ontārio Augstākās tiesas lietu *Chandra pret Canadian Broadcasting Corporation* 2016 ONSC 5385; *Paiva pret Corpening* [2012] ONCJ 88; *Davies pret Clarrington* 2011 ONSC 4540. Tomēr videosaites ietekme uz liecinieka uzticamības novērtēšanu joprojām ir strīdīgs jautājums, un citu valstu tiesas ir bijušas atturīgākas no slavinājumiem. Šajā sakarā sk. 55. zemsvītras piezīmi.

bažas ar laiku varētu novērst vai mazināt tehnoloģiskais progress, biežāka aprīkojuma lietošana un no tās izrietoša labāka tā pārzināšana⁴³. Arī pašas liecības pierādījuma spēku var uzskatīt par zemāku, ja tiek izmantota videosaite, atkarībā no tā, vai attiecīgās krimināltiesību normas (piem., ar nepatiesu liecību vai necieņu saistītās normas) var piemērot vietā, no kurienes liecinieks sniedz liecību.⁴⁴ Praktiski apsvērumi var būt, piemēram, videosaites aprīkojuma iegūšanas organizēšana vai videosaites aprīkojuma nomas un lietošanas izmaksas. Tehniskie apsvērumi var aptvert gan konkrētus savienojuma operatīvos aspektus, piemēram, pietiekamas caurlaidības un attiecīgu tīkla uzstādījumu nodrošināšanu, gan faktisko pārraidītā video un audio signāla kvalitāti.

25. Tomēr nevienu no minētajiem apsvērumiem nedrīkst aplūkot izolēti. Sekmīga videosaites izmantošana prasa holistisku pieeju, nodrošinot, ka juridiskie, praktiskie un tehniskie apsvērumi tiek aplūkoti kopsakarā.⁴⁵ Pieņemot, ka tradicionālo tiesu praksi un procedūras katrā ziņā var tāpat piemērot procesiem, kuros izmanto videosaiti, nozīmē krietni par zemu novērtēt pašreizējos tehnoloģiskos ierobežojumus.⁴⁶ Lai ņemtu vērā izmantotās tehnoloģijas radītos ierobežojumus, kā arī atšķirīgo vidi, ko rada šī tehnoloģija un ģeogrāfiskais attālums starp lietas dalībniekiem, būs jāveic lielāki un mazāki pielāgojumi.⁴⁷ Tādēļ juridiskie, praktiskie un tehniskie apsvērumi visā rokasgrāmatā ir savstarpēji saistīti.

A1.1 Juridiskais pamats

26. Sākumā ir svarīgi apzināties, ka pastāv trīs juridiskie pamati, saskaņā ar kuriem var lūgt iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti:
- valsts tiesību akti, sk. 27. un turpmākos punktus;
 - citi dokumenti, sk. 31. un turpmākos punktus;
 - Pierādījumu konvencija, sk. 34. un turpmākos punktus;

⁴³ Daži autori pieļauj, ka “šaurākas personiskās saskarsmes” problēmas varētu būtiski mazināties, kad lietotāji un dalībnieki “būs pieraduši pie šāda saskarsmes veida”: *M. Dunn un R. Norwick (op. cit. 20. zemsvītras piezīme), 16.–17. lpp., N. Vilela Ferreira et al. (op. cit. 40. zemsvītras piezīme), 17.–18. lpp.*

⁴⁴ *M. Davies (op. cit. 15. zemsvītras piezīme), 225. lpp.* Sk. arī **A2.9.** (I nodaļa) un **A3.8. iedaļu** (II nodaļa).

⁴⁵ *E. Rowden et al, Gateways to Justice: Design and Operational Guidelines for Remote Participation in Court Proceedings*, Rietumsideņas Universitāte, 2013, 6., 10., 19. lpp. Šajā ziņojumā ir izklāstīti trīs gadus ilga Austrālijas Pētniecības padomes “Linkage” programmas projekta “*Gateways to Justice: improving video-mediated communication for justice participants*” konstatējumi un ieteikumi. Projekta gaitā tika visaptveroši izvērtētas literatūras atziņas un tiesību akti, veikti apmeklējumi uz vietās, kā arī daļēji strukturētas intervijas kontrolētā vidē, lai vērtētu dažādus faktorus un ietekmi.

⁴⁶ Sk. Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit. 15. zemsvītras piezīme*), 8. lpp.

⁴⁷ Turpat, 7. lpp., 3.15. punkts.

a. Videosaites izmantošana saskaņā ar valsts tiesību aktiem

- 1 Konvencija saskaņā ar 27. pantu neaizliedz izmantot valsts tiesību aktus, lai ar mazāk ierobežojošiem nosacījumiem iegūtu pierādījumus, izmantojot videosaiti.
- 2 Pirmkārt, iestādēm ir jāpārbauda, vai pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, ir atļauta saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiesvedības norises vietā.
- 3 Otrkārt, iestādēm ir jāpārbauda, vai pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, nepārkāpj valsts tiesību aktus, kas ir spēkā vietā, kurā jāiegūst pierādījumi, ieskaitot esošus “bloķēšanas likumus”⁴⁸ vai krimināltiesību normas.

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

27. Valstīs, kas izmanto videosaiti pārrobežu liecību uzklaušīšanai, tās izmantošanas pamats saskaņā ar iekšzemes tiesību aktiem var atšķirties. Dažas valstis ir grozījušas tiesību aktus, lai atļautu iegūt pierādījumus ar videosaites starpniecību iekšzemes un/vai starptautiskās lietās.⁴⁹ Lai gan citās

⁴⁸ Ar bloķēšanas likumiem tiek sodīta pierādījumu meklēšana un/vai paziņošana bez iepriekšējas līgumslēdzēja puses atļaujas, kuras teritorijā atrodas pierādījumi, tādējādi novirzot pierādījumu iegūšanu uz Pierādījumu konvencijā vai citā piemērojamā dokumentā paredzētajiem mehānismiem. Par šo noteikumu pārkāpšanu draud dažādi sodi — no naudas soda līdz ieslodzījumam. Sīkāku bloķēšanas likumu izmantošanas izklāstu sk. Pierādījumu rokasgrāmātā (*op. cit.* 29. zemsvītras piezīme), 26. un turpmākie punkti.

⁴⁹ Sk., piem., atbildes uz valstu profilu aptaujas II daļas a) un b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme), ko sniegusi Austrālija (ieskaitot, piem., 1998. gada *Pierādījumu (audiosaites un audiovizuālās saites) likumu* (Jaundienvīdvelsa), ar ko Jaundienvīdvelsas tiesās notiekošajos tiesvedības procesos tiek atvieglota pierādījumu iegūšana un iesniegumu iesniegšana, izmantojot audiosaiti un audiovizuālo saiti); Brazīlija (ar Valsts tieslietu padomes rezolūciju Nr. 105/2010 ir paredzēti noteikumi, kā veikt un dokumentēt uzklaušīšanu, izmantojot videosaiti; Likums 11.4192006 par elektronisko tiesvedību; jaunā Civilprocesa kodeksa 236., 385., 453., 461. un 937. pantā ir paredzēta videokonferenču izmantošana); Ķīna (Honkongas ĪPA) (Augstākās tiesas reglamenta (4A. nodaļa) 39. un 70. kārtības punkts un Pierādījumu rīkojuma (8. nodaļa) VIII daļa paredz liecinieka liecības uzklaušīšanu, izmantojot “televīzijas tiešraidī”); Čehijas Republika (drīzumā ir paredzēts pieņemt jaunu Civilprocesa kodeksa grozījumu, ar ko tiks ieviesti jauni konkrēti noteikumi par videosaiti); Igaunija (Civilprocesa kodeksa 350. panta 2. punkts); Somija (Tiesas procesa kodeksā 4/1734 ir paredzēta pierādījumu iegūšana ar videosaiti iekšzemes lietās); Vācija (Civilprocesa kodeksa 128.a pants par pušu, liecinieku un ekspertu nopratināšanu, izmantojot attēla un skaņas pārraidi); Ungārija (Civilprocesa kodeksa III grāmata un tieslietu ministra dekrēts Nr. 3/2016 (II.22) par novērošanas telesakaru tīkla izmantošanu civilprocesā tiesvedības un personu uzklaušīšanas mērķiem); Izraēla (1971. gada Pierādījumu rīkojuma 13. pants ļauj tiesai noteikt, ka liecinieka nopratināšana jāveic ārpus Izraēlas, lai nodrošinātu taisnīgumu); Korejas Republika (*Civilprocesa likuma* 327-2., 339-3., 340. un 341. pants, kā arī *Civilprocesa likuma izpildes noteikumu* 95-2. un 103-2. pants paredz iegūt pierādījumus ar videosaites starpniecību, ja tiesa to uzskata par pieļaujamu, un *Likums par īpašiem gadījumiem saistībā ar videosēdēm* (1995. gada 6. decembra Likums Nr. 5004)); Latvija (Civilprocesa likuma 703. pants un Tieslietu ministrijas iekšējie noteikumi Nr. 1-2/14 “Videokonferences iekārtas rezervēšanas un lietošanas kārtība tiesvedības procesā” paredz pierādījumu iegūšanu, izmantojot videosaiti, kā arī noteikumus par mutisko tulkošanu un iesaistīto personu identificēšanu); Polija (Civilprocesa kodeksa 235-2., 1131-6. un 1135(2)-4. pants, tieslietu

valstīs šajā sakarā īpašu noteikumu nav, pierādījumu iegūšanu ar videosaiti var atļaut saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par pierādījumu iegūšanu vai citiem iekšzemes tiesību aktiem, lai gan biežāk tas notiks iekšzemes lietās.⁵⁰

28. Viena līgumslēdzēja puse ir pieņēmusi tiesību aktus, ar ko tiek atļauts tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti, jo tā uzskata, ka Konvencija šādu iespēju neparedz.⁵¹

*Sīkāk par tiesas un netiesas pierādījumu iegūšanas atšķirībām sk. **A1.2. iedaļu** un **II pielikumu**.*

29. Neraugoties uz to, ka tiesvedības procesos pasaulē videosaite tiek izmantota aizvien biežāk, līgumslēdzēja pusei, kuras teritorijā atrodas liecinieks, tomēr var būt bažas attiecībā uz suverenitāti, jo tās teritorijā tiek faktiski sniegta liecība ārvalsts tiesvedības mērķiem⁵². Tādēļ dažos gadījumos var būt nepieciešama attiecīgās līgumslēdzējas puses piekrišana nopratināšanai ar videosaites starpniecību; šo procesu var sekmēt tiesu savstarpējās sadarbības nolīgumu piemērošana.⁵³ Tomēr dažas līgumslēdzējas puses neiebilst pret videosaites izmantošanu, lai nopratinātu lieciniekus to teritorijā, un uzskata, ka to atļauj Konvencijas 27. pants.⁵⁴
30. Neatkarīgi no tā, vai ir nepieciešama atļauja, var būt paredzēti papildu ierobežojumi, kas attiecas

ministra noteikumi par ierīcēm un tehniskajiem līdzekļiem, kas ļauj attālināti iegūt pierādījumus civilprocesā, un tieslietu ministra noteikumi par sīkāku tiesu rīcību lietās, kurās starptautiskajām attiecībām piemēro starptautisko civilprocesu un kriminālprocesu); Portugāle (*Civilprocesa kodeksa* 456., 486., 502. un 520. pants regulē pierādījumu iegūšanu no ekspertiem, lieciniekiem un pusēm, izmantojot videokonferenci); Singapūra (Singapūras pārskatīto likumu 98. nodaļas "*Pierādījumu (civilprocess citās jurisdikcijās) likums*" 4. panta 1. punkts, kas ļauj Augstai tiesai izdot jebkuru rīkojumu, ar kuru nodrošina pierādījumu iegūšanu Singapūrā, ko tā uzskata par lietderīgu, tostarp izmantojot videosaiti); Slovēnija (*Civilprocesa kodeksa* 114.a pants paredz pierādījumu iegūšanu, izmantojot videokonferenci, ja tai piekrīt puses); Amerikas Savienotās Valstis (ASV Kodeksa 28. grāmatas 1782. panta a) punkts paredz, ka ASV apgabaltiesa var uzdot lieciniekam sniegt liecību, lai palīdzētu ārvalsts tiesvedības norisei, lai gan ir maz ticams, ka ASV tiesa piespiestu liecinieku tieši sniegt liecību ārvalsts tiesai, izmantojot videosaiti; šis noteikums neaizliedz lieciniekam, kurš atrodas ASV, brīvprātīgi tieši sniegt liecību ārvalsts tiesai, izmantojot videosaiti (sk. ASV Kodeksa 28. grāmatas 1782. panta b) punktu)). Sīkāk sk. atbilstu kopsavilkumu (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme), II daļas a) jautājums. Turklāt turpmāk minētās valstis ir pieņēmušas tiesas reglamentus, kuros ir regulēta videosaites izmantošana iekšzemes un starptautiskajās lietās: Argentīna (Augstākās tiesas 2013. gada 2. jūlija rīkojums 20/13 — lieta Nr. 2267/13, kurā videosaiti tika atļauts izmantot, ja lieciniekam vai ekspertam nav lietderīgi ierasties uz uzklauššanu vai viņi nevar to izdarīt, kā arī paredzēti videosaites izmantošanas noteikumi); Urugvaja (Augstākās tiesas 2013. gada 10. decembra rīkojums 7784, ar kuru tika atzīta videosaites nozīme un paredzēti konkrēti noteikumi, kā iegūt pierādījumus, izmantojot šo līdzekli).

⁵⁰ Sk., piem., Bulgārijas, Ķīnas (Makao ĪPA), Horvātijas, Norvēģijas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas II daļas a) un b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

⁵¹ Francija (ar 2017. gada 6. maija dekrētu Nr. 2017-892 ir ieviesta iespēja tieši izpildīt tiesas uzdevumus saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi).

⁵² Sk. tālāk 66. punktu.

⁵³ Būtiski norādīt, ka, pat ja nopratināšanā netiek izmantota videosaite, tik un tā var būt nepieciešama attiecīgās(-o) valsts(-u) atļauja, kā jau paredzēts Pierādījumu konvencijas II nodaļā (sk. **A3.2. iedaļu**).

⁵⁴ Sk., piem., atbildes uz valstu profilu aptaujas II daļas a) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme), Amerikas Savienoto Valstu (ASV Kodeksa 28. grāmatas 1782. panta b) punkts, sk. iepriekš 49. zemsvītras piezīmi) un Apvienotās Karalistes atbildes (1975. gada Likuma par pierādījumiem (*process citās jurisdikcijās*) 1. un 2. nodaļa, kas attiecas uz palīdzības lūgumu, ieskaitot liecinieka nopratināšanu, skatot tās kopsakarā ar Civilprocesa noteikumu Nr. 32.3., kas atļauj izmantot videosaiti).

konkrēti uz videosaites izmantošanu, tādēļ ir svarīgi apsvērt attiecīgos tiesību aktus, judikatūru, noteikumus vai protokolus, kas ir spēkā attiecīgajās valstīs, kas ir līgumslēdzējas puses.⁵⁵ Piemēram, lai videosaiti izmantotu pierādījumu iegūšanai, var būt nepieciešams tiesas rīkojums.⁵⁶ Dažās valstīs, kas ir līgumslēdzējas puses, videosaites izmantošana ir iespējama tad, ja tam savstarpēji piekrīt tiesvedības puses.⁵⁷

⁵⁵ Neraugoties uz tehnoloģijas priekšrocībām, līgumslēdzējas puses (un dažkārt pat vienas līgumslēdzējas puses dažādas jurisdikcijas) ir izvēlējušās ļoti atšķirīgas pieejas videosaites izmantošanā. Piemēram, Ķīnas (Honkongas ĪPA) Apelācijas tiesa lietā *Raj Kumar Mahajan pret HCL Technologies (Honkonga) Ltd* 5 HKLRD 119 nosprieda, ka ar videosaites starpniecību iegūtie pierādījumi ir “izņēmums, nevis vispārpieņemts princips”. ASV Fed. R. Civ. P. 43. panta a) punkts ļauj iekšzemes tiesvedībā tiešraidē uzklaut liecību tiesā atklātas tiesas sēdes laikā, izmantojot videosaiti, ja “tam ir pamatots iemesls un pastāv pārliecinoši apstākļi”. ASV tiesas vairākos gadījumos ir konstatējušas, ka šis standarts ir ticis izpildīts. Sk., piem., Tenesī apgabaltiesas spriedumu lietā *DynaSteel Corp. pret Durr Systems, Inc.*, Nr. 2:08-cv-02091-V, 2009 WL 10664458, 1. lpp. (*W.D. Tenn.* 2009. gada 26. jūnijs) (tika atzīts, ka “pamatots iemesls” ir konstatēts, ja trešā persona, kurai bija jāliecina, nav pakļauts tiesas pavēstes saistošajam spēkam tiesvedībā, kurā neizmanto zvērināto tiesu); Kolumbijas apgabaltiesas spriedumu lietā *U.S. pret Philip Morris USA, Inc.*, Nr. CIV.A. 99-2496 (GK), 2004 WL 3253681, 1. lpp. (*D.D.C.* 2004. gada 30. augusts) (videosaites izmantošana atļauta sakarā ar sarežģījumiem nogādāt lieciniekus un to advokātus no Austrālijas uz ASV); Konektikutas apgabaltiesas spriedumu lietā *Sawant pret Ramsey*, Nr. 3:07-cv-980 (VLB), 2012 WL 1605450, 3. lpp. (*D. Conn.* 2012. gada 8. Maijs) (tika atzīts, ka liecinieka nespēja ceļot ir “pamatots iemesls” un “pārliecinoši apstākļi”). Turklāt liecināt tiesvedības procesā, izmantojot videosaiti, var tikai tad, ja ir ieviesti attiecīgi aizsardzības pasākumi. To vidū ir, piemēram, iespēja tiesai un abu pušu advokātiem iztaujāt un pratināt liecinieku, izmantojot videosaiti, kā arī zvēresta pieņemšanai piemērotas amatpersonas piedalīšanās. Sk., piem., *DynaSteel Corporation pret Durr Systems, Inc.* un *Sawant pret Ramsey* (citēts iepriekš); *Lietu Rand International Leisure Products, LLC*, (*op. cit.* 42. zemsvītras piezīme) (nosakot, ka pierādījumu iegūšanai, izmantojot videosaiti, ir vairākas praktiskas un tehniskas prasības). Šajā ziņā situācija atšķiras no labprātīgas liecinieka liecības, izmantojot videosaiti, lai to tālāk izmantotu ārvalsts tiesvedībā, ņemot vērā, ka šāda liecība ir ārpus tiesas liecība. Šādas liecības ir pienācīgi sniegtas un nepārkāpj ASV tiesību aktus, tādēļ ārvalstu iestādes un brīvprātīgais liecinieks ASV par tām var vienoties privāti (sk. ASV Tieslietu departamenta Starptautiskās juridiskās palīdzības birojs, *OJIA Evidence and Service Guidance* (2018. gada 11. jūnijs), pieejams tīmekļa vietnē: < <https://www.justice.gov/civil/evidence-requests> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]. Austrālijas tiesas ir izvēlējušās divas atšķirīgas pieejas, apsverot, vai atļaut izmantot videosaiti liecinieku liecību iegūšanai, kā arī galu galā to, “kā vislabāk tiks nodrošināts taisnīgums...[vienlaikus]...saglabājot taisnīgumu pušu starpā”: *Kirby pret Centro Properties* [2012] FCA 60. Pirmā pieeja ir attīstījusies, jo daudzi tiesneši ir sākuši izmantot videosaites tehnoloģiju tās ērtības dēļ, tādēļ videosaite tiek atļauta, ja netiek pārliecinoši argumentēts, kādēļ tās izmantošana būtu jāliedz. Lietā *Tetra Pak Marketing Pty Ltd pret Musashi Pty Ltd* [2000] FCA 1261 ekspertam, kurš sniedza zinātniskus un, iespējams, pretrunīgi vērtētus pierādījumus, tika atļauts uzstāties, izmantojot videosaiti, jo tiesa uzskatīja, ka videosaite būtu jāatļauj, “ja nepastāv kāds svarīgs šķērslis, kas runā preti tās izmantošanai konkrētā lietā”. Turpretī citās lietās ir izraudzīta piesardzīgāka pieeja, uzliekot pieteikuma iesniedzējam pienākumu aktīvi pierādīt, ka videosaites izmantošanai ir attaisnojošs iemesls. Lietā *Campaign Master (UK) pret Forty Two International Pty Ltd* (Nr. 3) (2009), 181 FCR 152, tiesa nedeļa atļauja izmantot videosaiti, jo liecinieks nebija norādījis neierašanās iemeslu un pierādījumi attiecās uz svarīgu jautājumu. Atļauja netika dota arī lietā *Stuke pret ROST Capital Group Pty Ltd* [2012] FCA 1097, jo liecinieka liecība bija ļoti pretrunīga un bija nepieciešams to tulkot. Videosaites izmantošanas juridiskie ierobežojumi var ietvert arī liegumu izmantot videosaiti, ja pieejamās telpas neatbilst vajadzīgajām tehniskajām specifikācijām: sk., piem. Austrālija: 1958. gada *Pierādījumu (Citi noteikumi) likuma* (Vic) 42.G punktu, kurā ir paredzētas minimālās tehniskās prasības, kas jāizpilda, lai tiesa varētu uzdot lieciniekam sniegt liecību, izmantojot videosaiti. Sīkāk par tehniskajiem un drošības aspektiem sk. **C daļā**.

⁵⁶ Sk. atbilstu kopsavilkumu (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme), II daļas a) un b) jautājums.

⁵⁷ Turpat, IV daļa, e) jautājums: tikai neliels skaits valstu, kas sniedza atbildes, ziņoja, ka, lai pierādījumu iegūšanai izmantotu videosaiti, ir nepieciešama pušu piekrišana.

b. Videosaites izmantošana saskaņā ar citiem tiesību aktiem

- 4 Tā kā Konvencija neietekmē citas konvencijas (32. pants), iestādēm būtu jāpārbauda, vai konkrētajā lietā noteicošie nav citi divpusējie vai daudzpusējie dokumenti.

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu** un/vai **praktiskās informācijas tabulu**.

31. Vairākos divpusējos, reģionālos un daudzpusējos dokumentos ir tieši paredzēta videosaites izmantošana, lai iegūtu pierādījumus tiesiskās sadarbības lietās (proti, kad iestādes, kas atrodas tiesvedības norises vietā, lūdz iestādēm, kas atrodas liecinieka atrašanās vietā, palīdzību šo pierādījumu iegūšanā).
32. Spilgti šādu dokumentu piemēri ir:
- *Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās* (ES Pierādījumu regula);⁵⁸
 - *2010. gada Latīņamerikas valstu konvenciju par videokonferences izmantošanu tiesu sistēmu starptautiskajā sadarbībā un tās 2010. gada papildprotokolu par izmaksām, valodu lietošanu un lūgumu nosūtīšanu*;⁵⁹
 - *2008. gada nolīgumu starp Austrālijas valdību un Jaunzēlandes valdību par Tasmānijas tiesvedību un reglamentējošo izpildi*.⁶⁰
33. Šādos dokumentos videosaites izmantošana parasti ir vai nu atzīta kā viens no pierādījumu iegūšanas veidiem⁶¹, vai formulēta ar lielāku saistošo spēku⁶². Kā jau minēts, ir svarīgi, ka Pierādījumu konvencija saskaņā ar tās 32. pantu neietekmē citas konvencijas, kas ir spēkā starp līgumslēdzējām pusēm.⁶³

⁵⁸ 10. panta 4. punkts un 17. panta 4. punkts. ES Pierādījumu regulu piemēro attiecībā starp visām ES dalībvalstīm (izņemot Dāniju). Kā citu piemēru no Eiropas, kurā atsaucas uz videosaites izmantošanu pierādījumu iegūšanā, tomēr saistībā ar šaurāku materiālo piemērošanas jomu, sk., piem.: *Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regulu (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām*, 9. panta 1. punkts.

⁵⁹ 3. panta 1. punkts (turpmāk "2010. gada Latīņamerikas valstu konvencija par videokonferences izmantošanu"). Šī dokumenta izstrādes laikā šo konvenciju un tās papildprotokolu savstarpēji piemēroja Kostarika, Dominikāna, Ekvadora, Meksika, Panama, Paragvaja un Spānija.

⁶⁰ 11. pants (turpmāk "2008. gada Tasmānijas nolīgums"), kura pilnais teksts ir pieejams šādā adresē: < <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/ATS/2013/32.html> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]. Abas valstis ir ieviesušas savus īstenošanas tiesību aktus, proti: *2010. gada Tasmānijas Tiesvedības likumu (Cth)* (Austrālija); *2010. gada Tasmānijas Tiesvedības likumu* (Jaunzēlande);

⁶¹ Sk., piem., Latīņamerikas valstu konvencijas par videokonferences izmantošanu 3. panta 1. punktu un 2008. gada Tasmānijas nolīguma 11. panta 1. punktu.

⁶² Pierādījumu regulas 17. panta 4. punkts.

⁶³ Runājot par ES Pierādījumu regulu, kā norādīts arī Pierādījumu rokasgrāmatas (op. cit. 29 zemsvītras piezīme) 435. punktā, "šaurā izpratnē uz Regulu neattiecas Pierādījumu konvencijas 32. panta noteikums par "paiešanu

c. Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvenciju

- 5 Ne Konvencijas burts, ne gars nav šķērslis jaunu tehnoloģiju izmantošanai, un Konvencijas darbībai to izmantošana var nākt par labu.⁶⁴
- 6 Līgumslēdzējas puses aizvien nav vienisprātis par to, vai Konvencijai ir saistošs raksturs (proti, vai Konvencija ir jāpiemēro vienmēr, kad pierādījumi jāiegūst ārvalstīs, neatkarīgi no tā, vai to dara personīgi vai izmantojot videosaiti). Neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem, Īpašā komisija ir ieteikusi līgumslēdzējām pusēm situācijās, kad jāiegūst pierādījumi ārvalstīs, prioritāri izmantot Konvenciju (prioritātes princips).⁶⁵
- 7 Nepieciešamība izmantot Konvenciju vai citus piemērojamus starptautiskos līgumus kopumā atbilst bloķēšanas likumu noteikumiem.⁶⁶

34. Īpašā komisija 2009. un 2014. gada sanāksmēs apsprieda pierādījumu iegūšanu ārvalstīs, izmantojot videosaiti. Īpašā komisija secināja, ka videosaiti var izmantot kā palīgu pierādījumu iegūšanā saskaņā ar Konvenciju, kā izklāstīts turpmāk.

malā". Tomēr Regula no ES tiesību viedokļa ir piemērojama Pierādījumu konvencijas vietā attiecībās starp tām ES dalībvalstīm, kas ir tās dalībvalstis [jānorāda, ka ne visas ES dalībvalstis ir arī Konvencijas dalībvalstis], taču tikai saistībā ar jautājumiem, kuriem piemēro Regulu (Regulas 21. panta 1. punkts)."

⁶⁴ Sk. 2003. gada ĪK C&R Nr. 4. Sk. arī, piem., 2009. gada ĪK C&R Nr. 55 un 2014. gada ĪK C&R Nr. 20.

⁶⁵ Šī principa un tā vēstures padziļinātu pārspriedumu sk. Pierādījumu rokasgrāmatā (*op. cit.* 29 zemsvītras piezīme), 19.–25. punkts.

⁶⁶ Sk. arī iepriekš 48. zemsvītras piezīmi. Dažas līgumslēdzējas puses ir pieņēmušas bloķējošus likumus, lai novērstu pierādījumu iegūšanu no teritorijā ārvalstu tiesvedības vajadzībām, kas nenotiek saskaņā ar Pierādījumu konvenciju (vai citu piemērojamu starptautisko līgumu). Nesens piemērs, domājams, varētu būt Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula); sk. jo īpaši 48. pantu, kurā ir noteikts: "[i]kviens trešās valsts tiesas spriedums un ikviens trešās valsts administratīvās iestādes lēmums, kurā pārzinim vai apstrādātājam pieprasīts nosūtīt vai izpaust personas datus, var tikt atzīts vai būt izpildāms vienīgi tad, ja tas ir balstīts uz starptautisku nolīgumu, piemēram, savstarpējas tiesiskās palīdzības līgumu, kas ir spēkā starp pieprasītāju trešo valsti un Savienību vai kādu tās dalībvalsti [...]".

	Stāvoklis	Konvencijas panti
I nodaļa	Klātbūtne un dalība tiesiskās palīdzības lūguma izpildē Ja tiesvedības puses, to pārstāvji un/vai lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvji atrodas lūguma iesniedzējā valstī un vēlas ar videosaites starpniecību piedalīties liecību uzklaušīšanā un/vai liecinieka nopratināšanā. Videosaiti izveido starp: • vietu lūguma iesniedzējā valstī (piem., lūguma iesniedzējas iestādes telpās) un • vietu, kur izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu (piem., lūguma saņēmējas valsts tiesas sēžu zāli). Lūguma saņēmējas valsts kompetentā iestāde (proti, lūguma saņēmēja iestāde) veic liecinieka nopratināšanu, ievērojot lūguma saņēmējas valsts tiesību aktos paredzētās metodes un procesuālo kārtību, ņemot vērā lūguma iesniedzējas iestādes lūgumu, izmantot īpašu veidu vai procesuālo kārtību.⁶⁷ <i>Vairāk par tiesiskās palīdzības lūguma izpildi, izmantojot videosaiti, sk. A2.1. iedaļā. Vairāk konkrēti par pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestādes pārstāvju klātbūtni (un iespējamo dalību), izmantojot videosaiti, sk. A2.5. iedaļu.</i>	I nodaļa (7., 8. un 9. pants)

⁶⁷ HCCH Izsniegšanas konvencijas, Pierādījumu konvencijas un Konvencijas par piekļuvi tiesai praktiskās darbības Īpašās komisijas 2014. gada sanāsmē netika atsevišķi apspriesta tieša pierādījumu iegūšana saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu, proti, gadījumi, kad lūguma iesniedzēja iestāde kā īpašu procesuālo kārtību lūdz nopratināšanu ļaut veikt lūguma saņēmējas valsts tiesnesim. Tas atšķiras no situācijas, kad nopratināšanu veic tiesnesis kā iecelta pilnvarotā persona saskaņā ar II nodaļu.

	Stāvoklis	Konvencijas panti
II nodaļa	Konsula vai pilnvarotās personas uzklusīta liecība⁶⁸ Konsuls, kurš pārstāv lūguma iesniedzēju valsti, īsteno savas funkcijas izpildes valstī, vai pienācīgi iecelta pilnvarotā persona izmanto videosaiti, lai uzklusītu izpildes valstī esošas personas liecību. Videosaiti izveido starp: • vietu, kur atrodas konsuls (piem., vēstniecību vai konsulātu izpildes valstī) vai darbojas pilnvarotā persona (piem., lūguma iesniedzējas valsts tiesu zāli) un • liecinieka atrašanās vietu izpildes valstī (piem., kabinetu vai tiesas sēžu zāli). Konsuls vai pilnvarotā persona veic liecinieka nopratināšanu saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem un procedūru, ja izpildes valsts tiesību akti to neaizliedz. Lūguma iesniedzējas tiesas iestādes pārstāvis (vai cita pienācīgi pilnvarota persona), kurš darbojas kā pilnvarotā persona saskaņā ar 17. pantu un atrodas vienas līgumslēdzējas puses teritorijā, var ar videosaites starpniecību iztaujāt personu, kura atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā. <i>Vairāk par to, kā tiek izpildīts lūgums saskaņā ar II nodaļu, izmantojot videosaiti, sk. A3.1. un turpmākās iedaļas. Konkrēti vairāk par pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestāžu pārstāvju klātbūtni (un iespējamo dalību) ar videosaites starpniecību saskaņā ar II nodaļu, sk. A3.4. iedaļu.</i>	II nodaļa (15., 16., 17. un 21. pants)
Citi līgumi, valsts tiesību akti vai prakse	Citas pierādījumu iegūšanas metodes (sk. A1.1. iedaļu) Līgumslēdzēja puse ar valsts tiesību aktiem vai praksi var pieļaut Konvencijā neparedzētas pierādījumu iegūšanas metodes. Pierādījumu konvencija neietekmē citas konvencijas, kurās ir noteikumi par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs.	27. panta c) punkts un 32. pants.

⁶⁸ Saskaņā ar Konvencijas 33. pantu līgumslēdzēja puse var pilnībā vai daļēji izslēgt II nodaļas piemērošanu. Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas stāvokļa tabulas slejā "Res/D/N/DC".

35. Kā norādīts jau iepriekš, Konvencijas mērķis ir darboties saskaņoti ar citiem dokumentiem un valsts tiesību aktiem, kas paredz labvēlīgākus, mazāk ierobežojošus noteikumus par starptautisko tiesisko sadarbību pierādījumu iegūšanā, ieskaitot videosaites izmantošanu ārvalstīs esošu liecinieku nopratināšanai. Tādēļ Konvencija neietekmē divpusējus, reģionālus vai daudzpusējus dokumentus (32. pants), piemēram, ES Pierādījumu regulu, 2010. gada Latīņamerikas valstu konvenciju par videokonferences izmantošanu un tās papildprotokolu vai 2008. gada Tasmānijas nolīgumu, kā arī neliedz līgumslēdzējai pusei atļaut iegūt pierādījumus tās teritorijā, izmantojot videosaiti, saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem vai praksi (27. panta c) punkts).

A1.2. Tieša un netieša pierādījumu iegūšana

8

Līgumslēdzējas puses nav vienisprātis, vai Konvencijas I nodaļa pieļauj tiešu pierādījumu iegūšanu. Iestādēm pirms attiecīgā tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas ir jāpārliedz, vai pierādījumu atrašanās vietā ir atļauta tieša pierādījumu iegūšana.

*Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.*

9

Saskaņā ar Konvencijas II nodaļu pilnvarotā persona var iegūt pierādījumus lūguma iesniedzējā valstī un izpildes valstī, ievērojot piešķirtajā atļaujā paredzētos nosacījumus. Iestādēm ir jāpārliedz, vai izpildes valsts ir izdarījusi atrunu saskaņā ar Konvencijas 18. pantu.

*Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvokļa tabulas** slejā “Res/D/N/DC”.*

10

Saskaņā ar Konvencijas II nodaļu konsuls, izmantojot videosaiti, var iegūt pierādījumus no lieciniekiem/ekspertiem, kuri atrodas attālināti izpildes valstī, ievērojot piešķirtajā atļaujā paredzētos nosacījumus. Iestādēm būtu jāpārbauda, vai tas attiecīgajā līgumslēdzējā pusē ir iespējams.

11

Neatkarīgi no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši, puses un to pārstāvji var piedalīties ar videosaites starpniecību.

36. Pieaugot videosaites izmantošanas biežumam, kā arī pārrobežu pierādījumu iegūšanas

vieglumam, ir izveidojusies divējāda prakse attiecībā uz pierādījumu iegūšanu ārvalstīs. Pierādījumus var iegūt “tieši” vai “netieši” atkarībā no tā, kura iestāde iegūst pierādījumus.⁶⁹ Šī atšķirība nav tikai semantiska — tai ir svarīgas praktiskas sekas.

37. Pastāvošie dokumenti kopumā paredz divu veidu videosaites izmantošanu, lai “tieši” un “netieši” iztaujātu lieciniekus ārvalstīs:
 - a. iestāde, kurā notiek tiesvedība (vai šīs tiesu iestādes pārstāvis vai cits pārstāvis) veic liecinieka nopratināšanu, izmantojot videosaiti, bet tai atļauju dod un palīdzību nodrošina tās valsts iestāde, kuras teritorijā atrodas liecinieks — šajā ziņā pierādījumus iegūst “tieši” ar videosaites starpniecību;⁷⁰ un
 - b. tās valsts iestāde, kuras teritorijā atrodas liecinieks, veic liecinieka nopratināšanu un ļauj lūguma iesniedzējai tiesai (kā arī pusēm un/vai to pārstāvjiem) “būt klāt” un/vai “piedalīties” nopratināšanā, izmantojot videosaiti (bet neveikt to) — šajā ziņā pierādījumus iegūst “netieši” ar videosaites starpniecību.⁷¹
38. Kā minēts iepriekš, Pierādījumu konvencijā pašsaprotamu iemeslu dēļ nav minēta videosaite vai iespēja tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar I nodaļu, jo tā tika izstrādāta laikā, kad tikai sākās datortehnoloģijas un globālās gaisa satiksmes attīstība un netieša pierādījumu iegūšana tika uzskatīta par normu. Turklāt izstrādātāji nevarēja paredzēt, ka saskaņā ar II nodaļu pierādījumus ar videosaites starpniecību kādreiz iegūs pilnvarotās personas, kuras fiziski atradīsies lūguma iesniedzējā valstī.
39. Šajā sakarā rodas jautājums, vai Pierādījumu konvencija ļauj tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar I nodaļu. Lai gan tieša pierādījumu iegūšana ir atļauta saskaņā ar II nodaļu, var diskutēt par to, vai to varētu atļaut saskaņā ar Konvencijas I nodaļu. Šauri lasot Pierādījumu konvencijas 1. pantu, I nodaļa, šķiet, neļauj tieši iegūt pierādījumus, jo tajā ir īpaši pieminēts lūgums par pierādījumu iegūšanu, ko līgumslēdzējas puses tiesu iestāde iesniedz citas līgumslēdzējas puses kompetentajai iestādei. Tādēļ, lai gan dažas līgumslēdzējas puses ļauj tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar I nodaļu, citas var šīs nodaļas noteikumus uzskatīt par juridisku šķērslī un līdz ar to — ka tieša pierādījumu iegūšana iziet ārpus Konvencijas I nodaļas darbības jomas.
40. Valstu profili liecina, ka starp valstīm, kas sniedza atbildes, viedokli par tiešas pierādījumu iegūšanas pieļaujamību saskaņā ar Konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti, dalās gandrīz vienādās daļās. Šajā sakarā nav vērojamas skaidras tendences. Tomēr ir vērts atzīmēt, ka daudzas Eiropas valstis, kā arī Dienvidāfrika un Izraēla uzskata, ka tieša pierādījumu iegūšana saskaņā ar I nodaļu, izmantojot videosaiti, varētu būt iespējama, turpretī vairākums Latīņamerikas un Āzijas valstu, kā arī ASV, tam nepiekrīt.⁷²

⁶⁹ Atšķirība starp tiešu un netiešu pierādījumu iegūšanu citos dokumentos sīkāk ir pārspriesta Rokasgrāmatā par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemspējas piezīme), 6., 9.–10. lpp.

⁷⁰ Šāda pieeja ir izmantota Latīņamerikas valstu konvencijā par videokonferences izmantošanu (jo īpaši 5. pantā), kā arī ES Pierādījumu regulas 17. panta 4. punktā.

⁷¹ ES Pierādījumu regula, 10.–12. pants.

⁷² Sk. atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemspējas piezīme). Valstis, kas sniedza atbildes un uzskata, ka ir iespējams tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar Konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti: Ķīna (Honkongas ĪPA), Kipra, Igaunija, Somija, Francija, Grieķija, Izraēla, Malta, Polija, Portugāle, Rumānija, Singapūra, Slovēnija, Dienvidāfrika, Zviedrija, Apvienotā Karaliste (Anglija un Velsa).

Valstis, kas sniedza atbildes un uzskata, ka nav iespējams tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar Konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti: Baltkrievija, Brazīlija, Ķīna (Makao ĪPA), Horvātija, Čehija, Vācija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Meksika, Korejas Republika, Šveice, Amerikas Savienotās Valstis, Venecuēla.

41. Kā norādīts A1.1 iedaļas b) punktā attiecībā uz videosaites izmantošanu saskaņā ar valsts tiesību aktiem, viena līgumslēdzēja puse ir pieņēmusi tiesību aktus, ar ko tiek atļauts tieši iegūt pierādījumus saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti, jo tā uzskata, ka Konvencija šādu iespēju neparedz.⁷³
42. Saskaņā ar II nodaļu liecinieka vai eksperta nopratināšanu veic pilnvarotā persona, kuru parasti ieceļ lūguma iesniedzēja valsts. Šādos gadījumos uzskata, ka pierādījumus iegūst "tieši". Kā norādīts iepriekš, ģeogrāfiskā komisija ir atzinusi, ka pilnvarotā persona, izmantojot videosaiti, var iegūt pierādījumus, atrodoties vai nu lūguma iesniedzējā valstī, vai izpildes valstī.
43. Turklāt saistībā ar diplomātiskajām vai konsulārajām misijām var būt gadījumi (piem., ģeogrāfiski plašās teritorijās), kad konsuls var izmantot videosaiti, lai nopratinātu liecinieku, kurš atrodas (attālā) atrašanās vietā, kas tomēr ir izpildes valstī.
44. Lai to ilustrētu, zemāk dotajā tabulā ir izklāstītas iespējas, kā saskaņā ar Pierādījumu konvenciju var iegūt pierādījumus:

	Prakse	Konvencijas panti
I nodaļa	Netieša pierādījumu iegūšana (tieša pierādījumu iegūšana saskaņā ar 9. panta 2. punktu, pieejama tikai dažās valstīs, kas ir līgumslēdzējas puses)	I nodaļa (9. panta 1. un 2. punkts)
II nodaļa	Tieša pierādījumu iegūšana Pilnvarotās personas , izmantojot videosaiti, var iegūt pierādījumus, atrodoties vai nu lūguma iesniedzējā valstī, vai izpildes valstī. Konsuli , tā kā tie pilda savas funkcijas, visticamāk, atrodas izpildes valstī, no kuras tie iegūst pierādījumus, izmantojot videosaiti.	II nodaļa (15., 16. un 17. pants)
Valsts tiesību akti vai prakse	Tieša un netieša pierādījumu iegūšana	27. panta b) un c) punkts un 32. pants

⁷³ Francija (2017. gada 6. maija dekrēts Nr. 2017-892) (*op. cit.* 51. zemsvītras piezīme).

45. Kā norādīts iepriekš, lai gan Pierādījumu konvencijas I nodaļa, šķiet, neatļauj tieši iegūt pierādījumus, pašreizējās tendences esošajos dokumentos, kas attiecas uz videosaiti, sliecas to atļaut saskaņā ar nosacījumiem, kas ir līdzīgi I nodaļā minētajiem (visticamāk, lai paaugstinātu efektivitāti), ja tiek izpildītas konkrētas *tiesiskās garantijas*. Šādas tiesiskās garantijas var būt, bet ne tikai:⁷⁴
- lūgumam jābūt izteiktam rakstiski, tajā jāietver visa nepieciešamā informācija un tas jāpieņem kompetentajai iestādei;
 - lūgums ietilpst attiecīgā nolīguma darbības jomā;
 - lūgums ir tehniski izpildāms;
 - lūgums nav pretrunā iesaistīto līgumslēdzēju pušu valstu tiesību aktiem vai tiesību pamatprincipiem;
 - pierādījumu iegūšana notiek brīvprātīgi, nepiemērojot piespiedu līdzekļus.
46. Turklāt Eiropas Savienība ir atkārtoti uzsvērusi, ka videokonferences tehnoloģija ir “visefektīvākā”⁷⁵ metode, kā iegūt pierādījumus tieši, vismaz starp tās dalībvalstīm. Viena no valstīm, kas sniedza atbildes, valsts profilā norādīja, ka praksē tieša pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, ir ļoti izplatīta un pat standarta prakse kā iekšzemes, tā starptautiskās lietās.⁷⁶ Tomēr nav zināms, cik bieži tiešu pierādījumu iegūšanu saskaņā ar jebkuru Pierādījumu konvencijas nodaļu faktiski praksē izmanto citas līgumslēdzējas puses.⁷⁷

⁷⁴ Latīņamerikas valstu konvencijas par videokonferences izmantošanu 3. pants, ES Pierādījumu regulas 17. panta 2. un 5. punkts.

⁷⁵ Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās un komercietās (*op. cit.* 5. zemsvītras piezīme), 6. lpp.

⁷⁶ Sk. Portugāles atbildi uz valstu profilu aptaujas II daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

⁷⁷ Sk. atbilžu kopsavilkumu (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme), V daļas b) jautājums un VI daļas e) jautājums.

A1.3. Pierādījumu iegūšanas juridiskie ierobežojumi

- 12 Parasti, izmantojot videosaiti, kā pierādījumus var iegūt vienīgi liecinieku un ekspertu liecības.
- 13 Uz liecinieka nopratināšanu ar videosaites starpniecību attiecas tādi paši juridiskie ierobežojumi kā tad, ja pierādījumi tiktu iegūti klātienē. Iestādēm ir jāiepazīstas ar attiecīgās līgumslēdzējas puses valsts tiesību aktiem, lai pārliicinātos, vai pastāv papildu ierobežojumi.
- 14 Iestādes tiek aicinātas sniegt informāciju par valsts tiesību aktos paredzētajiem ierobežojumiem, kas attiecas uz videosaites izmantošanu pierādījumu iegūšanā (piem., ziņojot par šādiem noteikumiem, izmantojot valstu profilus).

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

- 47. Uz pierādījumu iegūšanu saskaņā ar Pierādījumu konvenciju var attiekties vairāki juridiski ierobežojumi:
 - Saskaņā ar I nodaļu, ja ir izteikts lūgums izmantot īpašu metodi vai procedūru (piemēram, izmantot videosaiti), tas ir jāpilda, izņemot, ja tas nav saderīgs ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai to nevar izpildīt. Turklāt lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestāžu pārstāvju klātbūtnei var būt nepieciešama iepriekšēja atļauja neatkarīgi no tā, vai klātbūtne ir personīga vai ar videosaites starpniecību.
 - Saskaņā ar II nodaļu konsulam vai pilnvarotajai personai var būt nepieciešama atļauja pierādījumu iegūšanai neatkarīgi no tā, vai pierādījumu iegūšanai izmanto videosaiti.
- 48. Turklāt, lai gan Konvencija paredz skaidrus norādījumus par piespiedu pasākumu un piespiedu līdzekļu izmantošanu (attiecībā uz I un II nodaļu iztirzāta attiecīgi **A2.** un **A3. iedaļā**), dažas līgumslēdzējas puses šos piespiedu pasākumus var attiecināt tikai uz liecinieka piespiešanu sniegt liecību, nevis liecinieka piespiešanu konkrēti sniegt liecību, izmantojot videosaiti.
- 49. Šāda veida ierobežojumus, ja tie ir paziņoti, var atrast attiecīgās līgumslēdzējas puses valsts profilā. Daži konkrēti piemēri ir citi dokumenti vai nolīgumi, kas atkāpjas no Pierādījumu konvencijas attiecībā uz videosaites izmantošanu (sk. arī 28. un 32. pantu), videosaites izmantošanai piemērojamie termiņi vai paziņošanas prasības, kā arī ierobežojumi iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti⁷⁸.

⁷⁸ Šādi ierobežojumi var būt saistīti ar pierādījumu veidiem, kurus var iegūt, izmantojot videosaiti, personām, ko var nopratināt ar videosaites starpniecību, vietām, kurās var iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti, kā arī rīcību ar pierādījumiem, kas iegūti, izmantojot videosaiti. Sk., piem., atbilstu kopsavilkumu (turpat), IV daļas b) un d) jautājums.

50. Valstis, kas sniedza atbildes, parasti pierādījumu iegūšanai, izmantojot videosaiti, piemēro tādus pašus ierobežojumus kā tad, ja pierādījumi tiktu iegūti personīgi. Personas, kuras var nopratināt, izmantojot videosaiti, parasti ir tikai liecinieki (proti, jēdziens “liecinieks” jāsaprot tā plašākajā nozīmē — sk. glosāriju). Citi ierobežojumi attiecas uz: vecumu (ja persona nav sasniegusi 18 gadu vecumu), invaliditāti, trešās pakāpes vai tuvāku radniecību, laulātajiem vai partneriem, liecinieka spēju izteikties organizācijas vai pārstāvniecības vārdā utt.⁷⁹
51. Runājot par vietu, kur var tikt iegūti pierādījumi, izmantojot videosaiti, ir jānorāda, ka lielākajā daļā valstu, kas sniedza atbildes, šī vieta ir vai nu tiesas sēžu zāle, vai vēstniecības vai konsulāta telpas — atkarībā no tā, uz kuru Konvencijas nodaļu atsaucas⁸⁰. Turklāt, kā norādīts **B1.** un **B4. iedaļā**, daudzas valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka vietai ir jābūt sēžu zālei tiesu iestādes ēkā⁸¹, bet dažos gadījumos tā var būt pat īpaši paredzēta telpa tiesas ēkā⁸².

Vairāk par šiem jautājumiem sk. tālāk **A2.** (I nodaļa), **A3.** (II nodaļa) un **B4. iedaļu**.

⁷⁹ Sk. atbilžu kopsavilkumu (turpat), IV daļas d) jautājums.

⁸⁰ Sk. atbilžu kopsavilkumu (turpat), IV daļas f) jautājums.

⁸¹ Sk. Austrālijas (vairuma štatu), Baltkrievijas, Bulgārijas, Kipras, Somijas, Francijas, Grieķijas, Singapūras (uzklausišanai jānotiek Augstākās tiesas sēžu zālē (tikai), ja pierādījumu iegūšanā palīdzību sniedz Singapūras tiesas amatpersona), Dienvidāfrikas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

⁸² Sk., piem., Ķīnas (Honkongas ĪPA — Augstākajā tiesā esošā Tehnoloģiju tiesa) un Maltas (tomēr videosaiti var organizēt arī lielākajā daļā tiesu zāļu, izmantojot portatīvu videosaites aprīkojumu) atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

A2 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR I NODAĻU

A2.1 Tiesiskās palīdzības lūgumi

- 15 Tiesiskās palīdzības lūgumus var izpildīt, izmantojot videosaiti, saskaņā ar Konvencijas 9. panta 1. vai 2. punktu.
- 16 9. panta 1. punktā ir noteikta standarta metode vai procedūra pierādījumu iegūšanai, piemēram, no liecinieka vai eksperta, kurš atrodas tālu, tomēr lūguma saņēmējas iestādes teritorijā.
- 17 Izvēle iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti kā īpašu metodi vai procedūru saskaņā ar 9. panta 2. punktu, var radīt sekas saistībā ar izmaksām, tostarp iespējām prasīt atlīdzinājumu.

Vairāk par izmaksām sk. **A2.11.** (I nodaļa) un **A3.10. iedaļu** (II nodaļa).

- 52. Saskaņā ar I nodaļu lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestāde izdod tiesiskās palīdzības lūgumu, ar kuru lūguma saņēmējas valsts centrālā iestāde tiek lūgta iegūt pierādījumus ar attiecīgās tiesu iestādes starpniecību, proti, pierādījumus iegūt “netieši”.
- 53. Lūguma saņēmējas valsts kompetentā tiesu iestāde (proti, lūguma saņēmēja iestāde) veic liecinieka nopratināšanu, ievērojot lūguma saņēmējas valsts tiesību aktos paredzētās metodes un procedūru (kas var ietvert videosaites izmantošanu) saskaņā ar Konvencijas 9. panta 1. punktu. Lūguma iesniedzēja iestāde var lūgt izveidot videosaiti kā īpašu metodi vai procedūru (9. panta 2. punkts). Šādā gadījumā lūguma saņēmējai iestādei lūgums ir jāizpilda, izņemot, ja videosaites izveide nav saderīga ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai to nevar izpildīt valsts iekšējās prakses un procedūras vai praktisku grūtību dēļ.⁸³
- 54. Tādēļ lūgums izmantot videosaiti saskaņā ar I nodaļu parasti tiek izteikts, kad tiesvedības puses, to pārstāvji un/vai lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvji, kuri atrodas lūguma iesniedzējā valstī, vēlas piedalīties liecības sniegšanā ar videosaites starpniecību. Pēc tam izveido videosaiti starp vietu lūguma iesniedzējā valstī (piem., lūguma iesniedzējas iestādes telpās) un tiesiskās

⁸³ Attiecībā uz izmaksām sk. Pierādījumu konvencijas 14. panta 1. un 2. punktu:

“1) Tiesiskās palīdzības lūguma izpilde nav par pamatu jebkādai nodokļu vai citu izmaksu segšanai.

Tomēr izpildes valstij ir tiesības prasīt lūguma iesniedzējai valstij atlīdzināt maksājumus par ekspertu, tulku izmantošanu, kā arī maksājumus, kas radušies, izmantojot īpašu procedūru pēc lūguma iesniedzējas valsts lūguma atbilstoši 9. panta otrajai daļai [...]”

Saistībā ar praktiskām grūtībām ir atzīts, ka ES Pierādījumu regulas 10. panta 4. punkts ļauj attiecīgajām tiesām vienoties par nepieciešamā tehniskā aprīkojuma nodrošināšanu, ja lūguma saņēmēja tiesa to vienpersoniski nevar izdarīt. Sk.: M. Torres, “Cross-Border Litigation: ‘Video-taking’ of evidence within EU Member States”, *Dispute Resolution International*, 12(1). sējums, 2018, 76. lpp.

palīdzības lūguma izpildes vietu (piem., lūguma saņēmējas valsts tiesas sēžu zālī), vai arī abas vietas savstarpēji savieno virtuālās konferences telpā. Videosaites izveidošanai ir nepieciešama lūguma saņēmējas iestādes atļauja, kā arī nodrošināta aprīkojuma un tehniskā atbalsta pieejamība.

55. Lai gan tas notiek retāk, alternatīvs scenārijs var izveidoties situācijā, kad (piem., ja teritorija ir ģeogrāfiski plaša) liecinieks vai eksperts atrodas lūguma iesniedzējā valstī, taču fiziski citā (attālā) vietā, kur neatrodas tiesu iestāde, kam jāiegūst pierādījumi. Lūguma saņēmējas valsts kompetentā iestāde, iespējams, varētu vēlēties veikt liecinieka vai eksperta nopratināšanu, izmantojot videosaiti, saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem. Ja tas netiek apsvērts, lūguma iesniedzēja iestāde, iespējams, varētu vēlēties lūgt videosaites izveidi kā īpašu metodi vai procedūru, lai sekmētu pierādījumu iegūšanu un mazinātu lūguma saņēmējai valstij radušās izmaksas par tiesiskās palīdzības lūguma izpildi. Ja tiesvedības puses, to pārstāvji un/vai lūguma saņēmējas tiesu iestādes pārstāvji arī vēlas būt klāt, šim nolūkam vairākpunktu videosaites savienojumā var būt nepieciešams iekļaut trešo vietu, ievērojot iepriekš izklāstītās prasības,
56. Iespēja tieši iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti, saskaņā ar I nodaļu (piem., šim nolūkam kā mehānismu izmantojot Konvencijas 9. panta 2. punktu) netiek vērtēta viennozīmīgi — dažas līgumslēdzējas puses atļauj šādu pierādījumu iegūšanas veidu, bet citas atsakās to darīt. Šī dokumenta tapšanas laikā katrā ziņā Konvencijas līgumslēdzēju pušu starpā faktiski nav izveidojusies prakse.

*Sīkāk par tiesas un netiesas pierādījumu iegūšanas atšķirībām sk. **A1.2. iedaļu un II pielikumu.***

*Vairāk par dažādām situācijām, kādas var rasties praksē, sk. **III pielikumā dotos praktiskos piemērus.***

57. Ņemot vērā minēto, ņiet, ka videosaites tehnoloģija saskaņā ar I nodaļu galvenokārt tiek izmantota, lai ļautu tiesvedības pusēm, to pārstāvjiem un/vai tiesu iestādes pārstāvjiem būt klāt un piedalīties tiesiskās palīdzības lūguma izpildē. Lai arī retāk, to var izmantot arī netiešai pierādījumu iegūšanai, ja liecinieks vai eksperts atrodas attālā vietā lūguma saņēmējā valstī.

A2.2 Tiesiskās palīdzības lūguma saturs, forma un nosūtīšana

18

Atļauju organizēt videosaiti var lūgt vai nu pašā tiesiskās palīdzības lūgumā, vai vēlāk, izmantojot neoficiālus saziņas kanālus. Tomēr to ir ieteicams norādīt tiesiskās palīdzības lūgumā. Pirms oficiālas tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas ir ieteicams arī sazināties ar lūguma saņēmējas valsts centrālo iestādi, lai pārliecinātos, vai videosaiti ir iespējams izmantot.

- 19 Iestādes tiek aicinātas izmantot tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas paraugu un, ja tas ir iespējams un ir lietderīgi, izmantot elektroniskos līdzekļus, lai paātrinātu tiesiskās palīdzības lūgumu un/vai jautājumu nosūtīšanu.⁸⁴

58. Ir svarīgi atcerēties, ka videosaite kā tāda ir tikai tiesiskās palīdzības lūguma izpildes iespējamais veids. Tādēļ, pirms rīkoties attiecībā uz lūgumu izmantot videosaiti, ir jābūt izpildītām formālajām prasībām, kādas noteiktas tiesiskās palīdzības lūgumiem.
59. Lūguma iesniedzēja iestāde tiek aicināta izmantot *HCCH* tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi” pieejamo tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas paraugu. Tiesiskās palīdzības lūgumā papildus parastajai informācijai par aktuālo jautājumu un iegūstamajiem pierādījumiem būtu jānorāda prasības videosaitei, tostarp, vai ir pieejama un/vai nepieciešama papildu palīdzība, aprīkojums vai telpas (piem., dokumentu kamera, ar ko atvieglo dokumentu pārraidi reāllaikā starp vietām), kā arī, ja nepieciešams, attiecīgie tehniskie dati.
60. Tiesiskās palīdzības lūgumā var iekļaut lūgumu ievērot īpašu metodi vai procedūru (Konvencijas 9. panta 2. punkts). Informācija par videosaites izmantošanu, ja tā ir lūgta kā īpaša metode vai procedūra, ir jānorāda veidlapas parauga 13. punktā.
61. Turklāt, ja tiesvedības puses, to pārstāvji un/vai lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvji, kas atrodas lūguma iesniedzējā valstī, vēlas piedalīties liecības sniegšanā (personīgi vai ar videosaites starpniecību), attiecīgā informācija ir jānorāda veidlapas parauga 14. un 15. punktā. Tas ir vēl jo svarīgāk, ja šīs personas plāno piedalīties ar videosaites starpniecību, sk. **A2.5. iedaļu**.
62. Neatkarīgi no tā, vai tiek lūgts izpildīt īpašu metodi vai procedūru, lūguma iesniedzējām iestādēm ir ieteicams veidlapas paraugam pievienot neobligātu, videosaitei paredzētu veidlapu, lai paātrinātu videosaites lūgumu izpildi un izvairītos no tehniskām problēmām. Neobligātā veidlapa ir iekļauta rokasgrāmatas **IV pielikumā** un satur šādu informāciju:
- videosaites iekārtas(-u) tehniskos parametrus: zīmolu, galapunkta vai vairākpunktu vadības ierīces veidu, tīkla veidu, adresi un/vai resursdatora nosaukumu, izmantoto šifrēšanas veidu (sk. arī **C daļu**);
 - tehnisko kontaktpersonu pilnu kontaktinformāciju (sk. **B3. daļu**).

*Vairāk par aspektiem, kas jāņem vērā, gatavojoties un veicot uzklauššanu, izmantojot videosaiti, sk. **B daļu**.*

63. Tiesiskās palīdzības lūgumam jābūt vai nu tās iestādes valodā, kam tiek lūgts to izpildīt (vai ar pievienotu tulkojumu šajā valodā), vai angļu vai franču valodā (izņemot, ja lūguma iesniedzēja valsts ir izteikusi atrunu saskaņā ar Konvencijas 33. pantu).

84

Vairāk par tiesiskās palīdzības lūguma formu, ieskaitot veidlapas paraugu, sk. Pierādījumu rokasgrāmatu (*op. cit.* 29. zemsvītras piezīme), 142. un turpmākie punkti.

64. Īpašā komisija 2014. gadā mudināja iestādes nosūtīt un pieņemt lūgumus elektroniski, lai sekmētu to izpildi nekavējoties, kā noteikts Konvencijas 9. panta 3. punktā.⁸⁵

A2.3. Atbilde uz tiesiskās palīdzības lūgumu

20

Centrālajām iestādēm nekavējoties jāapstiprina tiesiskās palīdzības lūgumu saņemšana un jāatbild uz lūguma iesniedzējas iestādes un/vai ieinteresēto personu jautājumiem (tai skaitā par videosaites izmantošanu).

65. Lai gan tiesiskās palīdzības lūguma saņemšanas apstiprinājumam nav veidlapas parauga, Īpašā komisija ir atzinīgi novērtējusi praksi, ka centrālās iestādes nekavējoties apstiprina tiesiskās palīdzības lūgumu saņemšanu un nekavējoties atbild uz jautājumiem par izpildes statusu, kā arī uztur labu saziņu, tajā skaitā pa e-pastu⁸⁶.
66. Tomēr tūlītējs saņemšanas apstiprinājums un atbildes uz jautājumiem par statusu ir tikai divi labās saziņas prakses piemēri. Tāpat ir jāsekmē efektīva un, ja iespējams, tieša saziņa starp lūguma iesniedzēju iestādi un attiecīgo lūguma saņēmējas valsts attiecīgo iestādi (parasti tā ir centrālā iestāde), jo tā var atvieglot un daudzos gadījumos — paātrināt izpildes procesu, ja ir nepieciešami precizējumi dažādu jurisdikciju juridiskās terminoloģijas atšķirību un lietojuma dēļ.⁸⁷
67. Lūguma saņēmējas valsts iestādes neatkarīgi no rezultāta tiek aicinātas pieņemt lēmumus par ienākošajiem tiesiskās palīdzības lūgumiem, cik ātri vien iespējams.⁸⁸
68. Atbildot uz tiesiskās palīdzības lūgumu, kas ir saistīts ar videosaites izmantošanu, lūguma saņēmēja iestāde nosaka videosaites izmantošanas laiku un vietu, kā arī attiecīgos nosacījumus. Ja iespējams, tos nosaka, apspriežoties ar lūguma iesniedzēju iestādi, un pēc galīgā lēmuma pieņemšanas savlaicīgi paziņo lūguma iesniedzējai iestādei.

Vairāk par aspektiem, kas jāņem vērā, gatavojoties un veicot uzklauššanu, izmantojot videosaiti, sk. B daļu.

⁸⁵ 2014. gada ĪK C&R Nr. 39.

⁸⁶ Turpat, C&R Nr. 9 un Nr. 10.

⁸⁷ 2009. gada ĪK C&R Nr. 44 un 2014. gada ĪK C&R Nr. 9. Eiropas kontekstā sk. arī projektu "Handshake", "D1b Recommended step-by-step protocol for cross-border videoconferencing in judicial use-cases", 16.–17. lpp.

⁸⁸ Lai gan ar Pierādījumu konvenciju nav noteikts termiņš, Eiropas Savienība saistībā ar Pierādījumu regulu kā ideālo termiņu lēmuma pieņemšanai iesaka 1–2 nedēļas (nepārsniedzot 30 dienas). Sk. projektu "Handshake" (turpat), 14., 16. lpp.

A2.4. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu informēšana vai izsaukšan

- 21 Liecinieka informēšanas vai izsaukšanas procedūra var atšķirties atkarībā no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar I nodaļu, izsniegšanu parasti veic vai liecinieku vai ekspertu izsauc lūguma saņēmēja valsts.
- 22 Ja tiek lūgts tieši iegūt pierādījumus, ir ieteicams, lai lūguma iesniedzēja iestāde pirms tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas pārliecinātos, ka liecinieks vēlas sniegt liecību, izmantojot videosaiti.

69. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar I nodaļu un kurā izmanto videosaiti, 9. pants paredz, ka par liecinieka vai eksperta izsaukšanu atbild lūguma saņēmēja iestāde saskaņā ar saviem tiesību aktiem un procedūrām.
70. Valstu profili liecina, ka lielākajā daļā valstu, kas sniedza atbildes, nav īpašu noteikumu, kas būtu jāpiemēro, ja liecinieku vai ekspertu informē vai izsauc sniegt liecību, izmantojot videosaiti, atšķirībā no liecināšanas personīgi.⁸⁹ Tas tā parasti ir gadījumos, kad pierādījumus iegūst netieši, proti, ja pierādījumus iegūst lūguma saņēmēja valsts.
71. Tomēr viena no līgumslēdzējam pusēm nosaka, ka lieciniekam ir jāpiekrīt sniegt liecību, izmantojot videosaiti, un šāda prasība ir iekļauta lieciniekam izsniegtajā tiesas rīkojumā.⁹⁰ Cita līgumslēdzēja puse liecinieku vai ekspertu izsauc ar vienkāršu vēstuli, izņemot, ja lūguma saņēmēja tiesa konstatē, ka jāizmanto konkrēts izsniegšanas veids⁹¹.
72. Ir svarīgi norādīt, ka valstīs, kas ir līgumslēdzējas puses, kurās ir atļauts *tieši* iegūt pierādījumus saskaņā ar I nodaļu, var piemērot citus noteikumus. Šādos gadījumos par piegādes īstenošanu vai pavēstes izsniegšanu atbild lūguma iesniedzēja valsts (nevis saņēmēja valsts)⁹². Turklāt citas valstis, kas sniedza atbildes, ir norādījušas, ka to tiesas nevar piespiest liecinieku tieši sniegt liecību citas valsts tribunālam, izmantojot videosaiti (sk. arī **A2.6. iedaļu** par piespiedu pasākumiem un piespiedu līdzekļiem)⁹³.

⁸⁹ Sk., piem., Baltkrievijas, Bulgārijas, Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Ungārijas, Izraēlas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Norvēģijas, Polijas, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (*op. cit.* 12. zemspītras piezīme).

⁹⁰ Sk. Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildi uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (turpat).

⁹¹ Sk. Vācijas atbildi uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (turpat).

⁹² Sk., piem., Francijas atbildi uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (turpat).

⁹³ Sk., piem., Austrālijas (viena štata), Šveices un Amerikas Savienoto Valstu atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (turpat).

A2.5. Klātbūtne un dalība tiesiskās palīdzības lūguma izpildē

a. Pušu un/vai to pārstāvju klātbūtne (7. pants)

- 23 Pušu un to pārstāvju klātbūtnei, *izmantojot videosaiti*, ir nepieciešama atļauja, vai arī jāizmanto Konvencijas 9. panta 2. punktā paredzētā īpašā metode vai procedūra.
- 24 Lūguma iesniedzējām iestādēm tiesiskās palīdzības lūgumā (veidlapas parauga 13. un 14. punktā) ir jānorāda, vai tiek lūgta pušu un to pārstāvju klātbūtne, izmantojot videosaiti, kā arī vai būs nepieciešams noplatināt pretējās puses liecinieku.
- 25 Pušu un to pārstāvju aktīva dalība uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti (proti, ne tikai vienkārša klātbūtne), notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Valsts tiesību akti var ļaut lūguma saņēmējai tiesai šajā sakarā katrā atsevišķā gadījumā izmantot rīcības brīvību.

- 73. Konvencija paredz, ka lūguma iesniedzējas valsts tiesvedības puses un to pārstāvji var būt klāt tiesiskās palīdzības lūguma izpildē.
- 74. Ja puses un/vai to pārstāvji tiesiskās palīdzības lūguma izpildē vēlas piedalīties ar videosaites starpniecību, lūguma iesniedzējai iestādei tas ir jānorāda tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas parauga 13. un 14. punktā. Lai gan saskaņā ar Konvencijas 7. pantu dalībniekiem un/vai to pārstāvjiem ir tiesības būt klāt lūguma izpildē, šīs tiesības var arī neparedzēt, ka lūguma saņēmējai iestādei ir pienākums šādas klātbūtnes sekmēšanai izveidot videosaiti. Tādēļ videosaites izveidošanai, lai sekmētu šādu klātbūtni, ir nepieciešama vai nu attiecīgās iestādes atļauja, vai lūgums piemērot īpašu metodi vai procedūru saskaņā ar 9. panta 2. punktu. Pēdējā gadījumā lūguma saņēmējai iestādei tas ir jāizpilda, izņemot, ja tas nav saderīgs ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai gluži vienkārši nav iespējams aprīkojuma vai telpu trūkuma dēļ.

Vairāk par aprīkojuma, telpu un tehniskā atbalsta jautājumiem sk. **B3., B4. un C iedaļu.**

- 75. Valstu profilos lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, ziņoja, ka tās piemēro vienus un tos pašus noteikumus pušu un to pārstāvju klātbūtnei neatkarīgi no tā, vai šīs personas fiziski atrodas

vienuviet vai piedalās ar videosaites starpniecību.⁹⁴ Šādā gadījumā pušu un to pārstāvju aktīva dalība uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti (proti, ne tikai vienkārša klātbūtne), notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Dažās valstīs, kas sniedza atbildes, atļauja aktīvi piedalīties ir atkarīga no priekšsēdētāja, kurš vada izpildi, ieskata un norādījumiem, ko dod saskaņā ar valsts tiesību aktiem.⁹⁵ Tādēļ šādos gadījumos priekšsēdētājs katreiz atsevišķi nosaka, cik lielā apmērā puses un to pārstāvji var piedalīties uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti.

76. Turklāt ir jānorāda, ka lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, ļauj veikt pretējās puses liecinieka vai eksperta nopratināšanu, izmantojot videosaiti, ko veic lūguma iesniedzējā valstī esoši pārstāvji.⁹⁶ Tomēr dažās no tām ir noteikts, ka pretējās puses veikta nopratināšana ir atsevišķi jālūdz tiesiskās palīdzības lūgumā⁹⁷ un ka jautājumus uzdod netieši ar tiesu iestādes starpniecību⁹⁸. Lai gan dažās jurisdikcijās lūguma iesniedzējas valsts pārstāvjiem nav jālūdz pratināt kā pretējai pusei, viena no jurisdikcijām kādā valstī, kas sniedza atbildes, norādīja, ka pretējās puses veiktu nopratināšanu var atļaut, ja lūguma iesniedzējas valsts praktizējošajai personai ir atļauts praktizēt arī tās (proti, lūguma saņēmējas valsts) teritorijā.⁹⁹

b. Tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne (8. pants)

26 Ir jāpārliciecinās, vai lūguma saņēmēja valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar Konvencijas 8. pantu.

Katrais lūgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvvokļa tabulas** slejā "Res/D/N/DC".

⁹⁴ Sk. Baltkrievijas, Brazīlijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Ķīnas (Makao ĪPA), Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas, Grieķijas, Izraēlas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Meksikas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Zviedrijas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas e) jautājumu (turpat).

⁹⁵ Sk., piem., Austrālijas (divu štatu), Brazīlijas, Francijas un Izraēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas e) jautājumu (turpat).

⁹⁶ Sk. Brazīlijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Kipras, Igaunijas, Somijas, Francijas, Grieķijas, Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas f) jautājumu (turpat).

⁹⁷ Sk., piem., Francijas atbildi uz valstu profilu aptaujas V daļas f) jautājumu (turpat).

⁹⁸ Sk., piem., Brazīlijas atbildi uz valstu profilu aptaujas V daļas f) jautājumu (turpat).

⁹⁹ Austrālijas (Kvīnslenda) atbilde uz valstu profilu aptaujas V daļas f) jautājumu (turpat).

- 27 Ja paziņojuma nav, tiesu iestāžu pārstāvju klātbūtne var būt iespējama saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai praksi.
- 28 Lūdzot atļauju lūguma saņēmējai valstij, lūguma iesniedzējām iestādēm ir skaidri jāmin, ka tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne tiks nodrošināta, izmantojot videosaiti, un jānorāda jūsu videosaites aprīkojuma attiecīgās tehniskās specifikācijas.
- 29 Tiesu iestādes pārstāvju aktīva dalība uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti (proti, ne tikai vienkārša klātbūtne), notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Valsts tiesību akti var ļaut lūguma saņēmējai tiesai šajā sakarā katrā atsevišķā gadījumā izmantot rīcības brīvību.

77. Tas, vai lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestādes pārstāvji var būt klāt tiesiskās palīdzības lūguma izpildē, tajā skaitā ar videosaites starpniecību, ir atkarīgs no tā, vai lūguma saņēmēja valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar Konvencijas 8. pantu, ar kuru atļauj šādu dalību. Ja šāds paziņojums ir ticis iesniegts, var būt nepieciešama ieceltās kompetentās iestādes iepriekšēja atļauja.

*Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvokļa tabulas** slejā "Res/D/N/DC".*

78. Ir svarīgi ņemt vērā, ka, ja lūguma saņēmēja valsts nav iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 8. pantu, tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne tomēr var būt iespējama saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai praksi. Turklāt divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var vienoties par liberālāku sistēmu, kā tiesiskās palīdzības lūguma izpildes procesā piedalās tiesu iestādes pārstāvji (28. panta c) punkts; tomēr šis noteikums praksē ir izmantots reti vai nemaz).
79. Arī tad, ja tiesu iestādes pārstāvji var būt klāt, to aktīva piedalīšanās nopratināšanā ir cits jautājums. Kā norādīts 8. pantā, tam var būt nepieciešama kompetentās iestādes iepriekšēja atļauja, un dažos gadījumos lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestādes pārstāvju dalība var notikt saskaņā ar piemērojamo tiesas reglamentu un to var kontrolēt priekšsēdētājs.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Sk., piem., Austrālijas (divu štatu), Brazīlijas un Francijas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas g) jautājumu (turpat).

A2.6. Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi

30 Atšķirībā no parastiem tiesiskās palīdzības lūgumiem, liecinieku parasti nevar konkrēti piespiest sniegt liecību, izmantojot videosaiti.

80. Saistībā ar piespiedu pasākumiem un piespiedu līdzekļiem ir svarīgi norādīt, ka, iespējams, ir jānošķir liecinieka/eksperta piespiešana sniegt liecību tiesā un liecinieka vai eksperta piespiešana sniegt liecību, izmantojot konkrētu vidi (proti, videosaiti). Tādēļ, atkarībā no piespiedu līdzekļiem, kas lūguma saņēmējai iestādei ir pieejami saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem, ir pilnīgi iespējams, ka liecinieku vai ekspertu var piespiest sniegt liecību tiesā, bet nevar piespiest liecību sniegšanai izmantot videosaiti.
81. Saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu lūguma saņēmējai iestādei jāpiemēro tādi paši savos valsts tiesību aktos paredzētie piespiedu līdzekļi, kādus tā izmantotu nacionālajos procesos (10. pants). Tomēr liecinieks var izmantot tiesības atteikties sniegt liecību saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts (11. panta 1. punkta a) apakšpunkts), lūguma iesniedzējas valsts (11. panta 1. punkta b) apakšpunkts) vai, ja tā norādīts lūguma saņēmējas valsts paziņojumā — trešās valsts tiesību aktiem (11. panta 2. punkts).
82. Valstu profili liecina, ka puse no valstīm, kas sniedza atbildes, atsaucās uz saviem valsts tiesību aktiem, ar ko tiek ļauts piespiest liecinieku vai ekspertu ierasties tiesā, un tas galvenokārt tika darīts saistībā ar I nodaļu¹⁰¹. Tomēr nav skaidrs, vai liecinieku pēc ierašanās tiesā var piespiest sniegt liecību, izmantojot videosaiti.
83. Turpretī otra puse valstu, kas sniedza atbildes, norādīja, ka liecinieku vai ekspertu nevar piespiest sniegt liecību, izmantojot videosaiti.¹⁰² Jo īpaši divas valstis, kas sniedza atbildes, informēja, ka valsts tiesību aktos nav paredzēti piespiedu pasākumi, ar kuriem piespiest liecinieku sniegt liecību, izmantojot videosaiti.¹⁰³ Cita valsts, kas sniedza atbildes, minēja, ka pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, var notikt ar nosacījumu, ka liecinieks netiek piespiests sniegt liecību, izmantojot videosaiti.¹⁰⁴
84. Viena valsts, kas sniedza atbildi, papildus precizēja, ka, ja pierādījumi tiek ievākti tieši saskaņā ar I nodaļu (kā pārspriests **A1.2. iedaļā**), lieciniekam liecība jāsniedz brīvprātīgi, jo šādos gadījumos piespiedu līdzekļi nav pieejami pat, lai panāktu liecinieka ierašanos uz uzklauššanu¹⁰⁵.

¹⁰¹ Austrālijas (trīs štati), Ķīnas (Honkongas ĪPA), Ķīnas (Makao ĪPA), Kipras, Čehijas Republikas, Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Lietuvas, Meksikas, Norvēģijas, Polijas, Rumānijas un Singapūras atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas g) jautājumu. Dažas no šīm valstīm, kas sniedza atbildes, sniedza informāciju par piespiedu līdzekļiem arī, atbildot uz valstu profilu aptaujas IV daļas h) jautājumu (turpat).

¹⁰² Austrālijas (divu štatu), Baltkrievijas, Horvātijas, Igaunijas, Francijas, Vācijas, Grieķijas, Maltas, Portugāles, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa), Amerikas Savienoto Valstu un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas g) jautājumu (turpat).

¹⁰³ Horvātijas un Slovēnijas atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas g) jautājumu (turpat).

¹⁰⁴ Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbilde uz valstu profilu aptaujas IV daļas e) un g) jautājumu (turpat).

¹⁰⁵ Francijas atbilde uz valstu profilu aptaujas IV daļas g) jautājumu (turpat), kurā ir atsauce uz Francijas Civilprocesa kodeksa 747-1. pantu.

A2.7. Zvērests/solījums

- 31 Zvēresta vai solījuma pieņemšana var atšķirties atkarībā no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši. Saskaņā ar Konvencijas 9. panta 2. punktu var pieprasīt īpaša veida zvērestu vai solījumu.
- 32 Iestādēm ir jāpārlicinās par attiecīgajām lūguma saņēmējas valsts, lūguma iesniedzējas valsts vai abu valstu tiesību aktu prasībām, lai nodrošinātu, ka iegūtie pierādījumi būs pieļaujami.

- 85. Kā izklāstīts iepriekš, izpildot lūgumu par pierādījumu netiešu iegūšanu saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu, izmantojot videosaiti, piemēro lūguma saņēmējas valsts tiesību aktus (9. panta 1. punkts), tostarp attiecībā uz zvērestu vai solījumu. Tomēr lūguma iesniedzēja iestāde var lūgt izmantot īpašu zvēresta vai solījuma veidu (3. panta h) punkts) kā īpašu metodi vai procedūru (9. panta 2. punkts). Lūguma saņēmēja iestāde, iespējams, vēlēšies arī izskaidrot ieciniekam zvēresta vai solījuma pieņemšanas veidu.
- 86. Turpretī, ja pierādījumus iegūst tieši saskaņā ar I nodaļu (kā pārspriests **A1.2. iedaļā** un ja to atļauj lūguma saņēmēja valsts), parasti zvērestu vai solījumu pieņem lūguma saņēmēja valsts¹⁰⁶. Tomēr lietotājiem ir jāatceras, ka ārvalsts zvēresta vai solījuma pieņemšana var tikt uzskatīta par lūguma saņēmējas valsts suverenitātes aizskārums.¹⁰⁷ Šajā sakarā ir jāvēršas pie attiecīgās kompetentās iestādes, lai saņemtu skaidrojumu.

*Sīkāk par zvērestiem un solījumiem sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.*

¹⁰⁶ Portugāles atbilde uz valstu profilu aptaujas II daļas a) un b) jautājumu (turpat).

¹⁰⁷ Piemēram, Šveices Federālais tieslietu birojs ir norādījis: “[ā]rvalsts tiesneša vai tā ieceltas personas, vai, kā pieļauj vispārējo tiesību sistēma — pušu pārstāvju, kuri ieradušies Šveicē veikt juridiskas darbības, rīcība visos gadījumos ir oficiāls akts, ko var veikt vienīgi saskaņā ar noteikumiem par tiesisko palīdzību. Ja tas netiek darīts, to uzskata par Šveices suverenitātes pārkāpumu neatkarīgi no tā, vai personas, ko skar attiecīgais tiesvedības process, vēlas sadarboties”. *Guidelines on International Judicial Assistance in Civil Matters*, 3. izdevums, Berne, 2013. gada janvāris, 20. lpp., pieejams vietnē: < <http://www.rhf.admin.ch> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]. Sk. arī: *M. Davies (op. cit. 15. zemsvītras piezīme), 217.–218. lpp.*

A2.8. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana

- 33 Liecinieka vai eksperta identificēšana var atšķirties atkarībā no jurisdikcijas.
- 34 Var būt nepieciešamas stingrākas procedūras, ja lūguma iesniedzējai valstij ir jāidentificē liecinieks vai eksperts, ņemot vērā, ka tiesvedībā tiek izmantota videosaites tehnoloģija un lūguma iesniedzēja iestāde atrodas tālu no liecinieka.

- 87. Līdzīgi kā tiesvedības procesā, kur pierādījumus iegūst personīgi, procesā ar videosaites starpniecību, lai sevi identificētu, lieciniekam vai ekspertam parasti lūdz uzrādīt derīgu personu apliecinošu (identifikācijas) dokumentu¹⁰⁸. Dažās jurisdikcijās pietiks ar pieņemto zvērestu vai solījumu.¹⁰⁹ Saskaņā ar Konvencijas 9. panta 1. punktu šīs procedūras nosaka, ievērojot lūguma saņēmējas valsts tiesību aktus, ja vien netiek lūgts piemērot 9. panta 2. punktā paredzēto īpašo metodi vai procedūru.
- 88. Ja pierādījumus iegūst netieši, liecinieka identificēšanu veic lūguma saņēmēja valsts. Turpretī, ja pierādījumi tiek iegūti tieši, izmantojot videosaiti, liecinieka identificēšanu var veikt lūguma saņēmēja valsts un/vai lūguma iesniedzēja valsts. Tomēr pēdējā gadījumā var būt, ka liecinieka vai eksperta identitātes pārbaudei ir nepieciešamas stingrākas procedūras. Praksē to ērti var izdarīt, lūdzot liecinieku vai ekspertu ar videokameras starpniecību uzrādīt personas apliecību tiesu varas amatpersonai, kura to lūdz. Šim nolūkam var izmantot arī dokumentu kameru.¹¹⁰
- 89. Visticamāk, pienācīgi ir jāpārbauda arī citu tiesvedībā iesaistīto klātesošo (personīgi vai ar videosaites starpniecību) personu identitāte. Jāatkārto, ka tas notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktos noteiktajām prasībām, izņemot, ja ir lūgts piemērot īpašu metodi vai procedūru. Tādēļ paši dalībnieki ir atbildīgi par to, lai tie spētu ievērot lūguma saņēmējā valstī pastāvošos attiecīgos tiesību aktus vai procedūras, kas skar identificēšanu.¹¹¹

¹⁰⁸ Sk., piem., Baltkrievijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Kipras, Čehijas Republikas, Francijas, Vācijas, Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Lietuvas, Maltas, Meksikas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas j) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹⁰⁹ Sk., piem., Austrālijas (divu štatu), Horvātijas, Rumānijas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas j) jautājumu (turpat). Karnatakas Augstākā tiesa (Indija) lietā *Twentieth Century Fox Film Corporation pret NRI Film Production Associates Ltd*, AIR 2003 SC KANT 148, pieprasīja "identifikācijas apliecināšanu ar zvērestu" kā papildu dokumentu liecinieka identitātes noteikšanai".

¹¹⁰ Ungārijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas h) un j) jautājumu (turpat).

¹¹¹ Sk. projektu "Handshake" (*op. cit.* 87. zemsvītras piezīme), 18. lpp.

A2.9. Krimināltiesību normas

- 35 Liecības sniegšana, izmantojot videosaiti, parasti ir brīvprātīga, taču var tikt piemērots sods par nepatiesu liecību un necieņu pret tiesu.
- 36 Dažos gadījumos abu (vai vairāku) iesaistīto jurisdikciju krimināltiesību normu darbība var radīt jurisdikciju pārklāšanos vai robežus.

- 90. Konvencijas autori apzināti izvēlējās izslēgt no tās jebkādas norādes uz krimināltiesību normām, kas ir saistītas ar pierādījumu iegūšanu, jo īpaši *necieņu pret tiesu* (proti, atteikšanos sniegt liecību vai tiesvedības traucēšanu) un *nepatiesas liecības sniegšanu*. Vienlaikus autori norādīja, ka šajos jautājumos var rasties lūguma iesniedzējas valsts un saņēmējas valsts jurisdikciju pārklāšanās, kuras rezultātā persona, kura sniedz liecību, tiktu pakļauta abu valstu krimināltiesību normām.¹¹²
- 91. Piemēram, liecinieka zvērests vai solījums parasti notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Tādēļ pret šo personu var vērst tās civiltiesiskās sankcijas vai saukt pie kriminālatbildības. Ja kā īpašu metodi vai procedūru izmanto īpašu zvērestu vai solījumu un liecinieks sniedz nepatiesu liecību vai izrāda necieņu tiesai, ir jāapsver, vai liecinieku varētu sodīt vai apsūdzēt saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem. Tāpat ir iespējams, ka netiek piemērotas ne lūguma saņēmējas valsts, ne iesniedzējas valsts krimināltiesību normas, jo nevienai no tām nav piekritīga šī liecinieka kriminālvajāšana — rodas jurisdikciju robežus.
- 92. Pierādījumu konvencijā nav paredzēts, kā risināt iespējamo dažādu krimināltiesību normu vienlaicīgu piemērošanu vai to robežus. Šis jautājums ir atstāts valstu savstarpējās vienošanās (piem., saskaņā ar tiesiskās palīdzības nolīgumiem krimināllietās)¹¹³, valsts tiesību aktu¹¹⁴ vai starptautisko publisko tiesību vispārējo principu ziņā. Tādēļ pirms uzklaušanās ir ieteicams liecinieku vai ekspertu pienācīgi informēt par nepatiesas vai maldinošas liecības sniegšanas sekām.¹¹⁵

¹¹² Sk. paskaidrojošā ziņojuma 256.–257. punktu.

¹¹³ Sk., piem. 2000. gada 29. maija Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās, OV C 197/1, 10. panta 8. punkts. Sk. arī 2010. gada Tasmānijas reģiona tiesvedības likuma (Cth) 61. pantu — attiecīgo Austrālijas tiesību aktu, ar ko ievieš 2008. gada Tasmānijas reģiona nolīgumu (op. cit. 60. zemsvītras piezīme). Ar šo noteikumu uz personām Austrālijā, kuras attālināti piedalās tiesvedībā Jaunzēlandes tiesā, attiecinā jurisdikciju par necieņu pret tiesu.

¹¹⁴ Piemēram, dažos Austrālijas štatos ir tiesību akti, ar kuriem īpaši tiek risināta jurisdikciju pārklāšanās, ko rada videosaites tehnoloģijas izmantošana pierādījumu iegūšanā. Sk., piem., 1958. gada Likumu par pierādījumiem (dažādi noteikumi) (Viktorija), 42W. pants; 1998. gada Likumu par pierādījumiem (audio un audiovizuālās saites) (Jaundienvidvelsa), 5C. pants.

¹¹⁵ Projekts "Handshake" (loc. cit. 111. zemsvītras piezīme). Sk. arī Austrālijas (viena štata), Čehijas Republikas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas d) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme). Praksē dažas tiesas, pragmatisku apsvērumu vadītas, ir izvēlējušās vienkārši ignorēt vai apšaubīt pierādījumus, ja nav iespējams sodīt liecinieku, kurš, liecinot ar videosaites starpniecību, sniedzis nepatiesu liecību. Sk., piem., Indijas Augstākās tiesas spriedumu lietā *State of Maharashtra pret Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC KANT 148.

A2.10. Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi

- 37 Liecinieks vai eksperts var atsaukties uz tiesībām neliecināt, pamatojoties uz Konvencijas 11. pantu.
- 38 Tomēr, tā kā pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, daudzos gadījumos joprojām ir brīvprātīga, lieciniekam vai ekspertam nav pienākuma konkrēti izmantot videosaiti, lai sniegtu liecību, un viņš var atteikties to darīt, neatsaucoties uz kādām tiesībām vai pienākumiem.

93. Gadījumos, kad liecinieku piespiež sniegt liecību, izmantojot videosaiti, vai kad pastāv fakts vai saziņa, ko liecinieks vai eksperts, kurš brīvprātīgi sniedz liecību, nedrīkst izpaust, ir iespējams atsaukties uz tiesībām vai pienākumu neliecināt saskaņā ar Konvencijas 11. pantu, ja to paredz:

- 1) lūguma saņēmējas valsts tiesību akti (11. panta 1. punkta a) apakšpunkts);
- 2) lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti, ja tiesības vai pienākumi ir norādīti tiesiskās palīdzības lūgumā, vai arī pēc lūguma saņēmējas iestādes pieprasījuma to citādi ir apstiprinājusi lūguma iesniedzēja iestāde (11. panta 1. punkta b) apakšpunkts); vai
- 3) trešās valsts tiesību akti, ievērojot nosacījumus (11. panta 2. punkts).

94. Lai gan uz tiesībām neliecināt parasti var atsaukties tāpat, kā to dara ar parastajiem Konvencijā paredzētajiem lūgumiem iegūt pierādījumus, videosaites izmantošana var radīt nepieciešamību pēc sarežģītākas aizsardzības. Šādi pasākumi var būt, piemēram, bet ne tikai, aizsardzības pasākumi, ar ko nodrošina liecinieka vai eksperta drošību otrā atrašanās vietā,¹¹⁶ tiesības uz juridisko pārstāvību un tiesības konfidenciali apspriesties ar juridisko pārstāvi,¹¹⁷ tiesības uz ceļa un uzturēšanās izmaksu, kā arī negūto ienākumu atlīdzināšanu,¹¹⁸ kā arī tulka nodrošināšana. Daudzus no šiem jautājumiem var risināt, organizējot videosaiti.

Vairāk par aspektiem, kas jāņem vērā, gatavojoties un veicot uzklauššanu, izmantojot videosaiti, sk. B daļu.

¹¹⁶ Tajā skaitā, piemēram, lai nodrošinātu, ka "citi dalībnieki nedod norādījumus" lieciniekam vai ekspertam: projekts "Handshake" (turpat).

¹¹⁷ Dažās tiesību sistēmās pierādījumu iegūšanas laikā lieciniekam nav obligāti jāizmanto jurista palīdzība. Sk. Maltas un Meksikas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas d) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹¹⁸ Sk. Pierādījumu konvencijas 26. pantu. Sk. arī Rumānijas un Slovēnijas atbildes uz valstu profilu aptaujas V daļas d) jautājumu (turpat).

A2.11. Izmaksas

- 39 Videosaites izmantošana tiesiskās palīdzības lūguma izpildē var radīt izmaksas saskaņā ar 14. panta 2. punktu.
- 40 Pirms lūgt izmantot videosaiti tiesiskās palīdzības lūguma izpildē, pārliecinieties, vai lūguma iesniedzējā valstī un lūguma saņēmējā valstī ar to tiks radītas izmaksas, kā arī par šo izmaksu segšanu atbildīgo personu.

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

95. Tā kā ar pašreizējām videosaites tehnoloģijām saistītās izmaksas var būt lielas¹¹⁹, izmaksu jautājums videosaites sakarā, iespējams, ir sensitīvāks, nekā tas kopumā paredzēts Konvencijā.
96. Lūguma saņēmēja iestāde parasti izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu bez jebkādas nodokļu vai citu izmaksu segšanas (14. panta 1. punkts). Puses, to pārstāvji un/vai lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvji sedz savas ar klātbūtni izpildē saistītās izmaksas.
97. Ja videosaite tiek lūgta kā īpaša metode vai procedūra saskaņā ar 9. panta 2. punktu, lūguma saņēmēja iestāde var lūgt atlīdzināt videosaites izmantošanas radītās izmaksas, ieskaitot pārraides izmaksas, kā arī aprīkojuma un tehniskā atbalsta īres maksu (14. panta 2. punkts).
98. Pieteikuma iesniedzējiem ir jāņem vērā, ka, pat ja videosaites izmantošana nav īpaši lūgta kā 9. pantā paredzētā īpaša metode vai procedūra, ir iespējams, ka lūguma saņēmējas valsts iestāde tomēr uzskata to par šādu lūgumu un uz šī pamata pieprasa vismaz daļēji atlīdzināt izmaksas.
99. Citas ar pierādījumu iegūšanu, izmantojot videosaiti, saistītās izmaksas var būt: videosaites aprīkojuma rezervācijas un stundas lietošanas maksas, maksas par sakariem, piemēram, interneta vai tālruņa lietošanu, tehniku un ārejo videosaites pakalpojumu sniedzēju maksas, tulkā maksas, tiesas izmaksas (ieskaitot maksas par tiesas sēžu zāles nomu, kurā ir iespējams organizēt videosaiti, un šerifa pakalpojumu izmantošanu pavēstu izsniegšanai), kā arī darbinieku algas (piem., maksa par virsstundām, ja videosaite tiek rīkota ārpus darba laika)¹²⁰. Dažas valstis, kas sniedza atbildes, ziņoja, ka par videosaites izmantošanu iekasē fiksētu maksu¹²¹, turpretī citas katrā gadījumā piemēro atsevišķu maksu atkarībā no apstākļiem un resursiem, ko tas prasīs¹²².

¹¹⁹ R. A. Williams (*op. cit.* 1. zemsivītras piezīme), 21. lpp.;

¹²⁰ Sk. atbilžu kopsavilkuma (*op. cit.* 4. zemsivītras piezīme) III daļas m) jautājumu.

¹²¹ Sk., piem., Austrālijas (viena štata), Ungārijas (videosaitei ārpus Budapeštas) un Maltas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas m) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

¹²² Sk. Brazīlijas atbildi uz valstu profilu aptaujas VII daļas m) jautājumu (turpat).

100. Lai gan Konvencija skaidri regulē izmaksu jautājumu kopumā, tajā nav teikts nekas par izmaksu atlīdzināšanas veidu(-iem). Prakse liecina, ka par izmaksām, ko radījusi videosaites izmantošana saskaņā ar I nodaļu (ieskaitot mutiskās tulkošanas izmaksas), parasti atbild lūguma iesniedzēja iestāde un ka norēķini visbiežāk notiek ar bankas pārskaitījumu¹²³.

¹²³Sk. atbilžu kopsavilkuma (*op. cit.* 4. zemspītras piezīme) VII daļas n), o) un p) jautājumu.

A3 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR II NODAĻU

A3.1 Konsuli un pilnvarotās personas

- 41 Ir svarīgi norādīt, ka līgumslēdzējas puses, izmantojot 33. pantā paredzēto paziņojumu, var pilnībā vai daļēji izslēgt II nodaļas piemērošanu. Iestādēm ir jāpārbauda, vai attiecīgā līgumslēdzēja puse ir iesniegusi šādu paziņojumu.¹²⁴

*Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvokļa tabulas** slejā “Res/D/N/DC”.*

- 42 Visbiežāk saskaņā ar II nodaļu sastopamais scenārijs ir situācija, kad pilnvarotā persona atrodas lūguma iesniedzējā valstī un iegūst pierādījumus, izmantojot videosaiti, no izpildes valsts.
- 43 Ja tas ir praktiski iespējams, pusēm, to pārstāvjiem un/vai tiesu iestādes pārstāvjiem lūguma iesniedzējā valstī ir iespēja ar videosaites starpniecību piedalīties pierādījumu iegūšanā, ko veic pilnvarotā persona vai konsuls, un/vai piedalīties liecinieka nopratināšanā. Šādu klātbūtni un dalību atļauj, ja vien tā nav nesaderīga ar izpildes valsts tiesību normām, tomēr tai piemēro nosacījumus, kas tiek paredzēti, piešķirot atļauju.

101. Saskaņā ar II nodaļu konsuls, par pilnvaroto personu šim nolūkam pienācīgi iecelta persona, ar izpildes valsts piekrišanu var iegūt pierādījumus lūguma saņēmējā valstī, proti, “tieši” iegūt pierādījumus.
102. Pirmais (un izplatītākais) scenārijs ir, ka videosaiti izveido starp vietu lūguma iesniedzējā valstī, kur atrodas pilnvarotā persona, un vietu izpildes valstī, kur tiek sniegta liecība. Īpašā komisija ir tieši atzinusi, ka pastāv šāda iespēja, norādot, ka 17. pants neliedz lūguma iesniedzējas tiesas pārstāvim (vai citai pienācīgi ieceltai personai), kas atrodas vienas līgumslēdzējas puses teritorijā, ar videosaites starpniecību iztaujāt liecinieku, kurš atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā¹²⁵.
103. Citi alternatīvi scenāriji var būt, piemēram, gadījumi (piem., ģeogrāfiski plašās teritorijās), kad

¹²⁴ Saskaņā ar Konvencijas 33. panta 3. punktu “jebkura cita valsts, kuru tā ietekmē” (piem., izpildes valsts un lūguma iesniedzēja valsts) var piemērot savstarpības principu. Tādēļ ir ieteicams pārliecināties, vai pret attiecīgo II nodaļas noteikumu nav iebildusi ne lūguma iesniedzēja valsts, ne izpildes valsts.

¹²⁵ 2014. gada ĪK C&R Nr. 20.

konsuls var izmantot videosaiti, lai nopratinātu liecinieku, kurš atrodas (attālā) atrašanās vietā, kas tomēr ir izpildes valstī. Retos gadījumos var iedomāties citu (lai gan maz ticamu) scenāriju, kad konsuls vai komisijas loceklis neatrodas ne lūguma iesniedzējā valstī, ne izpildes valstī, bet gan trešā valstī, un tam ir uzdots uzklaut liecību, ko sniedz liecinieks vai eksperts, kurš fiziski atrodas izpildes valstī (piem., ja lūguma iesniedzējas valsts diplomātiskā pārstāvniecība, kas ir akreditēta izpildes valstī, atrodas trešā valstī, sk. 104. punktu). Var pieņemt, ka lielākajā daļā šādu gadījumu konsuls vai pilnvarotā persona ceļotu, lai iegūtu pierādījumus, taču ir iespējams, ka dažos gadījumos pierādījumus var iegūt, izmantojot videosaiti.

104. Konsula gadījumā teorētiski varētu būt iespējama šāda situācija, jo saskaņā ar 15. pantu konsuls var iegūt pierādījumus "citas līgumslēdzējas valsts teritorijā, kur šī amatpersona veic savas funkcijas". Tādēļ, skatot šo noteikumu kopsakarā ar Vīnes Konvencijas par konsulārajiem sakariem 7. pantu, kas ļauj konsulārās funkcijas īstenot no pārstāvniecības citā valstī, tas, šķiet, pieļauj iespēju, ka konsuls, izmantojot videosaiti, var iegūt pierādījumus, atrodoties nosūtītājvalsts konsulārajā pārstāvniecībā, kas atrodas nevis izpildes valstī, bet citas Pierādījumu konvencijas līgumslēdzējas puses teritorijā¹²⁶.
105. Videosaiti var izmantot arī, lai sekmētu lūguma iesniedzējā valstī esošo pušu vai to pārstāvju un tiesu iestādes pārstāvju klātbūtni un dalību pierādījumu iegūšanā, ko izpildes valstī veic konsuls vai pilnvarotā persona. Šāda klātbūtne un dalība notiek saskaņā ar nosacījumiem, kas ir noteikti, piešķirot atļauju, izņemot, ja izpildes valsts nav iesniegusi paziņojumu, ka atļauja nav nepieciešama.

*Vairāk par piedalīšanos, klātbūtni un dalību sk. **A3.4. iedaļu**.*

*Vairāk par dažādām situācijām, kādas var rasties praksē, sk. **III pielikumā** dotos **praktiskos piemērus**.*

106. Konvencija paredz, ka, lai konsuls vai pilnvarotā persona varētu nopratināt liecinieku vai ekspertu, izmantojot videosaiti, ir jāizpildās vairākiem nosacījumiem. Izpildes valsts nedrīkst būt izslēgusi (saskaņā ar 33. pantu) attiecīgā II nodaļas panta(-u) piemērošanu. Tāpat personai jābūt vai nu izpildes valstī akreditētam konsulam (15. panta 1. punkts un 16. panta 1. punkts), vai pienācīgi pilnvarotai personai (17. panta 1. punkts). Gadījumos, kad nepieciešama iepriekšēja atļauja, konsulam vai pilnvarotajai personai jāievēro kompetentās iestādes nosacījumi, ar kādiem tā atļauju ir piešķīrusi.
107. Pilnvaroto personu parasti ieceļ lūguma iesniedzēja tiesa, taču atkarībā no attiecīgajām tiesību normām to var darīt arī izpildes valsts iestāde. Tomēr Konvencija neparedz, ka izpildes valsts varētu paredzēt nosacījumus pilnvarotās personas iecelšanai, ko veic lūguma iesniedzēja valsts. Pastāv arī īpašas prasības attiecībā uz lūguma saņēmējas valsts atļauju, kas sīkāk izklāstītas **A3.2. iedaļā**. Visbeidzot, videosaites izmantošanai jābūt vai nu tieši, vai netieši paredzētai lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktos, kā arī tā nedrīkst būt aizliegta ar izpildes valsts tiesību aktiem (21. panta d) punkts).

¹²⁶

1963. gada 24. aprīļa Vīnes Konvencijas par konsulārajiem sakariem 7. pants paredz: "Nosūtošā valsts drīkst pēc attiecīgo valstu informēšanas uzdot kādā valstī atvērtajai konsulārajai iestādei veikt konsulārās funkcijas citā valstī, ja nav saņemti skaidri izteikti iebildumi, ko izdarījusi vismaz viena no attiecīgajām valstīm".

108. Liecinieka vai eksperta nopratināšanu saskaņā ar II nodaļu veic saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem un procedūru, ja to neaizliedz izpildes valsts. Tā kā pierādījumu iegūšanā saskaņā ar II nodaļu (iespējams) neiesaistās izpildes valsts iestādes (izņemot, lai piešķirtu nepieciešamās atļaujas vai sniegtu palīdzību pierādījumu iegūšanā ar piespiedu līdzekļiem), pilnvarotā persona šādos gadījumos var būt atbildīga par videosaites nodrošināšanu abās vietās. Tomēr dažas līgumslēdzējas puses ar paziņojumiem ir paredzējušas nosacījumus, ar kādiem konsuli vai pilnvarotās personas var iegūt pierādījumus, nosakot, ka izpildes valsts iestādēm ir lielāka kontrole pār pierādījumu iegūšanu.¹²⁷

Vairāk par aspektiem, kas jāņem vērā, gatavojoties un veicot uzklauššanu, izmantojot videosaiti, sk. B daļu.

A3.2. Izpildes valsts atļaujas nepieciešamība

44. Saskaņā ar Konvencijas 15. pantu atļauja *nav* nepieciešama, ja vien līgumslēdzēja puse nav iesniegusi paziņojumu. Iestādēm ir jāpārlicinās, vai izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar šo pantu.¹²⁸
45. Saskaņā ar Konvencijas 16. un 17. pantu atļauja *ir* nepieciešama, ja vien līgumslēdzēja puse nav iesniegusi paziņojumu, ka pierādījumus var iegūt bez tās iepriekšējas atļaujas. Iestādēm ir jāpārlicinās, vai izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar šiem pantiem.¹²⁹

*Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvokļa tabulas** slejā “Res/D/N/DC”.*

¹²⁷ Sk., piem., Francijas un Vācijas deklarācijas, pieejamas HCCH tīmekļa vietnes sadaļas “Pierādījumi” iedaļā “Atjaunināts līgumslēdzēju pušu saraksts”.

¹²⁸ Saistībā ar savstarpību sk. arī iepriekš 124. zemsvītras piezīmi.

¹²⁹ Turpat.

- 46 Lūgumā sniegt atļauju ir jānorāda, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti, kā arī, vai ir nepieciešama izpildes valsts īpaša palīdzība. Šim nolūkam var izmantot veidlapas paraugu.
- 47 Konsuliem un pilnvarotajām personām ir jāievēro nosacījumi, ar kuriem izpildes valsts ir piešķirusi atļauju.

109. Saskaņā ar Pierādījumu konvencijas 15. pantu konsuls var iegūt pierādījumus, nelietojot piespiedu līdzekļus, no liecinieka vai eksperta, kurš ir tās valsts pilsonis, ko konsuls pārstāv (nosūtītājvalsts), ja konsulam pierādījumi jāiegūst, rīkojoties teritorijā, kur viņš veic savas funkcijas. Lai to darītu, 15. panta 2. punktā ir noteikts, ka konsulam ir jāsaņem izpildes valsts atļauja, taču tikai tādā gadījumā, ja līgumslēdzēja puse ir iesniegusi attiecīgu paziņojumu. Ja konsulam jāiegūst pierādījumi no citas valsts pilsoņa, piemēro 16. pantu.
110. Konsuls (16. pants) vai persona, kas pienācīgi iecelta par pilnvaroto personu (17. pants) var, nelietojot piespiedu līdzekļus, iegūt pierādījumus tikai tad, ja izpildes valsts kompetentā iestāde ir to atļāvusi vai nu vispārēji, vai konkrētajā gadījumā (16. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 17. panta 1. punkta a) apakšpunkts). Šo prasību nepiemēro, ja attiecīgā izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu, ka pierādījumus var iegūt bez tās iepriekšējas atļaujas (16. panta 2. punkts un 17. panta 2. punkts). Konsulam vai pilnvarotajai personai ir arī jāievēro nosacījumi, kurus kompetentā iestāde norādījusi atļaujā (16. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 17. panta 1. punkta b) apakšpunkts).
111. Kā norādīts Pierādījumu rokasgrāmatā, Konvencija nenosaka, kas piesakās atļaujas saņemšanai; praksē bieži vien atļauju lūdz lūguma iesniedzēja tiesa vai lūguma iesniedzējas valsts vēstniecība vai konsulāts¹³⁰. Lai gan atļaujas lūgumam saskaņā ar II nodaļu nav veidlapas parauga (jo tas atstāts izpildes valsts ziņā), daži eksperti uzskata, ka, lūdzot atļauju iegūt pierādījumus saskaņā ar II nodaļu, var noderēt I nodaļas tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas paraugs. Šādos gadījumos veidlapas paraugu attiecīgi jāpielāgo¹³¹. Ir svarīgi zināt, ka lūgumā sniegt atļauju ir jānorāda, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti, kā arī, vai būs nepieciešama izpildes valsts īpaša palīdzība.

*Vairāk par iespējamajiem palīdzības veidiem, ieskaitot aprīkojuma testēšanu pirms uzklaušanās un attiecīgo telpu rezervēšanu, sk. **B daļu** un katras attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.*

112. Kā minēts iepriekš, gadījumos, kad nepieciešama iepriekšēja atļauja, konsulam vai pilnvarotajai personai jāievēro kompetentās iestādes nosacījumi, ar kādiem tā atļauju ir piešķirusi, tostarp attiecībā uz satura un formas prasībām. Piemēram, izpildes valsts var noteikt, ka atļaujas piešķiršanas nosacījums ir videosaites izveide konkrētā veidā (piem., tas jāveic konkrētai personai, jāizmanto konkrēta vieta, jāizmanto konkrēts aprīkojums vai tehniskais atbalsts, vai

¹³⁰ Pierādījumu rokasgrāmata (*op. cit.* 29. zemspēlītes piezīme), 380. lpp.

¹³¹ Turpat, 4. pielikums "Veidlapas parauga aizpildīšanas norādījumi".

jāpiedalās konkrētām personām, piemēram, izpildes valsts amatpersonai).

A3.3. Liecinieka informēšana

48

Papildus Konvencijas 21. panta b) un c) punktā paredzētajām prasībām ir svarīgi, lai konsuls vai pilnvarotā persona informētu liecinieku, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti.

113. Pēc nepieciešamo atļauju saņemšanas konsuls vai pilnvarotā persona rakstiski informē liecinieku, lūdzot tam sniegt liecību konkrētā laikā un vietā.
114. Papildus liecinieka informēšanai par to, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti, un to, vai ar videosaites starpniecību piedalīsies lietas puses, to pārstāvji vai tiesu iestādes pārstāvji, lūgumam:
 - (1) ja saņēmējs nav lūguma iesniedzējas valsts pilsonis — jābūt sagatavotam izpildes valsts valodā vai tam jāpievieno tulkojums šajā valodā (21. panta b) punkts), un
 - (2) jāinformē saņēmējs, ka tam drīkst būt juridiskais pārstāvis, un, ja izpildes valsts nav iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 18. pantu, jāinformē saņēmējs, ka tam nav piespiedu kārtā jāierodas vai jāsniedz liecība (21. panta c) punkts).
115. Kā norādīts Pierādījumu rokasgrāmatā, praksē puse, kas vēlas iegūt pierādījumus, pirms konsula vai pilnvarotās personas iesaistīšanas vai iecelšanas sazinās ar liecinieku, lai konstatētu, vai liecinieks vēlas sniegt liecību¹³². Šādos gadījumos ir ārkārtīgi svarīgi, lai liecinieks apzinātos, ka pierādījumi tiks iegūti ar videosaites starpniecību.

¹³²

Turpat, 388. punkts.

A3.4. Pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestādes pārstāvju ierašanās, klātbūtne un dalība

49 Ja tas nav pretrunā ar izpildes valsts tiesību aktiem, pušu, to pārstāvju un tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne un aktīva dalība, izmantojot videosaiti, notiek saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem, kādus piemērotu pierādījumu personīgai iegūšanai lūguma iesniedzējā valstī.

50 Lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestādes pārstāvi var iecelt par pilnvaroto personu, lai nopratinātu izpildes valstī esošu personu, izmantojot videosaiti, un šī persona veic uzklauššanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem.

116. Konsulam vai pilnvarotajai personai liecinieks jānopratina ar videosaites starpniecību, ievērojot lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktus un Konvencijas 21. pantu. Ja ir nepieciešama iepriekšēja atļauja, ir jāievēro nosacījumi, ko izpildes valsts ir noteikusi šādas atļaujas piešķiršanai, ieskaitot, piemēram, ar izpildes valsts kompetentās iestādes pārstāvju klātbūtni saistītos nosacījumus. Turklāt valsts tiesību akti vai procedūra var paredzēt lieciniekam tiesības uz juridisko palīdzību vai pārstāvību.
117. Atšķirībā no I nodaļas, pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestādes pārstāvju aktīva dalība notiek saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ja vien tie nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem, kā arī ievērojot nosacījumus, kurus, piešķirot atļauju, noteikusi izpildes valsts. Jo īpaši gadījumos, kad par pilnvaroto personu izpildes valstī esošas personas nopratināšanai, izmantojot videosaiti, ir iecelts lūguma iesniedzējas tiesas priekšsēdētājs (vai cita pienācīgi iecelta persona), pusēm un to pārstāvjiem būtu jāspēj piedalīties tā, it kā nopratināšana notiktu klātienē lūguma iesniedzējā valstī (izņemot, ja izpildes valsts nosacījumi ierobežotu vai apgrūtinātu šādu iespēju).
118. Līgumslēdzēju pušu prakse, kas nosaka, kā pierādījumus iegūst diplomāti un konsulārās amatpersonas, jo īpaši par pušu, to juridisko pārstāvju un tiesu iestāžu pārstāvju iespējām piedalīties pierādījumu iegūšanā, ir atšķirīga. Vismaz no vienas līgumslēdzējas puses viedokļa juridisko pārstāvu klātbūtne un aktīva piedalīšanās pierādījumu iegūšanā, kuru veic konsuls, ir nozīmīga, jo konsula klātbūtnē liecību pieņem juridiskais pārstāvis, un dažos gadījumos juridiskais pārstāvis var pat lūgt konsulu atstāt telpu.¹³³ Šādos gadījumos konsula galvenais uzdevums ir pārbaudīt liecinieka identitāti un pieņemt zvērestu, kā arī palīdzēt sniegt liecību, vajadzības gadījumā organizējot tulku un stenogrāfu piedalīšanos.

¹³³ B. Ristau, *International Judicial Assistance (Civil and Commercial)*, Washington, D.C., International Law Institute, Georgetown University Law Center, I sējums, V daļa, 2000. gada izdevums, 326. lpp.

A3.5. Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi

- 51 Lieciniekam vai ekspertam nav piespiedu kārtā jāliecina, izņemot, ja izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 18. pantu un kompetentā iestāde ir apmierinājusi pieteikumu par palīdzības sniegšanu pierādījumu iegūšanā, piemērojot piespiedu līdzekļus. Iestādēm ir jāpārbauda, vai izpildes valsts ir iesniegusi šādu paziņojumu.

*Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas **stāvokļa tabulas** slejā “Res/D/N/DC”.*

- 52 Arī tad, ja līgumslēdzējas puses iestāde piespiež liecinieku sniegt liecību, tā var nespēt piespiest liecinieku liecības sniegšanai *izmantot videosaiti*.

119. Saskaņā ar II nodaļu Konvencija neļauj konsuliem vai pilnvarotajām personām piespiest sniegt liecību. Tā vietā 18. pants ļauj līgumslēdzējai pusei paziņot, ka konsuls vai pilnvarotā persona, kas var iegūt pierādījumus, var vērsties ar pieteikumu pie (šīs valsts nozīmētās) kompetentās iestādes pēc nepieciešamās palīdzības, lai iegūtu pierādījumus piespiedu kārtā, ievērojot paziņojumā iekļautos nosacījumus. Tādēļ lieciniekam vai ekspertam nav piespiedu kārtā jāliecina saskaņā ar II nodaļu, ja vien izpildes valsts nav izteikusi paziņojumu un apmierina pieteikumu par palīdzības sniegšanu, lai iegūtu pierādījumus piespiedu kārtā (21. panta c) punkts). No atbildes sniegušo valstu profiliem redzams, ka šī mehānisma izmantošanu atļauj aptuveni 25 % valstu.
120. Kā jau minēts I nodaļas sakarā (sk. **A2.6. iedaļu**), dažos gadījumos liecinieka vai eksperta piespiešana sniegt liecību ir jānošķir no liecinieka vai eksperta piespiešanas konkrēti sniegt liecību, izmantojot videosaiti. Turklāt valstu profili liecina, ka dažas valstis, kas sniedza atbildes un piemēro 18. pantu, ir minējušas, ka pierādījumu iegūšanai, izmantojot videosaiti, saskaņā ar II nodaļu jānotiek brīvprātīgi¹³⁴.
121. Ir jānorāda arī, ka saskaņā ar 22. pantu pierādījumu neiegūšana, izmantojot II nodaļā paredzētās procedūras, neizslēdz un tai nekādi nevajadzētu ietekmēt vēlāku pieteikumu par pierādījumu iegūšanu saskaņā ar I nodaļu.

¹³⁴ Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) un Amerikas Savienoto Valstu atbildes uz valstu profilu aptaujas IV daļas g) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme). Amerikas Savienotās Valstis arī minēja, ka ASV Kodeksa 28. grāmatas 1782. panta a) punkts paredz lūgumu, lai ASV apgabaltiesa uzdotu lieciniekam sniegt liecību, lai palīdzētu ārvalsts tiesvedības norisei; “maz ticams, ka ASV tiesa piespiestu liecinieku tieši sniegt liecību ārvalsts tiesai, izmantojot videosaiti”.

A3.6. Zvērests/solījums

53 Konsulam vai pilnvarotajai personai ir tiesības pieņemt zvērestu vai solījumu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ciktāl tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai pretrunā ar tās piešķirtu atļauju (21. panta a) un d) apakšpunkts).

54 Zvērestiem un solījumiem, ko pieņem konsuli vai pilnvarotās personas, atkarībā no nacionāliem vai starptautiskiem dokumentiem var būt eksteritoriālas sekas izpildes valstī.

122. Nedrīkst par zemu novērtēt zvēresta vai solījuma pieņemšanu.¹³⁵ Tomēr pierādījumus saskaņā ar II nodaļu parasti iegūst, neizmantojot piespiedu līdzekļus, un ir arī jānorāda, ka dažās jurisdikcijās liecinieku nedrīkst piespiest ar zvērestu vai solījumu apstiprināt liecības patiesumu¹³⁶. Tomēr, neraugoties uz minēto, zvēresta vai solījuma neesība var nelabvēlīgi ietekmēt liecības pierādījuma spēku.
123. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar II nodaļu, konsulam vai pilnvarotajai personai ir tiesības pieņemt zvērestu vai solījumu, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai tās piešķirto atļauju (21. panta a) un d) punkts). Var rasties vairāki iespējamie jautājumi, piemēram: vai konsulam vai pilnvarotajai personai ir jāpieņem zvērests/solījums¹³⁷; vai zvērests/solījums jāpieņem liecinieka atrašanās vietā; vai tas ir jāpieņem (tas gan ir maz ticams) izpildes valsts kompetentai personai;¹³⁸ vai tiesību akti paredz, ka tas jāpieņem saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts vai izpildes valsts tiesību aktiem¹³⁹.
124. Ja konsuls izmanto videosaiti, lai iegūtu pierādījumus saskaņā ar II nodaļu, konsuls var pieņemt zvērestu vai solījumu saskaņā ar nosūtītājvalsts (proti, konsula pārstāvētās valsts) tiesību aktiem un dažos gadījumos — tikai konsula pārstāvētās vēstniecības telpās¹⁴⁰. Piemēram, konsuls var pieņemt liecinieka zvērestu pušu, to pārstāvju un tiesu iestādes pārstāvju klātbūtnē, izmantojot videosaiti, ja to paredz nosūtītājvalsts tiesību akti. Jānorāda, ka, ja konsuls iegūst pierādījumus, tas, domājams, notiek izpildes valstī, jo tā ir vieta, kur konsuls pilda savas funkcijas.

¹³⁵ Sk., piem. lietā *State of Maharashtra pret Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC KANT 148 Indijas Augstākās tiesas pārspringums par konsula nosūtīšanu pieņemt zvērestu. Tiesa uzskatīja, ka amatpersonas klātbūtne, kamēr liecinieks sniedz liecību, ir aizsardzības pasākums, lai nodrošinātu, ka liecinieks netiek apmācīts, instruēts vai tam netiek veikts priekšā.

¹³⁶ Šveices atbilde uz valstu profilu aptaujas VI daļas d) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹³⁷ Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes (un piemēro II nodaļu) puda nostāju par labu šādai izvēlei, ja tā atbilst lūguma iesniedzējas valsts tiesību normām un Konvencijas 21. panta a) un d) punktam. Sk., piem., Austrālijas, Francijas, Vācijas, Lietuvas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas VI daļas d) jautājumu (turpat).

¹³⁸ Sk., piem., Šveices atbildi uz valstu profilu aptaujas VI daļas d) jautājumu (turpat).

¹³⁹ *R. A. Williams* (*op. cit.* 1. zemsvītras piezīme), 20. lpp.; Sk. atbilžu kopsavilkuma (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme) VI daļas i) jautājumu.

¹⁴⁰ Sk., piem., ASV Kodeksa 22. grāmatas 4221. pantu.

125. Pilnvarotā persona zvērestu vai solījumu, izmantojot videosaiti, var pieņemt arī, atrodoties lūguma iesniedzējā valstī (līdz ar to liecinieka zvērests vai solījums tiek dots izpildes valstī),¹⁴¹ ja pilnvarotajai personai šādas tiesības dod lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti.

A3.7. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana

55

Konsuls vai pilnvarotā persona atbild par liecinieka vai eksperta identificēšanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai tās dotās atļaujas nosacījumiem.

126. Atšķirībā no Pierādījumu konvencijas I nodaļas, liecinieka vai eksperta identificēšanas procedūrai saskaņā ar II nodaļu piemēro lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktus¹⁴². Tas notiek tad, ja šīs procedūras nav aizliegtas ar izpildes valsts tiesību aktiem (Konvencijas 21. panta d) punkts) un tiek izpildīti nosacījumi, ko izpildes valsts ir noteikusi, piešķirot atļauju (16. panta 1. punkta b) apakšpunkts vai 17. panta 1. punkta b) apakšpunkts).
127. Tā kā nopratināšanu veic konsuls vai pilnvarotā persona, no tā loģiski izriet, ka konsuls vai pilnvarotā persona arī oficiāli identificē liecinieku. Valstu profili liecina, ka visbiežāk izmantotā procedūra valstīs, kas sniedza atbildes un piemēro II nodaļu, ir liecinieka vai eksperta personu apliecināšana dokumenta pārbaude (nevis zvēresta vai solījuma pieņemšana attiecībā uz tā identitāti)¹⁴³. Lai gan valstu profilos tas atsevišķi nav minēts, dažos gadījumos videosaites izmantošanai tiesvedībā var būt nepieciešama stingrākas procedūras nekā parastajā klātienē procesā.
128. Visticamāk, pienācīgi ir jāpārbauda arī citu tiesvedībā iesaistīto klātesošo (personīgi vai ar videosaites starpniecību) personu identitāte. Arī šajā gadījumā tas notiek saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai tās dotās atļaujas nosacījumiem.

¹⁴¹ Lai gan šis piemērs nenotiek saskaņā ar Pierādījumu konvencijas noteikumiem, analogisks pārrobežu piemērs izriet no 2008. gada Tasmānijas reģiona nolīguma (*op. cit.* 60. zemsvītras piezīme) — Austrālijas īstenošanas tiesību aktos ir noteikts, ka, lai Jaunzēlandes tiesvedības procesā varētu piedalīties attālināti no Austrālijas, Austrālijas vieta, no kuras tiek īstenota attālinātā dalība, tiek uzskatīta par daļu no Jaunzēlandes tiesas vai tribunāla. Ar šiem tiesību aktiem Jaunzēlandes tiesai vai tribunālam arī skaidri tiek atļauts (saskaņā ar Austrālijas tiesībām) pieņemt zvērestu vai solījumu no personas, kura liecina attālināti (no Austrālijas). Sk. 2010. gada Tasmānijas reģiona tiesvedības likumu (*Cth*), 59. un 62. pants. Turpretī dažos gadījumos zvērestu var būt nepieciešams pieņemt izpildes valstī, nevis pilnvarotās personas atrašanās vietā. Sk., piem., *D. Epstein, J. Snyder, C.S. Baldwin IV, International Litigation: A Guide to Jurisdiction, Practice, and Strategy*, 4. izdevums, Leidena/Bostona, Martinus Nijhoff Publishers, 2010, 10.24. punkts, kurā ir apspriesta liecības sniegšana attālināti, norādot, ka ASV *Fed. R. Civ. P.* 30. panta b) punkta 4 apakšpunkts vismaz vienu reizi ir ticis interpretēts tā, ka tas paredz, ka zvērests ir jāpieņem liecinieka atrašanās vietā. Sk. arī *Fed. R. Civ. P.* 30. panta b) punkta 4. apakšpunktu "Mutiska liecība attālināti", kas paredz: "Puses var paredzēt vai tiesa pēc lūguma noteikt, ka liecību uzklauša, izmantojot tālruni vai citus attālinātus līdzekļus. Šī noteikuma, kā arī 28. noteikuma a) punkta, 37. noteikuma a) punkta 2. apakšpunkta un 37. noteikuma b) punkta 1. apakšpunkta vajadzībām liecība tiek sniegta vietā, kur liecinieks atbild uz jautājumiem."

¹⁴² Vācijas un Venecuēlas atbildes uz valstu profila aptaujas VII daļas r) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹⁴³ Sk., piem., Bulgārijas, Igaunijas, Dienvidāfrikas un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profila aptaujas VII daļas r) jautājumu (turpat).

A3.8. Krimināltiesību normas

56 iespējamās dažādu krimināltiesību normu piemērošanas pārklāšanās vai jurisdikcijas robu noregulēšana ir atstāta iekšzemes un/vai starptautisko dokumentu, kā arī piemērojamās procesuālās kārtības ziņā.

129. Kā iztīrīts iepriekš **A2.9. iedaļā** (saistībā ar I nodaļu), Konvencijas autori apzināti izvēlējās neiekļaut tajā atsauces uz krimināltiesiskiem jautājumiem (piemēram, necieņu pret tiesu vai nepatiesas liecības sniegšanu), kas ir saistīti ar liecības sniegšanu, vienlaikus norādot, ka saistībā ar šiem jautājumiem varētu rasties jurisdikciju pārklāšanās.
130. Saskaņā ar Konvencijas II nodaļu, tā kā pierādījumi tiek iegūti tieši, konsuls vai pilnvarotā persona parasti procesu īsteno saskaņā ar saviem tiesību aktiem (proti, konsula nosūtītājvalsts vai lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem), ja vien tas nav pretrunā izpildes valsts tiesību aktiem, kā paredz 21. panta d) punkts, vai nosacījumiem, kādi paredzēti, piešķirot atļauju (21. panta a) punkts). Jo īpaši dažās valstīs, kas sniedza atbildes, izpildes valsts piešķirtā atļauja var paredzēt, ka pavēstē ir skaidri jānorāda, ka liecinieka neierašanās nevar būt par pamatu kriminālvajāšanai lūguma iesniedzējā valstī¹⁴⁴.
131. Piemēram, ja lūguma iesniedzējā valstī esoša pilnvarotā persona iegūst pierādījumus, izmantojot videosaiti, no liecinieka vai eksperta, kurš atrodas izpildes valstī, liecinieka vai eksperta nopratināšanai, izmantojot videosaiti, var tikt piemēroti gan lūguma iesniedzējas valsts, gan izpildes valsts tiesību akti par nepatiesas liecības sniegšanu un necieņu pret tiesu. Tas varētu radīt liecinieka vai eksperta vairākkārtīgas kriminālvajāšanas risku. Tāpat ir iespējams, ka nepiemēro ne lūguma iesniedzējas valsts, ne lūguma saņēmējas valsts tiesību aktus, vai ka nevienai no šīm valstīm nav pietiekīga par nepatiesas liecības sniegšanu vai necieņu pret tiesu apsūdzēta liecinieka vai eksperta kriminālvajāšana¹⁴⁵.
132. Šāda jurisdikcijas pārklāšanās līdzīgi var notikt arī gadījumos, kad pierādījumus iegūst konsuls saskaņā ar II nodaļu. Šādos gadījumos konsuls pieņem zvērestu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, kas var tikt īpaši piemēroti "eksteritoriāli"¹⁴⁶, jo zvērestu vai solījumu kopumā pielīdzina tādām, kas būtu pieņemts lūguma iesniedzējas valsts teritorijā¹⁴⁷. Tas var radīt jautājumus par kriminālvajāšanu un piespiedu izpildi, jo vēlāk piemērots sods par nepatiesas

¹⁴⁴ Sk., piem., Francijas un Luksemburgas deklarācijas, kas ir pieejama HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi" (sk. 127. zemsvītras piezīmē norādīto ceļu).

¹⁴⁵ Tas skaidri izriet no valstu profiliem (sk. atbilžu kopsavilkuma (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme) VI daļas j) jautājumu). Valstis, kas sniedza atbildes, gandrīz vienādi bieži uzskatīja, vai, saskaņā ar II nodaļu iegūstot pierādījumus, izmantojot videosaiti, nepatiesas liecības sniegšanai tiktu piemēroti lūguma iesniedzējas valsts vai izpildes valsts tiesību akti.

¹⁴⁶ Vācija šādu iespēju atzīst arī attiecībā uz pierādīšanas tiesībām un krimināltiesībām, sk. Vācijas atbildi uz valstu profilu aptaujas VI daļas d) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹⁴⁷ Sk., piem., ASV Kodeksa 22. grāmatas 4221. pantu: "(...) Šāds zvērests, solījums, ar zvērestu apliecināta liecība, rakstveida liecība vai notariāls akts, ko pieņem, ar zvērestu pieņem, uzklausa, rīko vai taisa šāda amatpersona, apliecinot to ar savu parakstu un amata zīmogu, ir visādā ziņā tikpat derīgs un ar tādu pašu juridisko spēku un sekām Amerikas Savienotajās Valstīs kā tad, ja to būtu pieņēmusi, ar zvērestu pieņēmusi, uzklausi, rīkojusi vai taisījusi jebkura cita amatpersona Amerikas Savienotajās valstīs, kas ir tam pienācīgi pilnvarota un ir ar šādu kompetenci (...)."

liecības sniegšanu būtu spēkā tikai lūguma iesniedzējā valstī¹⁴⁸.

133. Daži autori uzskata, ka šādai regulatīvajai neskaidrībai varētu būt nozīmīgas sekas, tostarp varētu samazināties visas liecības pierādījuma spēks, kas liktu apšaubīt zvēresta vai solījuma efektivitāti¹⁴⁹. Nepatiesas liecības gadījumā rodas divējādas problēmas: pirmkārt (lūguma iesniedzējā valstī) — vai ārvalstīs izdarīts izteikums var būt nepatiesa liecība; otrkārt (izpildes valstī) — vai ārvalsts tiesai, konsulam vai pilnvarotajai personai pausts izteikums var būt nepatiesa liecība.¹⁵⁰ Attiecībā uz necieņu pret tiesu daži autori ir pieļāvuši, ka necieņa pret tiesu, visticamāk, tiktu risināta saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem, jo liecinieks vai eksperts “virtuāli” atrodas tiesas sēžu zālē¹⁵¹.
134. Ja liecība, kas sniegta, izmantojot videosaiti, konkurē ar klātienē sniegtām liecībām un ir tikpat noderīga tiesai, ir ļoti svarīgi šo neskaidrību atrisināt. Tomēr Pierādījumu konvencijā nav paredzēts, kā risināt iespējamo dažādu krimināltiesību normu vienlaicīgu piemērošanu vai to robežus. Šis jautājums ir atstāts valsts tiesību aktu, valstu savstarpējās vienošanās (piem., saskaņā ar tiesiskās palīdzības nolīgumiem krimināllietās) vai starptautisko publisko tiesību vispārējo principu ziņā.

Vairāk par jautājumiem, kas ir saistīti ar nepatiesas liecības sniegšanu un necieņu pret tiesu I nodaļas izpratnē, sk. arī A2.9. iedaļu.

A3.9. Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi

- 57 Konvencijas 21. pantā ir paredzēti vairāki liecinieka aizsardzības pasākumi, ieskaitot: pierādījumu iegūšanas veidu, valodu, kādā ar lūgumu jāvērsas pie liecinieka, kā arī lūgumā iekļaujamo informāciju.

135. Ar Konvencijas 21. pantu ne tikai tiek paplašinātas Konvencijas 11. pantā iekļautās tiesības nesniegt liecību, bet arī noteikti vairāki aizsardzības pasākumi attiecībā uz personu, kurai tiek

¹⁴⁸ Turpat, 4221. punkts: “(..) Ja persona labprātīgi un nelikumīgi sniedz nepatiesu liecību vai jebkādi panāk, ka cita persona sniedz nepatiesu liecību kā zvērestu, solījumu, ar zvērestu apliecinātu liecību vai rakstveida liecību Kongresa pieņemtā likumā tagad vai nākotnē paredzētā nozīmē un ar šādu mērķi, pārkāpēju var apsūdzēt, uzsākt kriminālprocesu, tiesāt, notiesāt un ar viņu veikt darbības ikvienā Amerikas Savienoto Valstu apgabalā visādā ziņā tāpat, it kā pārkāpums būtu izdarīts Amerikas Savienotajās Valstīs, tādas amatpersonas klātbūtnē, kas ir pienācīgi pilnvarota vadīt vai pieņemt šādu zvērestu, solījumu, ar zvērestu apliecinātu liecību vai rakstveida liecību, un tam piemēro tādu pašu sodu un tiesību zaudēšanu, kā paredzēts likumā par šādu pārkāpumu (..)”

¹⁴⁹ Sk., piem., *M. Davies* (op. cit. 15. zemsvītras piezīme), 206. un 229. lpp. (vispārīgi sk. 221.–227. lpp. par nepatiesas liecības sniegšanu un 228.–232. lpp. par necieņu pret tiesu).

¹⁵⁰ Turpat, 221.–222. lpp.

¹⁵¹ Turpat, 228. lpp.; *R. A. Williams* (op. cit. 1. zemsvītras piezīme), 19. lpp.; Paražu tiesību zemēs pazīstamais necieņas jēdziens, iespējams, nav pilnīgi ieviests dažu līgumslēdzēju pušu tiesību sistēmās. Sk. Vācijas atbildi uz valstu profilu aptaujas VI daļas d) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

lūgts sniegt liecību, izmantojot videosaiti, saskaņā ar II nodaļu. Pirmkārt, tiek atļauti tikai tāda “veida pierādījumu” iegūšana, kas “nav pretrunā tās valsts likumiem, kurā šie pierādījumi tiek iegūti, vai nav pretrunā jebkurai piešķirtai atļaujai” (21. panta a) punkts). Kā jau pārspriests **A3.6. iedaļā**, šis pants tāpat ierobežo zvēresta vai solījuma pieņemšanu. Turklāt saskaņā ar 21. panta d) punktu “veids”, kādā iegūst pierādījumus, ir lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktos paredzētais veids, bet arī šajā gadījumā noteicošā ir nesaderība ar izpildes valsts tiesībām.

136. Otrkārt, ar 21. panta b) punktu tiek noteikts aizsardzības pasākums attiecībā uz valodu, nosakot, ka varbūtējam lieciniekam adresētajam lūgumam (proti, pavēste) jābūt sagatavotam izpildes valsts valodā vai tam jābūt pievienotam tulkojumam šajā valodā. Vienīgais izņēmums no šīs prasības ir tad, ja varbūtējais liecinieks ir lūguma iesniedzējas valsts pilsonis (šādā gadījumā tiek prezumēta lūguma iesniedzējas valsts valodas prasme).
137. Treškārt, 21. panta c) punkts arī nosaka, ka varbūtējais liecinieks ar lūgumu ir arī jāinformē par tiesībām uz juridisko pārstāvību (tas ir paredzēts Konvencijas 20. pantā) un, ja līgumslēdzēja puse nav iesniegusi 18. panta paziņojumu par piespiedu līdzekļiem (sk. **A3.5. iedaļu**), lieciniekam “nav piespiedu kārtā jāierodas vai jāsniedz liecība”.
138. Visbeidzot, 21. panta e) punktā ir iekļauts vēl viens šo aizsardzības pasākumu papildinājums, paredzot, ka varbūtējais liecinieks tāpat var atsaukties uz tiesībām un pienākumu nesniegt liecību, kā noteiks 11. pantā attiecībā uz I nodaļu.

*Vairāk par tiesībām un pienākumiem neliecināt, uz ko var atsaukties saskaņā ar I nodaļu, sk. **A2.10. iedaļu**.*

A3.10. Izmaksas

58 Videosaites izmantošana var radīt papildu izmaksas. To, vai šīs izmaksas ir jāsedz pusēm, nosaka lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti.

*Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.*

139. Lai gan Konvencijā nav tieši risināts jautājums par izmaksām, kas saistītas ar lūgumiem saskaņā ar II nodaļu, eksistē vairāki iespējamie scenāriji, un katrā no tiem pastāv iespēja, ka videosaites izmantošana pierādījumu iegūšanā varētu radīt papildu izmaksas.
140. Kā izklāstīts Pierādījumu rokasgrāmatā, var rasties dažādas izmaksas, piemēram, maksa par konsula vai pilnvarotās personas pakalpojumiem, tulku vai stenogrāfu honorārs, kā arī ceļošanas un uzturēšanās izdevumi¹⁵². Videosaites izmantošana var radīt arī papildu izmaksas par

¹⁵²

Pierādījumu rokasgrāmatā (*op. cit.* 29. zemspītras piezīme), 403. un turpmākie punkti.

videosaites organizēšanas vietas nomu, darbinieku vai tehniskā atbalsta nolīgšanas izmaksas¹⁵³. To, vai šīs izmaksas ir jāsedz pusēm, nosaka lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti. Parasti šīs izmaksas sedz puse, kas vēlas iegūt pierādījumus¹⁵⁴.

141. Konsulu gadījumā nosūtītājvalsts tiesību akti var paredzēt (proti, lūguma iesniedzējas valsts) iekasēt maksu par piedalīšanos pierādījumu iegūšanā¹⁵⁵, turpretī pilnvaroto personu izmaksas bieži vien nosaka valsts tiesību akti vai pilnvarojuma noteikumi¹⁵⁶. Ja ir nepieciešama iepriekšēja atļauja, izpildes valsts var noteikt, ka ir jāatlīdzina konkrētas izmaksas, kas radušās, izpildes valstij saskaņā ar atļaujas piešķiršanas nosacījumiem piedaloties vai sniedzot palīdzību (piem., ar konkrētās vietas telpu, piemēram, tiesas sēžu zāles, izmantošanu saistītās izmaksas vai citas administratīvās izmaksas)¹⁵⁷. Turklāt izpildes valsts var noteikt pienākumu atlīdzināt izmaksas gadījumos, kad tā palīdz konsulam vai pilnvarotajai personai iegūt pierādījumus, lietojot piespiedu līdzekļus¹⁵⁸.

Vairāk par piespiedu līdzekļu izmantošanu saskaņā ar II nodaļu sk. A3.5. iedaļu.

142. Praksē no pilnvarotajām personām tiek gaidīts, ka tās organizēs visu pierādījumu iegūšanai nepieciešamo. Ja tiek izmantota videosaite, tas var ietvert liecinieka nopratināšanas vietas atrašanu, videosaites aprīkojuma rezervēšanu un nepieciešamā tehniskā atbalsta atrašanu¹⁵⁹. Ja apstākļu dēļ ir nepieciešama izpildes valsts palīdzība (piem., lai izpildītu jebkādas piešķirtās atļaujas nosacījumus), iestādes tiek mudinātas sniegt palīdzību, organizējot pierādījumu iegūšanu ar videosaites starpniecību, ja tas ir iespējams un ir lietderīgi.

¹⁵³ Bulgārijas un Lietuvas atbildes uz valstu profila aptaujas VII daļas w) jautājumu (*op. cit.* 12. zemspītras piezīme).

¹⁵⁴ Pierādījumu rokasgrāmata (*op. cit.* 29. zemspītras piezīme), 405. lpp.

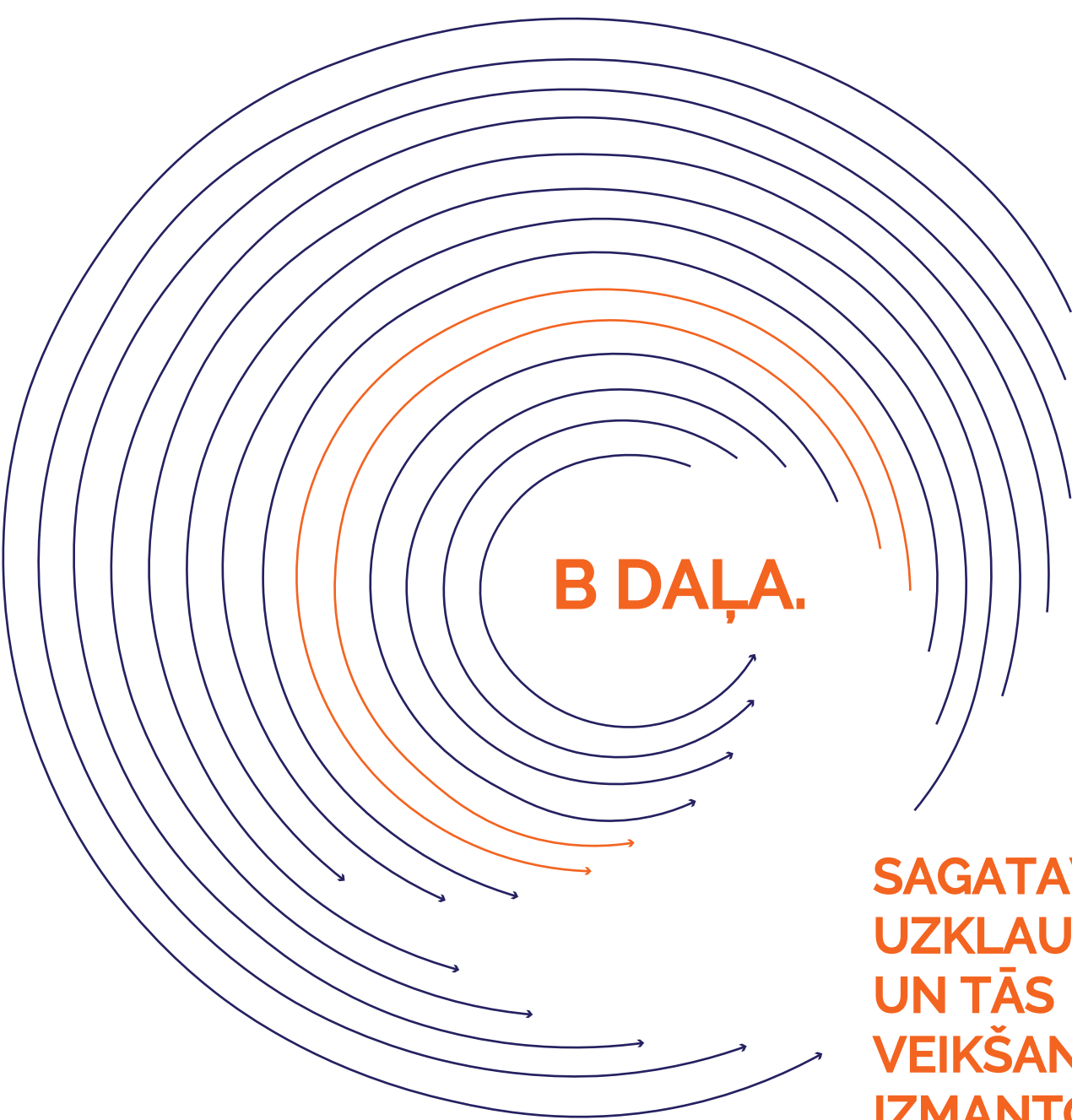
¹⁵⁵ Amerikas Savienotajās Valstīs konsulāro pakalpojumu cenrādis ir noteikts CFR 22. grāmatas 22.1. punktā (tajā ir paredzētas nodevas par tiesiskās palīdzības pakalpojumiem gan saistībā ar Konvenciju, gan ārpus tās). Austrālijā maksa par konsulārajiem pakalpojumiem, ieskaitot zvēresta, apstiprinājuma vai solījuma pieņemšanu, ir noteikti 2018. gada noteikumos par konsulārajām nodevām.

¹⁵⁶ Apvienotajā Karalistē (Anglijā) pilnvarotās personas (kuru dēvē par “tiesas pratinātāju”) honorārs ir noteikts praktiskajos norādījumos 34B (*Practice Direction 34B*).

¹⁵⁷ Šveices atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas w) jautājumu (*op. cit.* 12. zemspītras piezīme).

¹⁵⁸ Šāds scenārijs ir apsvērts paskaidrojošā ziņojuma 163. punktā.

¹⁵⁹ Pierādījumu rokasgrāmatas (*op. cit.* 29. zemspītras piezīme) 6. pielikums “Norādījumi par videosaites izmantošanu”, 26. un turpmākie punkti.

B DAĻA.

**SAGATAVOŠANĀS
UZKLAUSĪŠANAI
UN TĀS
VEIKŠANA,
IZMANTOJOT
VIDEOSAITI**

- B1 IESPĒJAMO PRAKTISKO ŠĶĒRŠĻU APSVĒRŠANA
- B2 LAIKA PLĀNOŠANA UN TESTĒŠANA
- B3. TEHNISKAIS ATBALSTS UN APMĀCĪBA
- B4. PIEMĒROTU TELPU REZERVĒŠANA
- B5. TULKU IZMANTOŠANA
- B6. IERAKSTĪŠANA, PROTOKOLĒŠANA UN PĀRSKATĪŠANA
- B7 VIDE, IZVIETOJUMS UN PROTOKOLS

- 59 Ja tas ir iespējams, iestādes tiek mudinātas darīt pieejamu (vēlams — tiešsaistē) vispārēju praktisku informāciju un/vai pamatnostādnes, ko varētu izmantot ikviens, kurš vēlas iesniegt vai izpildīt lūgumu, izmantojot, videosaiti. Ja iespējams, iestādes tiek mudinātas šo informāciju nodot Pastāvīgajam birojam, kas to publicē HCCH tīmekļa vietnē. Iesaistītajām personām pēc to lūguma var sniegt konkrētāku un sensitīvāku informāciju.
- 60 Visas iesaistītās personas ir atbildīgas par videosaites sagatavošanu un izpildi, lai nodrošinātu efektīvāku saziņu.

143. Kā izklāstīts iepriekš, videosaites izmantošana pierādījumu iegūšanā ārvalstīs nevar tikt aplūkota tikai juridiski — ir nepieciešama holistiska un starpdisciplināra pieeja (sk. **A1.iedaļu**).
144. Nesen vienas līgumslēdzējas puses teritorijā veiktā visaptverošā pētījumā tika konstatēts, ka videosaites sniegtie rezultāti un efektivitāte taisnīguma nodrošināšanā nesaraucami saistās ar pakalpojuma nodrošināšanu un tā praktisko īstenošanu, kas vēl vairāk nostiprina principu, ka videosaites sistēmu izstrādei, ekspluatācijai un lietošanai ir nozīme¹⁶⁰. Turklāt arī paši tiesību akti var noteikt vai ietekmēt dažādus praktiskus un tehniskus aspektus, kā tiks aplūkots **B un C daļā**.
145. Lai palīdzētu personām, kas, gatavojot lūgumus, vēlas izmantot videosaiti, centrālās iestādes tiek mudinātas publicēt vispārēju informāciju par organizatoriskajām prasībām, rezervācijas sistēmām, aprīkojumu un tehniskajām iespējām, kā arī to personu vai nodaļu kontaktinformāciju, kas atbild par pierādījumu iegūšanas, izmantojot videosaiti, lūguma izpildi, un nodot to attiecīgajām iestādēm. Ja tas jau nav ticis izdarīts, centrālās un citas iestādes tiek mudinātas arī izveidot mērķtiecīgas pamatnostādnes un protokolus, kuros būtu izklāstītas procedūras un skaidri noteikta atbildība saistībā ar: attiecīgo telpu rezervēšanu un plānošanu; pārbaužu un apkopes veikšanu; videosaites savienojuma izveidi, kontroli un atslēgšanu; turpmāku atgriezeniskās saites iegūšanu.¹⁶¹ Lai mazinātu risku, ka varētu tikt uzlauzta vai citādi apdraudēta droša IT infrastruktūra, dažas iestādes, iespējams, konkrētu un sensitīvu informāciju atklāj tikai pēc pieprasījuma, ja attiecīgās valsts iestāde uzskata to par nepieciešamu vai lietderīgu.
146. Cita informācija, ko, iespējams, varētu būt noderīgi publicēt, ir, piemēram, valodas, kurās var sazināties attiecīgie darbinieki, konkrētas kontaktpersonas tehnisko konsultāciju un traucējummeklēšanas gadījumiem, vai vispārīgāk — vai lūguma iesniedzējas valsts iestādes var sniegt organizatorisko palīdzību vai palīdzību saistībā ar norises vietu, ja tiek iesniegts II nodaļas lūgums. Lielākā daļa šīs informācijas ir darīta pieejama līgumslēdzēju pušu atsevišķajos valstu profilos.
147. Neatkarīgi no jau pieejamās praktiskās un procesuālās informācijas saziņa joprojām ir svarīgs visu procesa posmu aspekts: pirms uzklauššanas, izmantojot videosaiti, tās laikā un pēc tās. Jo īpaši ir svarīgi, lai tiktu skaidri noteikta katra dalībnieka loma un juridiskais statuss, no kā īpaši iegūst liecinieks¹⁶².

¹⁶⁰ Šis Austrālijā veiktais pētījums pilnībā iztirzāts *E. Rowden et al. (op. cit.45. zemsvītras piezīme)*, 10. lpp.

¹⁶¹ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit. 16. zemsvītras piezīme*), 14. lpp.

¹⁶² Projekts "Handshake" (*op. cit. 15. zemsvītras piezīme*), 36. lpp.

B1 Iespējamo praktisko šķēršļu apsvēršana

- 61** Personām, kuras gatavojas iesniegt lūgumu par videosaites izmantošanu, ir jāvēršas pie attiecīgās iestādes, lai pārliecinātos, ka nepastāv praktiski šķēršļi vai ierobežojumi izpildīt lūgumu izmantot videosaiti pierādījumu iegūšanā (īpaši saskaņā ar II nodaļu).

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

148. Valstu profili vedina domāt, ka visbūtiskākās praktiskās problēmas ir radījusi Konvencijas II nodaļa/
149. Ar I nodaļu saistītie praktiskie šķēršļi galvenokārt ir bijuši videokonferences aprīkojuma un atbalsta resursu nepieejamība¹⁶³, pārraides kvalitāte un sistēmu saderība¹⁶⁴, kā arī lūguma iesniedzējas valsts un lūguma saņēmējas valsts laika starpība¹⁶⁵. Tomēr vairums valstu, kas sniedza atbildes, norādīja, ka tās nav saskārušās ar praktiskiem šķēršļiem¹⁶⁶.
150. Praktiskie šķēršļi saskaņā ar II nodaļu ir daudzveidīgāki un sarežģītāki. Atšķirībā no Konvencijas I nodaļas (kas paredz, ka pierādījumu iegūšanas vieta parasti ir tiesa), saskaņā ar II nodaļu pierādījumu iegūšanas vieta var atšķirties atkarībā no panta, uz kuru atsaucas, jo šo uzdevumu var uzticēt kā diplomātiskajai vai konsulārajai misijai (15. un 16. pants), tā pilnvarotai personai (17. pants). Jo īpaši, ņemot vērā, ka diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību ir daudz un to rīcībā var būt atšķirīgi resursi (piem., piekļuve internetam un pieslēguma ātrums) un telpas (piem., ar videokonferences aprīkojumu), to pieejamību pierādījumu iegūšanai saskaņā ar II nodaļu var būt grūtāk novērtēt.
151. Ir jāņem vērā fakts, ka vietai, kur ar videosaites starpniecību tiks iegūti pierādījumi saskaņā ar II nodaļu, ir jābūt pieejamai, labi aprīkotai, ar pietiekamu IT speciālistu vai attālinātās IT palīdzības nodrošinājumu, kā arī attiecīgos gadījumos jāatbilst izpildes valsts kompetentās iestādes piešķirtajā atļaujā paredzētajiem nosacījumiem un lūguma iesniedzējas valsts drošības apsvērumiem.
152. Saistībā ar pierādījumu iegūšanu, ko veic diplomāti vai konsulārie pārstāvji, ir jānorāda, ka ne visas valstis, kas sniedza atbildes, atļauj to diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās izmantot videosaiti, lai palīdzētu iegūt pierādījumus saskaņā ar Konvencijas II nodaļu.
153. Valstis, kas sniedza atbildes un *nav* iebildušas pret attiecīgo II nodaļas pantu, tomēr neatļauj

¹⁶³ Austrālijas, Bulgārijas, Horvātijas (dažām iestādēm), Grieķijas, Ungārijas, Šveices un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas i) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹⁶⁴ Vācijas un Polijas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas i) jautājumu (turpat).

¹⁶⁵ Austrālijas, Francijas un Vācijas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas i) jautājumu (turpat).

¹⁶⁶ Brazīlijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Norvēģijas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Zviedrijas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas i) jautājumu (turpat).

videosaites izmantošanu, lai palīdzētu iegūt pierādījumus saskaņā ar II nodaļu diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās (vai atļauj to tikai izņēmuma gadījumā), ir minējušas šādus iemeslus: iestāžu vai diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību nespēja sniegt palīdzību pierādījumu iegūšanā, izmantojot videosaiti¹⁶⁷, tehniskā aprikojuma trūkumu diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās¹⁶⁸, diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību prakses, regulējuma vai iesaistes trūkums jautājumā¹⁶⁹, konsulāro dienestu nespēju apstrādāt izejošos lūgumus¹⁷⁰ un drošības apsvērumus¹⁷¹.

154. Divas valstis, kas sniedza atbildi, norādīja, ka pieteikuma iesniedzējs vai puses parasti tiek aicinātas vērsties pie komerciāliem pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, konferenču centriem¹⁷²; viena no tām minēja, ka par šādu kārtību jāvienojas privāti un centrālā iestāde šajā procesā nepiedalās¹⁷³.
155. Valstis, kas sniedza atbildes un *nav* iebildušas pret attiecīgo II nodaļas pantu, kā arī atļauj videosaites izmantošanu, lai palīdzētu iegūt pierādījumus saskaņā ar II nodaļu diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās, minēja dažas no turpmāk minētajām praktiskajām grūtībām: videosaites aprikojuma¹⁷⁴ vai piemērotu telpu¹⁷⁵ ierobežoto pieejamību diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā, kā arī nepieciešamību diplomātiskajai pārstāvniecībai veikt drošības pārbaudes, lai izvērtētu, vai persona, kura jāuzklausā, var radīt fizisku vai drošības apdraudējumu¹⁷⁶. Dažas valstis, kas sniedza atbildes, norādīja, ka videosaites izmantošanai saskaņā ar II nodaļu pastāv praktiski šķēršļi, bet nenorādīja tos¹⁷⁷.
156. Viena valsts, kas sniedza atbildi, arī norādīja, ka lielākajā daļā tās diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību videokonferences aprikojums atrodas drošības zonā, kam var piekļūt tikai amatpersonas. Tomēr šī valsts, kas sniedza atbildi, arī norādīja, ka iespējams risinājums ir *Skype*, un precizēja, ka nākotnē videokonferences aprikojums varētu būt pieejams arī diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību publiskajās zonās¹⁷⁸.
157. Saistībā ar pierādījumu iegūšanu, ko veic pilnvarota persona, atrašanās vietai nevajadzētu radīt daudz problēmu, jo pilnvarotā persona var izvēlēties piemērotu vietu, līdz ar to tā var izvēlēties konferenču centru vai viesnīcu, kur ir piemērotas telpas un darbinieki. Tomēr attiecīgos gadījumos atrašanās vietai jāatbilst izpildes valsts kompetentās iestādes izdotajā atļaujā paredzētajiem nosacījumiem.
158. Šajā sakarā jānorāda, ka dažas valstis, kas sniedza atbildes, nosaka, ka pierādījumu iegūšanai

¹⁶⁷ Austrālijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu un Šveices atbilde uz VII daļas q) un t) jautājumu (turpat).

¹⁶⁸ Slovēnijas un Grieķijas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁶⁹ Izraēlas un Somijas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁷⁰ Polijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁷¹ Amerikas Savienoto Valstu atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁷² Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) (šī iemesla dēļ diplomātiskajās pārstāvniecībās pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, notiek tīk izņēmuma gadījumos) un Amerikas Savienoto Valstu atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas t) jautājumu (turpat).

¹⁷³ Amerikas Savienoto Valstu atbilde uz valstu profilu aptaujas I daļas b) jautājumu (turpat).

¹⁷⁴ Francijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁷⁵ Bulgārijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas u) jautājumu (turpat).

¹⁷⁶ Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbilde uz valstu profilu aptaujas IV daļas d) jautājumu (turpat).

¹⁷⁷ Čehijas Republikas un Dienvidāfrikas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

¹⁷⁸ Igaunijas atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas q) jautājumu (turpat).

saskaņā ar dažiem II nodaļas pantiem ir jānotiek publiski pieejamā vietā vai telpā¹⁷⁹, un šis nosacījums var netikt izpildīts, ja tiek izmantotas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību aizliegtās zonas (pilnvarotās personas gadījumā — privāta viesnīcas istaba).

*Vairāk par vietu, no kuras jāiegūst pierādījumi, sk. **B4. iedaļu**.*

¹⁷⁹

Sk. Francijas deklarācijas, pieejamas HCCH tīmekļa vietnes sadaļā “Pierādījumi” (sk. 127. zemsvītras piezīmē norādīto adresi).

B2 Laika plānošana un testēšana

62 Plānojot uzklaušīšanu, kurā tiks izmantota videosaite, iestādes tiek mudinātas ņemt vērā laika zonu atšķirības un sekas, ko rada darbs ārpus parastā darba laika, piemēram, iespējamās augstākas izmaksas un ierobežota tehniskā atbalsta pieejamība.

63 Iestādes tiek mudinātas pirms uzklaušīšanas pārbaudīt savienojumu, kā arī veikt regulāru aprīkojuma apkopi.

159. Gan lūguma iesniedzējai, gan saņēmējai iestādei būtu savstarpēji jāapspriežas saistībā ar plānošanu un iepriekšējām pārbaudēm¹⁸⁰. Videosaites organizētājiem ir jāapsver tādi aspekti kā dalībnieku pieejamība, izmantojamās telpas un aprīkojums, kā arī darbinieku vai trešo personu klātbūtne tehniskā atbalsta sniegšanai. Iestādēm ir ieteicams uzturēt telpu, aprīkojuma un attiecīgo atbalsta speciālistu centralizētu reģistru, lai vienkāršotu vietu pieejamības izvērtēšanu plānošanas posmā¹⁸¹.
160. Nosakot, cikot rīkot videosaites procesu, ir jāņem vērā atšķirības starp laika zonām, kurās atrodas visas iesaistītās personas, un tās jāprecizē, apstiprinot norises kārtību.¹⁸² Turklāt, plānojot iepriekšējo pārbaudi un uzklaušīšanu, izmantojot videosaite, pierādījumu iegūšanai, ir jāpatur prātā, ka darbības ārpus parastā darba laika var radīt lielākas izmaksas.
161. Procedūras racionalizācija var ļoti palīdzēt arī rezervāciju veikšanai un pārplānošanai, attiecīgo atļauju lūgšanai konkrētai iestādei, kā arī pušu un citu dalībnieku piekrišanas saņemšanai. Iestādes tiek mudinātas šim nolūkam izmantot drošus tiešsaistes rīkus.¹⁸³
162. Visu atrašanās vietu aprīkojums un darba parametri ir regulāri jāpārbauda, jo īpaši pirms uzklaušīšanas ar videosaites starpniecību, lai pārbaudītu sadarbību un to, vai aprīkojums funkcionē pienācīgi¹⁸⁴. Tas jādara pietiekami ilgi iepriekš, lai tehniķiem pietiktu laika veikt nepieciešamās korekcijas¹⁸⁵. Neskatoties uz to, vai pārbaudes laikā tiek veiktas korekcijas, galīgo lēmumu par to, vai uzklaušīšana var turpināties vai nepieciešamas papildu korekcijas vai atbalsts,

¹⁸⁰ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemspējas piezīme), 10. lpp.

¹⁸¹ *E. Rowden et al.* (*op. cit.* 45. zemspējas piezīme), 52. lpp.

¹⁸² Šajā ziņā var palīdzēt attiecīgo laiku norādīšana gan pēc vietējā, gan koordinētā universālā laika (UTC), ņemot vērā iespējamās korekcijas saistībā ar ziemas un vasaras laiku (DST). Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemspējas piezīme), 17. lpp. Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemspējas piezīmē), 3. lpp.

¹⁸³ *E. Rowden et al.* (*op. cit.* 45. zemspējas piezīme), 52.–53. lpp.

¹⁸⁴ Sk., piem., lietu, *London Borough of Islington pret M, R (ko pārstāv viņa aizbildnis)* [2017] EWHC 364 (Fam), kurā (Apvienotās Karalistes) Anglijas un Velsas Augstākās tiesas Ģimenes lietu nodaļa uzsvēra, cik svarīgi ir pirms uzklaušīšanas pārbaudīt videosaites aprīkojumu. Sk. arī: Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemspējas piezīmē), 7. lpp. Testēšanas plāna piemēru sk. projekta "Handshake" "D2.2 Test Plan" 8.–9. lpp.

¹⁸⁵ *E. Rowden et al.* (*op. cit.* 45. zemspējas piezīmē), 55. lpp. Sk. arī: Austrālijas Federālās tiesas (*op. cit.* 15. zemspējas piezīmē), 7. lpp., ieteikumu izveidot testa savienojumu "piemērotā laikā pirms uzklaušīšanas", kā arī papildu testu dažas stundas pirms uzklaušīšanas, ja tāds ir nepieciešams.

pieņem priekšsēdētājs.¹⁸⁶

163. Praksē lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes uz valstu profiliem, norādīja, ka pastāv procedūras, kā veikt videosaites savienojuma pārbaudi¹⁸⁷, jo īpaši pirms uzklausišanas, un to parasti dara tehniskais personāls vai pakalpojuma sniedzējs. Turklāt lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes un ziņoja, ka tām nav formālas procedūras, informēja, ka pārbaudes tomēr tiek veiktas vai ka pirms uzklausišanas tiek sniegts tehniskais atbalsts, kura nepieciešamību nosaka katrā gadījumā atsevišķi¹⁸⁸.

¹⁸⁶ E. Rowden et al. (*op. cit.* 45. zemsvītras piezīme), 55. lpp.

¹⁸⁷ Austrālijas (vairuma štatu), Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Brazīlijas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas, Ungārijas, Izraēlas, Koreja, Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Dienvidāfrikas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) un Venecuēlas atbildes uz valstu progilu aptaujas III daļas d) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme)

¹⁸⁸ Meksikas, Norvēģijas un Polijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas d) jautājumu (turpat).

B3 Tehniskais atbalsts un apmācība

- 64 Iestādes tiek mudinātas, kad vien iespējams, sniegt nepieciešamo kontaktinformāciju, lai nodrošinātu, ka ikvienam, kurš piedalās uzklaušīšanā ar videosaites starpniecību, ir pieejams attiecīgs tehniskais atbalsts.

*Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu** vai izmantojiet **veidlapas parauga** fakultatīvo pielikumu attiecībā uz videosaites pierādījumiem IV pielikumā.*

- 65 Ir ieteicams, lai ikviens darbinieks, kurš varētu piedalīties videosaites aprīkojuma vadīšanā vai darbotos ar to, tiktu apmācīts vismaz pamatlīmenī.

164. Videosaites izmantošanā ļoti liela nozīme ir efektīvam tehniskajam atbalstam, tādēļ ir ļoti svarīgi, lai tehniskā atbalsta personāls iespējami savlaicīgi iesaistītos tādas uzklaušīšanas organizēšanā, kurā paredzēts izmantot videosaiti.
165. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar I nodaļu, parasti lūguma iesniedzēja iestāde nodrošina pietiekamu tehnisko atbalstu uz vietas, bet lūguma saņēmēja iestāde atbild par to pašu attālinātajā vietā. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar II nodaļu, par šādu nodrošināšanu parasti atbild konsuls vai pilnvarotā persona. Atkarībā no tā, kuru no četriem galvenajiem savienojuma veidiem izmanto, šo atbildību var sadalīt nedaudz atšķirīgi, piemēram, ja trešā persona nodrošina videokonferences tiltu.

*Vairāk par savienojumu veidiem, ieskaitot videokonferences tilta izmantošanu, sk. **C2. iedaļu**.*

166. Abās atrašanās vietās uzklaušīšanas laikā ir jāatrodas (vai, ja izmanto tilta pakalpojumu, jābūt pieejamiem ar trešās personas starpniecību) attiecīgiem operatoriem un atbalsta dienestam, lai strādātu ar aprīkojumu un reaģētu uz tehniskajām problēmām, ja tādas rastos. Arī pārējās personas, piemēram, juristus un tulkus, kam var nākties (kaut īslaicīgi) rīkoties ar šo tehnoloģiju, ir ieteicams apgūt aprīkojuma traucējummeklēšanas un apkopes procedūras¹⁸⁹.

¹⁸⁹

Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (op. cit. 16. zemsvītras piezīme).

Sīkāk par citiem tehniskajiem un drošības aspektiem sk. C daļā.

167. Ņemot vērā tiesu sistēmu struktūras ievērojamās atšķirības un no tām izrietošās grūtības noteikt īsto kontaktpersonu, būtu ieteicams publicēt (piem., valsts profilā vai valsts tīmekļa vietnē(-s)) konkrētu tehnisko kontaktpunktu datus vai nu centrālajā iestādē (I nodaļa), vai citas tehniskās kontaktpersonas, kas var palīdzēt konsulam vai pilnvarotajai personai (II nodaļa).¹⁹⁰ Šiem kontaktpunktiem ir ieteicams regulāri savstarpēji sazināties arī tad, ja tas nenotiek konkrētas lietas vai uzklaušīšanas kontekstā, lai apmainītos ar paraugpraksi. Šāda rīcība ar laiku palīdzēs uzlabot efektivitāti, mazināt izmaksas un vēl vairāk atvieglot tehnoloģijas izmantošanu saskaņā ar Konvenciju.

¹⁹⁰

Sk. valstu profilu aptaujas I daļas b) un c) jautājumu, kā arī II daļas d) un e) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme). Sk. arī: projekts “Handshake”, “D3 Recommendations on the practical application of technical standards for cross-border videoconferencing”, 23. lpp.

B4 Piemērotu telpu rezervēšana

- 66 Iestādēm ir jāpārlicinās par prasībām vai ierobežojumiem attiecībā uz rezervējamajām telpām, piemēram, uzklaušīšanas telpas veidu (piem., tiesas sēžu zāle, konferenču telpa) vai tās atrašanās vietu (piem., tiesas ēkā, diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā, viesnīcā).

Sk. **B1. un A1.3. iedaļu** un attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

- 67 Iestādēm ir jāpārbauda, vai telpas ir nepieciešams rezervēt iepriekš, un tās tiek mudinātas rezervācijas procesa sekmēšanai izmantot tiešsaistes rīkus.

168. Telpas ir jārezervē kā uz vietas, tā attālinātajai vietai. Kā norādīts iepriekš, ja tiesvedību veic saskaņā ar I nodaļu, par attiecīgo vietu sagatavošanu videosaitei atbild lūguma saņēmēja iestāde un lūguma iesniedzēja iestāde, savukārt, ja procedūru veic saskaņā ar II nodaļu, par sagatavošanos abās vietās parasti atbild konsuls vai pilnvarotā persona.
169. Tāpat kā vietas, piem., tiesas sēžu zāle, konferenču zāle vai specializēta videokonferenču telpa, atšķirties var arī praktiskās prasības, piem., dokumentu un/vai lietisko pierādījumu izmantošanas aprikojums (sk. **B4.1. iedaļu**) vai procedūras, kā nodrošināt liecinieka vai eksperta un tā juridiskā pārstāvja konfidencialu saziņu (sk. **B4.2. iedaļu**). Iespējams, pastāv arī juridiski un/vai praktiski ierobežojumi attiecībā uz atrašanās vietu, ko var izmantot, lai iegūtu pierādījumus ar videosaites starpniecību (sk. arī **A1.3. iedaļu**). Piemēram, daudzas valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka no praktiskā viedokļa pierādījumu iegūšanas vieta var būt jebkura sēžu zāle, ja vien tā atrodas tiesas ēkā¹⁹¹. Divas valstis, kas sniedza atbildes, norādīja, ka šim nolūkam ir jāizmanto īpaši paredzēta telpa attiecīgajā tiesas ēkā¹⁹². Cita valsts, kas sniedza atbildi, ziņoja, ka parastu liecinieku uzklaušīšanas telpai ir jāatrodas tiesas zālē, savukārt, ja liecību sniedz eksperts, var izmantot arī citu vietu (ārpus tiesas)¹⁹³. Vēl cita valsts, kas sniedza atbildi, norādīja, ka atrašanās vieta var būt vai nu tiesa, vai cita iestāde, ja vien telpa ir atsevišķa¹⁹⁴.
170. Citas valstis, kas sniedza atbildes, vispārīgāk minēja, ka prasības izriet no piemērojamiem valsts tiesību aktiem vai starptautiskiem nolīgumiem¹⁹⁵, turpretī cita valsts norādīja, ka priekšsēdētājs

¹⁹¹ Sk., piem., Austrālijas (vairuma štatu), Baltkrievijas, Bulgārijas, Kipras, Somijas, Francijas, Grieķijas, Singapūras (ja pierādījumu iegūšanā palīdzību sniedz Singapūras tiesas amatpersona, tam jānotiek Augstākās tiesas sēžu zālē) un Dienvidāfrikas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

¹⁹² Ķīnas (Honkongas ĪPA) un Maltas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

¹⁹³ Korejas Republikas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

¹⁹⁴ Ungārijas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

¹⁹⁵ Zviedrijas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

nepieciešamības gadījumā var noteikt papildu prasības¹⁹⁶. Tādēļ lūguma iesniedzējiem ir rūpīgi jāapsver pieejamais aprīkojums un telpas, lai nodrošinātu īpašu vajadzību apmierināšanu.¹⁹⁷

171. Šajā ziņā, lai arī ne visu veidu uzklauššanu būs iespējams veikt, izmantojot vienu un to pašu tiesas sēžu zāles iekārtojumu, tomēr pastāv zināmi vispārēji aspekti, kas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu piemērotu telpu rezervēšanu. Piemēram, tādas vietas izmantošana, kur var iespējami samazināt iejaukšanos vai traucējumus, kā arī nepieciešamība nodrošināt lieciniekam vai ekspertam drošu uzgaidāmo telpu (ja nepieciešams — ar ieeju, kas ir nodalīta no publiskās vai galvenās ieejas).¹⁹⁸
172. Tādēļ, lai nodrošinātu pienācīgu telpu pieejamību un, ja nepieciešams, rezervāciju, attiecīgajam personālam (īpaši tehniskajam personālam) ir svarīgi savstarpēji sazināties. Dažām iestādēm, iespējams, ir arī īpaša telpu rezervācijas sistēma, tādēļ ir ieteicams pārbaudīt attiecīgās līgumslēdzējas puses valsts profilā norādīto informāciju.

B4.1. Dokumentu un lietisko pierādījumu izmantošana

68

Ja ir jāizmanto dokumenti vai lietiskie pierādījumi, ir jāvienojas par attiecīgu vidi to koplietošanai un iepazīstināšanai ar tiem pirms uzklauššanas vai tās laikā, kā arī tā jānodrošina.

Sk. **C2.6. iedaļu** un attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

173. Dokumentu vai lietisko pierādījumu uzrādīšanai piemēro lūguma saņēmējas valsts (I nodaļa) vai lūguma iesniedzējas valsts (II nodaļa) tiesību akti. Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem pusēm pirms uzklauššanas ir jāmēģina vienoties par to, kuri dokumenti vai lietiskie pierādījumi būs nepieciešami, un jānosaka termiņš, kurā jāidentificē lietiskie pierādījumi (piem., vairākas dienas pirms uzklauššanas), lai apkopotu attiecīgos dokumentus un darītu tos pieejamus abās vietās pirms uzklauššanas¹⁹⁹. Dokumentus var darīt pieejamus arī kopīgos elektronisko dokumentu repozitorijos.²⁰⁰ Ciktāl iespējams, dokumentus un/vai lietiskos pierādījumus, uz kuriem paredzēts atsaukties tiesvedības laikā, pirms uzklauššanas izsniedz arī tulkiem.²⁰¹
174. Ja to atļauj piemērojamie tiesību akti, var būt nepieciešams arī noteikt kārtību, kā tiek nodrošināta papildu dokumentu vai lietisko pierādījumu uzrādīšana uzklauššanas laikā. Attiecīgos gadījumos šādu dokumentu vai lietisko pierādījumu uzrādīšana būtu jāveic tiesas

¹⁹⁶ Slovēnijas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

¹⁹⁷ Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīmē), 2. lpp.

¹⁹⁸ E. Rowden *et al.* (*op. cit.* 45. zemsvītras piezīmē), 56., 62.–63. lpp.

¹⁹⁹ Sk., piem., spriedumu lietā *Federal Commissioner of Taxation pret Grbich* (1993) 25 ATR 516, kurā Austrālijas Federālā tiesa nosprieda, ka dokumentu kopuma izsniegšana lieciniekam pirms nopratināšanas novērš “procesuālos šķēršļus kvalitatīvai iztaujāšanai tiesā”.

²⁰⁰ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīmē), 21. lpp.

²⁰¹ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīmē), 40. lpp.

amatpersonai vai citai neatkarīgai personai²⁰². To var darīt, izmantojot dokumentu kameru²⁰³, digitālo attēla koplietošanas funkciju vai citus paņēmienus, piemēram, faksu, kas var būt nepieciešams, lai ļautu lieciniekam privāti apspriesties ar savu juristu par jautājumiem, kas ir saistīti ar dokumentu vai lietisko pierādījumu.²⁰⁴ Divas valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka priekšsēdētājs var atļaut vai pat pieprasīt izmantot dokumentu kameras, ciktāl tas ir nepieciešams²⁰⁵.

B4.2 Privāta saziņa

69

Var būt ieteicams vai nepieciešams izmantot papildu (konfidenciālus) sakaru kanālus, piemēram, ja puse vai liecinieks, kā arī juridiskais pārstāvis piedalās, atrodoties dažādās vietās.

175. Var rasties situācijas, kad ir nepieciešama konfidenciāla apspriešanās, piemēram, starp liecinieku un tā juridisko pārstāvi (pārstāvjiem) vai starp juridisko pārstāvi (pārstāvjiem) un nopratināšanas veicēju vai tiesu iestādes pārstāvi²⁰⁶. Lai gan ir vēlams, lai jurists varētu sēdēt kopā ar klientu²⁰⁷, gadījumos, kad šīs personas neatrodas vienuviet, ir jābūt pieejamiem līdzekļiem (piem., drošām tālruņa līnijām, mobilajiem tālruņiem vai atsevišķam videokonferences aprīkojumam), kas viņiem ļautu sarunāties privāti un sarunas nevarētu noklausīties citi. Šādas apspriešanās laikā var būt nepieciešams atslēgt galvenajai videosaitei pieslēgtos mikrofonus, dažos gadījumos — arī kameras.
176. Šādu papildu saziņas kanālu var nākties izmantot arī tad, ja pastāv problēmas ar savienojuma kvalitāti vai citas tehniskas problēmas, vai ja ir cits iemesls (piem., slimība) pārtraukt uzklauššanu²⁰⁸. Tāpat to var izmantot, lai ļautu konfidenciāli sazināties ar attālināto dalībnieku gan pirms nopratināšanas, gan pēc tās (piem., lai informētu dalībnieku un pārspriestu protokolu vai dotu pēdējos norādījumus)²⁰⁹.

²⁰² Projekts "Handshake" (*loc. cit.* 111. zemsvītras piezīme).

²⁰³ Sk., piem., Apvienotās Karalistes Tieslietu ministrija, *Practice Direction 32 – Evidence*, 3. pielikums "Video Conferencing Guidance", 18. lpp.: ja ir jāizmanto dokumentu kamera, pusēm paneļa operators jāinformē par dokumentu vai priekšmetu skaitu un izmēriem (pieejams vietnē: < https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part32/pd_part32 > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā]).

²⁰⁴ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme); Projekts "Handshake" (*op. cit.* 190. zemsvītras piezīme), 20. lpp.

²⁰⁵ Sk., piem., Ungārijas un Slovēnijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

²⁰⁶ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme), 15. lpp.

²⁰⁷ Projekts "Handshake" (*loc. cit.* 111. zemsvītras piezīme). Ir arī jānorāda, ka dažas tiesību sistēmas neparedz, ka lieciniekam liecību sniegšanas laikā ir nepieciešama jurista palīdzība, sk. 117. zemsvītras piezīmi.

²⁰⁸ *E. Rowden et al.* (*op. cit.* 45. zemsvītras piezīme), 63. lpp.

²⁰⁹ Turpat, 56. lpp.

B4.3. Īpaši gadījumi

70

Īpašos gadījumos var būt nepieciešams iesaistīt papildu dalībniekus vai papildu drošības/aizsardzības pasākumus, jo īpaši, ja liecinieks ir neaizsargāts.

177. Pastāv atsevišķi gadījumi, kad ir jāizdara papildu apsvērumi, pamatojoties uz nopratināšanas būtību vai nopratināmās personas saikni ar citiem lietas dalībniekiem. Lai gan tas biežāk varētu notikt kriminālprocesā²¹⁰, šis faktors tomēr var attiekties arī uz tiesvedību civilīetās un komercīetās. Tādas ir, piemēram, lietas, kurās pierādījumi jāiegūst no neaizsargātām personām, piemēram, bērniem, veciem cilvēkiem vai personām, kam ir garīgi vai fiziski traucējumi vai invaliditāte. Šādos gadījumos videosaites tehnoloģija var sniegt būtiskas priekšrocības, jo liecinieks var sniegt liecību bez stresa, neērtībām, diskomforta vai iebiedēšanas, ko varētu radīt fiziska atrašanās tiesas zālē²¹¹.
178. Var būt nepieciešams apsvērt arī citus aspektus un, ja nepieciešams, veikt korekcijas, lai atvieglotu pierādījumu iegūšanu sensitīvos apstākļos. Arī faktisko procesu var nākties pielāgot atbilstīgi piemērojamiem tiesību aktiem, piemēram, liekot lieciniekam sniegt liecību priekšsēdētājam bez pušu klātbūtnes vai piesaistot psihologu vai līdzīgu speciālistu, kurš var palīdzēt uzraudzīt liecinieku²¹².

²¹⁰ Projekts "Handshake" (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīme), 21. lpp.

²¹¹ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsivītras piezīme). Ir jānorāda, ka Apvienotajā Karalistē Anglijas un Velsas Augstākā tiesa ir atzinusi, ka tā neuzskata, ka tehnoloģijas izmantošana attiecībā uz neaizsargātiem lieciniekiem vai personām, kam nepieciešama tulka palīdzība, nesaasina videosaites iespējamus trūkumus (piem., ierobežotas iespējas novērtēt uzticamību). *Kimathi un Ors pret Foreign and Commonwealth Office* [2015] EWHC 3684 (QB).

²¹² Projekts "Handshake" (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīme), 35. lpp.

B5 Tulkus izmantošana

- 71 Ņemot vērā videosaites apstākļu sarežģītību, ja tas ir iespējams, ir ieteicams piesaistīt tikai attiecīgi kvalificētus un pieredzējušus tulkus.
- 72 Dalībniekiem, ņemot vērā valsts tiesību aktu prasības un tiesas norādījumus, ir jāizlemj, vai izmantot secīgo vai sinhrono tulkošanu (saistībā ar videosaiti parasti ir ieteicams izmantot pirmo) un kur ir jāatrodas tulkam (vēlams — vienuviet ar liecinieku).

- 179. Ja lieciniekam vai ekspertam ir nepieciešams tulks, videosaites organizētājiem ir jāapsver tulka kvalifikācija, apmācība un pieredze konkrēti saistībā ar videosaites tehnoloģijas izmantošanu un uzklauššanas norisi²¹³. Daudzas līgumslēdzējas puses uztur kvalificētu vai zvērinātu tulku un tulkotāju reģistrācijas sistēmu²¹⁴.
- 180. Saistībā ar pierādījumu iegūšanu parasti tiek izmantota secīgā tulkošana, un tā ir ieteicama gadījumos, kad tulks un liecinieks vai eksperts atrodas divās dažādās vietās — galvenokārt tādēļ, ka ir vieglāk izdarīt precizējumus vai iejaukties, jo īpaši priekšsēdētājam²¹⁵. Sinhronajai tulkošanai, kas ir grūtāka, nepieciešama kabīne un īpašs aprīkojums, kā arī var būt pārmaiņus jāstrādā diviem tulkiem²¹⁶.
- 181. Iepriekš ir jāapsver arī uzklauššanā izmantoto tulku atrašanās vieta, proti, vai tulks atradīsies attālināti kopā ar liecinieku vai galvenajā vietā²¹⁷. Saskaņā ar I nodaļu tulkam, kurš palīdz lieciniekam, parasti būtu jāatrodas lūguma saņēmējā valstī, jo tiesiskās palīdzības lūgumu izpilda saskaņā ar šīs valsts metodēm un procedūru (ja netiek lūgts izmantot īpašu metodi vai procedūru). Ja pierādījumus, izmantojot videosaiti, iegūst pilnvarotā persona, tulks var atrasties lūguma iesniedzējā valstī vai izpildes valstī. Ir jānorāda arī, ka dažos gadījumos, lai nodrošinātu augstas kvalitātes tulkojumu, var iecelt tulku, kurš atrodas nevis lūguma iesniedzējā valstī vai izpildes valstī, bet gan trešā valstī.
- 182. Ja tulks atrodas attālināti (proti, kopā ar personu, kura liecina), ir jāpārbauda šīs vietas tehniskais nodrošinājums, ieskaitot akustiku un skaņas kvalitāti, lai nodrošinātu tulkojuma saprotamību. Ja tulks atrodas galvenajā vietā un nav kopā ar liecinieku, ir vēl svarīgāk saglabāt pārraides kvalitāti. Lai gan audio kvalitātei neapšaubāmi jābūt visaugstākajā līmenī, ļoti svarīga patiesībā ir arī video kvalitāte, jo tulki, lai izvairītos no neskaidrībām un tulkotu precīzāk, izmanto lūpu kustību, mīmikas un citas neverbālās saziņas nolasīšanu²¹⁸. Neatkarīgi no tā, vai tulks atrodas galvenajā

²¹³ Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīmē), 3. lpp. Sk. arī spriedumu lietā *Stuke pret ROST Capital Group Pty Ltd* (*op. cit.* 55. zemsvītras piezīmē), kurā Austrālijas Federālā tiesa vilcinājās atļaut izmantot videosaiti, lai iegūtu pierādījumus no liecinieka, kam bija nepieciešams tulks un kura liecība bija saistīta ar strīdīgu vai kritiski svarīgu faktu noskaidrošanu.

²¹⁴ Sīkāk sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses valsts profilu.

²¹⁵ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīmē), 11. lpp.

²¹⁶ Turpat.

²¹⁷ Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīmē), 3. lpp.

²¹⁸ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīmē), 12. lpp.

tiesas zālē, kopā ar liecinieku attālināti vai kādā citā vietā, tam vienmēr skaidri no priekšpuses jāredz visi attālinātie dalībnieki, kas uzstājas²¹⁹.

²¹⁹ Projekts "Handshake" (*op. cit.* 15. zemspītras piezīme), 37. lpp.

B6. Ierakstīšana, protokolēšana un pārskatīšana

- 73 Dalībniekiem ir jāapstiprina, kā process tiks ierakstīts, norādot, ka, ja tas ir iespējams un atļauts, videoierakstam varētu būt dodama priekšroka pret rakstisku protokolu. Iestādēm ir jānodrošina, ka turpmākā rīcība ar ierakstu vai protokolu, kā arī tā uzglabāšana ir droša.

Sk. attiecīgās līgumslēdzējas puses **valsts profilu**.

- 74 Ir jāveic nepieciešamā sagatavošanās, lai izmantotu ieraksta veikšanas ierīces un/vai uzklausišanā piedalītos stenografētājs vai tiesas sekretārs.
- 75 Iestādēm ir jānodrošina, ka tiešraide, izmantojot videosaiti, ir droša un, ja iespējams, šifrēta.

Vairāk par šifrēšanu sk. **C2.4. iedaļu**.

- 76 Attiecīgos gadījumos dalībnieki tiek mudināti ziņot attiecīgajām iestādēm par problēmām vai praktiskām grūtībām. Iestādes tāpat tiek mudinātas proaktīvi meklēt šādu atgriezenisko saiti, lai turpinātu uzlabot videosaites pakalpojumu sniegšanu.

183. Ja pierādījumu iegūšanā tiek izmantotas videosaites tehnoloģijas, dažas iestādes un dalībnieki mēdz dot priekšroku video pārraides ierakstīšanai, nevis tradicionālo stenogrāfijas paņēmieni izmantošanai.²²⁰ Tādēļ prasība pēc ieraksta veikšanas iespējām nav nekāds pārsieģums²²¹ un ir jāņem vērā, organizējot videosaiti. Neraugoties uz to, dažas valstis, kas sniedza atbildes, turpina izmantot stenogrammas un uzskata ar audio vai video starpniecību sniegtu liecību ierakstīšanu par īpašu metodi vai procedūru (I nodaļas lūgumu gadījumā), kas lūguma saņēmējas valsts tiesas darbiniekam katrā gadījumā jāapstiprina atsevišķi.²²²

²²⁰ Ķīnas (Makao ĪPA) (ar dažiem izņēmumiem, piemēram, liecības devēja atzišanās jāfiksē rakstveida liecībā), Čehijas Republikas, Lietuvas un Norvēģijas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas f) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme). Sk. arī: R. A. Williams (op. cit. 1. zemsvītras piezīme), 22. lpp.

²²¹ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 118. lpp.

²²² Francijas, Vācijas, Maltas un Korejas Republikas atbildes uz valstu profilu aptaujas VII daļas f) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

184. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar I nodaļu, lūguma saņēmēja iestāde, nosakot uzklauššanas ierakstīšanas kārtību, rīkojas saskaņā ar saviem tiesību aktiem. Tiesu iestāde var arī lūgt uzklauššanas ierakstīšanu, izmantojot īpašu metodi vai procedūru, kā paredz Konvencijas 9. panta 2. punkts. Ja lūgumu apmierina, lūguma iesniedzēja iestāde atbild par nepieciešamā ierakstīšanas aprīkojuma nodrošināšanu.
185. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar II nodaļu, ierakstīšanu parasti var veikt, ievērojot lūguma iesniedzējas valsts procedūras, ja vien ierakstīšanu neaizliedz izpildes valsts tiesību akti vai izpildes valsts nav noteikusi citus nosacījumus. Dažās valstīs, kas sniedza atbildes, puses saskaņā ar šo nodaļu drīkst ierakstīt liecību, izmantojot audio vai video, ja pašas to nodrošina²²³. Ja galvenajā vietā procesa stenografēšanu veic tiesas sekretārs, tam jāatrodas tā, lai varētu skaidri redzēt un dzirdēt videosaiti.
186. Izpildot lūgumus saskaņā ar I un II nodaļu, ir svarīgi apsvērt ar ierakstīšanu vai protokolēšanu saistītos attiecīgos noteikumus un procedūras. Ļoti liela nozīme ir tiešraides drošībai (sk. **D daļu** turpmāk), bet svarīga ir arī turpmākā drošā rīcība ar iegūto ierakstu vai protokolu, kā arī glabāšana.²²⁴ Iestādēm arī būtu jāapsver, kā galīgajā ierakstā vai protokolā iekļaut vai pievienot dokumentus vai citus lietiskos pierādījumus²²⁵. Bieži vien šādiem ierakstiem vai protokolliem piemēro tādus pašus noteikumus un procedūras kā citu veidu uzklauššanas ierakstiem un protokolliem, kur videosaiti neizmanto²²⁶. Citos gadījumos nopratināšanas, kurā izmanto videosaiti, ierakstīšanai vai protokolēšanai var būt īpašas prasības, tostarp attiecībā uz rīcību ar iegūto dokumentu vai tā glabāšanu²²⁷.
187. Tehniskā aprīkojuma transportēšana pāri robežām var radīt izmaksas un muitas sarežģījumus izpildes valstī, ja nav saņemtas visas nepieciešamās atļaujas²²⁸. Ir jāapspriežas ar attiecīgo valsti, vai šādu aprīkojumu var ievest tās teritorijā. Tādēļ, iespējams, tehnisko aprīkojumu ir ieteicams noīrēt izpildes valstī.
188. Vēstniecības un konsulāti kopumā nevar nodrošināt stenogrāfu un tulku pakalpojumus vai piedāvāt video un audioieraksta aprīkojumu. Tādēļ lūguma iesniedzējai pusei iepriekš ir jānodrošina viss nepieciešamais.²²⁹

²²³ Amerikas Savienoto Valstu un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbilde uz valstu profilu aptaujas VII daļas g) jautājumu (turpat).

²²⁴ Kāda Indijas tiesa ir izstrādājusi pamatnostādnes, kā nodrošināt pietiekamus drošības pasākumus rīcībai ar ierakstu un tā uzglabāšanai. Sk., piem., 2018. gada Deli Augstākās tiesas noteikumu B pielikuma "Pamatnostādnes par tiesvedības norisi starp tiesām un attālinātām vietām" 6.9. punktu: "Tiesa lietas materiālos uzglabā šifrētu pamateksemplāru un tā jāucējfunkcijas vērtību. Citu eksemplāru uzglabā citā drošā atrašanās vietā kā rezerves kopiju ārkārtas gadījumam. Tiesas ierakstītās liecības stenogrammu izsniedz pusēm saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem. Pusei pēc tās pieteikuma var atļaut aplūkot tiesas glabātā audiovizuālā ieraksta pamateksemplāru, ja to nolemj tiesa taisnīguma interešu nodrošināšanas labad."

²²⁵ Projekts "Handshake" (*op. cit.* 87. zemsvītras piezīme), 19. lpp.

²²⁶ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme).

²²⁷ Dažās valstīs ir paredzētas procedūras rīcībai ar liecības ierakstu un glabāšanu. Sk. Horvātijas, Lietuvas, Slovēnijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas jautājumu VII daļas f) un g) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme). Vienā valstī tiesa automātiski veic liecības audioierakstīšanu saskaņā ar tās Civilprocesa kodeksu (sk. Portugāles atbildi uz valstu profilu aptaujas VII daļas g) jautājumu (turpat)).

²²⁸ *D. Epstein et al.* (*op. cit.* 141. zemsvītras piezīme), 10.25. punkts.

²²⁹ *B. Ristau* (*op. cit.* 133. zemsvītras piezīme), 328. lpp. Iespējams, būtu noderīgi arī organizēt ieraksta dublējumu kā efektīvu aizsardzības pasākumu pret audio vai video kvalitātes pasliktināšanos pārraides laikā. Sk., piem., Apvienotās Karalistes Tieslietu ministrija, *Practice Direction 32 – Evidence* (*op. cit.* 203. zemsvītras piezīme), 15. lpp.

Vairāk konkrēti par izmaksām sk. **A2.11.** (I nodaļa) un **A3.10. iedaļu** (II nodaļa).

189. Turklāt mehānismi un procesuālā kārtība, kā notiek ieraksts un protokolēšana, ir jāattiecina ne tikai uz iegūto pierādījumu saturu pēc būtības. Ir jāreģistrē arī praktiski jautājumi, jo īpaši grūtības vai problēmas, un vispārējie dati par videosaites izmantošanu, ko veic konkrēta iestāde vai kas notiek konkrētā jurisdikcijā. Šādi var regulāri pielāgot darbības aspektus, balstoties uz reālu pieredzi un ieteikumiem²³⁰.
190. Tādēļ iestādes ievērojami iegūst no tā, ka tiek glabātas precīzas ziņas par izmantošanu un tiek nodrošināts piemērots un pieejams mehānisms, kā iegūt atgriezenisko saiti no personām, kuras piedalās uzklaušīšanā ar videosaites starpniecību, lai pārskatītu dažādus procesa aspektus, ieskaitot pašu tehnoloģiju, izmantotās telpas, pirms- un pēcuzklaušīšanas kārtību, kā arī kopējo subjektīvo vērtējumu; šādi ir iespējams virzīties uz labāku resursu sadali un efektīvāku procesa īstenošanu, izmantojot videosaiti²³¹.

²³⁰ M. E. Gruen un C. R. Williams (*op. cit.* 14. zemsvītras piezīme), 25. lpp.

²³¹ E. Rowden *et al.* (*op. cit.* 45. zemsvītras piezīme), 77. lpp.

B7 Vide, izvietojums un protokols

- 77** Visām telpām vai vietām, kas tiek savienotas uzklauššanas laikā, ir jābūt optimāli pielāgotām videosaites izmantošanai, ieskaitot telpas izmēru, izkārtojumu, piekļuvi, akustiku un apgaismojumu.
- 78** Aprīkojums ir jāuzstāda tā, lai atveidotu “personīgu” uzklauššanu, nodrošinot attiecīgu kameru un mikrofonu skaitu, lai ikvienu dalībnieku varētu redzēt un dzirdēt ar minimālām grūtībām vai traucējumiem.

191. Uzklauššanas veikšanas veidu un tādējādi arī procesa efektivitāti būtiski var ietekmēt izmantotās telpas vai vieta. No liecinieka viedokļa attālinātā liecības sniegšana, izmantojot videosaiti, var ievērojami atšķirties no liecināšanas tiesas sēžu zālē, tādēļ var būt grūti nodrošināt nepieciešamo gaisotni.²³² Tomēr pierādījumu iegūšanas laikā attālinātā telpa visiem mērķiem un nolūkiem būtu jāuzskata par pašas tiesas zāles paplašinājumu.²³³
192. Izmantojot tiesas zāles paplašināšanas jēdzienu, Austrālijā projektā “Gateway to Justice”²³⁴ tika izteikti vairāki ieteikumi attiecībā uz vidi, izvietojumu un protokolu videosaites procesā. Projektā tika ieteikts priekšsēdētājam nodrošināt attālinātās personas vai personu informēšanu par to, kādas gaidas pastāv saistībā ar pienācīgu izturēšanos, lai nodrošinātu nepieciešamo formālo gaisotni²³⁵.
193. Ņemot vērā šos apsvērumus par noskaņu un izturēšanos, pašas telpas bieži vien ir ne mazāk svarīgas kā izmantotā tehnoloģija. Līdz ar to arī attālinātās vietas telpas izkārtojums ir jāorganizē tā, lai lieciniekam liktu vairāk justies kā tradicionālā tiesas sēžu zālē²³⁶. Tādēļ projektā “Gateways to Justice” tika arī ieteikts, lai panāktu optimālus apstākļus, ja vien to atļauj resursi un spējas, tiesām un citiem telpu nodrošinātājiem ir jāseko pieejai, ar ko tehniskie aspekti tiek integrēti arhitektoniskajā un fiziskajā vidē, proti:
- abās vietās uzklauššanas zālei jābūt pietiekami plašai, lai tajā pietiktu vietas visiem dalībniekiem un — attiecīgos gadījumos — klātesošajiem sabiedrības pārstāvjiem;
 - ir jāņem vērā papildu projektēšanas faktori, piemēram, attiecīgs apgaismojums un iekārtojums, pienācīga akustika, regulējama temperatūra, dalībnieku un aprīkojuma izvietojums; un
 - jāgatavojas vietas pārveidošanai, pielāgošanai vai vismaz “pieskaņošanai” neatkarīgi no

²³² Piemēram, lietā *Campaign Master (UK) Ltd pret Forty Two International Pty Ltd (Nr. 3)* (2009) 181 FCR 152 Austrālijas Federālā tiesa puda bažas, ka videosaites tehnoloģijas atļaušana novērš uzmanību no dažām svarīgām sekām, kādas tiek saistītas ar liecības došanu tiesas sēžu zālē, uzsverot, ka liecinieks varētu tik labi neapzināties notikuma svinīgumu un savus pienākumus.

²³³ Sk., piem., 2010. gada *Tasmānijas reģiona tiesvedības likuma (Cth)* 59. pantu, kas iepriekš apspriests 141. zemsvītras piezīmē.

²³⁴ Sk. iepriekš diskusiju 45. zemsvītras piezīmē.

²³⁵ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīmē), 63.-64. lpp.

²³⁶ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (op. cit. 16. zemsvītras piezīmē), 18. lpp.

tā, vai telpas ir projektētas, domājot par to izmantošanu videosaites mērķiem.²³⁷

194. Pieredze liecina, ka no projektēšanas viedokļa visapgrūtinošāk ir izpildīt apgaismošanas prasības videosaites izmantošanai nepieciešamajās telpās. Tas tā ir galvenokārt tādēļ, ka katrā vietā, kas piedalās videosaitē, telpās vienlaikus ir nepieciešams gan spilgtāks apgaismojums konkrētās to daļās, lai būtu pilnībā redzami dalībnieku sejas vaibsti un mīmika, gan nedaudz tumšāks apgaismojums pārējā telpas daļā, lai neapgrūtinātu pārējo savienoto atrašanās vietu redzamību ekrānos.²³⁸ Tādēļ organizatoriem ir jāapsver tieša visu dalībnieku seju izgaismošana visās vietās, kā arī jānodrošina, ka katras telpas parastais apgaismojums nerada atspulgu, ēnas un atstarošanas.²³⁹
195. No akustiskā viedokļa videosaites telpu projektētājiem ir jānodrošina, ka telpa vienlaikus ir piemērota āra trokšņu un traucēkļu novēršanai, kā arī neļauj skaņai izklūt ārpus tās, nodrošinot konfidencialitāti un privātumu.²⁴⁰ Turklāt, lai maksimāli skaidri būtu saprotams uzklauššanas laikā sacītais, ir jāvērtē arī tādi faktori kā atbalss laiks, skaņas absorbcija un skaņas difūzija.²⁴¹
196. Labas saziņas sekmēšanas priekšnoteikums ir, ka dalībniekiem istabā jāatrodas tā, lai runājot tie skatītos kamerā. Šis aspekts palīdz noteikt nepieciešamo kameru skaitu un to izvietojumu.²⁴² Ja netiek izmantota tiesas zāle, noplatināšanas veicējam var nākties noteikt, kā dalībniekiem jāsēž. Ja piedalās tulks, viņam jāatrodas tā, lai skaidri redzētu runātāja sejas izteiksmi un lūpu kustības.
197. Kā minēts **A1. iedaļā** un iztirzāts zemāk **C1. iedaļā** (aprīkojuma piemērotība), galvenais mērķis, veicot uzklauššanu ar videosaiti, ir panākt, lai vide šķiet tik tuva uzklauššanai klātienē, cik vien iespējams, kas ir īpaši svarīgi, apsverot aprīkojuma izvietojumu. Viena no valstīm, kas sniedza atbildi, valsts profilā īpaši minēja faktu, ka dalībniekiem būtu jāspēj "skaidri redzēt, dzirdēt un izprast notiekošo gan tiesas sēžu zālē, gan telpā, kur atrodas intervējamais", kā arī uzsvēra nepieciešamību visiem dalībniekiem gan pārredzēt telpu kopumā, gan sīkāk novērot savstarpējo saziņu, ieskaitot "vārdisko saziņu, ķermeņa valodu, attiecīgo mīmiku un žestus."²⁴³ Tādēļ kameras ir jāizvieto tā, lai runātāji varētu skatīties tieši kamerā un uzturēt acu kontaktu,²⁴⁴ kas ir svarīgi, novērtējot runātāja izturēšanos un uzticamību.²⁴⁵
198. Ne mazāk svarīgi ir nodrošināt pietiekamu piemērota lieluma video monitoru skaitu, izvietojot tos tā, lai vienā vietā esošajiem dalībniekiem otrā vietā esošais runātājs ir redzams no vienāda redzes leņķa un attāluma. Lieciniekam vai ekspertam ir jābūt dalībniekiem redzamam, savukārt šai personai ir jāredz, kas uzdod jautājumus un izsakās par liecību. Jo īpaši svarīga ir uztvere un redzamā aina, kas dalībniekiem sniedz attiecīgu "klātbūtnes" sajūtu, vienlaikus nodrošinot objektivitāti, ekrānā dažādos dalībniekus attēlojot vienādi.²⁴⁶ Ir nepieciešams arī pienācīgs skaits mikrofonu, kas ir izvietoti tā, lai runātājus varētu skaidri dzirdēt un tiktu mazināta skaņas

²³⁷ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 53., 57., vi. lpp.

²³⁸ J. R. Benya, *Lighting for Teleconferencing Spaces*, Lutron Electronics, Inc., 1998, citēts pēc: M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 16. lpp.

²³⁹ Projekts "Handshake" (op. cit. 190. zemsvītras piezīme), 22. lpp. E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 122.-123. lpp.

²⁴⁰ M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 18. lpp.

²⁴¹ Projekts "Handshake" (op. cit. 190. zemsvītras piezīme), 21.-22. lpp.

²⁴² M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 12. lpp.

²⁴³ Lietuvas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

²⁴⁴ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 120. lpp.

²⁴⁵ Pārsprindumu par videosaites tehnoloģijas ietekmi uz liecinieka ticamības izvērtēšanu sk. arī iepriekš 42. zemsvītras piezīmē.

²⁴⁶ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (op. cit. 16. zemsvītras piezīme), 19., 21. lpp.

interference²⁴⁷.

199. Lai gan izmantotā telpa un apkārtējā vide ir ļoti svarīgi aspekti, var būt nepieciešama arī īpaša kārtība vai priekšsēdētāja norādījumi, tostarp attiecībā uz ieeju un izeju, aprīkojuma novietojumu un kontroli, kā arī runāšanas kārtību un sēdvietu izvietojumu²⁴⁸.

B7.1. Kameru/audio kontrole

79

Vēlams, lai saskarne būtu lietotājdraudzīga un aprīkojums viegli lietojams; tas būtu jādara priekšsēdētājam.

200. Vislabāk, ja priekšsēdētājs, kurš atrodas galvenajā vietā, tiesvedības laikā var pilnībā kontrolēt aprīkojumu²⁴⁹ ar tehniskā atbalsta personāla palīdzību, ja nepieciešams, piemēram, lai pieskaņotu kameru vai mikrofona skaļumu dalībnieku vēlmēm ar mērķi nodrošināt, ka katra persona, kura runā kādā no vietām, ir skaidri redzama un dzirdama. Ja tas ir iespējams, ir ieteicams izmantot izsekošanas kameru, ko var pavērst pret runātāju, kā arī vēl vienu kameru, kas var ļaut pārskatīt uzklaušanās telpu no pretējās puses.
201. Lai atvieglotu darbu priekšsēdētājam, kurš uzklaušanās laikā kontrolē video un audio sistēmas, ieteicams, lai to darbība būtu iespējami lietotājdraudzīga un būtu pieejamas tikai vienkāršākās obligātās iespējas²⁵⁰. Ja ir pieejami dažādi kameras skata leņķi vai skaņas uzstādījumi, pirms uzklaušanās ir ieteicams vairākas no šīm iespējām sistēmā uzstādīt kā standarta konfigurācijas²⁵¹.

Vairāk par tehniskajām prasībām saistībā ar audio un video sk. **C2.5.** un **C2.6. iedaļu.**

B7.2. Runāšanas kārtība

80

Lai mazinātu traucējumus, ko varētu radīt savienojuma aizkavēšanās, iestādes var apsvērt, vai dalībniekiem uzklaušanās laikā nebūtu jānosaka runāšanas kārtība, jo īpaši tulka izmantošanas gadījumā.

²⁴⁷ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 118. lpp.

²⁴⁸ Austrālijas Federālā tiesa (op. cit. 15. zemsvītras piezīmē), 8. lpp.

²⁴⁹ Turpat.

²⁵⁰ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (op. cit. 16. zemsvītras piezīme).

²⁵¹ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 57. lpp.

202. Ņemot vērā, ka videosaites process ir sarežģītāks par tradicionālajā klātienē uzklaušīšanā izmantoto, var būt nepieciešams noteikt papildu kārtību, lai nodrošinātu uzklaušīšanas netraucētu norisi. Ja oficiālu kārtību nenosaka, priekšsēdētājam ir jāatgādina dalībniekiem par aspektiem, kas īpaši jāņem vērā videosaites radīto atšķirīgo apstākļu dēļ.
203. Jo īpaši, izmantojot videosaites tehnoloģiju, parasti starp attēla uztveršanu un attiecīgo skaņu pastāv īsa nobīde, pat ja tiek izmantotas labākās patlaban pieejamās tehnoloģijas.²⁵² Tas tā ir tādēļ, ka audio un video signāli tiek sūtīti atsevišķi, kas rada atkārtēšanos un interferenci.²⁵³ Dalībniekus par to varētu būt noderīgi informēt pirms uzklaušīšanas sākuma, lai tie retāk runātu vienlaicīgi. Priekšsēdētājam jāapsver, vai pirms uzklaušīšanas nebūtu jāizskaidro procedūra, kā tās gaitā pārtraukt otru pusi vai iebilst pret jautājumiem. Tāpat dalībniekiem ir jāatgādina, ka ir jārunā tieši mikrofona.²⁵⁴
204. Šie aspekti ir ļoti svarīgi tulka klātbūtnes gadījumā, jo var būt nepieciešami papildu pārtraukumi jautājumu uzdošanai vai precizējumiem, tādēļ var būt īpaši noderīgi, ja priekšsēdētājs koordinē dalībnieku uzstāšanās secību.²⁵⁵ Ja tiek izmantots tulks, dalībniekiem ir arī jāapzinās, ka ir jārunā piemērotā tempā, skaidri un skaļi, kā arī jāizsakās skaidri, izvairoties no žargona, sarunvalodas vārdiem vai citām frāzēm, kas var pazust tulkojumā.²⁵⁶

B7.3. Kārtība, kā rīkoties sakaru pārtraukuma gadījumā

81 Visi dalībnieki ir jāinformē par procedūru, kā informēt priekšsēdētāju par tehniskām grūtībām, kas radušās uzklaušīšanas laikā, un par tehniskā atbalsta darbinieku, tostarp attiecīgā gadījumā — neatkarīgā tiltošanas pakalpojuma sniedzēja, kontaktinformāciju.

205. Tehniķiem uzklaušīšanas laikā ir jābūt klāt vai vismaz jādežurē, lai tie būtu pieejami jebkuras radušās tehniskās problēmas novēršanai. Atkarībā no savienojuma veida darbiniekiem var nākties piedalīties gan galvenajā, gan attālinātajā vietā; piemēram, ja tiek izmantots trešās personas nodrošināts tilta pakalpojums, tiem jābūt sasniedzamiem, izmantojot to. Ja nepieciešama papildu palīdzība, gan tehniķiem, gan dalībniekiem ir jāspēj sazināties ar palīdzības dienestu, lai saņemtu ārējo tehnisko atbalstu.
206. Lai gan ir svarīgi šādus rezerves variantus paredzēt iepriekš, dalībnieki ir arī jāinformē par attiecīgo kārtību, kā jebkurā uzklaušīšanas brīdī ziņot priekšsēdētājam par tehnisku problēmu, un tiem ir jāseko līdzi, vai šādas problēmas nav radušās.²⁵⁷

²⁵² Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme).

²⁵³ *M. Dunn* un *R. Norwick* (*op. cit.* 20. zemsvītras piezīme), 2. lpp;

²⁵⁴ Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīmē), 8. lpp.

²⁵⁵ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme), 11.-12. lpp.;

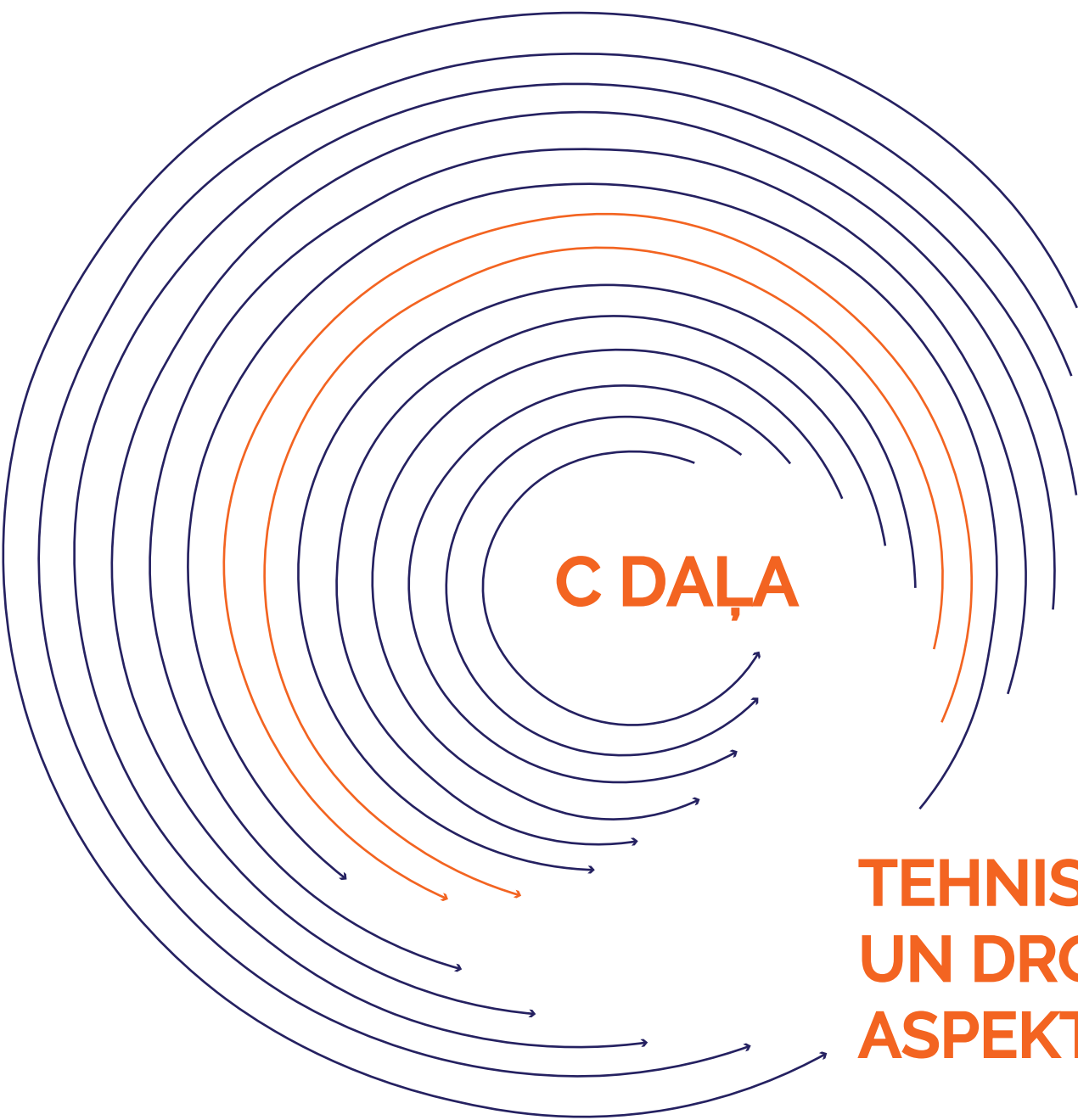
²⁵⁶ Projekts "Handshake" (*loc. cit.* 15. zemsvītras piezīme).

²⁵⁷ Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīme), 8. lpp.; *E. Rowden et al.* (*op. cit.* 45. zemsvītras piezīme), 71. lpp.

207. Ja uzklausīšana tiek pārtraukta, jo pazuduši sakari starp vietām, un tos nevar ātri atjaunot, priekšsēdētājam, ja tiesvedības rīkošanai piemērojamos tiesību aktos nav noteikts citādi, ir tiesības lemt, vai pārtraukt videosaites sesiju un pārcelt to uz vēlāku laiku²⁵⁸.

²⁵⁸

Piemēram, piešķirot atļauju vai izdodot rīkojumu, ar ko atļauj tiesvedībā izmantot videosaiti, tiesa var noteikt kārtību, kā rīkoties sakaru pārtrūkuma gadījumā, kā tika skaidrots ASV Konektikutas apgabaltiesas rīkojumā lietā *Sawant pret Ramsey* (*op. cit.* 55. zemsvītras piezīme).

C DAĻA

**TEHNISKIE
UN DROŠĪBAS
ASPEKTI**

C1 APRĪKOJUMA PIEMĒROTĪBA

C2 MINIMĀLIE TEHNISKIE STANDARTI

208. Tehnoloģijas attīstās daudz straujāk par tiesībām, radot neatbilstības, kas mūsdienu tiesu sadarbībā pasliktina sistēmu savstarpējās saderības problēmas. Dažviet pasaulē tehnoloģiju attīstība tiesas sēžu zāles un lietu pārvaldības sistēmas pārveido jau vairāk nekā desmit gadus, un projekts “Handshake” apliecina, ka dažas Eiropas valstis saskaņā ar saviem civilt kodeksiem spēj tiesvedību padarīt pilnīgi “virtuālu”²⁵⁹.
209. Šīs rokasgrāmatas sadaļas mērķis ir pievērsties daudziem aspektiem, kas parasti tiek saistīti ar videosaites pārrobežu savienojuma tehnoloģiju un tās drošību. Ņemot vērā tehnoloģiskās attīstības straujo progresu, tā nebūtu jāuzskata par visaptverošu, taču publicēšanas laikā tā bija pareiza. Iestādes un lietotāji, cik vien iespējams, tiek aicināti sekot līdzi šai attīstībai, lai nodrošinātu infrastruktūras uzturēšanu augstā kvalitātē. Ja ir jāievieš jauns aprīkojums vai tehnoloģijas, Eiropas Savienības Padome iesaka vispirms organizēt izmēģinājuma programmu, un, ja tā ir sekmīga — īstenošanu veikt pa atsevišķiem posmiem vai stadijām²⁶⁰.

²⁵⁹ M. Davies (*op.cit.* 15. zemsvītras piezīme), 205. lpp.; Projekts “Handshake” (*op. cit.* 15. zemsvītras piezīme), 22. lpp.

²⁶⁰ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsvītras piezīme), 13. lpp.

C1 Aprīkojuma piemērotība

- 82 Iestādes tiek mudinātas izmantot iespējami labākās pieejamās kvalitātes aprīkojumu, lai iespējami tuvu atveidotu uzklauššanu klātienē.
- 83 Par organizāciju atbildīgajiem darbiniekiem ir jāpārzina tehnoloģiskās iespējas un telpas, tajā skaitā — kuras vietas ir aprīkotas ar nepieciešamo tehnoloģiju.

- 210. Salīdzinot ar tālruņa un audio tehnoloģijām, Videosaites tehnoloģijas izmantošana nepārprotami varētu radīt daudz lielāku apvērsumu pierādījumu iegūšanas paņēmienos, jo īpaši pārrobežu situācijās. Tas tā ir tādēļ, ka videosaite ļauj ne tikai attālināti uzklaušīt liecību, bet arī novērtēt svarīgus neverbālās saziņas aspektus, ieskaitot ķermeņa valodu un mīmiku²⁶¹.
- 211. Kā minēts iepriekš (**A1. iedaļa**), galvenais mērķis uzklauššanā, izmantojot videosaiti, ir pēc iespējas precīzi atveidot uzklauššanu klātienē. Līdz ar to var secināt, ka izmantotā aprīkojuma pienācīga neatbilstība standartiem kaitē videosaites noderībai: tiek zaudētas galvenās priekšrocības un izcelti trūkumi.²⁶²
- 212. Dažas valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka pastāv konkrēta prasība, lai video un audio kvalitāte būtu pietiekama un priekšsēdētājs skaidri redzētu un dzirdētu personu, kura piedalās, izmantojot videosaiti, jo sevišķi tad, ja šī persona ir liecinieks²⁶³.
- 213. Atbildīgajām personām jānodrošina ne tikai aprīkojuma pienācīga *kvalitāte*, bet arī, lai ikvienā procesa posmā iesaistītajiem darbiniekiem būtu pietiekamas *zināšanas* par esošo tehnoloģisko infrastruktūru²⁶⁴. Piemēram, lūgumu izskatītājiem var būt nepieciešams sazināties ar citiem darbiniekiem, lai noskaidrotu, vai videosaites pieprasījumu ir iespējams praktiski realizēt, ņemot vērā konkrētajai iestādei vai reģionam pieejamās telpas un infrastruktūru. Šīs zināšanas ne tikai ļoti atvieglos pienācīgu telpu izvēli un plānošanu administratīvajam un juridiskajam personālam, bet arī uzlabos sadarbību starp iestādēm, jo īpaši, ja tehniskajam personālam jānosaka sistēmu sadarbība.

Vairāk par darbinieku tehnisko atbalstu un apmācību sk. **B3. iedaļu**.

²⁶¹ M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 4. lpp.

²⁶² Ja tehnoloģija funkcionē kļūdaini vai nedarbojas, tas negatīvi ietekmē kā tiesu, tā tiesvedības puses. Sk., piem., lietu *Stuke pret ROST Capital Group Pty Ltd* (op. cit. 55. zemsvītras piezīme), kurā Austrālijas Federālā tiesa pārsprida nespēju noteikt, "vai kavēšanās atbildēt uz svarīgu jautājumu ir saistīta ar liecinieka izvairīgumu vai tikai ar pārraides sarežģījumiem".

²⁶³ Sk., piem., Austrālijas, Somijas, Ungārijas, Izraēlas un Polijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

²⁶⁴ Projekts "Handshake" (loc. cit. 190. zemsvītras piezīme).

214. Vispārīgi izsakoties, videosaites aprīkojums ir vai nu integrēts konkrētā vietā (proti, stacionārs), vai pārvedams uz dažādām vietām (proti, pārnēsājams). Lai gan stacionārs aprīkojums parasti nodrošina labāku funkcionalitāti, pārnēsājams aprīkojums var būt izmaksu ziņā efektīvāks risinājums, jo īpaši vietās, kur videosaiti izmanto reti.

C1.1. Licencētas programmatūras izmantošana

84 Licencētas programmatūras izmantošanas galvenā priekšrocība ir tehniskā atbalsta pieejamība, un iestāžu prakse apliecina, ka šādai izmantošanai tiek dota priekšroka.

215. Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka izmanto licencētu programmatūru, tā nodrošinot, ka, iegūstot pierādījumus ar videosaites palīdzību, ir pieejams tehniskais un drošības atbalsts.²⁶⁵ Dažas no licencētajām programmām, ko izmanto valstis, kas sniedza atbildes, ir *Cisco* infrastruktūra (ieskaitot *Cisco Jabber*),²⁶⁶ *Lifesize*,²⁶⁷ *Polycom*,²⁶⁸ *Skype for Business*,²⁶⁹ *Sony IPELA Video Communication System*,²⁷⁰ *Tandberg*,²⁷¹ *Telkom*²⁷² un *Vidyo conference*.²⁷³ Viena valsts, kas sniedza atbildes, norādīja, ka izmanto brīvprogrammatūru.²⁷⁴
216. Turklāt atšķirībā no lūguma būtības var izmantot dažādu programmatūru, jo atkarībā no tā, vai lūgumu izsaka saskaņā ar I vai II nodaļu, iesaistītās iestādes un vietas atšķiras. Piemēram, viena no valstīm, kas sniedza atbildes, norādīja, ka, lai arī tā parasti I nodaļas piemērošanā neizmanto licencētu programmatūru, tas dažkārt tiek darīts, piemērojot II nodaļu.²⁷⁵

²⁶⁵ Proti, 23 valstis, kas sniedza atbildes. Sk. Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Somijas, Francijas, Vācijas, Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Dienvidāfrikas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

²⁶⁶ Sk., piem., Austrālijas (viena štata), Bosnijas un Hercegovinas, Vācijas (dažu federālo zemju), Norvēģijas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas a) un b) jautājumu (turpat).

²⁶⁷ Baltkrievijas un Vācijas (dažu federālo zemju) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat).

²⁶⁸ Austrālijas (viena štata), Čehijas Republikas, Vācijas (dažu federālo zemju), Maltas un Singapūras atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas a) un b) jautājumu (turpat).

²⁶⁹ Izraēlas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat).

²⁷⁰ Vācijas (dažu federālo zemju) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁷¹ Turpat.

²⁷² Dienvidāfrikas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat).

²⁷³ Korejas Republikas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat).

²⁷⁴ Venecuēlas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat) (norādot, ka Venecuēla izmanto *Apache Openmeetings* programmatūras 3.0.6. laidieni).

²⁷⁵ Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas a) jautājumu (turpat).

C1.2. Komerčiālo pakalpojumu sniedzēju izmantošana

- 85 Personām, kas vēlas pierādījumu iegūšanā izmantot videosaites tehnoloģiju, ir jāpārlicinās, vai attiecīgās valsts iestādes atļauj izmantot plaši pieejamus komerciālos pakalpojumu sniedzējus.
- 86 Ja pierādījumu iegūšanai tiek izmantoti komerciāla pakalpojumu sniedzēja pakalpojumi, dalībnieki un iestādes tiek mudinātas nodrošināt, ka ir ieviesti pienācīgi drošības pasākumi.

217. Tā kā arvien biežāk tiek izmantota viegli pieejama tūlītējās ziņapmaiņas programmatūra, kas ļauj reāllaikā pārraidīt audio un video, ir aktualizējies jautājums, vai pierādījumu iegūšanai, izmantojot videosaiti, var izmantot komerciālus pakalpojumu sniedzējus (piemēram, *Skype*) un vai to pārraides nodrošina pietiekamu drošību.
218. Dažas valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka pierādījumu iegūšanai, izmantojot videosaiti, tās lieto komerciālu pakalpojumu sniedzēju pakalpojumus, piemēram, *Skype*²⁷⁶, *Skype for Business*²⁷⁷ vai *Polycom RealPresence* (mobilās vai darbvirsma versijas)²⁷⁸, turpretī citas to atļauj tikai izņēmuma gadījumos, ja to lūgusi lūguma iesniedzēja tiesa²⁷⁹. Daudzas valstis, kas sniedza atbildes, to neatļauj nekādos gadījumos.²⁸⁰
219. Viena no valstīm, kas sniedza atbildi, norādīja, ka pierādījumus varētu būt iespējams iegūt ar komerciāla pakalpojumu sniedzēja starpniecību, tiklīdz tiesas drošais tīkls spēs pieņemt IP savienojumu (patlaban ir atļauti tikai ienākošie ISDN zvani), lai gan tas katrā atsevišķā gadījumā būtu atkarīgs no tiesneša ieskata.²⁸¹
220. Dažas no bažām saistībā ar komerciālo pakalpojumu sniedzēju izmantošanu, ko ir pādušas valstis, kas sniedza atbildi, ir šādas: tiek dota priekšroka atsevišķam drošam savienojumam starp lūguma iesniedzēju un saņēmēju iestādi;²⁸² komerciāls pakalpojumu sniedzējs, iespējams, uzglabā videosaites saturu, kas nebūtu pieļaujams;²⁸³ *Skype* un citi komerciālie pakalpojumu

²⁷⁶ Austrālijas (viena štata), Brazīlijas, Izraēlas, Maltas un Meksikas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

²⁷⁷ Izraēlas un Portugāles atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas a) un c) jautājumu (turpat). Portugāles atbildē arī tika norādīts, ka, ja pierādījumus var iegūt ar komerciālu pakalpojumu sniedzēju starpniecību, ir ieteicams izmantot *Skype*, kas nodrošina sadarbību ar *Skype for Business*.

²⁷⁸ Singapūras atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

²⁷⁹ Somijas un Polijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

²⁸⁰ Austrālijas (divu štatu), Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Vācijas, Grieķijas, Ungārijas, Latvijas, Norvēģijas, Slovēnijas, Zviedrijas un Šveices atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

²⁸¹ Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat). Diskusiju par IP un ISDN (tīklu veidiem) sk. **C2.2. iedaļā**.

²⁸² Polijas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

²⁸³ Ķīnas (Honkongas ĪPA) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

sniedzēji nav integrēti attiecīgo iestāžu videokonferences infrastruktūrā.²⁸⁴

²⁸⁴

Latvijas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas c) jautājumu (turpat).

C2. Minimālie tehniskie standarti

- 87 Ikvienā videosaites sistēmā tehniskie standarti ir jāvērtē kopumā, lai nodrošinātu, ka ikviens komponents palīdz nodrošināt efektīvu sistēmas darbību.
- 88 Iestādes tiek mudinātas no galvenajiem videosaites savienojuma izveidošanas veidiem apsvērt vai nu videokonferences tilta, vai vairākpunktu vadības ierīces (VVI) izmantošanu, to vai nu iekļaujot sistēmā, vai izmantojot neatkarīgu pakalpojumu, lai novērstu bažas par sadarbību, jo īpaši ja jāizveido pārrobežu savienojums.

- 221. Lai gan komponentu atbilstība iespējami augstiem standartiem, protams, ir svarīga, videosaites nodrošināšanas tehnoloģija, kā ikvienā tehnoloģiskās infrastruktūras piemērā, ir tikai tik izturīga, cik izturīgs ir tās vājākais posms. Tādēļ, nosakot katra komponenta nepieciešamo kvalitāti un standartus, ir jāievēro holistiska pieeja.
- 222. Vispirms ir svarīgi ņemt vērā četrus galvenos veidus, kā izveidot videosaites savienojumu, proti: “tieši” starp sistēmām, izmantojot videokonferences “tiltu”, kā arī vai nu paplašinot galveno tiesas sēžu zāli līdz attālinātajai vietai, vai pretēji — pievienojot attālināto punktu galvenās tiesas sēžu zāles sistēmai. Katram no tiem ir savas priekšrocības, un to izmantošana galvenokārt ir atkarīga no katrā vietā izveidoto sistēmu veidiem un iespējām.
- 223. Pirmkārt, lai nodrošinātu efektīvu un tiešu videosaites savienojumu, katrā vietā esošajam aprīkojumam jābūt sadarbībai (piem., no tīkla veida un kodeku protokola viedokļa)²⁸⁵. Lai to nodrošinātu, izmantotajam aprīkojumam, cik vien iespējams, jāatbilst atzītiem nozares standartiem, proti, standartiem, ko ieteicis Starptautiskās Telesakaru savienības telesakaru standartizācijas sektors (ITU-T).²⁸⁶ Šāda tieša “divpunktu” zvana priekšrocības ir pilnīgas sistēmu funkcionalitātes un to iespēju, piemēram, vairāku kameru un/ vai ekrānu izmantošana, saglabāšana.
- 224. Otrkārt, ja iekārtas nav sadarbībai, vietas ir savienotas ar dažādiem tīkliem vai nesaderīgiem protokoliem, vai jāsavieno vairāk nekā divas vietas, var nākties izmantot tilta pakalpojumu²⁸⁷. Kā norādīts glosārijā, videokonferences tilts (reizēm dēvēts vienkārši par “tiltu”, saukts arī par vairākpunktu vadības ierīci (VVI) vai “vārteju”) ir programmatūras un aparatūras apvienojums, ar ko izveido virtuālu sanāksmju telpu un kas kalpo kā “tilts”, savienojot vietas un veicot nepieciešamo konvertēšanu (piem., konvertē tīkla signālu, kodeka protokolus, audio vai video

²⁸⁵ Sk., piem., **C2.1.** un **C2.2. iedaļu**.

²⁸⁶ ITU-T standarti tiek izdoti kā “ieteikumi”, un tiem var piekļūt, izmantojot sarakstu “Recommendations by series”, pieejams šādā vietnē: < <https://www.itu.int/ITU-T/recommendations/index.aspx>? > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

²⁸⁷ Projekts “Handshake”, “D2.1 Overall Test Report”, 18.–19. lpp.

izšķirtspēju)²⁸⁸. “Tilts” var būt vai nu iebūvēts konkrētas vietas videosaites infrastruktūrā, vai to nodrošina trešā persona, kas var piedāvāt arī citus pakalpojumus, piemēram, zvanīšanu vietām, savienojuma un kopējās kvalitātes uzraudzību. Tādēļ dažas autoritātes, iespējams, dod priekšroku tilta iestrādāšanai to infrastruktūrā, lai izvairītos no iespējamajām drošības problēmām, ko rada apstākļi, ka tilta pakalpojumu nodrošina trešā persona. Neatkarīgi no tā, kā to nodrošina, svarīgākais, kas jāņem vērā — VVI jābūt konfigurētai tā, lai pienācīgi apstrādātu ienākošos un izejošos zvānus, kā to atļauj drošības prakse vai protokoli. Piemēram, VVI tiek ieteikts konfigurēt tā, lai būtu iespējams tieši zvanīt ārvalsts galapunktam un pieņemt zvānus no ārvalstu galapunktiem²⁸⁹. Šādi tiek novērsta situācija, kad abu iestāžu VVI atļauj vienīgi ienākošos zvānus, tādējādi radot strupceļu, kad neviena VVI nevar izveidot savienojumu.²⁹⁰

225. Pēdējie divi rīcības varianti izpaužas līdzīgi — trešais variants paredz tiesas sēžu zāles videosaites sistēmu “paplašināt uz āru” attālās vietas virzienā, izmantojot attālināto savienojumu, bet attāļajā vietā uzstādīta lietojumprogramma iezvanās galvenās tiesas sēžu zāles iebūvētajā kodekā. Tomēr tam ir nepieciešams, lai tiesas sēžu zāle ne tikai atbalstītu IP tīkla savienojumus, bet arī būtu savienota ar internetu, kas dažām iestādēm varētu radīt bažas par drošību.
226. Turpretī ceturtais variants, kā izveidot videosaites savienojumu, ir iekļaut attālināto vietu galvenās tiesas sēžu zāles videosaites sistēmā, taču tikai kā “papildu” ievadu, kas ļauj attālinātajai vietai pieslēgties, vienlaikus to droši norobežojot un nošķirot no galvenās tiesas sēžu zāles videosaites sistēmas.
227. Neatkarīgi no tā, kurš tehnoloģiskais risinājums tiek izvēlēts, tālāk ir izklāstīti “minimālie” tehniskie standarti, lai nodrošinātu pietiekami kvalitatīvu savienojumu, kas galu galā ļaus nodrošināt piekļuvi tiesiskumam personām, kas piedalās attālināti, salīdzinot ar tām, kas piedalās klātienē.

C2.1. Kodeks

89 Kodekiem ir jāatbilst attiecīgajiem nozares standartiem un jāļauj vienlaikus veikt vismaz audio un video pārraidi.

228. Kodeks, kura definīcija ir iekļauta glosārijā, ir svarīgs videosaites sistēmas komponents, un tam jābūt saderīgam ar citiem svarīgākajiem sistēmas komponentiem. Videosaites sistēmu parasti

²⁸⁸ Ir svarīgi ņemt vērā, ka, ja tilts nodrošina efektīvu transkodēšanu, personas videokonferences tiltā tiks savienotas “ar lielāko ātrumu un labāko iespējamo kvalitāti, kādu atbalsta viņu sistēmas” (līdz ar to dalībnieku video un audio kvalitātes līmenis var atšķirties). Ja efektīva transkodēšana netiek nodrošināta, tilts veido savienojumus mazākajā kopīgajā līmenī (proti, atbilstoši lēnākajam savienojumam). Sīkāk sk. *Polycom* balto grāmatu *An Introduction to the Basics of Video Conferencing*, 2013, pieejama vietnē: <http://www.polycom.com/content/dam/polycom/common/documents/whitepapers/intro-video-conferencing-wp-engb.pdf> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. martā].

²⁸⁹ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 190. zemsvītras piezīme), 24. lpp.

²⁹⁰ Saistībā ar projektu “Handshake” veiktajā testēšanā ir arī atklājies, ka, ja abi videosaites zvāna galapunkti veic zvānu uz ārpusi, izmantojot VVI, var rasties tādas problēmas kā atkārtotās vai savienojuma pārtraukšana. Sk. projekts “Handshake” (turpat), 17.–18. lpp.

veido gan video, gan audio kodeks, kā arī datu vai teksta kodeks.

229. Valstu profili liecina, ka pastāv daudzveidīgs pieejamo kodeku loks²⁹¹. Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, norādīja, ka to iestādes izmanto vai nu *Cisco* (tostarp — *Cisco Tanberg*), vai *Polycom* kodekus²⁹². Citus kodekus, par kuru izmantošanu ziņo valstis, kas sniedza atbildes, izstrādā tādi ražotāji kā *Aethra*,²⁹³ *Avaya*,²⁹⁴ *AVer*,²⁹⁵ *Google*,²⁹⁶ *Huawei*,²⁹⁷ *LifeSize*,²⁹⁸ *Openmeetings*,²⁹⁹ *Sony*³⁰⁰ un *Vidyo*.³⁰¹
230. Izmantotajiem kodekiem ir jāatbilst ITU-T vai līdzvērtīgam standartam neatkarīgi no izvēlēta ražotāja. ITU-T video kodeku standarti ir definēti ieteikumos H.261, H.263, H.264 un H.265.³⁰² ITU-T audio kodeku standarti ir izklāstīti ieteikumos G.711, G.719, G.722, G.722.1, G.723.1, G.728 un G.729.³⁰³ Citi audio kodeki, ko izmanto valstis, kas sniedza atbildes, ir, piemēram: *AAC-LD*,³⁰⁴ *SPEEX*,³⁰⁵ *HWA-LD*,³⁰⁶ *Siren*³⁰⁷ un *ASAO*.³⁰⁸ Uz datu kodeka (proti, subtitru vai teksta pārraidei, izmantojot videosaiti) standartu attiecas ieteikums T.120³⁰⁹.

²⁹¹ Sk. atbilžu kopsavilkuma (*op. cit.* 4. zemsvītras piezīme) III daļas b) jautājumu.

²⁹² Attiecībā uz *Cisco* (un/vai *Cisco Tandberg*) kodekiem sk. Austrālijas (viena štata), Baltkrievijas (dažu tiesu), Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Francijas, Vācijas (dažās vietās), Latvijas, Norvēģijas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme). Attiecībā uz *Polycom* kodekiem sk. Austrālijas (viena štata), Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Vācijas (dažās vietās), Ungārijas, Maltas, Singapūras, Slovēnijas, Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹³ Kipras un Rumānijas atbildes (sk. II pielikumu) uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁴ Ķīnas (Honkongas ĪPA) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁵ Bulgārijas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁶ Venecuēlas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁷ Lietuvas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁸ Baltkrievijas (dažu tiesu) un Vācijas (par dažām vietām) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

²⁹⁹ Venecuēlas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰⁰ Horvātijas un Vācijas (par dažām vietām) atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰¹ Korejas Republikas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰² Sk. sarakstu "Recommendations by series" (*op. cit.* 286. zemsvītras piezīme), H sērija.

³⁰³ Turpat, G sērija.

³⁰⁴ Bosnijas un Hercegovinas, Lietuvas, Rumānijas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsvītras piezīme).

³⁰⁵ Korejas Republikas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰⁶ Lietuvas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰⁷ Singapūras atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³⁰⁸ Venecuēlas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat) (konkrētais kodeks ir pazīstams arī ar nosaukumu "Nellymoser").

³⁰⁹ Sk. sarakstu "Recommendations by series" (*op. cit.* 286. zemsvītras piezīme), T sērija.

C2.2. Tīkli

- 90 Ir ieteicams izmantot IP tīklu, bet ISDN (ja pieejams)³¹⁰ rezervēt izmantošanai kā rezerves vai ārkārtas risinājumu.
- 91 Ja tas ir iespējams, iestādes tiek mudinātas aprīkot tīklu ar vairākpunktu iespējām.

- 231. Visbiežāk videosaites pārraidēm izmantotie tīkli ir integrēto pakalpojumu ciparsignālu tīkls (ISDN) un interneta protokols (IP)³¹¹. ISDN, kas sākotnēji bija vispārpieņemtais videosaites nodrošināšanas līdzeklis, ļauj digitāliem sakariem izmantot tālruņa līniju. Turpretī IP, kas pārraidei izmanto internetu, ir kļuvis par visbiežāk lietoto videokonferenču tīklu, jo tas parasti nodrošina lielāku joslas platumu, līdz ar to video un audio kvalitāte ir labāka³¹².
- 232. Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka videosaites iespējošanai lieto gan IP, gan ISDN savienojumus³¹³. Dažas valsts, kas sniedza atbildes, ziņoja, ka izmanto tikai IP tīklu³¹⁴.
- 233. ISDN nav vienota globāla standarta, tādēļ pastāv dažādas šīs tehnoloģijas formas. Tomēr videokonferenču sistēmas, kas izmanto ISDN, automātiski pāriet uz vienotu standartu, kas ir noteikts ar ITU-T ieteikumu H.320 — visaptverošu ieteikumu par video un audio pārraidēm, izmantojot ISDN³¹⁵. Turpretī IP gadījumā konvertēšana nav nepieciešama, jo standarts visā interneta saziņā ir vienāds visā pasaulē. ITU-T šajā sakarā ir pieņēmusi ieteikumu H.323 — standartu, ko piemēro daudzas valstis, kas sniedza atbildes³¹⁶. Sesijas inicializācijas protokols (SIP) ir alternatīvs IP standarts, ko arī izmanto daudzas valstis, kas sniedza atbildes³¹⁷.

³¹⁰ Nākamajos gados daudzviet Eiropā tiks pārtraukta ISDN izmantošana. Dažas ES dalībvalstis jau ir pabeigušas pāreju no ISDN uz IP tīkliem, savukārt citas plāno pāreju pabeigt ne vēlāk kā 2025. gadā. Sk. Eiropas Pasta un telesakaru administrāciju konferences (CEPT) Elektronisko sakaru komitejas (ECC) 265. ziņojumu "Pāreja no PSTN/ISDN uz IP bāzes tīkliem un regulatīvie aspekti" (*Migration from PSTN/ISDN to IP-based networks and regulatory aspects*), 2017, pieejams vietnē:

< <https://www.ecodocdb.dk/download/754b9fdf-e4c5/ECCRep265.pdf> > [pēdējoreiz skatīts 2020. gada 4. marts].

³¹¹ M. E. Gruen un C. R. Williams (*op. cit.* 14. zemsivītras piezīme), 6-7. lpp. Sk. arī glosāriju.

³¹² Projekts "Handshake" (*op. cit.* 190. zemsivītras piezīme), 18. lpp.

³¹³ Austrālijas (daži štati ir informējuši, ka ir pieejams tikai ISDN vai tikai IP savienojums), Brazīlijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Horvātijas, Kipras, Francijas (notiek pāreja no ISDN uz IP, no kuras ir pabeigti 75 %), Vācijas, Korejas Republikas (savienojumam ar pakalpojumu sniedzēju izmanto asimetrisko ciparu abonentlīniju (ADSL)), Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Singapūras, Slovēnijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

³¹⁴ Baltkrievijas, Bosnija un Hercegovinas, Bulgārijas, Čehijas Republikas (testēšanai izmanto ISDN), Igaunijas, Somijas, Ungārijas, Izraēlas, Maltas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³¹⁵ Sk. sarakstu "Recommendations by series" (*op. cit.* 286. zemsivītras piezīme), H sērija.

³¹⁶ Bosnijas un Hercegovinas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Kipras, Čehijas Republikas, Somijas, Francijas, Vācijas (dažās vietās), Ungārijas, Izraēlas, Maltas, Portugāles, Singapūras un Slovēnijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

³¹⁷ Bosnijas un Hercegovinas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Čehijas Republikas, Somijas, Francijas, Vācijas (dažās vietās), Izraēlas, Maltas, Portugāles (izstrādes stadijā) un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

234. Projekta “Handshake” rezultāti uzsver vairākus citus ar tīkla parametriem saistītus svarīgus aspektus. Pirmkārt, videokonferenču sistēmā ideālā gadījumā būtu jābūt ietvertai “vārtziņa” sistēmai, ar ko pārvalda tīklu (ieskaitot prefiksus un iezvanīšanos) un tā mijiedarbību ar ugunsgrābi³¹⁸. Otrkārt, ja iekārtas nav sadarbspējīgas vai ir pieslēgtas atšķirīgiem tīkliem *(piem., ISDN savienojumi ar IP), var nākties izmantot videokonferenču tilta pakalpojumu (iztirzāts iepriekš 224. punktā).³¹⁹ Treškārt, šāds tilts var būt nepieciešams arī, lai koordinētu videosaites izmantošanu ar trim vai vairāk atsevišķiem galapunktiem vai lai vienlaikus pārvaldītu vairākus videosaites zvanus³²⁰. Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka to iestāžu sistēmās ir iespējams izveidot vairākpunktu savienojumus³²¹.

C2.3. Joslas platums

92 Iestādes tiek mudinātas nodrošināt tīklam maksimālo iespējamo joslas platumu.

93 Atkarībā no tīkla patlaban ieteicamais IP tīklu joslas platums ir ne mazāks kā 1,5–2 megabiti sekundē (ISDN tīkliem — ne mazāks par 384 kilobitiem sekundē).

235. Pietiekama joslas platuma nodrošināšana ir gan viens no svarīgākajiem, gan, iespējams, viens no dārgākajiem videosaites pakalpojuma nodrošināšanas elementiem. Tikai tad, ja platums ir pietiekams, kodeki var nodrošināt pienācīgu attēla un skaņas kvalitāti. Izstrādājot videosaites sistēmas, tas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu iespējami lielākas jaudas joslas platumu, pat ja to vēlāk praksē ierobežo tīkla vai interneta joslas platuma iespējas³²². Tāpat arī sistēmās, kuru joslas platuma spēja ir visaugstākā, ir jāpatur prātā tīkla savienojuma uzticamība un veikspēja, jo pat sīkākie pārtraukumi vai nevienmērīgs savienojums var kavēt sistēmas spēju nodrošināt iespējami labākās kvalitātes pakalpojumu. Piemēram, projekta “Handshake” gaitā īstenotie testi apliecināja, ka ISDN savienojuma joslas platuma spēja ir daudz zemāka (proti, pārraides ātrums ir daudz mazāks un parasti ir aptuveni 384 kilobiti sekundē) nekā IP tīkla savienojumam (proti, parasti ne mazāk kā 1,5 megabiti sekundē),³²³ tādēļ šīs sistēmas turpmāk jāizmanto kā sekundārs jeb rezerves risinājums.

³¹⁸ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 190. zemsivītras piezīme), 25. lpp.

³¹⁹ Turpat. Sk. arī Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) (izmanto drošu tīklu ar “tilta savienojumu”) atbildi uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

³²⁰ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 190. zemsivītras piezīme), 17. lpp. Sk., piem., Latvijas, Norvēģijas, Portugāles un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat), kurās īpaši pieminēta VVI.

³²¹ Austrālijas (divu štatu), Baltkrievijas, Brazīlijas (vairumā gadījumu), Bosnijas un Hercegovinas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas (izmantojot Tieslietu ministrijas tilta pakalpojumu), Vācijas (dažās vietās), Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas (līdz 100 dalībniekiem), Latvijas, Lietuvas (līdz 46 dalībniekiem), Maltas, Norvēģijas, Polijas (ne visās tiesās), Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas (līdz 20 dalībniekiem), Zviedrijas (līdz pieciem dalībniekiem uz katru ierīci, ar VVI — vairāk) un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³²² E. Rowden *et al.* (*op. cit.* 45. zemsivītras piezīme), 121. lpp.; Austrālijas Federālā tiesa (*op. cit.* 15. zemsivītras piezīmē), 2. lpp.

³²³ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 190. zemsivītras piezīme), 19. lpp.

236. Lielākā daļa mūsdienu videokonferences iekārtu ļauj pārraidīt augstas izšķirtspējas (HD) saturu (parasti 720–1080 līniju izšķirtspējā), un šādas pārraides joslas platuma prasības vienam divpunktu savienojumam ir vismaz 1,2–1,5 megabiti sekundē.³²⁴ Tādēļ, kā secinājuši *Gruen* un *Williams*, ir tikai loģiski, ka vairākpunktu zvaniem ir nepieciešams lielāks joslas platums un ka joslas platums būtībā ir jāreizina vismaz ar nepieciešamo punktu skaitu (piem., četru punktu savienojumam — 5 megabiti sekundē)³²⁵. Arī projekta “Handshake” secinājumos tika ieteikts izmantot pietiekamu videosaītes sistēmu joslas platumu, lai nodrošinātu maksimālo skaitu nepieciešamo sesiju, kas vienlaikus jānodrošina lielākā pieprasījuma brīžos.³²⁶ Ir jānorāda, ka šīs bažas daļēji var mazināt, ja tiek izmantots videokonferences tilts (iztirzāts iepriekš 224. punktā), taču pašam tiltam ir nepieciešams pietiekams joslas platums.
237. Valstis, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja daudzveidīgas iespējamā joslas platuma un pārraides ātruma vērtības, pat diviem galvenajiem tīkla savienojuma veidiem³²⁷. Daudzas valstis, kas sniedza atbildes, ziņoja, ka maksimālā jauda ir divi vai vairāk megabiti sekundē³²⁸; lielākais norādītais joslas platums bija astoņi megabiti sekundē (IP savienojumam)³²⁹. Kā jau norādīts, galvenais noteicošais faktors ir izmantotā tīkla veids, jo IP tīkla savienojumi parasti atļauj daudz lielāku joslas platuma jaudu.

C2.4 Šifrēšana

- 94 Ir ieteicams šifrēt signālus atbilstīgi nozares standartiem, un iestāžu prakse apstiprina, ka šifrēšana tiek plaši pielietota.
- 95 Ja tiek izmantota šifrēšana, tās uzstādījumiem jābūt “automātiskiem” vai “labākajiem pieejamajiem”, lai mazinātu nesaderību ar citiem šifrēšanas veidiem.

238. Lai gan varētu likties, ka tas ir svarīgāk krimināllietās, arī pārrobežu videosaītes pārraides civillietās un komercietās ir jānodrošina pret trešo personu veiktu prettiesisku pārtveršanu, izmantojot ar jautājuma sensitivitāti samērīgus līdzekļus.³³⁰ Ugunsdūmu un/vai ISDN tīkla

³²⁴ *M. E. Gruen* un *C. R. Williams* (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 8–9. lpp. Sk. arī Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Igaunijas, Francijas, Vācijas, Ungārijas, Latvijas, Maltas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles un Slovēnijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme), kurās šīs valstis ziņoja, ka tās var nodrošināt vai nu augstu izšķirtspēju (HD), vai gan augstu, gan standarta izšķirtspēju (HD/SD). Sk. arī Baltkrievijas un Horvātijas, kuras ziņoja, ka tām ir pieejamas tikai standarta izšķirtspējas (SD) spējas, atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³²⁵ *M. E. Gruen* un *C. R. Williams* (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 9. lpp.

³²⁶ Attiecībā uz IP savienojumiem projektā tika ieteikts paredzēt atsevišķu “garantēta prioritārā joslas platuma” rezervi (proti, minimālais platums + 20 %). Sk. projektu “Handshake” (loc. cit. 323. zemsvītras piezīme).

³²⁷ Vispārīgi sk. atbilžu kopsavilkuma (op. cit. 4. zemsvītras piezīme) III daļas b) jautājumu.

³²⁸ Sk., piem., Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovīnas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Čehijas Republikas, Francijas, Ungārijas, Lietuvas, Maltas, Polijas un Portugāles atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

³²⁹ Lietuvas atbilde uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (turpat).

³³⁰ Projekts “Handshake” (op. cit. 15. zemsvītras piezīme), 19. lpp.

izmantošana mazina risku, ka pārraidei notiks nelikumīga pieslēgšanās, lai arī IP savienojumiem jau kādu laiku tiek dota priekšroka attiecībā pret ISDN³³¹.

239. Projektā “Handshake” tika secināts, ka neatkarīgi no izmantotā tīkla ir ļoti ieteicams izmantot papildu līdzekļus neatļautas piekļuves ierobežošanai, piemēram, faktiski pārraidīto signālu šifrēšanu³³². Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, valstu profilos norādīja, ka izmanto papildu drošības vai šifrēšanas pasākumus³³³. Valstis, kas sniedza atbildi, kā izmantoto šifrēšanas veidu visbiežāk minēja AES (uzlabotu šifrēšanas standartu),³³⁴ kuru izmanto aptuveni puse valstu, kas sniedza atbildes.³³⁵ Citas šifrēšanas metodes ir atkarīgas no izmantotā tīkla un sistēmas veida, taču tie parasti atbilst ITU-T standartam, kas ieteikts ar ieteikumu H.235.³³⁶
240. Turklāt, lai mazinātu ar saderību saistītās problēmas, ko rada atšķirīgu šifrēšanas metožu izmantošana, ir ieteicams arī iekārtā izvēlēties “automātiskās” vai “labākās iespējamās” šifrēšanas uzstādījumus³³⁷. Atkarībā no izmantotajiem tīkliem lūguma iesniedzējai iestādei un lūguma saņēmējai iestādei pat var būt jāvienojas par konkrētu šifrēšanas metodi (piem., IP tīkla gadījumā).

C2.5. Audio (mikrofoni un skaļruņi)

- 96 Iestādes tiek mudinātas uzstādīt papildu audio sistēmu, lai uzlabotu esošā videosaites aprīkojuma skaņas kvalitāti.
- 97 Uzklaušanās telpu ir ieteicams aprīkot ar pietiekamu skaitu mikrofonu un skaļruņu, lai to pietiktu visām iesaistītajām personām.

241. Uzklaušanās telpai parasti jābūt aprīkotai ar audio sistēmu, kas ir pieslēgta videosaites aprīkojumam, ar maināmu skaļumu un pietiekamas jaudas skaļruņiem, lai skaidri apskaņotu visu telpu (proti, nepaļaujoties cienīgi uz skaļruņiem, kas parasti ir iebūvēti videoekrānā)³³⁸. Ciktāl

³³¹ Sk., piem., M. Reid. “Multimedia conferencing over ISDN and IP Networks using ITU-T H-series recommendations: architecture, control and coordination”, *Computer Networks*, 1999. 31. sējums, 234. lpp.

³³² Projekts “Handshake” (loc. cit. 323. zemsvītras piezīme).

³³³ Proti, 22 valstis, kas sniedza atbildes. Sk. Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas (dažās vietās), Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republikas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Norvēģijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

³³⁴ Sk., piem.: ASV Nacionālais standartu un tehnoloģiju institūts (NIST). *Announcing the Advanced Encryption Standard (AES)*; *Federal Information Processing Standards Publication*, 197. sējums, 2001.

³³⁵ Baltkrievijas, Bosnijas un Hercegovinas, Ķīnas (Honkongas ĪPA), Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas (dažviet), Koreja, Republikas, Lietuvas, Norvēģijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas un Zviedrijas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

³³⁶ Sk. sarakstu “Recommendations by series” (op. cit. 286. zemsvītras piezīme), H sērija. Sk., piem., Lietuvas (H.235), Portugāles (H.235) un Rumānijas (H.233, H.234, H.235) atbildes uz to valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme).

³³⁷ Projekts “Handshake” (loc. cit. 204. zemsvītras piezīme).

³³⁸ M. E. Gruen un C. R. Williams (op. cit. 14. zemsvītras piezīme), 12. lpp.

iespējams, telpā ir jānodrošina mikrofoni katrā runājošā dalībnieka atrašanās vietā, vienlaikus tos izvietojot tā, lai tie pēc iespējas mazāk novērstu uzmanību vai traucētu³³⁹.

242. Kādas līgumslēdzējas puses teritorijā veiktā visaptverošā pētījumā ir identificēti pieci svarīgākie aspekti, kas jāņem vērā, izvēloties piemērotu audiosistēmu: sadzirdamība; toņa dabiskums; pastiprinājums (bez fona sīcoņas); avota lokalizācija un akustiskais komforts³⁴⁰.

C2.6. Video (kameras un ekrāni)

- 98 Ciktāl iespējams, kamerām jābūt ar pagriešanas, sagāšanas un tuvināšanas funkciju.
- 99 Ir ieteicams, lai kameras un ekrāni spētu pārraidīt augstas izšķirtspējas video (720p) un nodrošinātu vismaz 1280x720 pikseļu izšķirtspēju.
- 100 Dalībnieki un iestādes tiek mudināti pārbaudīt papildu prasības pirms uzklaušanās (piemēram, iespējas novērot visu telpu, ekrāna sadalīšanas iespējas vai dokumentu kameras).

243. Runājot par kameru iespējām, kā minēts iepriekš (**B7.1. iedaļa**), ir ieteicams, lai būtu pieejami dažādi skati, ieskaitot tuvplānus vai platleņķa skatus, ja iespējams — iepriekš iestatītus³⁴¹. Eiropas Savienības pieredze rāda, ka, ja tas ir iespējams, kamerām ir jābūt aprīkotām ar nepieciešamo “grozīšanas”, “sagāšanas” un “tālumaīņas” funkciju, paturot prātā, ka jā saglabā attēla proporcijas un ka priekšsēdētājam var būt nepieciešamas plašākas iespējas vai skati kā citiem dalībniekiem³⁴².

244. Ņemot vērā dažu autoru norādīto, ka sevišķi svarīga ir priekšsēdētāju spēja novērtēt izturēšanos un nianse videosaites procesā³⁴³, gan kamerām, gan ekrāniem jāspēj atbalstīt lielāko iespējamo izšķirtspēju. Nesen veiktas pārbaudes Eiropas Savienībā ir apliecinājušas, ka ieteicamie augstas izšķirtspējas signāla parametri ir vismaz 720p, izšķirtspēja — 1280x720 pikseļi, kā arī 25–30 kadru sekundē³⁴⁴. Saskaņā ar ITU-T ieteikumu H.265 jaunākais augstas efektivitātes video kodeka standarts atbalsta izšķirtspēju līdz pat 8192x4320 pikseļiem (tas ietver gan 4K, gan 8K)³⁴⁵, taču videokonferences sistēmas spēju izmantot tik augstas izšķirtspējas signālu galvenokārt ir

³³⁹ E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 118. lpp. Sk. arī Ungārijas atbildi uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme), kurā tika norādīts, ka uz vienu videosaites komplektu ir pieejami divi mikrofoni.

³⁴⁰ Šis Austrālijā veiktais pētījums pilnībā iztirzāts: E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 117. lpp.

³⁴¹ Turpat, 58. lpp.

³⁴² Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (op. cit. 16. zemsvītras piezīme), 18.–19. lpp. Sk. arī Vācijas atbildi uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (op. cit. 12. zemsvītras piezīme); E. Rowden et al. (op. cit. 45. zemsvītras piezīme), 120.–121. lpp.

³⁴³ Sk., piem.: R. A. Williams (op. cit. 1. zemsvītras piezīme), 21. lpp.

³⁴⁴ Projekts “Handshake” (loc. cit. 323. zemsvītras piezīme).

³⁴⁵ Sk. sarakstu “Recommendations by series” (op. cit. 286. zemsvītras piezīme), H sērija.

atkarīga no pieejamā joslas platuma (sk. arī **C2.3. iedaļu**)³⁴⁶.

245. Optimālais ekrāna izmērs ir atkarīgs no tādiem faktoriem kā uzklaušīšanas telpas lieluma un tā, vai attēls ekrānā ir dalīts vai pilnekrāna. Kopumā ir vēlams, lai attēls būtu tuvu patiesajam lielumam, kas ļauj skaidri saskatīt personu³⁴⁷. Minimālajai ekrāna izšķirtspējai ir jāatbilst vismaz *Wide Extended Graphics Array (WXGA)* standartam.³⁴⁸
246. Atkarībā no priekšsēdētāja, pušu, nopratināmās personas vai citu ieinteresēto personu vajadzībām uzklaušīšanā var būt nepieciešams izmantot ekrānus ar “ekrāna sadalīšanas” funkciju. Lielākā daļa valstu, kas sniedza atbildes, savos valstu profilos norādīja, ka tām ir pieejamas ekrāna “sadalīšanas” vai vairākekrānu iespējas, kas ļauj vienā videosaites pārraidē raidīt vairākus video kanālus³⁴⁹. Divu (vai vairāku) attēlu atveidošanu nodrošina ar ITU-T ieteikumu H.239 noteiktais standarts³⁵⁰.
247. Daudzas valstis, kas sniedza atbildes, savos valstu profilos norādīja, ka izmantojamajai kamerai jāspēj ietvert kadrā visu telpu vai visus dalībniekus, jo īpaši priekšsēdētāju un personu(-as), kas piedalās, izmantojot videosaiti³⁵¹. Viena valsts, kas sniedza atbildi, arī ziņoja, ka kameru uzklaušīšanas laikā nedrīkst kustināt un ka ekrānā nepārtraukti jāreda laiks³⁵².
248. Kā norādīts **B4.1. iedaļā**, dažos gadījumos, lai izrādītu dokumentus vai lietiskos pierādījumus, var būt vēlams vai nepieciešams izmantot dokumentu kameru vai citas uzrādīšanas vai ekrāna koplietošanas iespējas. Šādos gadījumos pusēm, kuras vēlas tiesvedības laikā izmantot šādas apskates iespējas, izmantojot videosaiti, ir iepriekš ar attiecīgu lūgumu jāvērsas pie lūguma saņēmējas iestādes.

³⁴⁶ Projekts “Handshake” (*op. cit.* 190. zemsivītras piezīme), 27. lpp.

³⁴⁷ *M. E. Gruen un C. R. Williams* (*op. cit.* 14. zemsivītras piezīme), 12. lpp.

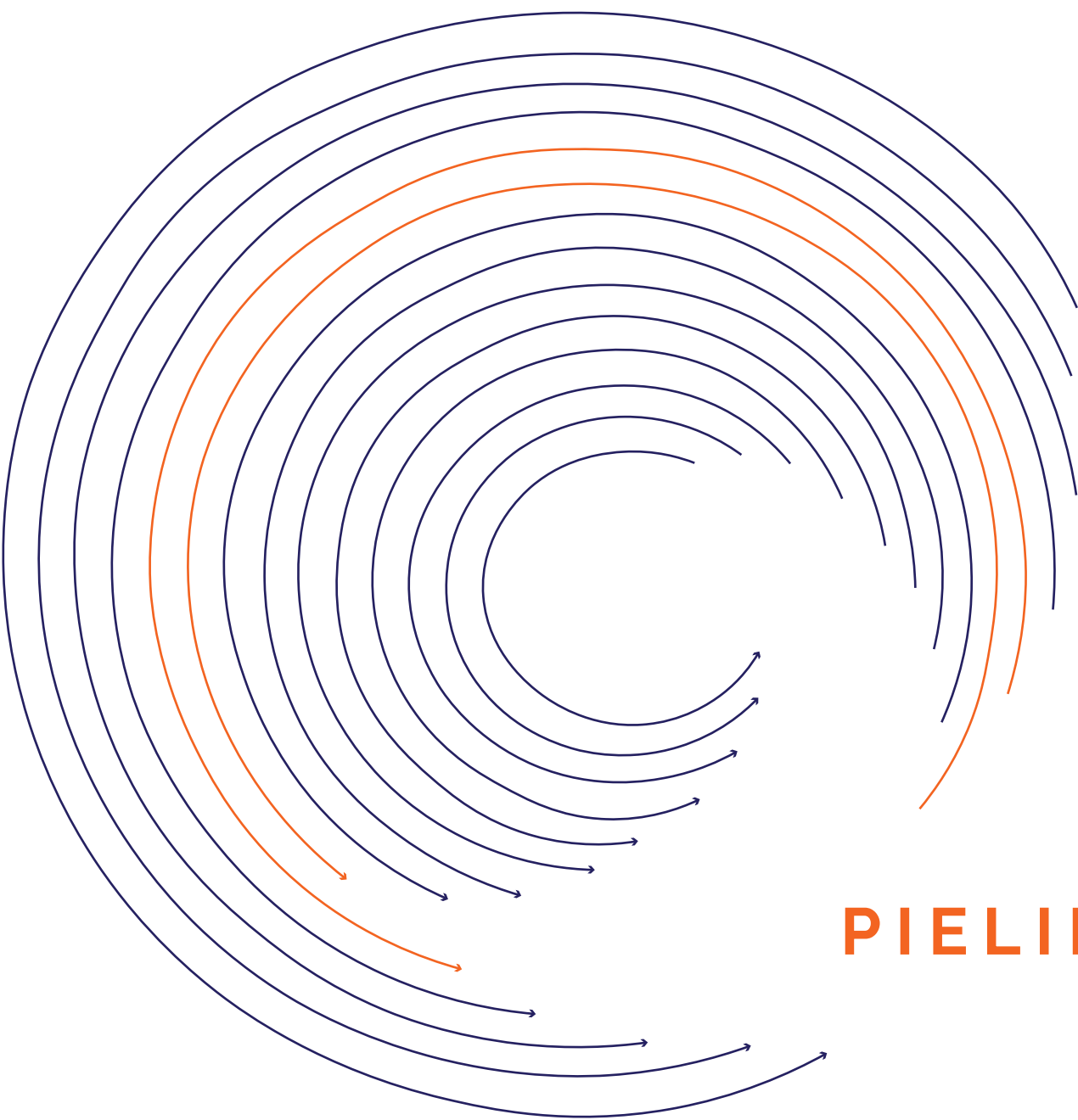
³⁴⁸ Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā (*op. cit.* 16. zemsivītras piezīme), 19. lpp.

³⁴⁹ Sk. Austrālijas (vairuma štatu), Baltkrievijas, Brazīlijas (vairumā gadījumu), Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Ķīnas (Honkongas ĪPA) (tikai vienā vietā), Horvātijas, Kipras, Čehijas Republikas, Igaunijas, Somijas, Francijas, Vācijas (dažās vietās), Ungārijas, Izraēlas, Korejas Republika (ekrānu iespējams sadalīt līdz 8 daļām), Latvijas (ekrānu iespējams sadalīt līdz 16 daļām), Lietuvas, Maltas, Norvēģijas (atkarībā no aprīkojuma), Portugāles, Rumānijas, Singapūras, Slovēnijas, Zviedrijas un Venecuēlas atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas b) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

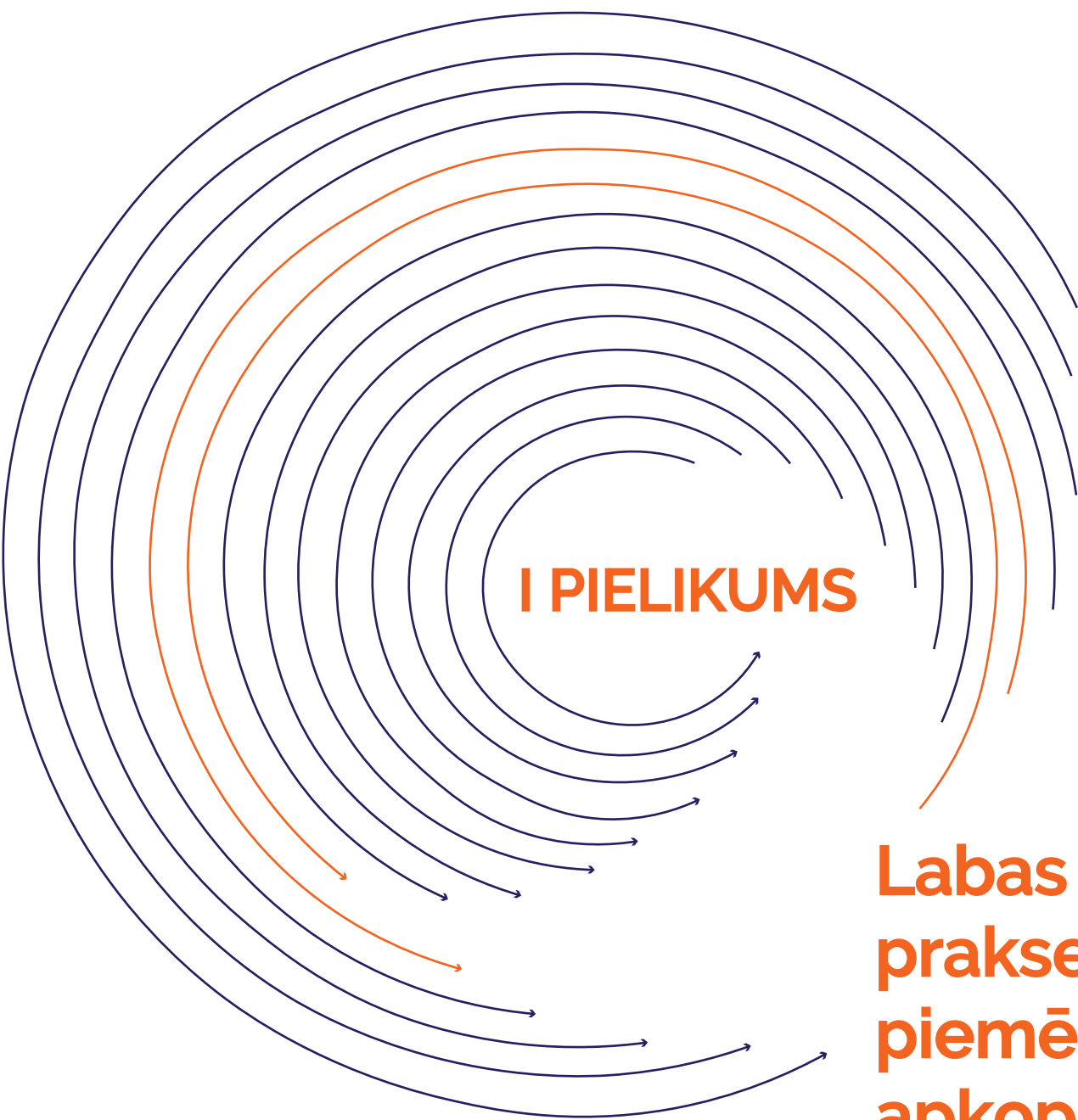
³⁵⁰ Sk. sarakstu “Recommendations by series” (*op. cit.* 286. zemsivītras piezīme), H sērija.

³⁵¹ Sk., piem., Austrālijas, Somijas, Vācijas, Ungārijas, Portugāles un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) atbildes uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (*op. cit.* 12. zemsivītras piezīme).

³⁵² Sk. Ungārijas atbildi uz valstu profilu aptaujas III daļas e) jautājumu (turpat).

PIELIKUMI

I PIELIKUMS

**Labas
prakses
piemēru
apkopojums**

A DAĻA VIDEOSAITES IZMANTOŠANAS UZSĀKŠANA

A1 SĀKOTNĒJIE APSVĒRUMI

A1.1 Juridiskais pamats

a. Videosaites izmantošana saskaņā ar valsts tiesību aktiem

- 1 Konvencija saskaņā ar 27. pantu neaizliedz izmantot valsts tiesību aktus, lai ar mazāk ierobežojošiem nosacījumiem iegūtu pierādījumus, izmantojot videosaiti.
- 2 Pirmkārt, iestādēm ir jāpārbauda, vai pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, ir atļauta saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiesvedības norises vietā.
- 3 Otrkārt, iestādēm ir jāpārbauda, vai pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, nepārkāpj valsts tiesību aktus, kas ir spēkā vietā, kurā jāiegūst pierādījumi, ieskaitot esošus "bloķēšanas likumus" vai krimināltiesību normas.

b. Videosaites izmantošana saskaņā ar citiem dokumentiem

- 4 Tā kā Konvencija neietekmē citas konvencijas (32. pants), iestādēm būtu jāpārbauda, vai konkrētajā lietā noteicošie nav citi divpusējie vai daudzpusējie dokumenti.

c. Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvenciju

- 5 Ne Konvencijas burts, ne gars nav šķērslis jaunu tehnoloģiju izmantošanai, un Konvencijas darbībai to izmantošana var nākt par labu.
- 6 Līgumslēdzējas puses aizvien nav vienprātis par to, vai Konvencijai ir saistošs raksturs (proti, vai Konvencija ir jāpiemēro vienmēr, kad pierādījumi jāiegūst ārvalstīs, neatkarīgi no tā, vai to dara personīgi vai izmantojot videosaiti). Neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem, Īpašā komisija ir ieteikusi līgumslēdzējām pusēm situācijās, kad jāiegūst pierādījumi ārvalstīs, prioritāri izmantot Konvenciju (prioritātes princips).
- 7 Nepieciešamība izmantot Konvenciju vai citus piemērojamos starptautiskos līgumus kopumā atbilst bloķēšanas likumu noteikumiem.

A1.2. Tieša un netieša pierādījumu iegūšana

- 8 Līgumslēdzējas puses nav vienprātis, vai Konvencijas I nodaļa pieļauj tiešu pierādījumu iegūšanu. Iestādēm pirms attiecīgā tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas ir jāpārlicinās, vai pierādījumu atrašanās vietā ir atļauta tieša pierādījumu iegūšana.
- 9 Saskaņā ar Konvencijas II nodaļu pilnvarotā persona var iegūt pierādījumus lūguma iesniedzējā valstī un izpildes valstī, ievērojot piešķirtajā atļaujā paredzētos nosacījumus. Iestādēm ir jāpārlicinās, vai izpildes valsts ir izdarījusi atrunu saskaņā ar Konvencijas 18. pantu.
- 10 Saskaņā ar Konvencijas II nodaļu konsuls, izmantojot videosaiti, var iegūt pierādījumus no lieciniekiem/ekspertiem, kuri atrodas attālināti izpildes valstī, ievērojot piešķirtajā atļaujā paredzētos nosacījumus. Iestādēm būtu jāpārbauda, vai tas attiecīgajā līgumslēdzējā pusē ir iespējams.
- 11 Neatkarīgi no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši, puses un to pārstāvji var piedalīties ar videosaites starpniecību.

A1.3. Pierādījumu iegūšanas juridiskie ierobežojumi

- 12 Parasti, izmantojot videosaiti, kā pierādījumus var iegūt vienīgi liecinieku un ekspertu liecības.
- 13 Uz liecinieka nopratināšanu ar videosaites starpniecību attiecas tādi paši juridiskie ierobežojumi kā tad, ja pierādījumi tiktu iegūti klātienē. Iestādēm ir jāiepazīstas ar attiecīgās līgumslēdzējas puses valsts tiesību aktiem, lai pārliecinātos, vai pastāv papildu ierobežojumi.
- 14 Iestādes tiek aicinātas sniegt informāciju par valsts tiesību aktos paredzētajiem ierobežojumiem, kas attiecas uz videosaites izmantošanu pierādījumu iegūšanā (piem., ziņojot par šādiem noteikumiem, izmantojot valstu profilus).

A2 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR I NODAĻU

A2.1 Tiesiskās palīdzības lūgumi

- 15 Tiesiskās palīdzības lūgumus var izpildīt, izmantojot videosaiti, saskaņā ar Konvencijas 9. panta 1. vai 2. punktu.
- 16 9. panta 1. punktā ir noteikta standarta metode vai procedūra pierādījumu iegūšanai, piemēram, no liecinieka vai eksperta, kurš atrodas tālu, tomēr lūguma saņēmējas iestādes teritorijā.
- 17 Izvēle iegūt pierādījumus, izmantojot videosaiti kā īpašu metodi vai procedūru saskaņā ar 9. panta 2. punktu, var radīt sekas saistībā ar izmaksām, tostarp iespējām prasīt atlīdzinājumu.

A2.2 Tiesiskās palīdzības lūguma saturs, forma un nosūtīšana

- 18 Atļauju organizēt videosaiti var lūgt vai nu pašā tiesiskās palīdzības lūgumā, vai vēlāk, izmantojot neoficiālus saziņas kanālus. Tomēr to ir ieteicams norādīt tiesiskās palīdzības lūgumā. Pirms oficiālas tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas ir ieteicams arī sazināties ar lūguma saņēmējas valsts centrālo iestādi, lai pārliecinātos, vai videosaiti ir iespējams izmantot.
- 19 Iestādes tiek aicinātas izmantot tiesiskās palīdzības lūguma veidlapas paraugu un, ja tas ir iespējams un ir lietderīgi, izmantot elektroniskos līdzekļus, lai paātrinātu tiesiskās palīdzības lūgumu un/vai jautājumu nosūtīšanu.

A2.3 Atbilde uz tiesiskās palīdzības lūgumu

- 20 Centrālajām iestādēm nekavējoties jāapstiprina tiesiskās palīdzības lūgumu saņemšana un jāatbild uz lūguma iesniedzējas iestādes un/vai ieinteresēto personu jautājumiem (tai skaitā par videosaites izmantošanu).

A2.4. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu informēšana vai izsaukšana

- 21 Liecinieka informēšanas vai izsaukšanas procedūra var atšķirties atkarībā no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši. Tiesvedībā, ko veic saskaņā ar I nodaļu, izsniegšanu parasti veic vai liecinieku vai ekspertu izsauc lūguma saņēmēja valsts.
- 22 Ja tiek lūgts tieši iegūt pierādījumus, ir ieteicams, lai lūguma iesniedzēja iestāde pirms tiesiskās palīdzības lūguma iesniegšanas pārliecinātos, ka liecinieks vēlas sniegt liecību, izmantojot videosaiti.

A2.5. Klātbūtne un dalība tiesiskās palīdzības lūguma izpildē

a. Pušu un/vai to pārstāvju klātbūtne (7. pants)

- 23 Pušu un to pārstāvju klātbūtnei, *izmantojot videosaiti*, ir nepieciešama atļauja, vai arī jāizmanto Konvencijas 9. panta 2. punktā paredzētā īpašā metode vai procedūra.
- 24 Lūguma iesniedzējām iestādēm tiesiskās palīdzības lūgumā (veidlapas parauga 13. un 14. punktā) ir jānorāda, vai tiek lūgta pušu un to pārstāvju klātbūtne, izmantojot videosaiti, kā arī vai būs nepieciešams noplatināt pretējās puses liecinieku.
- 25 Pušu un to pārstāvju aktīva dalība uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti (proti, ne tikai vienkārša klātbūtne), notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Valsts tiesību akti var ļaut lūguma saņēmējai tiesai šajā sakarā katrā atsevišķā gadījumā izmantot rīcības brīvību.

b. Tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne (8. pants)

- 26 Ir jāpārliecinās, vai lūguma saņēmēja valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar Konvencijas 8. pantu.
- 27 Ja paziņojuma nav, tiesu iestāžu pārstāvju klātbūtne var būt iespējama saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem vai praksi.
- 28 Lūdzot atļauju lūguma saņēmējai valstij, lūguma iesniedzējām iestādēm ir skaidri jāmin, ka tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne tiks nodrošināta, izmantojot videosaiti, un jānorāda jūsu videosaites aprīkojuma attiecīgās tehniskās specifikācijas.
- 29 Tiesu iestādes pārstāvju aktīva dalība uzklaušīšanā, izmantojot videosaiti (proti, ne tikai vienkārša klātbūtne), notiek saskaņā ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem. Valsts tiesību akti var ļaut lūguma saņēmējai tiesai šajā sakarā katrā atsevišķā gadījumā izmantot rīcības brīvību.

A2.6. Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi

- 30 Atšķirībā no parastiem tiesiskās palīdzības lūgumiem, liecinieku parasti nevar konkrēti piespiest sniegt liecību, izmantojot videosaiti.

A2.7. Zvērests/solījums

- 31 Zvēresta vai solījuma pieņemšana var atšķirties atkarībā no tā, vai pierādījumus iegūst tieši vai netieši. Saskaņā ar Konvencijas 9. panta 2. punktu var pieprasīt īpaša veida zvērestu vai solījumu.
- 32 Iestādēm ir jāpārlicinās par attiecīgajām lūguma saņēmējas valsts, lūguma iesniedzējas valsts vai abu valstu tiesību aktu prasībām, lai nodrošinātu, ka iegūtie pierādījumi būs pieļaujami.

A2.8. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana

- 33 Liecinieka vai eksperta identificēšana var atšķirties atkarībā no jurisdikcijas.
- 34 Var būt nepieciešamas stingrākas procedūras, ja lūguma iesniedzējai valstij ir jāidentificē liecinieks vai eksperts, ņemot vērā, ka tiesvedībā tiek izmantota videosaites tehnoloģija un lūguma iesniedzēja iestāde atrodas tālu no liecinieka.

A2.9. Krimināltiesību normas

- 35 Liecības sniegšana, izmantojot videosaiti, parasti ir brīvprātīga, taču var tikt piemērots sods par nepatiesu liecību un necieņu pret tiesu.
- 36 Dažos gadījumos abu (vai vairāku) iesaistīto jurisdikciju krimināltiesību normu darbība var radīt jurisdikciju pārklāšanos vai robus.

A2.10. Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi

- 37 Liecinieks vai eksperts var atsaukties uz tiesībām neliecināt, pamatojoties uz Konvencijas 11. pantu.
- 38 Tomēr, tā kā pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti, daudzos gadījumos joprojām ir brīvprātīga, lieciniekam vai ekspertam nav pienākuma konkrēti izmantot videosaiti, lai sniegtu liecību, un viņš var atteikties to darīt, neatsaucoties uz kādām tiesībām vai pienākumiem.

A2.11. Izmaksas

- 39 Videosaites izmantošana tiesiskās palīdzības lūguma izpildē var radīt izmaksas saskaņā ar 14. panta 2. punktu.
- 40 Pirms lūgt izmantot videosaiti tiesiskās palīdzības lūguma izpildē, pārliecinieties, vai lūguma iesniedzējā valstī un lūguma saņēmējā valstī ar to tiks radītas izmaksas, kā arī par šo izmaksu segšanu atbildīgo personu.

A3 VIDEOSAITES IZMANTOŠANA SASKAŅĀ AR II NODAĻU

A3.1 Konsuli un pilnvarotās personas

- 41 Ir svarīgi norādīt, ka līgumslēdzējas puses, izmantojot 33. pantā paredzēto paziņojumu, var pilnībā vai daļēji izslēgt II nodaļas piemērošanu. Iestādēm ir jāpārbauda, vai attiecīgā līgumslēdzēja puse ir iesniegusi šādu paziņojumu.
- 42 Visbiežāk saskaņā ar II nodaļu sastopamais scenārijs ir situācija, kad pilnvarotā persona atrodas lūguma iesniedzējā valstī un iegūst pierādījumus, izmantojot videosaiti, no izpildes valsts.
- 43 Ja tas ir praktiski iespējams, pusēm, to pārstāvjiem un/vai tiesu iestādes pārstāvjiem lūguma iesniedzējā valstī ir iespēja ar videosaites starpniecību piedalīties pierādījumu iegūšanā, ko veic pilnvarotā persona vai konsuls, un/vai piedalīties liecinieka nopratināšanā. Šādu klātbūtni un dalību atļauj, ja vien tā nav nesaderīga ar izpildes valsts tiesību normām, tomēr tai piemēro nosacījumus, kas tiek paredzēti, piešķirot atļauju.

A3.2 Izpildes valsts atļaujas nepieciešamība

- 44 Saskaņā ar Konvencijas 15. pantu atļauja *nav* nepieciešama, ja vien līgumslēdzēja puse nav iesniegusi paziņojumu. Iestādēm ir jāpārlicinās, vai izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar šo pantu.
- 45 Saskaņā ar Konvencijas 16. un 17. pantu atļauja *ir* nepieciešama, ja vien līgumslēdzēja puse nav iesniegusi paziņojumu, ka pierādījumus var iegūt bez tās iepriekšējas atļaujas. Iestādēm ir jāpārlicinās, vai izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar šiem pantiem.
- 46 Lūgumā sniegt atļauju ir jānorāda, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti, kā arī, vai ir nepieciešama izpildes valsts īpaša palīdzība. Šim nolūkam var izmantot veidlapas paraugu.
- 47 Konsuliem un pilnvarotajām personām ir jāievēro nosacījumi, ar kuriem izpildes valsts ir piešķīrusi atļauju.

A3.3 Liecinieka informēšana

- 48 Papildus Konvencijas 21. panta b) un c) punktā paredzētajām prasībām ir svarīgi, lai konsuls vai pilnvarotā persona informētu liecinieku, ka pierādījumi tiks iegūti, izmantojot videosaiti.

A3.4 Pušu, to pārstāvju un/vai tiesu iestādes pārstāvju ierašanās, klātbūtne un dalība

- 49 Ja tas nav pretrunā ar izpildes valsts tiesību aktiem, pušu, to pārstāvju un tiesu iestādes pārstāvju klātbūtne un aktīva dalība, izmantojot videosaiti, notiek saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem, kādus piemērotu pierādījumu personīgai iegūšanai lūguma iesniedzējā valstī.
- 50 Lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestādes pārstāvi var iecelt par pilnvaroto personu, lai nopratinātu izpildes valstī esošu personu, izmantojot videosaiti, un šī persona veic uzklaušanās saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem.

A3.5. Piespiedu pasākumi un piespiedu līdzekļi

- 51 Lieciniekam vai ekspertam nav piespiedu kārtā jāliecina, izņemot, ja izpildes valsts ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 18. pantu un kompetentā iestāde ir apmierinājusi pieteikumu par palīdzības sniegšanu pierādījumu iegūšanā, piemērojot piespiedu līdzekļus. Iestādēm ir jāpārbauda, vai izpildes valsts ir iesniegusi šādu paziņojumu.
- 52 Arī tad, ja līgumslēdzējas puses iestāde piespiež liecinieku sniegt liecību, tā var nespēt piespiest liecinieku liecības sniegšanai izmantot videosaiti.

A3.6. Zvērests/solījums

- 53 Konsulam vai pilnvarotajai personai ir tiesības pieņemt zvērestu vai solījumu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ciktāl tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai pretrunā ar tās piešķirtu atļauju (21. panta a) un d) apakšpunkts).
- 54 Zvērestiem un solījumiem, ko pieņem konsuli vai pilnvarotās personas, atkarībā no nacionāliem vai starptautiskiem dokumentiem var būt eksteritoriālas sekas izpildes valstī.

A3.7. Liecinieka vai eksperta un citu iesaistīto personu identificēšana

- 55 Konsuls vai pilnvarotā persona atbild par liecinieka vai eksperta identificēšanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem vai tās dotās atļaujas nosacījumiem.

A3.8. Krimināltiesību normas

- 56 Iespējamās dažādu krimināltiesību normu piemērošanas pārklāšanās vai jurisdikcijas robu noregulēšana ir atstāta iekšzemes un/vai starptautisko dokumentu, kā arī piemērojamās procesuālās kārtības ziņā.

A3.9. Privilēģijas un citi aizsardzības pasākumi

- 57 Konvencijas 21. pantā ir paredzēti vairāki liecinieka aizsardzības pasākumi, ieskaitot: pierādījumu iegūšanas veidu, valodu, kādā ar lūgumu jāvērsas pie liecinieka, kā arī lūgumā iekļaujamo informāciju.

A3.10. Izmaksas

- 58 Videosaites izmantošana var radīt papildu izmaksas. To, vai šīs izmaksas ir jāsedz pusēm, nosaka lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti.

B DAĻA SAGATAVOŠANĀS UZKLAUSĪŠANAI UN TĀS VEIKŠANA, IZMANTOJOT VIDEOSAITI

- 59 Ja tas ir iespējams, iestādes tiek mudinātas darīt pieejamu (vēlams — tiešsaistē) vispārēju praktisku informāciju un/vai pamatnostādnes, ko varētu izmantot ikviens, kurš vēlas iesniegt vai izpildīt lūgumu, izmantojot, videosaiti. Ja iespējams, iestādes tiek mudinātas šo informāciju nodot Pastāvīgajam birojam, kas to publicē HCCH tīmekļa vietnē. Iesaistītajām personām pēc to lūguma var sniegt konkrētāku un sensitīvāku informāciju.
- 60 Visas iesaistītās personas ir atbildīgas par videosaites sagatavošanu un izpildi, lai nodrošinātu efektīvāku saziņu.

B1 Iespējamo praktisko šķēršļu apsvēršana

- 61 Personām, kuras gatavojas iesniegt lūgumu par videosaites izmantošanu, ir jāvēršas pie attiecīgās iestādes, lai pārliecinātos, ka nepastāv praktiski šķēršļi vai ierobežojumi izpildīt lūgumu izmantot videosaiti pierādījumu iegūšanā (īpaši saskaņā ar II nodaļu).

B2 Laika plānošana un testēšana

- 62 Plānojot uzklaušīšanu, kurā tiks izmantota videosaite, iestādes tiek mudinātas ņemt vērā laika zonu atšķirības un sekas, ko rada darbs ārpus parastā darba laika, piemēram, iespējamās augstākas izmaksas un ierobežota tehniskā atbalsta pieejamība.
- 63 Iestādes tiek mudinātas pirms uzklaušīšanas pārbaudīt savienojumu, kā arī veikt regulāru aprīkojuma apkopi.

B3. Tehniskais atbalsts un apmācība

- 64 Iestādes tiek mudinātas, kad vien iespējams, sniegt nepieciešamo kontaktinformāciju, lai nodrošinātu, ka ikvienam, kurš piedalās uzklaušīšanā ar videosaites starpniecību, ir pieejams attiecīgs tehniskais atbalsts.
- 65 Ir ieteicams, lai ikviens darbinieks, kurš varētu piedalīties videosaites aprīkojuma vadīšanā vai darbotos ar to, tiktu apmācīts vismaz pamatlīmenī.

B4. Piemērotu telpu rezervēšana

- 66 Iestādēm ir jāpārliecinās par prasībām vai ierobežojumiem attiecībā uz rezervējamajām telpām, piemēram, uzklaušīšanas telpas veidu (piem., tiesas sēžu zāle, konferenču telpa) vai tās atrašanās vietu (piem., tiesas ēkā, diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā, viesnīcā).
- 67 Iestādēm ir jāpārbauda, vai telpas ir nepieciešams rezervēt iepriekš, un tās tiek mudinātas rezervācijas procesa sekmēšanai izmantot tiešsaistes rīkus.

B4.1. Dokumentu un lietisko pierādījumu izmantošana

- 68 Ja ir jāizmanto dokumenti vai lietiskie pierādījumi, ir jāvienojas par attiecīgu vidi to koplietošanai un iepazīstināšanai ar tiem pirms uzklauššanas vai tās laikā, kā arī tā jānodrošina.

B4.2. Privāta saziņa

- 69 Var būt ieteicams vai nepieciešams izmantot papildu (konfidenciālus) sakaru kanālus, piemēram, ja puse vai liecinieks, kā arī juridiskais pārstāvis piedalās, atrodoties dažādās vietās.

B4.3. Īpaši gadījumi

- 70 Īpašos gadījumos var būt nepieciešams iesaistīt papildu dalībniekus vai papildu drošības/aizsardzības pasākumus, jo īpaši, ja liecinieks ir neaizsargāts.

B5. Tulku izmantošana

- 71 Ņemot vērā videosaites apstākļu sarežģītību, ja tas ir iespējams, ir ieteicams piesaistīt tikai attiecīgi kvalificētus un pieredzējušus tulkus.
- 72 Dalībniekiem, ņemot vērā valsts tiesību aktu prasības un tiesas norādījumus, ir jāizlemj, vai izmantot secīgo vai sinhrono tulkošanu (saistībā ar videosaiti parasti ir ieteicams izmantot pirmo) un kur ir jāatrodas tulkam (vēlams — vienuviet ar liecinieku).

B6. Ierakstīšana, protokolēšana un pārskatīšana

- 73 Dalībniekiem ir jāapstiprina, kā process tiks ierakstīts, norādot, ka, ja tas ir iespējams un atļauts, videoierakstam varētu būt dodama priekšroka pret rakstisku protokolu. Iestādēm ir jānodrošina, ka turpmākā rīcība ar ierakstu vai protokolu, kā arī tā uzglabāšana ir droša.
- 74 Ir jāveic nepieciešamā sagatavošanās, lai izmantotu ieraksta veikšanas ierīces un/vai uzklauššanā piedalītos stenografētājs vai tiesas sekretārs.
- 75 Iestādēm ir jānodrošina, ka tiešraide, izmantojot videosaiti, ir droša un, ja iespējams, šifrēta.
- 76 Attiecīgos gadījumos dalībnieki tiek mudināti ziņot attiecīgajām iestādēm par problēmām vai praktiskām grūtībām. Iestādes tāpat tiek mudinātas proaktīvi meklēt šādu atgriezenisko saiti, lai turpinātu uzlabot videosaites pakalpojumu sniegšanu.

B7. Vide, izvietojums un protokols

- 77 Visām telpām vai vietām, kas tiek savienotas uzklauššanas laikā, ir jābūt optimāli pielāgotām videosaites izmantošanai, ieskaitot telpas izmēru, izkārtojumu, piekļuvi, akustiku un apgaismojumu.
- 78 Aprīkojums ir jāuzstāda tā, lai atveidotu "personīgu" uzklauššanu, nodrošinot attiecīgu

kameru un mikrofonu skaitu, lai ikvienu dalībnieku varētu redzēt un dzirdēt ar minimālām grūtībām vai traucējumiem.

B7.1. Kameru/audio kontrole

- 79** Vēlams, lai saskarne būtu lietotājdraudzīga un aprīkojums viegli lietojams; tas būtu jādara priekšsēdētājam.

B7.2. Runāšanas kārtība

- 80** Lai mazinātu traucējumus, ko varētu radīt savienojuma aizkavēšanās, iestādes var apsvērt, vai dalībniekiem uzklaušanās laikā nebūtu jānosaka runāšanas kārtība, jo īpaši tulka izmantošanas gadījumā.

B7.3. Kārtība, kā rīkoties sakaru pārtraukuma gadījumā

- 81** Visi dalībnieki ir jāinformē par procedūru, kā informēt priekšsēdētāju par tehniskām grūtībām, kas radušās uzklaušanās laikā, un par tehniskā atbalsta darbinieku, tostarp attiecīgā gadījumā — neatkarīgā tiltošanas pakalpojuma sniedzēja, kontaktinformāciju.

C DAĻA TEHNISKIE UN DROŠĪBAS ASPEKTI

C1 Aprīkojuma piemērotība

- 82** Iestādes tiek mudinātas izmantot iespējami labākās pieejamās kvalitātes aprīkojumu, lai iespējami tuvu atveidotu uzklauššanu klātienē.
- 83** Par organizāciju atbildīgajiem darbiniekiem ir jāpārzina tehnoloģiskās iespējas un telpas, tajā skaitā — kuras vietas ir aprīkotas ar nepieciešamo tehnoloģiju.

C1.1. Licencētas programmatūras izmantošana

- 84** Licencētas programmatūras izmantošanas galvenā priekšrocība ir tehniskā atbalsta pieejamība, un iestāžu prakse apliecina, ka šādai izmantošanai tiek dota priekšroka.

C1.2. Komerčiālo pakalpojumu sniedzēju izmantošana

- 85** Personām, kuras vēlas pierādījumu iegūšanā izmantot videosaites tehnoloģiju, ir jāpārlicinās, vai attiecīgās valsts iestādes atļauj izmantot plaši pieejamus komerciālos pakalpojumu sniedzējus.
- 86** Ja pierādījumu iegūšanai tiek izmantoti komerciāla pakalpojumu sniedzēja pakalpojumi, dalībnieki un iestādes tiek mudinātas nodrošināt, ka ir ieviesti pienācīgi drošības pasākumi.

C2 Minimālie tehniskie standarti

- 87** Ikvienā videosaites sistēmā tehniskie standarti ir jāvērtē kopumā, lai nodrošinātu, ka

ikviens komponents palīdz nodrošināt efektīvu sistēmas darbību.

- 88 Iestādes tiek mudinātas no galvenajiem videosaites savienojuma izveidošanas veidiem apsvērt vai nu videokonferences tilta, vai vairākpunktu vadības ierīces (VVI) izmantošanu, to vai nu iekļaujot sistēmā, vai izmantojot neatkarīgu pakalpojumu, lai novērstu bažas par sadarbību, jo īpaši ja jāizveido pārrobežu savienojums.

C2.1. Kodeks

- 89 Kodekiem ir jāatbilst attiecīgajiem nozares standartiem un jāļauj vienlaikus veikt vismaz audio un video pārraidi.

C2.2. Tīkli

- 90 Ir ieteicams izmantot IP tīklu, bet ISDN (ja pieejams) rezervēt izmantošanai kā rezerves vai ārkārtas risinājumu.
- 91 Ja tas ir iespējams, iestādes tiek mudinātas aprīkot tīklu ar vairākpunktu iespējām.

C2.3. Joslas platums

- 92 Iestādes tiek mudinātas nodrošināt tīklam maksimālo iespējamo joslas platumu.
- 93 Atkarībā no tīkla patlaban ieteicamais IP tīklu joslas platums ir ne mazāks kā 1,5–2 megabiti sekundē (ISDN tīkliem — ne mazāks par 384 kilobitiem sekundē).

C2.4. Šifrēšana

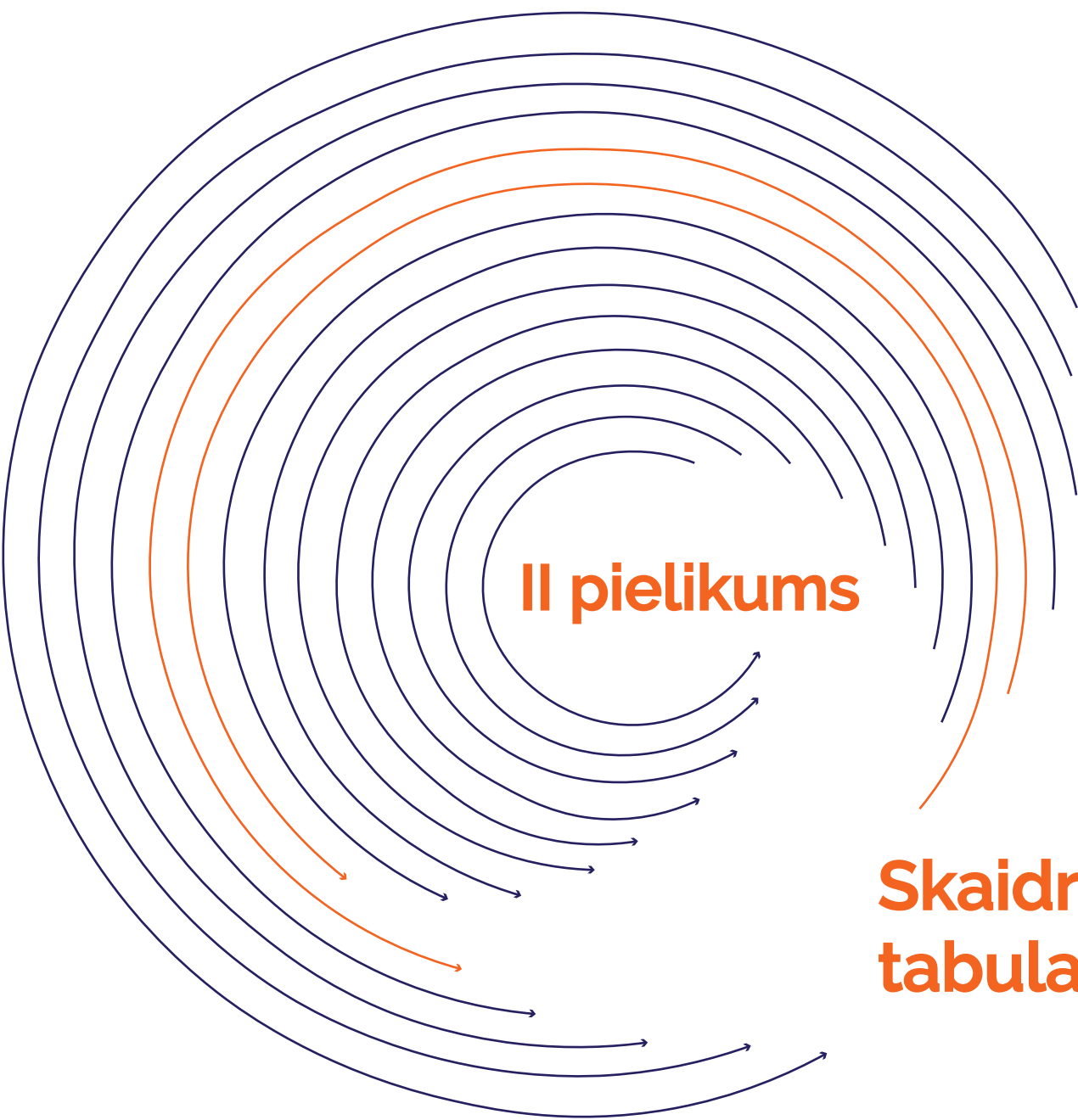
- 94 Ir ieteicams šifrēt signālus atbilstīgi nozares standartiem, un iestāžu prakse apstiprina, ka šifrēšana tiek plaši pielietota.
- 95 Ja tiek izmantota šifrēšana, tās uzstādījumiem jābūt “automātiskiem” vai “labākajiem pieejamajiem”, lai mazinātu nesaderību ar citiem šifrēšanas veidiem.

C2.5. Audio (mikrofoni un skaļruņi)

- 96 Iestādes tiek mudinātas uzstādīt papildu audio sistēmu, lai uzlabotu esošā videosaites aprīkojuma skaņas kvalitāti.
- 97 Uzklaušanās telpu ir ieteicams aprīkot ar pietiekamu skaitu mikrofonu un skaļruņu, lai to pietiktu visām iesaistītajām personām.

C2.6. Video (kamerās un ekrāni)

- 98 Ciktāl iespējams, kamerām jābūt ar pagriešanas, sagāšanas un tuvināšanas funkciju.
- 99 Ir ieteicams, lai kameras un ekrāni spētu pārraidīt augstas izšķirtspējas video (720p) un nodrošinātu vismaz 1280x720 pikseļu izšķirtspēju.
- 100 Dalībnieki un iestādes tiek mudināti pārbaudīt papildu prasības pirms uzklaušanās (piemēram, iespējas novērot visu telpu, ekrāna sadalīšanas iespējas vai dokumentu kameras).

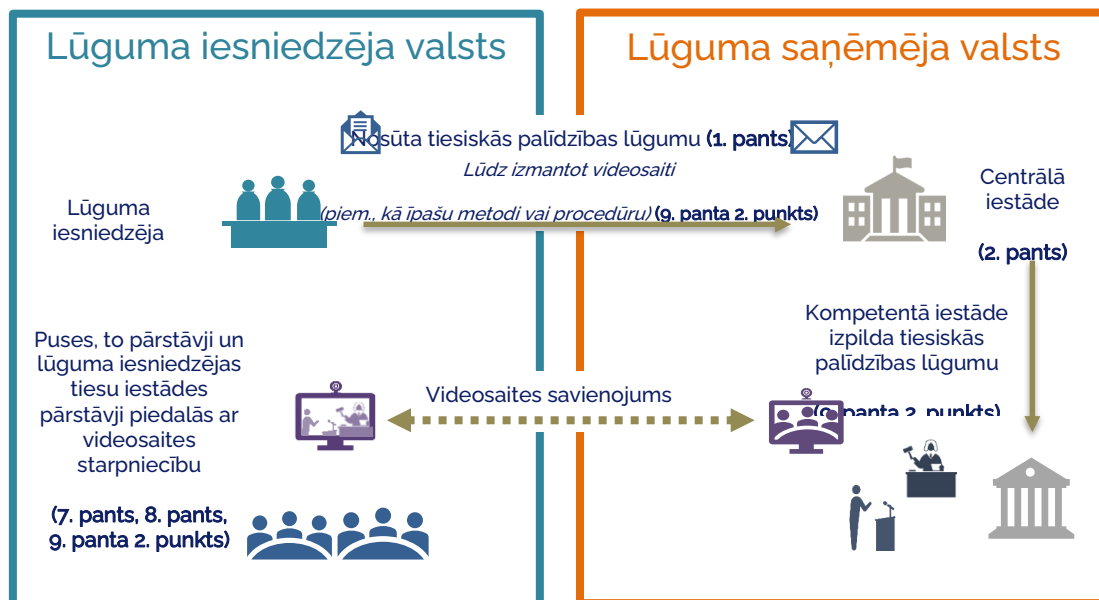

II pielikums

**Skaidrojošas
tabulas**

Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvenciju I nodaļa

Netieša pierādījumu iegūšana (iespējama videosaites izmantošana saskaņā ar 7., 8., 9. pantu)

Tieša pierādījumu iegūšana (iespējama dažās valstīs saskaņā ar 9. panta 2. punktu)

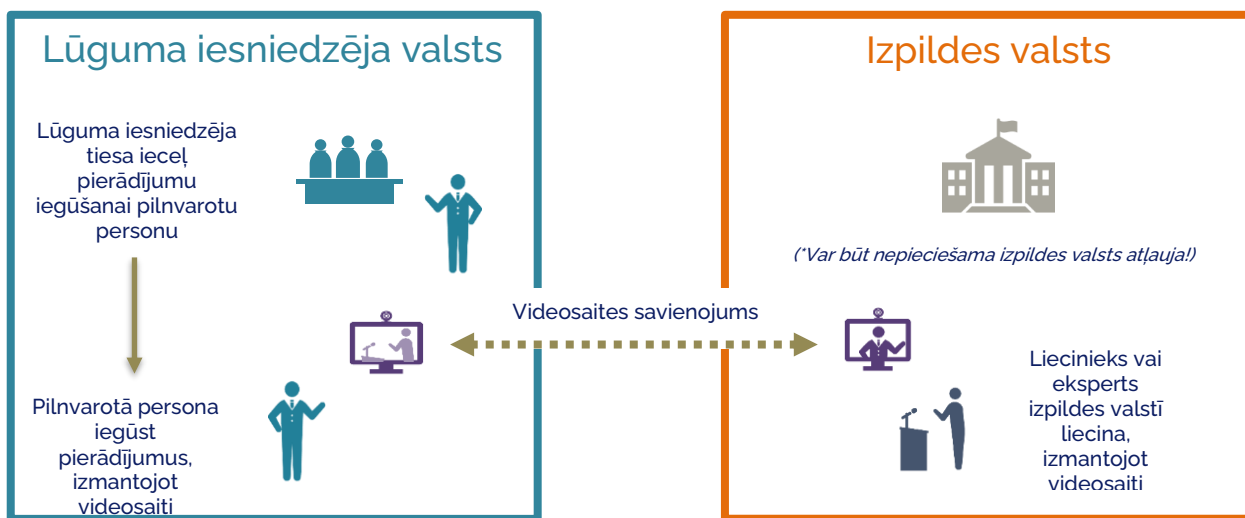

Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvenciju
II nodaļa¹

Tieša pierādījumu iegūšana, ko veic konsuls (15., 16., 21. pants)

Tieša pierādījumu iegūšana, ko veic pilnvarotā persona (17., 21. pants)

¹ Saskaņā ar Konvencijas 33. pantu līgumslēdzēja puse var pilnībā vai daļēji izslēgt II nodaļas piemērošanu. Katras līgumslēdzējas puses paustās deklarācijas vai atrunas var redzēt Pierādījumu konvencijas stāvokļa tabulas slejā "Res/D/N/DC".

III PIELIKUMS

**Praktiski
piemēri**

I. Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvencijas I nodaļu

1. piemērs.

- (i) Valsts X tiesa izskata civillietu.
- (ii) Ir nepieciešams iegūt liecību no valstī Y dzīvojoša liecinieka.
- (iii) Tiesas sēdes priekšsēdētājs valstī X (lūguma iesniedzēja valsts) izdod tiesiskās palīdzības lūgumu, kurā (saskaņā ar Pierādījumu konvenciju) lūdz valsts Y (lūguma saņēmējas valsts) centrālajai iestādei iegūt liecību ar attiecīgās valsts Y kompetentās iestādes starpniecību.
- (iv) Lūguma iesniedzēja iestāde valsts X tiesiskās palīdzības lūgumā ir lūgusi ievērot īpašu veidu vai procesuālo kārtību saskaņā ar Konvencijas 9. pantu, proti, lai pušu pārstāvjiem būtu atļauts pēcāk uzdot jautājumus un lai liecība tiktu stenografēta. Valsts Y lūguma saņēmējai iestādei šis 9. panta lūgums ir jāizpilda, izņemot gadījumus, kad tas ir nesaderīgs ar izpildes valsts tiesību aktiem vai to nav iespējams izpildīt valsts iekšējās prakses, procesuālās kārtības vai praktisku grūtību dēļ.
- (v) Pēc tiesiskās palīdzības lūguma nosūtīšanas tiesvedības puses piekrīt izmantot videosaiti, ar kuras starpniecību tās valstī X var novērot, kā valsts Y attiecīgajai kompetentajai iestādei tiek sniegta liecība. Valsts X lūguma iesniedzēja iestāde sazinās ar valsts Y centrālo iestādi, kas apstiprina, ka valsts Y tiesu iestādēm ir nepieciešamās telpas un ka ir iespējams nopratināt liecinieku, izmantojot videosaiti.
- (vi) Valsts X lūguma iesniedzēja iestāde aizpilda veidlapas parauga fakultatīvo pielikumu attiecībā uz videosaites pierādījumiem un iesniedz to valsts Y centrālajai iestādei.
- (vii) Valsts Y centrālā iestāde pieņem tiesiskās palīdzības lūgumu un pārsūta to kompetentajai tiesu iestādei, norādot, ka tiesiskās palīdzības lūgums būtu jāizpilda, nodrošinot videosaites savienojumu.
- (viii) Kompetentā tiesu iestāde konstatē, ka valstī Y esošais liecinieks vēlas sniegt liecību, tādēļ lūgumu var izpildīt, nelietojot piespiedi līdzekļus.
- (ix) Valsts Y kompetentā tiesu iestāde izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu un veic liecinieka nopratināšanu saskaņā ar saviem tiesību aktiem, veidu un procesuālo kārtību (tostarp, piem., attiecībā uz zvērestu vai solījumu), tomēr ievērojot valsts X lūguma iesniedzējas iestādes lūgumus attiecībā uz īpašu veidu vai procesuālo kārtību saskaņā ar 9. pantu.
- (x) Process, izmantojot videosaiti, tiek translēts uz tiesas sēžu zāli valstī X, kurā atrodas puses un to juridiskie pārstāvji, jo tiem šādas tiesības piešķir 7. pants.
- (xi) Lai gan valsts X nav iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 8. pantu par lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvju klātbūtni, lūguma saņēmējas valsts tiesību normas to atļauj. Tādēļ uzklaušanās laikā, izmantojot videosaiti, piedalās arī valsts X tiesnesis.
- (xii) Valsts Y tiesību akti neaizliedz nevienu no valsts X īpašajiem lūgumiem, tādēļ tos izpilda, ciktāl tas ir iespējams.
- (xiii) Šajā gadījumā ir nepieciešams tulks, un ir panākta vienošanās, ka valsts X lūguma iesniedzēja iestāde nodrošinās, ka kopā ar pusēm, to pārstāvjiem un tiesu iestādes pārstāvjiem valstī X atradīsies kvalificēts, valsts reģistrā ierakstīts tulks.
- (xiv) Lai gan valsts Y tiesību akti neļauj pusēm, to juridiskajiem pārstāvjiem un/vai valsts X tiesu iestādes pārstāvjiem aktīvi piedalīties visā tiesvedības procesā, saskaņā ar 9. pantā paredzēto īpašo veidu vai procesuālo kārtību ir lūgts, lai pušu juridiskie pārstāvji drīkstētu pēcāk uzdot jautājumus, kas jāuzdod ar valsts Y tiesas sēdes priekšsēdētāja starpniecību, izmantojot valsts X tulku.
- (xv) Saskaņā ar 9. panta lūgumu tiek nodrošināts (to dara iestāde, kam tas ir ērtāk), ka piedalās stenogrāfists vai tiesas sekretārs, kurš fiksē procesa gaitu. Tiek sagatavota procesa stenogramma, ko nosūta valsts X lūguma iesniedzējai iestādei kopā ar dokumentiem, kas apliecina izpildi saskaņā ar 13. pantu.

- (xvi) Lūguma saņēmēja iestāde tiesiskās palīdzības lūgumu parasti izpilda, neprasot atlīdzināt radušās izmaksas, izņemot, ja saskaņā ar 14. panta 2. punktu ir jāmaksā par ekspertu un/vai tulku izmantošanu vai ja radušās izmaksas īpaša veida vai procesuālās kārtības izmantošanas dēļ. Šajā gadījumā valstij Y nav jāatlīdzina tulka honorārs, jo tulkošanu ir organizējusi valsts X iestāde. Valsts X tiesu iestādes lūgumi stenogrāfistam vai tiesas sekretāram sagatavot stenogrammu, kas ir īpaša metode vai procedūra, visticamāk, radīs papildu izmaksas, kuras būs jāatlīdzina. Tā kā videosaites izmantošana netika lūgta saskaņā ar 9. pantu un bija tikai neformāls lūgums valsts Y centrālajai iestādei, ar videosaites aprīkojuma izmantošanu saistītās izmaksas, iespējams, nav jāatlīdzina; to nosaka lūguma saņēmējas valsts tiesību akti un procedūra. Tomēr ir iespējams, ka valsts Y uzskata, ka uz neformālu lūgumu izmantot videosaiti tomēr attiecas 9. panta 2. punkts un tādēļ izmaksas būtu jāatlīdzina.

2. piemērs.

- (i) Valsts X tiesa izskata ģimenes tiesību lietu.
- (ii) Ir nepieciešams iegūt liecību no valstī Y dzīvojoša liecinieka.
- (iii) Tiesvedības puses piekrīt izmantot videosaiti, ar kuras starpniecību tās valstī X var novērot, kā valsts Y attiecīgajai kompetentajai iestādei tiek sniegta liecība.
- (iv) Tiesas sēdes priekšsēdētājs valstī X (lūguma iesniedzēja valsts) izdod tiesiskās palīdzības lūgumu, kurā (saskaņā ar Pierādījumu konvenciju) lūdz valsts Y (lūguma saņēmējas valsts) centrālajai iestādei iegūt liecību ar attiecīgās valsts Y kompetentās iestādes starpniecību. Tiesiskās palīdzības lūgumā valsts X lūguma iesniedzēja iestāde lūdz uzklaut liecību, izmantojot videosaiti un veicot videoierakstu, kas ir 9. pantā paredzētais īpašais veids vai procesuālā kārtība. Valsts X lūguma iesniedzēja iestāde 9. panta kārtībā ir pievienojusi arī papildu lūgumu atļaut pretējai pusei noprotināt liecinieku. Valsts Y lūguma saņēmējai iestādei šie 9. panta lūgumi ir jāizpilda, izņemot gadījumus, kad tas ir nesavienojami ar izpildes valsts tiesību aktiem vai tos nav iespējams izpildīt valsts iekšējās prakses, procesuālās kārtības vai praktisku grūtību dēļ.
- (v) Valsts Y kompetentā iestāde pieņem tiesiskās palīdzības lūgumu un pārsūta to kompetentajai tiesu iestādei, norādot, ka, tā kā tas nav nesaderīgs ar valsts tiesību aktiem un tiesu iestādei ir piemērotas telpas videosaites nodrošināšanai (un ieraksta veikšanai), tiesiskās palīdzības lūgums ir jāizpilda, izmantojot videosaites savienojumu. Valsts Y tiesību akti arī neliedz izpildīt pretējās puses veiktu noprotināšanu, un, lai gan to izmanto reti, tā ir iespējama.
- (vi) Valsts Y tiesu iestāde izsauc liecinieku, taču viņš neierodas. Tādēļ tiesu iestāde saskaņā ar 10. pantu izmanto iekšzemes tiesību aktu noteikumus, kas nosaka, ka tai ir jāizdod pavēste, ar ko lieciniekam tiek uzdots sniegt liecību un paredzēts sods par tās nepildīšanu. Pildot pavēsti, liecinieks ierodas tiesā.
- (vii) Valsts Y saskaņā ar Pierādījumu konvencijas 8. pantu ir noteikusi, ka ar kompetentās iestādes iepriekšēju atļauju var piedalīties arī lūguma iesniedzējas iestādes pārstāvji. Šajā gadījumā Y valsts kompetentā iestāde (kas vienlaikus ir arī centrālā iestāde) ir devusi atļauju valsts X tiesu iestādes pārstāvjiem piedalīties ar videosaites starpniecību.
- (viii) Valsts Y kompetentā tiesu iestāde veic liecinieka noprotināšanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts norādīto veidu un procesuālo kārtību, tostarp attiecībā uz doto zvērestu vai solījumu.
- (ix) Ievērojot 9. panta lūgumu piemērot īpašu veidu vai procesuālo kārtību, notiekošais process, izmantojot videosaiti, tiek pārraidīts uz valsts X tiesas sēžu zāli, kurā atrodas puses un to juridiskie pārstāvi. Saskaņā ar 9. panta lūguma otro daļu vienas puses pārstāvis veic pretējās puses liecinieka noprotināšanu, atrodoties valstī X un tieši uzdodot jautājumus lieciniekam. Tulks, kurš atrodas valstī X, tulko pārstāvja jautājumus un liecinieka atbildes.
- (x) Saskaņā ar 9. panta kārtībā izteikto lūgumu tiek veikts arī procesa videoieraksts. Apspriežoties ar valsts X lūguma iesniedzēju iestādi, valsts Y kompetentā tiesu iestāde nodrošina videoieraksta šifrēšanu un digitālu pārsūtīšanu lūguma iesniedzējai iestādei, izmantojot drošus un ar abu valstu

tiesību aktiem saderīgus kanālus.

- (xi) Lūguma saņēmēja iestāde tiesiskās palīdzības lūgumu parasti izpilda, neprasot atlīdzināt radušās izmaksas, izņemot, ja saskaņā ar 14. panta 2. punktu ir jāmaksā par ekspertu un/vai tulku izmantošanu vai ja radušās izmaksas īpašas metodes vai procedūras izmantošanas dēļ. Šajā gadījumā, tā kā videosaites izmantošana un videoieraksta veikšana tika lūgta 9. panta kārtībā kā īpaša metode vai procedūra, visticamāk, tiks noteikts atlīdzināt ar videosaites izmantošanu un vēlāku videoieraksta šifrēšanu un pārsūtīšanu saistītās izmaksas.

3. piemērs.

- (i) Valstī X ir ierosināta komerciesību lieta.
- (ii) Ir jāuzklausā valstī Y dzīvojoša liecinieka liecība.
- (iii) Vienas puses juridiskie pārstāvji lūdz tiesu nosūtīt tiesiskās palīdzības lūgumu par pierādījumu iegūšanu no valstī Y dzīvojošā liecinieka, uzklusot liecību ar videosaites starpniecību.
- (iv) Valsts X tiesa (kā lūguma iesniedzēja iestāde) nosūta tiesiskās palīdzības lūgumu valsts Y centrālajai iestādei (kā lūguma saņēmējai iestādei), iekļaujot tajā lūgumu par 9. panta īpašo metodi vai procedūru, saskaņā ar kuru pierādījumus tieši iegūs lūguma iesniedzēja iestāde, izmantojot videosaiti.

3.A piemērs.

- (v) Valsts Y tiesību akti nepieļauj tiešu pierādījumu iegūšanu saskaņā ar Konvencijas I nodaļu. Tādēļ 9. pantā paredzēto īpašo metodi vai procedūru izmantot nevar, jo tā nav saderīga ar lūguma saņēmējas valsts tiesību aktiem.
- (vi) Pēc valsts X lūguma iesniedzējas iestādes informēšanas lūguma saņēmēja iestāde valstī X (apspriežoties ar lūguma iesniedzēju iestādi) izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu netieši saskaņā ar saviem tiesību aktiem un procedūrām. Valsts Y kompetentā iestāde tādējādi veic nopratināšanu valstī X, izmantojot lūguma iesniedzējas iestādes jautājumus (kurus, visticamāk, iesniedz pušu juridiskie pārstāvji).

3.B piemērs.

- (v) Valsts Y tiesību akti pieļauj tiešu pierādījumu iegūšanu saskaņā ar Konvencijas I nodaļu. Tādēļ 9. pantā paredzēto īpašo metodi vai procedūru var izpildīt.
- (vi) Lūguma iesniedzēja iestāde valstī Y izvērtē lūgumu un atļauj tieši iegūt pierādījumus ar nosacījumu, ka: lieciniekam jāatrodas valsts Y tiesas sēžu zālē; nopratināšanu veic lūguma iesniedzēja tiesa; lai izpildītu konkrētus uzdevumus un pārraudzītu procesu, piedalās valsts Y tiesas amatpersona.
- (vii) Juridiskie pārstāvji valstī X, apspriežoties ar lūguma iesniedzēju iestādi valstī X, veic nepieciešamos praktiskos pasākumus saskaņā ar valsts Y lūguma saņēmējas iestādes atļaujas nosacījumiem. To vidū ir liecinieka informēšana un kontaktēšanās ar valsti Y, lai attiecīgā laikā rezervētu tiesas sēžu zāli un organizētu valsts Y tiesas amatpersonas piedalīšanos.
- (viii) Lai palīdzētu tieši iegūt pierādījumus, valstī X tiek piesaistīts arī tulks.
- (ix) Videosaites uzklusēšanas sākumā valsti Y pārstāvošā tiesas amatpersona identificē liecinieku.
- (x) Valsts X lūguma iesniedzējas iestādes tiesas amatpersona, kā arī klātesošā valsts Y tiesas amatpersona atsevišķi informē liecinieku par viņa tiesībām neliecināt, uz ko viņš var atsaukties uzklusēšanas laikā; to dara attiecīgi saskaņā ar valsts X un valsts Y tiesību aktiem un procedūrām.

- (xi) Pierādījumus iegūst saskaņā ar valsts X tiesību aktiem un procedūrām, jo liecību tieši uzklausa valsts X lūguma iesniedzēja tiesa.
- (xii) Saskaņā ar valsts Y centrālās iestādes nosacījumiem valsts Y tiesas amatpersona atbild par procesa uzraudzību, jo īpaši nodrošinot, lai liecinieks, sniedzot liecību, nevienā brīdī netiktu piespiests vai citādi mudināts.
- (xiii) Valsts X tiesas sekretārs sagatavo atskaiti par liecību.

II. Videosaites izmantošana saskaņā ar Pierādījumu konvencijas II nodaļu

Piezīme: Saskaņā ar Pierādījumu konvencijas 33. pantu līgumslēdzēja puse var pilnībā vai daļēji nepiemērot II nodaļu. Turpmākajos piemēros tiek pieņemts, ka izpildes valsts šādu izņēmumu nav izdarījusi un ka lūguma iesniedzēja valsts nav iesniegusi paziņojumu, saskaņā ar kuru "neiebilstoša" izpildes valsts tomēr piemēro savstarpības principu saskaņā ar 33. panta 3. punktu.

4. piemērs.

- (i) Valsts X tiesa (lūguma iesniedzēja tiesa) izskata ģimenes tiesību lietu.
- (ii) Ir nepieciešams iegūt liecību no valstī Y dzīvojoša liecinieka.
- (iii) Tā kā liecinieks ir arī valsts X pilsonis, puses un lūguma iesniedzēja tiesa vienojas, ka liecinieka liecību uzklausa valsts X (lūguma iesniedzējas valsts) konsuls, kurš pilda savas funkcijas valstī Y (izpildes valstī).
- (iv) Puses lūdz izveidot videosaiti, lai liecinieka nopratināšana, ko veic konsuls, tiktu pārraidīta uz valsts X tiesas sēžu zāli, kurā atrodas puses un to juridiskie pārstāvji.
- (v) Videosaites izmantošanu tieši paredz valsts X tiesību akti, bet valsts Y tiesību akti to neaizliedz.
- (vi) Tā kā liecinieks ir valsts X pilsonis, saskaņā ar 15. pantu nav nepieciešams lūgt attiecīgās valsts Y kompetentās iestādes atļauju.
- (vii) Liecinieks vēlas sniegt liecību un, būdams valsts X pilsonis, brīvi pārvalda lūguma iesniedzējas tiesas valodu. Tādēļ šādā gadījumā nav nozīmes ne piespiešanai, ne tulkošanai.
- (viii) Tomēr, tā kā valsts Y ir ģeogrāfiski plaša un liecinieks atrodas tālu no pilsētas, kurā uzturas konsuls, konsuls (apspriežoties ar lūguma iesniedzēju tiesu) izlemj, ka efektīvāk būtu izveidot trīsvirzienu videosaiti. Tādējādi ar videosaiti tiek savienota lūguma iesniedzēja tiesa valstī X, valstī X pārstāvošais konsuls vēstniecībā valstī Y, kā arī liecinieks, kurš atrodas valstī Y, taču atšķirīgā un attālā vietā citas personas klātbūtnē, kam ir tiesības identificēt liecinieku un nodrošināt, ka liecinieks ne brīdī netiek uzvedināts un/vai iespaidots.
- (ix) Liecinieka nopratināšanu veic saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem un procedūru, ciktāl to neaizliedz izpildes valsts.
- (x) Pēc pušu lūguma un saskaņā ar valsts X tiesību aktiem puses, to juridiskie pārstāvji un/vai lūguma iesniedzējas valsts tiesu iestādes pārstāvji piedalās uzklaušanās, izmantojot videosaiti, jo valsts Y tiesību akti to neaizliedz.
- (xi) Lūguma iesniedzējas valsts pilnvarotais konsuls pieņem zvērestu vai solījumu, jo tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem.
- (xii) Šajā gadījumā izmaksas sedz puse, kura vēlas iegūt pierādījumus.

5. piemērs.

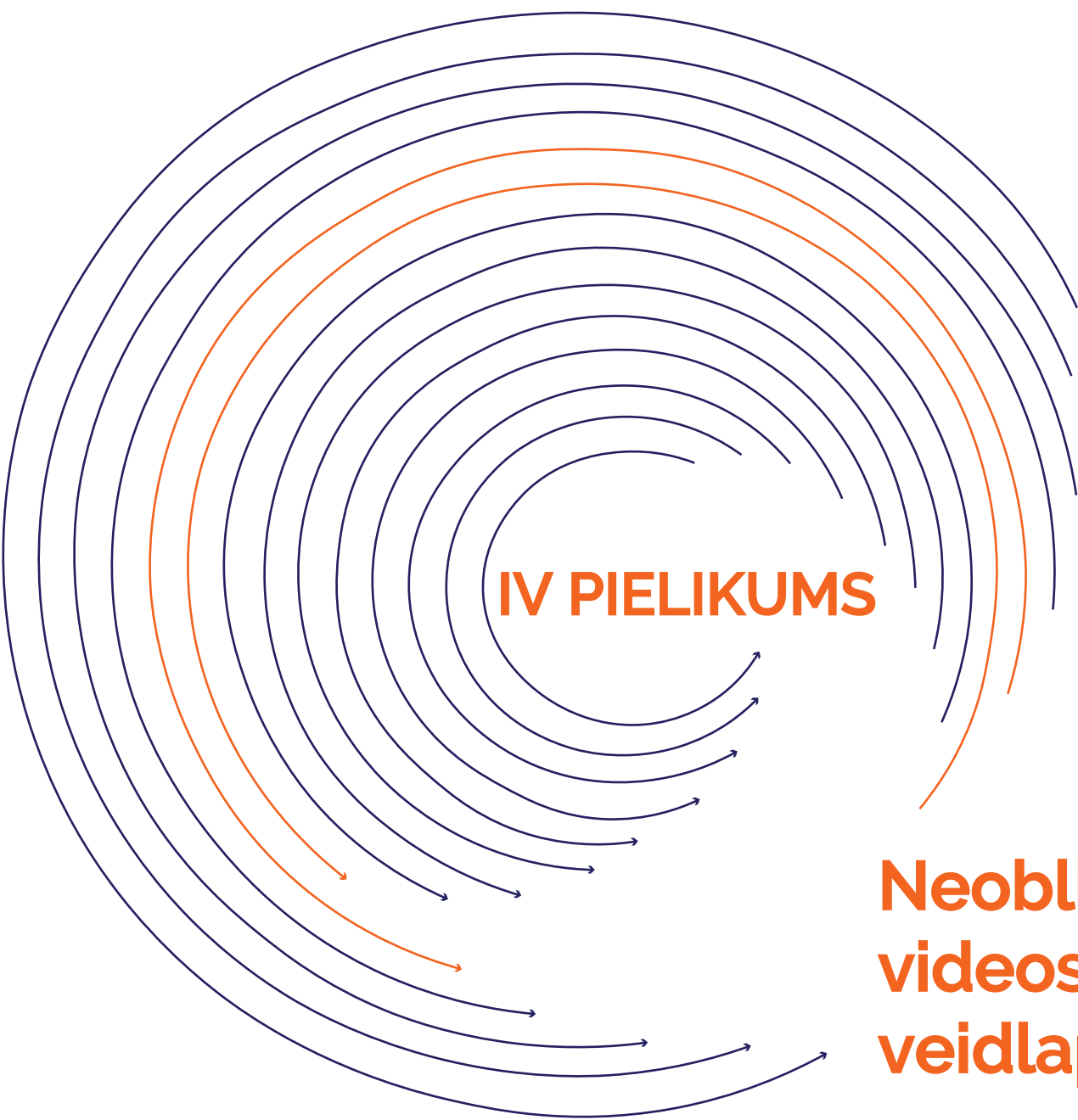
- (i) Valsts X tiesa (lūguma iesniedzēja tiesa) izskata civillietu.
- (ii) Ir nepieciešams iegūt liecību no valstī Y dzīvojoša liecinieka.
- (iii) Lūguma iesniedzēja tiesa valstī X (lūguma iesniedzējā valstī) ieceļ pilnvaroto personu, lai uzklautu valstī Y (izpildes valstī) esoša liecinieka liecību.
- (iv) Tiesvedības puses vienojas, ka pilnvarotā persona atradīsies valstī X un izmantos videosaiti, lai iegūtu valstī Y esošā liecinieka liecību, jo lūguma iesniedzējas valsts tiesību akti paredz tehnoloģijas izmantošanu.
- (v) Turklāt izpildes valsts tiesību akti nedrīkst aizliegt videosaites izmantošanu. Šajā gadījumā valsts Y tiesības atļauj izmantot videosaiti, lai atvieglotu pierādījumu iegūšanu.
- (vi) Valsts Y ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 17. pantu, atkārtoti uzsverot, ka ir nepieciešama tās ieceltās kompetentās iestādes iepriekšēja atļauja. Pušu pārstāvji lūdz atļauju valsts Y kompetentajai iestādei.
- (vii) Kompetentā iestāde piešķir atļauju ar nosacījumu, ka liecinieku pirms liecības uzklautišanas identificēs kompetentās iestādes amatpersona.
- (viii) Pilnvarotā persona ir atbildīga par nepieciešamo praktisko pasākumu veikšanu, kā arī lūguma nosūtīšanu lieciniekam, lai informētu viņu par datumu, laiku, vietu un citu būtisku informāciju.
- (ix) Tā kā liecinieks vēlas un piekrīt sniegt liecību, nav nepieciešams vērtēt ar piespiešanu saistītus aspektus.
- (x) Šajā gadījumā gan pilnvarotajai personai, gan lieciniekam ir nepieciešams tulks. Pilnvarotā persona noorganizē kvalificēta tulka atrašanos pie liecinieka valstī Y.
- (xi) Pilnvarotā persona veic liecinieka nopratināšanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem un procedūru, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem. To veic, izmantojot videosaiti ar vietu valstī X, kur atrodas arī puses un to juridiskie pārstāvji, jo tiem šādas tiesības piešķir valsts X tiesību akti.
- (xii) Pilnvarotā persona, kurai ir piešķirtas tiesības ar valsts X kā lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, pieņem zvērestu vai solījumu, izmantojot videosaiti, jo tas nav nesaderīgi ar valsts Y kā izpildes valsts tiesību aktiem.
- (xiii) Arī pušu un to juridisko pārstāvju dalību (ieskaitot pretējās puses liecinieka nopratināšanu vai papildu jautājumus) nosaka saskaņā ar valsts X tiesību aktiem, ja vien tie nav nesaderīgi ar valsts Y tiesību aktiem.
- (xiv) Kā tas ir parasti pieņemts, procesa izmaksas (ieskaitot maksu par tulka pakalpojumiem un telpu nomu) sedz puse, kura vēlas iegūt pierādījumus.

6. piemērs.

- (i) Valsts X tiesa (lūguma iesniedzēja tiesa) izskata komerclietu.
- (ii) Ir nepieciešams iegūt liecību no valstī Y dzīvojoša liecinieka.
- (iii) Lūguma iesniedzēja tiesa valstī X (lūguma iesniedzējā valstī) ieceļ pilnvaroto personu, lai uzklautu valstī Y (izpildes valstī) esoša liecinieka liecību.
- (iv) Pilnvarotā persona ir valstī Y esošs jurists, kas brīvi pārvalda valsts X un valsts Y valodas.
- (v) Tā kā lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktos ir paredzēta tehnoloģijas izmantošana, puses vēršas pie lūguma iesniedzējas tiesas, lai tā atļautu pilnvarotajai personai izmantot videosaiti, uzklaut valstī Y esoša liecinieka liecību, kamēr puses un to pārstāvji novēro procesu no savas atrašanās vietas valstī X.
- (vi) Turklāt izpildes valsts tiesību akti nedrīkst aizliegt videosaites izmantošanu. Šajā gadījumā

valsts Y tiesību akti neaizliedz izmantot videosaiti.

- (vii) Valsts Y nav iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 17. pantu. Tādēļ, tā kā nav paziņojuma, ar ko tiktu dota vispārēja atļauja, konkrētajā gadījumā ir nepieciešams saņemt tās ieceltās kompetentās iestādes iepriekšēju atļauju.
- (viii) Kompetentā iestāde šādu atļauju piešķir, taču ar nosacījumu, ka pierādījumi ir jāiegūst valsts Y tiesas sēžu zālē valsts Y tiesas amatpersonas klātbūtnē.
- (ix) Pilnvarotā persona ir atbildīga par nepieciešamo praktisko pasākumu veikšanu, kā arī lūguma nosūtīšanu lieciniekam, lai informētu viņu par datumu, laiku, vietu un citu būtisku informāciju.
- (x) Pēc liecinieka informēšanas pilnvarotā persona saprot, ka liecinieks nevēlas sniegt liecību. Tā kā valsts Y ir iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 18. pantu, pilnvarotā persona sākotnējam lūgumam pievieno papildu lūgumu, lai kompetentā iestāde palīdzētu iegūt pierādījumus, izmantojot piespiedu līdzekļus.
- (xi) Kompetentā iestāde apmierina pilnvarotās personas lūgumu un piemēro attiecīgus piespiedu pasākumus, ko paredz tās tiesību akti, lai nodrošinātu liecinieka ierašanos.
- (xii) Pilnvarotā persona pēc tam veic liecinieka nopratināšanu saskaņā ar lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem un procedūru, ja vien tas nav nesaderīgi ar izpildes valsts tiesību aktiem. To veic valsts Y tiesas sēžu zālē, ar videosaites starpniecību no valsts X piedaloties arī pusēm un to juridiskajiem pārstāvjiem, jo tiem šādas tiesības piešķir valsts X tiesību akti.
- (xiii) Pilnvarotā persona, kurai ir piešķirtas tiesības ar valsts X kā lūguma iesniedzējas valsts tiesību aktiem, pieņem zvērestu vai solījumu, jo tas nav nesaderīgi ar valsts Y kā izpildes valsts tiesību aktiem.
- (xiv) Arī pušu un to juridisko pārstāvju dalību (ieskaitot pretējās puses liecinieka nopratināšanu vai papildu jautājumus) nosaka saskaņā ar valsts X tiesību aktiem, ja vien tie nav nesaderīgi ar valsts Y tiesību aktiem.
- (xv) Šajā gadījumā, tā kā pilnvarotā persona brīvi pārvalda gan valsts X, gan valsts Y valodas, tulku var neizmantot, taču to, iespējams, var darīt, lai atbalstītu personas, kas piedalās no valsts X ar videosaites starpniecību.
- (xvi) Kā tas ir parasti pieņemts, procesa izmaksas (piemēram, ar tiesas sēžu zāles izmantošanu vai liecinieka piespiedu atvešanu saistītās izmaksas) sedz puse, kura vēlas iegūt pierādījumus.

IV PIELIKUMS

Neobligātā videosaites veidlapa

Šo veidlapu ir paredzēts izmantot kā pielikumu
tiesiskās palīdzības lūgumu ieteicamajam veidlapas
paraugam, kas ir pieejams Hāgas Konferences tīmekļa
vietnes sadaļā "Pierādījumi": < www.hcch.net >

TIESISKĀS PALĪDZĪBAS LŪGUMS —

NEOBLIGĀTĀ VEIDLAPA PAR PIERĀDĪJUMU IEGŪŠANU, IZMANTOJOT VIDEOSAITI

COMMISSION ROGATOIRE –
FORMULAIRE FACULTATIF POUR DES PREUVES PAR LIAISON VIDEO

1970. gada 18. marta Hāgas Konvencija par

pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietas vai komercietās

*Convention de La Haye du 18 mars 1970 sur**l'obtention des preuves à l'étranger en matière civile ou commerciale*

Videosaites iekārtas(-u) tehniskie parametri

Paramètres techniques des appareils de liaison vidéo

1.	Ierīces zīmols un modelis <i>Marque et modèle de l'appareil</i>	Norādiet, kāda zīmola videosaites ierīci izmanto lūguma iesniedzēja valsts
2.	Vadības ierīces tips <i>Type d'unité de commande</i>	Lūdzu, ņemiet vērā, ka ir ieteicams izmantot vairākpunktu vadības ierīci. <i>Veuillez noter qu'une unité de commande multipoint est recommandée.</i> ☐ Galapunkta <i>Point de terminaison</i> ☐ Vairākpunktu

3.	Tīkla veids <i>Type de réseau</i>	Lūdzu, ņemiet vērā, ka ir ieteicams izmantot IP tīklu. <i>Veillez noter qu'un réseau IP est le réseau recommandé.</i>					
IP un ISDN parametru virkņu piemēri ir doti 3. lappusē. <i>Des exemples de séquences de paramètres IP et RNIS sont donnés en page 3</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="675 376 1015 405">IP (SIP vai/ou H.323)</th> <th data-bbox="1015 376 1353 405">ISDN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="675 405 1015 994"> IP adrese: <i>Adresse IP:</i> norādiet IP adresi Resursdators: <i>Nom de l'hôte:</i> norādiet resursdatoru (ieskaitot pilno domēna nosaukumu) Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste :</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā) </td> <td data-bbox="1015 405 1353 994"> ISDN numurs: <i>Numéro RNIS:</i> norādiet ISDN numuru Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste:</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="675 994 1353 1272"> Papildu piezīmes <i>Autres remarques:</i> norādiet komentārus vai piezīmes, ja tādas ir </td> </tr> </tbody> </table>	IP (SIP vai/ou H.323)	ISDN	IP adrese: <i>Adresse IP:</i> norādiet IP adresi Resursdators: <i>Nom de l'hôte:</i> norādiet resursdatoru (ieskaitot pilno domēna nosaukumu) Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste :</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā)	ISDN numurs: <i>Numéro RNIS:</i> norādiet ISDN numuru Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste:</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā)	Papildu piezīmes <i>Autres remarques:</i> norādiet komentārus vai piezīmes, ja tādas ir	
IP (SIP vai/ou H.323)	ISDN						
IP adrese: <i>Adresse IP:</i> norādiet IP adresi Resursdators: <i>Nom de l'hôte:</i> norādiet resursdatoru (ieskaitot pilno domēna nosaukumu) Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste :</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā)	ISDN numurs: <i>Numéro RNIS:</i> norādiet ISDN numuru Paplašinājuma numurs: <i>Numéro de poste:</i> norādiet paplašinājuma numuru (attiecīgā gadījumā)						
Papildu piezīmes <i>Autres remarques:</i> norādiet komentārus vai piezīmes, ja tādas ir							
4.	Virtuālā telpa (izmantojot vairākpunktu vadības ierīci) <i>Salle virtuelle (via une unité de commande multipoint)</i>	Aizpildīt tikai tad, ja tiks izmantota virtuāla sanāksmju telpa. <i>Ne compléter que si une salle de réunion virtuelle sera utilisée.</i> Adrese/resursdators <i>Adresse / Nom de l'hôte</i> Norādiet adresi un/vai resursdatoru (ieskaitot pilno domēna nosaukumu) PIN kods <i>Code d'accès</i> Norādiet virtuālās telpas piekļuves PIN kodu					
5.	Kodeks <i>Kodeks</i>	Norādiet datus par izmantoto kodētāju—dekodētāju					

6.	Šifrēšanas veids <i>Type de chiffrement</i>	Norādiet datus par izmantoto šifrēšanas veidu (piem., AES, 3DES) un bitu skaitu (piem., 128 biti, 192 biti) Vai tiks izmantots uzstādījums “automātiski” vai “labākais iespējamais”? <i>Le paramètre « automatique » ou « au mieux » sera-t-il utilisé ?</i> ☐ Jā ☐ Nē <i>Oui Non</i>
-----------	---	--

Tehnisko kontaktpersonu dati*Coordonnées des interlocuteurs techniques*

Kontaktpersonas, kas ir pieejamas papildus tiesiskās palīdzības lūgumā norādītajām un specializējušās tehniskos jautājumos (ja ir).

Il y a des interlocuteurs techniques outre ceux qui sont mentionnés dans la Commission rogatoire, en particulier pour les questions techniques (le cas échéant)

7a.	1. kontaktpersona <i>Interlocuteur 1</i>	7b.	2. kontaktpersona <i>Interlocuteur 2</i>
	Vārds, uzvārds <i>Nom</i>		Vārds, uzvārds <i>Nom</i>
	Amats <i>Fonction</i>		Amats <i>Fonction</i>
	E-pasts		E-pasts
	Tālrunis <i>Téléphone</i>		Tālrunis <i>Téléphone</i>
	Valodas <i>Langues</i>		Valodas <i>Langues</i>

Pēc Daudzdimensiju iniciatīvas pārrobežu videokonferenču uzlabošanai (projekta “Handshake”) noslēguma Eiropas Savienības Padome ieteica šādus sekvenču piemērus, lai palīdzētu lietotājiem ar dažādu veidu tīkla savienojumiem:¹

À la suite de la conclusion du projet « Handshake » (Multi-aspect initiative to improve cross-border videoconferencing), le Conseil de l'Union européenne a donné les exemples de séquences suivants pour aider les utilisateurs en fonction des types de connexions réseau :

¹ Projekts “Handshake”, “D4: Pārrobežu videokonferences lūguma/apstiprinājuma veidlapa”, 20. lpp.

Videokonferences sākšanas parametru sekvences un atdalītāju piemēri

Exemples de séquences de paramètres et de délimiteurs pour lancer une visioconférence

Atkarībā no izmantoto ierīču zīmola var būt nepieciešams izmantot citu parametru sekveni.
Dépendent de la marque des appareils – il sera peut-être nécessaire d'utiliser différentes séquences de paramètres.

Ja izmanto IP:

IP

resursdators/IP adrese, kam seko paplašinājuma numurs ar atdalītāju ## : 111.22.33.4##5656

Resursdators / IP adrese, kam seko paplašinājuma numurs ar atdalītāju # : 111.22.33.4#5656

Nom de l'hôte/adresse IP suivi du numéro de poste avec le délimiteur ## :

111.22.33.4##5656

Nom de l'hôte/adresse IP suivi du numéro de poste avec le délimiteur # : 111.22.33.4#5656

Ja izmanto SIP:

SIP :

paplašinājuma numurs, kam seko resursdators / IP adrese ar atdalītāju @ : 5656@videoconf.host.eu

5656@111.22.33.4

Numéro de poste suivi du nom de l'hôte/de l'adresse IP avec le délimiteur @ :

5656@videoconf.host.eu

5656@111.22.33.4

ISDN sekvences:

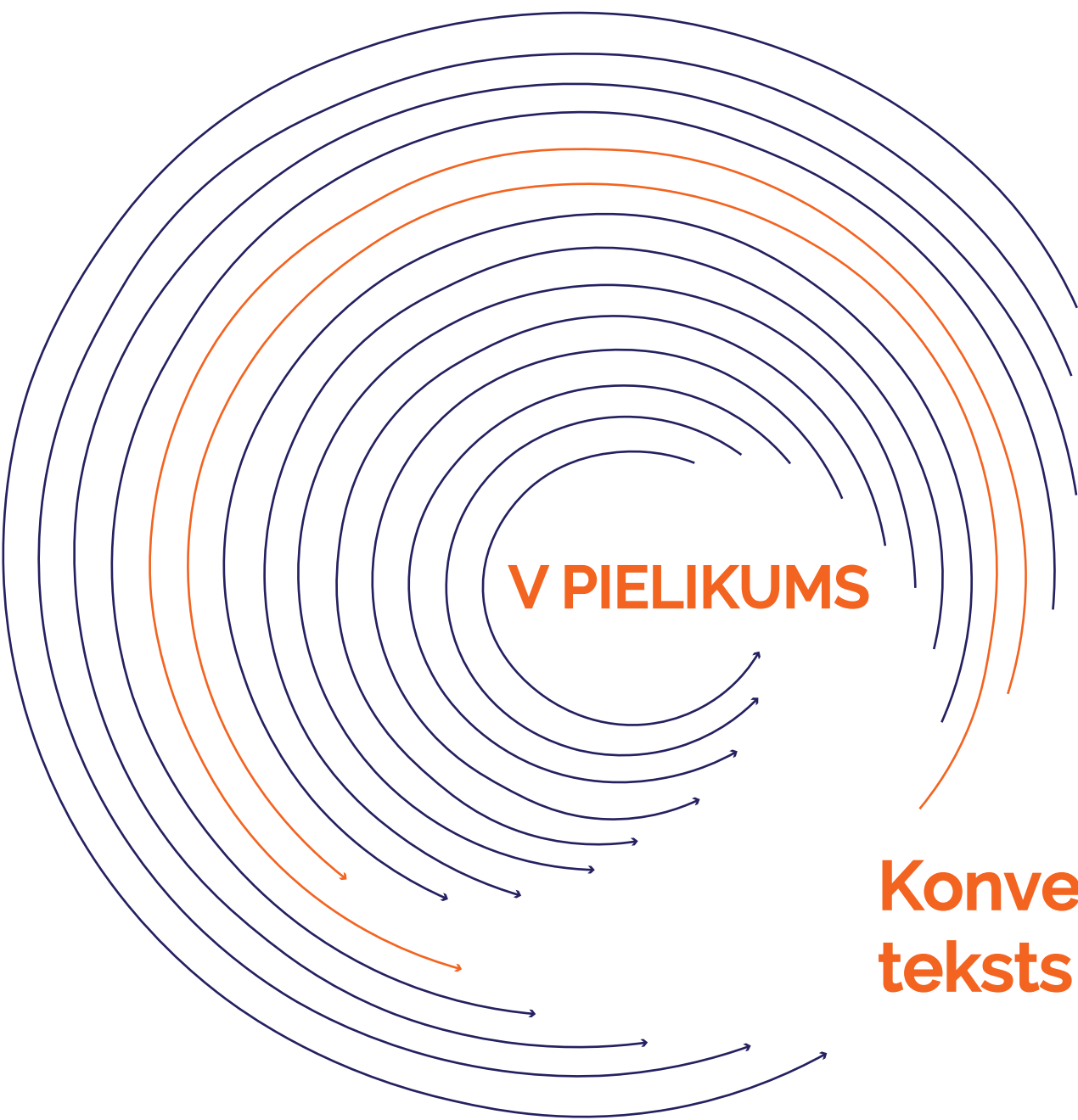
Séquences RNIS :

ISDN numurs un paplašinājuma numurs kopā: + 43 1 0000895656

ISDN numurs un paplašinājuma numurs, kurus atdala ar #: + 43 1 000089#5656

Numéro RNIS et numéro de poste ensemble : + 43 1 0000895656

Numéro RNIS et numéro de poste séparés par un délimiteur # : + 43 1 000089#5656

V PIELIKUMS

**Konvencijas
teksts**

KONVENCIJA PAR PIERĀDĪJUMU IEGŪŠANU ĀRVALSTĪS

CIVILLIETĀS VAI KOMERCLIETĀS¹*(Noslēgta 1970. gada 18. martā)*

Šīs konvencijas parakstītājas valstis,
vēloties atvieglot tiesiskās palīdzības lūgumu nosūtīšanu un to izpildi, kā arī sabalansēt dažādu metožu
izmantošanu, ko valstis lieto šim nolūkam,
vēloties uzlabot savstarpēju tiesisko sadarbību civillietās vai komerclietās,
lai to izpildītu, ir nolēmušas noslēgt konvenciju, un ir vienojušās par sekojošiem noteikumiem.

I NODAĻA — TIESISKĀS PALĪDZĪBAS LŪGUMI

1. pants.

Civillietās vai komerclietās līgumslēdzējas valsts tiesu iestāde saskaņā ar šīs valsts nacionālo tiesību
normās paredzētajiem noteikumiem var lūgt citas līgumslēdzējas valsts kompetento iestādi, izmantojot
tiesiskās palīdzības lūgumu, iegūt pierādījumus vai izpildīt kādu citu procesuālu darbību.

Tiesiskās palīdzības lūgumu neizmanto tādu pierādījumu iegūšanā, kurus nav paredzēts izmantot
uzsāktā vai paredzētā tiesvedībā.

Termiņš "cita procesuāla darbība" neietver tiesas dokumentu izsniegšanu vai jebkuru citu procesuālu
darbību spriedumu vai nolēmumu izpildes procesā, vai rīkojumu par pagaidu vai drošības pasākumiem.

2. pants.

Līgumslēdzēja valsts nozīmē centrālo iestādi, kas apņemas saņemt tiesiskās palīdzības lūgumus no citas
līgumslēdzējas valsts tiesu iestādes un nosūtīt tos kompetentai iestādei izpildei. Katra valsts centrālo
iestādi organizē saskaņā ar savas valsts nacionālo tiesību normām.

Tiesiskās palīdzības lūgumu sūta izpildes valsts centrālajai iestādei tieši, to nepārsūtot kādai citai šīs
valsts iestādei.

3. pants.

Tiesiskās palīdzības lūgumā norāda:

- a) lūguma iesniedzēju iestādi un iestādi, kas ir lūgta to izpildīt, ja tā ir zināma lūguma iesniedzējai
iestādei;
- b) tiesvedības pušu un to pārstāvju, ja tādi ir, vārdi/nosaukumi un adreses;
- c) tiesvedības būtību, kurā ir nepieciešams iegūt pierādījumus, sniedzot visu nepieciešamo

¹ Konvencija un ar to saistītie materiāli ir pieejami HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi". Visu Konvencijas
tapšanas vēsturi sk: HCCH, *Actes et documents de la Onzième session (1968)*, IV sējums, *Obtention des preuves*,
219. lpp.

- d) informāciju attiecībā uz to;
d) iegūstamos pierādījumus vai citas veicamās procesuālās darbības.

Ja nepieciešams, lūgumā norāda:

- e) nopratināmo personu uzvārdus un adreses;
- f) nopratināmajām personām uzdodamos jautājumus vai lietas izklāstu, par ko tās jānopratina;
- g) apskatāmos dokumentus vai citu mantu (nekustamu vai personisku);
- h) lūgumu par to, ka pierādījumi jāsniedz ar zvērestu vai solījumu, un par to, ka ir jāizmanto kādas citas īpašas formas prasības;
- i) jebkādu īpašu veidu vai procesuālo kārtību, kas jāizmanto saskaņā ar 9.pantu.

Lūgumā var arī minēt informāciju, kas nepieciešama 11.panta piemērošanai.

Nekāda legalizācija vai citas formalitātes nevar tikt prasītas.

4. pants.

Tiesiskās palīdzības lūgumu sagatavo lūguma saņēmējas iestādes valodā vai arī pievieno tulkojumu šajā valodā.

Tomēr līgumslēdzējai valstij ir jāpieņem tiesiskās palīdzības lūgums angļu vai franču valodā, vai ar tulkojumu kādā no šīm valodām, izņemot gadījumus, kad valsts ir izteikusi atrunu saskaņā ar 33. pantu.

Līgumslēdzējas valstis ar vairāk nekā vienu oficiālo valodu, kas nevar, pamatojoties uz nacionālajām tiesību normām, pieņemt tiesiskās palīdzības lūgumu vienā no šīm valodām attiecībā uz visu tās teritoriju, var paziņot par valodu, kādā iesniedzams tiesiskās palīdzības lūgums vai tā tulkojums atsevišķās valsts teritorijas daļās. Gadījumā, ja šie konvencijas noteikumi netiek ievēroti bez pamatota iemesla, ar tulkošanu uz norādīto valodu saistītās izmaksas sedz lūguma iesniedzēja valsts.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot par citu noteiktu valodu vai valodām, kas nav minētas iepriekšējās šā panta daļās, kādās tiesiskās palīdzības lūgums var tikt nosūtīts centrālajai iestādei.

Jebkurš tulkojums, kas ir pievienots tiesiskās palīdzības lūgumam, ir jāapliecina kā pareizs vai nu diplomātiskai vai konsulārai amatpersonai vai zvērinātam tulkam, vai kādai citai personai, kas ir pilnvarota to veikt kādā no valstīm.

5. pants.

Ja centrālā iestāde uzskata, ka tiesiskās palīdzības lūgums neatbilst šīs konvencijas noteikumiem, tā nekavējoties informē lūguma iesniedzēju iestādi, norādot iebildumus attiecībā uz šo palīdzības lūgumu.

6. pants.

Ja tiesiskās palīdzības lūguma saņēmēja iestāde nav kompetenta to izpildīt, tiesiskās palīdzības lūgums nekavējoties jānosūta iestādei tajā pašā valstī, kas ir kompetenta to izpildīt saskaņā ar šīs valsts tiesību normām.

7. pants.

Ja lūguma iesniedzēja iestāde ir norādījusi, tā ir jāinformē par tiesvedības norises vietu un laiku, lai ieinteresētās puses un to pārstāvji, ja tādi ir, varētu būt klāt. Šī informācija ir jānosūta tieši pusēm vai to pārstāvjiem, ja lūguma iesniedzēja iestāde to prasa.

8. pants.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvji no citas līgumslēdzējas valsts var būt klāt tiesiskās palīdzības lūguma izpildē. Vienlaikus var tikt lūgta paziņojuma izteikušās valsts kompetentās iestādes iepriekšēja atļauja.

9. pants.

Tiesu iestāde, kas izpilda tiesiskās palīdzības lūgumu, piemēro savas valsts nacionālo tiesību normas attiecībā uz procesuālo kārtību.

Tomēr lūguma saņēmēja iestāde pēc lūguma iesniedzējas iestādes lūguma tiesiskās palīdzības lūguma izpildē piemēro īpašu veidu vai procesuālo kārtību, izņemot gadījumus, kad tas ir nesavienojami ar izpildes valsts nacionālo tiesību normām vai šo tiesiskās palīdzības lūgumu nav iespējams izpildīt valsts iekšējās prakses, procesuālās kārtības vai praktisku grūtību dēļ.

Tiesiskās palīdzības lūgums ir jāizpilda nekavējoties.

10. pants.

Lūguma saņēmēja iestāde, izpildot tiesiskās palīdzības lūgumu, piemēro atbilstošus piespiedu līdzekļus un tādā pašā apmērā, kā tas ir noteikts šīs valsts nacionālo tiesību normās par nacionālo valsts iestāžu izdoto nolēmumu vai arī pušu pieteikto lūgumu izpildi nacionālajos tiesvedības procesos.

11. pants.

Izpildot tiesiskās palīdzības lūgumu, attiecīgā persona var atteikties sniegt pierādījumus, ciktāl tai ir tiesības vai pienākums atteikties sniegt pierādījumus:

- a) pamatojoties uz lūguma saņēmējas valsts nacionālo tiesību normām; vai
- b) pamatojoties uz lūguma iesniedzējas valsts nacionālo tiesību normām, ja tiesības vai pienākumi ir norādīti tiesiskās palīdzības lūgumā, vai arī pēc lūguma saņēmējas iestādes pieprasījuma to citādi ir apstiprinājusi lūguma iesniedzēja iestāde.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka papildus tā ņems vērā tiesības un pienākumus, ko nosaka citas valsts nacionālo tiesību normas un kas atšķiras no tiesībām un pienākumiem, kas pastāv lūguma iesniedzējā valstī un saņēmējā valstī, tādā apjomā, kā noteikts šajā paziņojumā.

12. pants.

Tiesiskās palīdzības lūguma izpildi var atteikt tikai tādā apmērā, ciktāl:

- a) lūguma saņēmējā valstī tiesiskā palīdzības lūguma izpilde neietilpst šīs valsts tiesu iestāžu funkcijās; vai
- b) lūguma saņēmēja valsts uzskata, ka tādējādi tiks aizskarta tās suverenitāte vai radīti draudi tās

drošībai.

Tiesiskās palīdzības lūguma izpilde nevar atteikt, pamatojoties tikai uz to, ka valsts nacionālo tiesību normas paredz izņēmuma piekritību attiecībā uz prasības priekšmetu, vai ka šis valsts nacionālo tiesību normas neparedz tiesības veikt jebkādas darbības jautājumā, par kuru celta prasība.

13. pants.

Lūguma saņēmēja iestāde ar tiesiskās palīdzības lūguma izpildi saistītos dokumentus lūguma iesniedzējai iestādei nosūta tādā pašā veidā, kā tos iesniedza lūguma iesniedzēja iestāde.

Jebkurā gadījumā, ja tiesiskās palīdzības lūgums nav izpildīts pilnībā vai arī ir izpildīts tikai daļā, lūguma iesniedzējai iestādei nekavējoties par to paziņo tādā pašā veidā, informējot par neizpildes iemesliem.

14. pants.

Tiesiskās palīdzības lūguma izpilde nav par pamatu jebkādai nodokļu vai citu izmaksu segšanai.

Tomēr lūguma saņēmējai valstij ir tiesības prasīt lūguma iesniedzējai valstij atlīdzināt maksājumus par ekspertu, tulku izmantošanu, kā arī maksājumus, kas radušies, izmantojot īpašu procesuālo kārtību pēc lūguma iesniedzējas valsts lūguma atbilstoši 9.panta otrajai daļai.

Ja lūguma saņēmējas valsts nacionālo tiesību normas nosaka pienākumu pusēm pašām iegūt pierādījumus un lūguma izpildes iestāde pati nevar izpildīt palīdzības lūgumu, saņemot piekrišanu no lūguma iesniedzējas iestādes, tā var iecelt personu šī lūguma izpildei. Lūdzot piekrišanu, lūguma saņēmējai iestādei ir jānorāda aptuvenie izdevumi, kas varētu rasties, izmantojot šādu procesuālo kārtību. Ja lūguma iesniedzēja iestāde dod piekrišanu, tai ir jāatlīdzina jebkuri radušies izdevumi. bet bez šādas piekrišanas lūguma iesniedzēja valsts nav atbildīga par izdevumu atlīdzināšanu.

II NODAĻA - PIERĀDĪJUMU IEGŪŠANA, KO VEIC DIPLOMĀTISKĀS AMATPERSONAS,

KONSULĀRĀS AMATPERSONAS UN PILNVAROTĀS PERSONAS

15. pants.

Civillietās vai komercietās līgumslēdzējas valsts diplomātiskā amatpersona vai konsulārā amatpersona citas līgumslēdzējas valsts teritorijā, kur šī amatpersona veic savas funkcijas, var iegūt pierādījumus, nelietojot piespiedu līdzekļus, no tās valsts pilsoņiem, ko šī amatpersona pārstāv, lai sniegtu palīdzību uzsāktā tiesvedībā valstī, kuru šī amatpersona pārstāv.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka diplomātiskās vai konsulārās amatpersonas pierādījumus var iegūt tikai tad, ja šis valsts nozīmētā attiecīgā iestāde pēc attiecīga amatpersonas pieteikuma tam ir devusi atļauju.

16. pants.

Līgumslēdzējas valsts diplomātiskā amatpersona vai konsulārā amatpersona citas līgumslēdzējas valsts teritorijā, kurā šī persona veic savas funkcijas, bez piespiedu līdzekļu piemērošanas var iegūt pierādījumus no šīs valsts vai arī trešās valsts pilsoņiem, lai sniegtu palīdzību jau uzsāktā tās valsts tiesas

tiesvedībā, kuru šī persona pārstāv, ja:

- a) tās valsts nozīmētā kompetentā iestāde, kurā šī persona veic savas funkcijas, ir devusi vai nu vispārīgu atļauju vai arī attiecībā uz konkrēto lietu;
- b) šī persona rīkojas atbilstoši kompetentās iestādes izdotajā atļaujā paredzētajiem noteikumiem.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka pierādījumus saskaņā ar šo pantu var iegūt bez tās iepriekšējas atļaujas saņemšanas.

17. pants.

Civillietās vai komercietās pienācīgi šim nolūkam pilnvarota persona var bez piespiedu līdzekļu piemērošanas iegūt pierādījumus līgumslēdzējā valstī, lai sniegtu palīdzību jau uzsāktā tiesvedībā citā līgumslēdzējā valstī, ja:

- a) pierādījumu iegūšanas valsts nozīmētā kompetenta iestāde, ir devusi vai nu vispārīgu atļauju vai arī attiecībā uz konkrēto lietu, un
- b) šī persona rīkojas atbilstoši kompetentās iestādes izdotajā atļaujā paredzētajiem noteikumiem.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka pierādījumus saskaņā ar šo pantu var iegūt bez tās iepriekšējas atļaujas saņemšanas.

18. pants.

Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka diplomātiskās amatpersonas, konsulārās amatpersonas vai pilnvarotās personas, iegūstot pierādījumus saskaņā ar 15., 16. vai 17. pantu, var vērsties ar pieteikumu pie šīs valsts nozīmētās kompetentās iestādes pēc nepieciešamās palīdzības, lai iegūtu pierādījumus piespiedu kārtā. Paziņojumā var paredzēt tādus nosacījumus, ko paziņotāja valsts uzskata par piemērotiem.

Ja iestāde atbalsta iesniegto pieteikumu, tā izmanto jebkurus atbilstošos un likumā paredzētos piespiedu līdzekļus, ko izmanto nacionālos tiesvedības procesos.

19. pants.

Kompetentā iestāde, izdodot 15., 16. vai 17. pantā minēto atļauju vai, atbalstot palīdzības sniegšanas pieteikumu saskaņā ar 18. pantu, var izvirzīt tādus nosacījumus, ko uzskata par piemērotiem, tajā skaitā par laiku un vietu pierādījumu iegūšanai. Tāpat tā var lūgt, lai tai tiktu paziņots iepriekš, saprātīgā laikā par laiku, datumu un vietu pierādījumu iegūšanai; šādos gadījumos iestādes pārstāvim ir tiesības būt klāt pierādījumu iegūšanā.

20. pants.

Iegūstot pierādījumus saskaņā ar jebkuru šīs nodaļas pantu, attiecīgās personas var pārstāvēt pārstāvis.

21. pants.

Ja diplomātiskā amatpersona, konsulārā amatpersona vai pilnvarotā persona ir tiesīga saskaņā ar 15., 16. vai 17. pantu iegūt pierādījumus:

- a) tā var iegūt visa veida pierādījumus, ja to iegūšana nav pretrunā tās valsts nacionālo tiesību normām, kurā šie pierādījumi tiek iegūti, vai saskaņā ar iepriekšējiem pantiem izsniegtai jebkurai atļaujai, un tai ir tiesības, ievērojot iepriekš minētos ierobežojumus, pieņemt zvērestu vai

- apstiprinājumu;
- b) lūgumam personām ierasties vai sniegt pierādījumus, izņemot gadījumus, kad saņēmējs ir tās valsts pilsonis, kurā notiek tiesvedība, ir jābūt sagatavotam tās vietas valodā, kurā pierādījumi tiek iegūti, vai jābūt pievienotam tulkojumam šajā valodā;
 - c) ar lūgumu ir jāinformē persona, ka to var pārstāvēt pārstāvis, un jebkurā valstī, kas nav iesniegusi paziņojumu saskaņā ar 18.pantu, persona ir jāinformē arī par to, ka tai nav pienākuma ierasties un sniegt pierādījumus;
 - d) pierādījumi var tikt iegūti saskaņā ar tiesvedības valsts likumā noteikto kārtību, ja šāda kārtība nav aizliegta ar pierādījumu iegūšanas valsts nacionālo tiesību normām;
 - e) persona, kurai lūdz sniegt pierādījumus, var izmantot tiesības un pienākumus atteikties sniegt pierādījumus saskaņā ar 11. pantu.

22. pants.

Gadījumā, kad nav izdevies iegūt pierādījumus saskaņā ar šajā nodaļā noteikto kārtību tāpēc, ka persona ir atteikusies sniegt pierādījumus, tas neizslēdz iespēju lūgt pierādījumu iegūšanu saskaņā ar I nodaļas noteikumiem.

III NODAĻA — VISPĀRĒJIE NOTEIKUMI

23. pants.

Līgumslēdzēja valsts var parakstīšanas, ratifikācijas vai pievienošanās laikā paziņot, ka tā neizpildīs tiesiskās palīdzības lūgumus, kas iesniegti nolūkā panākt pirmstiesas izmeklēšanas dokumentu atklāšanu, kas zināma anglosakšu tiesību sistēmu valstīs.

24. pants.

Līgumslēdzēja valsts var nozīmēt citas iestādes papildu centrālajai iestādei, nosakot to kompetenci. Tomēr visos gadījumos tiesiskās palīdzības lūgumu var iesniegt centrālajai iestādei.

Federālas valstis ir tiesīgas nozīmēt vairāk nekā vienu centrālo iestādi.

25. pants.

Līgumslēdzēja valsts ar vairāk nekā vienu tiesību sistēmu var nozīmēt tikai vienas tiesību sistēmas iestādes ar ekskluzīvu kompetenci izpildīt tiesiskās palīdzības lūgumus saskaņā ar šo konvenciju.

26. pants.

Ja līgumslēdzējai valstij ir attiecīgi jārikojas tāpēc, ka to paredz konstitucionālajās normās noteiktie ierobežojumi, tā var lūgt lūguma iesniedzējai valstij atlīdzināt pierādījumu iegūšanas izpildei nepieciešamos maksājumus, izdevumus par dokumentu izsniegšanu personām, lai nodrošinātu personu ierašanos piespiedu kārtā sniegt pierādījumus, izdevumus, kas saistīti ar šādu personu ierašanos, un izdevumus par jebkuru pierādījumu norakstu sagatavošanu.

Ja valsts ir izteikusi lūgumu saskaņā ar iepriekšējo daļu, jebkura cita līgumslēdzēja valsts var prasīt

atlīdzību no šīs valsts par līdzīgiem maksājumiem un izdevumiem.

27. pants.

Šīs konvencijas noteikumi neierobežo līgumslēdzēju valsti:

- a) paziņot, ka tiesiskās palīdzības lūgumus var pārsūtīt tiesu iestādēm citā veidā, nekā paredzēts 2. pantā;
- b) ar nacionālo tiesību normām vai praksi pieļaut jebkuras darbības ar mazāk ierobežojošiem nosacījumiem, nekā tas ir noteikts šajā konvencijā;
- c) ar nacionālo tiesību normām vai praksi pieļaut citas pierādījumu iegūšanas metodes, nekā tas ir noteikts šajā konvencijā.

28. pants.

Šī konvencija nekādi neierobežo vienošanās starp jebkurām divām vai vairākām līgumslēdzējām valstīm, ja šāda vienošanās paredz atkāpes no:

- a) 2. panta noteikumiem attiecībā uz tiesiskās palīdzības lūguma pārsūtīšanas veidiem;
- b) 4. panta noteikumiem attiecībā uz izmantojamām valodām;
- c) 8. panta noteikumiem attiecībā uz tiesu iestādes pārstāvja klātbūtni tiesiskās palīdzības lūguma izpildē;
- d) 11. panta noteikumiem attiecībā uz liecinieku tiesībām un pienākumiem atteikties sniegt pierādījumus;
- e) 13. panta noteikumiem attiecībā uz izpildīto tiesiskās palīdzības lūguma nosūtīšanu lūguma iesniedzējai iestādei;
- f) 14. panta noteikumiem attiecībā uz maksājumu un izdevumu segšanu;
- g) II nodaļas noteikumiem.

29. pants.

Ja šīs konvencijas līgumslēdzējas valstis ir arī līgumslēdzējas valstis vienai vai abām Konvencijām par civilprocesu, kas parakstītas Hāgā 1905. gada 17. jūlijā un 1954. gada 1. martā, tad šī konvencija aizstāj iepriekšējo konvenciju 8.–16. pantu.

30. pants.

Šī konvencija neietekmē 1905. gada konvencijas 23. panta piemērošanu vai 1954. gada konvencijas 24. panta piemērošanu.

31. pants.

Papildu vienošanās starp līgumslēdzējām pusēm 1905. gada un 1954. gada konvencijām ir uzskatāmas par piemērojamām arī attiecībā uz šo konvenciju, izņemot gadījumus, kad līgumslēdzējas puses ir vienojušās citādi.

32. pants.

Neskarot 29. un 31. panta noteikumus, šī konvencija neietekmē citu konvenciju noteikumus par jautājumiem, ko regulē šī konvencija, kuras puses līgumslēdzējas valstis ir vai par kuras līgumslēdzējām pusēm līgumslēdzējas valstis kļūš.

33. pants.

Valsts parakstīšanas, ratifikācijas vai pievienošanās laikā var izslēgt pilnībā vai daļā 4. panta otrās daļas vai II nodaļas noteikumu piemērošanu. Citas atrunas nav pieļaujamas.

Jebkura līgumslēdzēja valsts var katrā laikā atsaukt atrunu, ko tā ir izteikusi; atruna zaudē spēku sešdesmitajā dienā pēc paziņojuma par atrunas atsaukšanu.

Ja valsts ir izteikusi atrunu, jebkura cita valsts, kuru tā ietekmē, var izteikt tādu pašu atrunu attiecībā pret atrunu izteikušo valsti.

34. pants.

Valsts var katrā laikā atsaukt paziņojumu vai to mainīt.

35. pants.

Katra līgumslēdzēja valsts ratifikācijas vai pievienošanās dokumenta deponēšanas laikā vai vēlākā laikā informē Nīderlandes Ārlietu ministriju par iestāžu nozīmēšanu saskaņā ar 2., 8., 24. un 25. pantu.

Ja nepieciešams, līgumslēdzēja valsts informē ministriju par:

- a) iestāžu nozīmēšanu, kuras ir jāinformē, kuru atļauja vai kuru palīdzība var tikt lūgta, diplomātiskajām amatpersonām un konsulārajām amatpersonām iegūstot pierādījumus saskaņā ar 15., 16. vai 18. pantu;
- b) iestāžu nozīmēšanu, kuru atļauja var tikt prasīta, pilnvarotajām personām iegūstot pierādījumus saskaņā ar 17. pantu, un par iestāžu nozīmēšanu, kuras var sniegt 18. pantā paredzēto palīdzību;
- c) paziņojumiem saskaņā ar 4., 8., 11., 15., 16., 17., 18., 23. un 27. pantu;
- d) jebkuru atsaukšanu vai izmaiņām iepriekš minēto iestāžu nozīmēšanā un paziņojumos;
- e) jebkuru atrunu atsaukšanu.

36. pants.

Jebkuras grūtības, kas var rasties līgumslēdzēju valstu starpā sakarā ar šīs konvencijas izpildīšanu, tiek novērstas diplomātiskā ceļā.

37. pants.

Šī konvencija ir atvērta parakstīšanai valstīm, kas ir pārstāvētas Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences 11. sesijā.

Tā ir jāratificē un ratifikācijas dokuments ir jādeponē Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

38. pants.

Šī konvencija stājas spēkā sešdesmitajā dienā pēc tam, kad trešais ratifikācijas dokuments saskaņā ar 37.panta otro daļu ir deponēts Nīderlandes Ārlietu ministrijā.

Konvencija stājas spēkā attiecībā uz katru valsti, kas to ratificē vēlākā laikā, sešdesmitajā dienā pēc tās ratifikācijas instrumenta deponēšanas.

39. pants.

Jebkura valsts, kas nav pārstāvēta Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences 11. sesijā, bet kas ir šīs konferences dalībvalsts vai Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalsts, vai specializētas institūcijas dalībvalsts, vai Starptautiskās Tiesas Statūtu dalībvalsts, var pievienoties šai konvencijai pēc tam, kad tā ir stājusies spēkā saskaņā ar 38. panta pirmo daļu.

Pievienošanās dokuments ir deponējams Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

Konvencija stājas spēkā attiecībā uz valsti, kas tai pievienojas, sešdesmitajā dienā pēc pievienošanās dokumenta deponēšanas.

Pievienošanās konvencijai stājas spēkā tikai attiecībā starp valsti, kas pievienojas konvencijai, un to līgumslēdzēju valsti, kas ir paziņojusi par piekrišanu šādai pievienošanās. Šāds paziņojums ir jādeponē Nīderlandes Ārlietu ministrijā, un ministrija nosūta diplomātiskā ceļā apliecinātu kopiju katrai līgumslēdzējai valstij.

Konvencija starp valsti, kas tai pievienojusies un valsti, kas ir paziņojusi par piekrišanu šādai pievienošanās, stājas spēkā sešdesmitajā dienā pēc paziņojuma par piekrišanu iesniegšanas.

40. pants.

Jebkura valsts parakstīšanas, ratifikācijas vai pievienošanās laikā var paziņot, ka šo konvenciju piemēro visās teritorijās, par kurām šī valsts ir atbildīga starptautiskajās attiecībās, vai arī vienā vai vairākās no šīm teritorijām. Šāds paziņojums stājas spēkā dienā, kad šī konvencija stājas spēkā attiecīgajā valstī.

Jebkurā laikā par šādiem papildinājumiem ir jāpaziņo Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

Konvencija stājas spēkā attiecībā uz paziņojumā minētajām teritorijām sešdesmitajā dienā pēc iepriekšējā daļā minētā paziņojuma.

41. pants.

Šī konvencija ir spēkā piecus gadus no datuma, kad tā stājusies spēkā saskaņā ar 38. panta pirmo daļu pat attiecībā uz valstīm, kas to ir ratificējušas vai pievienojušas vēlākā laikā.

Ja šī konvencija nav denonsēta, tā ir uzskatāma par pagarinātu vēl uz pieciem gadiem.

Par jebkuru denonsēšanu ir jāpaziņo Nīderlandes Ārlietu ministrijai vismaz sešus mēnešus pirms piecu gadu perioda beigām.

Tā var tikt ierobežota attiecībā uz noteiktām teritorijām, kurās konvencija ir spēkā.

Denonsēšana ir spēkā attiecībā tikai uz to valsti, kura par to ir paziņojusi. Šī konvencija paliek spēkā visu pārējo līgumslēdzēju valstu starpā.

42. pants.

Nīderlandes Ārlietu ministrija paziņo 37. pantā minētajām valstīm un valstīm, kas ir pievienojušās saskaņā ar 39. pantu, par:

- a) parakstīšanu un ratifikāciju saskaņā ar 37. pantu;

- b) saskaņā ar 38. panta pirmo daļu šīs konvencijas spēkā stāšanās datumu;
- c) pievienošanas saskaņā ar 39. pantu un datumu, kad tā stājas spēkā;
- d) piemērošanas paplašināšanu, kas norādīta 40. pantā un datumu, kad tā stājas spēkā;
- e) 33. un 35. pantā minētajā informācijas apmaiņā;
- f) denonsēšanu saskaņā ar 41. panta trešo daļu.

To apliecinot, būdami pienācīgi pilnvaroti, ir parakstījuši šo konvenciju.

Parakstīta Hāgā 1970. gada 18. martā angļu un franču valodā, abi teksti ir vienlīdz autentiski, vienā kopijā, ko deponē Nīderlandes valdības arhīvos un kuras apliecinātu kopiju izsūta, izmantojot diplomātiskos kanālus, katrai valstij, kas ir pārstāvēta Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences 11. sesijā.

VI PIELIKUMS

**Īpašās
komisijas
attiecīgie
secinājumi
un ieteikumi**

2003. gada sanāksme

C&R Nr. 4

ŪK uzsvēra, ka Apostilles, Pierādījumu un Izsniegšanas konvencijas darbojas vidē, kurā notiek nozīmīga tehniskā attīstība. Lai gan šādu notikumu attīstību minēto triju konvenciju pieņemšanas laikā nevarēja paredzēt, ŪK uzsvēra, ka modernās tehnoloģijas ir neatņemama mūsdienu sabiedrības daļa, bet to lietošana — iestāties fakts. Šajā sakarā ŪK norādīja, ka ne konvenciju gars, ne burts neliedz izmantot modernās tehnoloģijas un ka šādu tehnoloģiju izmantošana vēl vairāk uzlabo to piemērošanu un darbību. Pirms ŪK rīkotajā darbseminārā (proti, 2003. gada 27. oktobrī) skaidri atklājās līdzekļi, iespējas un priekšrocības, ko sniedz moderno tehnoloģiju izmantošana Konvencijas darbības jomā ietilpstošo jautājumu risināšanā.

C&R Nr. 42

ŪK pauda vispārēju atbalstu moderno tehnoloģiju izmantošanai, lai vēl vairāk sekmētu efektīvu Konvencijas darbību. ŪK norādīja, ka, šķiet, nav nekādu juridisku šķēršļu videosaites izmantošanai saskaņā ar Konvenciju. Tomēr dažu paņēmieni izmantošanai dažādās valstīs var būt atšķirīgas juridiskās prasības (piemēram, visu izpildē iesaistīto dalībnieku piekrišana). Šajā sakarā ŪK ieteica līgumslēdzējām valstīm attiecīgi informēt Pastāvīgo biroju par juridiskajām prasībām, kas attiecas uz konkrētiem paņēmieniem.

C&R Nr. 43

ŪK uzsvēra, ka, ja tiek lūgta īpaša metode vai procedūra pierādījumu iegūšanai (9. panta 2. punkts), izņēmumu attiecībā uz metodēm, kas ir “[nesavienojamas] ar izpildes valsts tiesību aktiem vai [to] nav iespējams izpildīt valsts iekšējās prakses, procedūras vai praktisku grūtību dēļ”, ir jāinterpretē šauri, lai, cik vien iespējams, ļautu izmantot modernās informācijas tehnoloģijas.

C&R Nr. 44

ŪK uzsvēra, ka sākotnējo neoficiālo saziņu starp attiecīgajām iestādēm, lai koordinētu tiesiskās palīdzības lūgumu iesniegšanu un izpildi, var sekmēt moderno informācijas tehnoloģiju, piemēram, e-pasta, izmantošana.

2009. gada sanāksme

C&R Nr. 44

ŪK mudina uz labāku saziņu starp centrālajām iestādēm, kā arī starp lūguma iesniedzējām iestādēm un attiecīgo centrālo iestādi visos lūgumvēstules izpildes posmos. Neformāla saziņa var notikt, izmantojot jebkurus piemērotus līdzekļus, ieskaitot e-pastu un faksu.

C&R Nr. 55

ĪK atgādina par Īpašās komisijas 2003. gada secinājumiem un ieteikumiem Nr. 42–44 un norāda, ka videosaites un līdzīgu tehnoloģiju izmantošana, lai iegūtu pierādījumus ārzemēs, atbilst pašreizējam Konvencijas regulējumam. Jo īpaši ĪK norāda, ka:

- a) Konvencija atļauj pušu un to pārstāvju klātbūtni (7. pants), kā arī neliedz lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvjiem (8. pants), izmantojot videosaiti, piedalīties lūguma iesniedzējas valsts tiesiskās palīdzības lūguma izpildē tāpat, gluži kā šīs personas drīkstētu būt klāt personīgi;
- b) Konvencija atļauj izmantot videosaiti tiesiskās palīdzības lūguma izpildē, ja lūguma saņēmējas valsts tiesību akti atļauj to izmantot (9. panta 1. punkts).
- c) Videosaiti var izmantot tiesiskās palīdzības lūguma izpildes atbalstam saskaņā ar 9. panta 2. punktu.
- d) Konvencija atļauj izmantot videosaiti, lai palīdzētu diplomātam, konsulārajam pārstāvim vai pilnvarotai personai iegūt pierādījumus, ja šādu praksi neaizliedz valsts, kurā jāiegūst pierādījumi, un ja ir piešķirta nepieciešamā atļauja (15., 16., 17. un 21. pants).

2014. gada sanāksme**C&R Nr. 9**

ĪK norāda, ka Pierādījumu konvencijas praktiskā darbība tiktu vēl vairāk uzlabota, ja tiesiskās palīdzības lūgumi tiktu izpildīti savlaicīgi, kā arī uzlabotos saziņa ar centrālajām iestādēm, tajā skaitā pa e-pastu, visos tiesiskās palīdzības lūguma izpildes posmos.

C&R Nr. 10

ĪK atzinīgi vērtē līgumslēdzēju valstu pazīnoto praksi, saskaņā ar kuru centrālās iestādes:

- a) nekavējoties apstiprina tiesiskās palīdzības lūgumu saņemšanu lūguma iesniedzējai iestādei un/vai ieinteresētajām personām,
- b) nekavējoties atbild uz lūguma iesniedzēju iestāžu un/vai ieinteresēto personu jautājumiem par izpildes statusu;
- c) sniedz lūguma iesniedzējai iestādei un/vai ieinteresētajām personām norādījumus par izpildes veikšanas pasākumiem.

C&R Nr. 20

ĪK atgādina, ka videosaites izmantošana, lai palīdzētu iegūt pierādījumus ārvalstīs, atbilst Pierādījumu konvencijas regulējumam (sk. 2009. gada ĪK C&R Nr. 55). ĪK atzīst, ka 17. pants neliedz lūguma iesniedzējas tiesu iestādes pārstāvim (vai citai pienācīgi ieceltai personai), kas atrodas vienā līgumslēdzējā valstī, ar videosaites starpniecību noprotināt liecinieku, kurš atrodas citā līgumslēdzējā valstī.

C&R Nr. 21

Pēc Austrālijas delegācijas priekšlikuma apsvērt fakultatīvu protokolu, ar kuru tiktu atvieglota pierādījumu iegūšana ar videosaites starpniecību, neizmantojot piespiedu līdzekļus, saskaņā ar Pierādījumu konvenciju, un ar mērķi turpināt sekmēt moderno tehnoloģiju izmantošanu, ĪK ierosina Padomei nākamajā sanāksmē izveidot ekspertu grupu, lai izmeklētu problēmas, ko var radīt videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošana pierādījumu iegūšanā ārvalstīs. ĪK arī iesaka ekspertu grupai pētīt esošos dokumentus un pastāvošo praksi, kā arī vērtēt iespējamus veidus, kā risināt šīs problēmas, ieskaitot fakultatīva protokola vai cita dokumenta nepieciešamību un tā

iespējas.

C&R Nr. 39

ĪK mudina lūgumus nosūtīt un saņemt elektroniski, lai sekmētu to operatīvu izpildi. Vērtējot elektroniskās sūtīšanas veidus, līgumslēdzējām valstīm ir jāņem vērā drošības jautājumi.

**CITĒTĀS
JUDIKATŪRAS
RĀDĪTĀJS**

Australia

<i>Campaign Master (UK) Ltd v. Forty Two International Pty Ltd (No. 3)</i> (2009) 181 FCR 152.....	16, 66
<i>Federal Commissioner of Taxation v. Grbich</i> (1993) 25 ATR 516	60
<i>Kirby v. Centro Properties</i> [2012] FCA 60	19
<i>Stuke v. ROST Capital Group Pty Ltd</i> [2012] FCA 1097	16, 19, 62, 71
<i>Tetra Pak Marketing Pty Ltd v. Musashi Pty Ltd</i> [2000] FCA 1261	19

Canada

<i>Chandra v. Canadian Broadcasting Corporation</i> 2016 ONSC 5385	16
<i>Davies v. Clarington</i> 2011 ONSC 4540	16
<i>Paiva v. Corpening</i> [2012] ONCJ 88.....	16
<i>Slaughter v. Sluys</i> 2010 BCSC 1576	16

Hong Kong SAR (People's Republic of China)

<i>Raj Kumar Mahajan v. HCL Technologies (Hong Kong) Ltd</i> 5 HKLRD	119
<i>Skyrun Light Industry (Hong Kong) Co Ltd v. Swift Resources Ltd</i> [2017] HKEC 1239	15

India

<i>State of Maharashtra v. Dr Praful B Desai</i> AIR 2003 SC KANT 148	39, 46
<i>Twentieth Century Fox Film Corporation v. NRI Film Production Associates Ltd</i> AIR 2003 SC KANT 148.....	37

United Kingdom

<i>Kimathi & Ors v. Foreign and Commonwealth Office</i> [2015] EWHC 3684 (QB)	62
<i>London Borough of Islington v. M, R</i> [2017] EWHC 364 (Fam).....	57
<i>Rowland v. Bock</i> [2002] EWHC 692 (QB).....	15

United States

<i>DynaSteel Corp. v. Durr Systems, Inc.</i> , No. 2:08-cv-02091-V, 2009 WL 10664458 (W.D. Tenn. 26 June 2009).....	19
<i>In re Rand International Leisure Products, LLC</i> , No. 10-71497-ast, 2010 WL 2507634 (Bankr. E.D.N.Y. 16 June 2010).....	15
<i>Sawant v. Ramsey</i> , No. 3:07-cv-980 (VLB), 2012 WL 1605450 (D. Conn. 8 May 2012).....	19, 70
<i>U.S. v. Philip Morris USA, Inc.</i> , No. CIV.A. 99-2496 (GK), 2004 WL 3253681 (D.D.C. 30 August 2004)	19

BIBLIOGRĀFIJA

Hāgas Starptautisko privāttiesību konference:

- Atbildes uz valstu profilu aptaujas jautājumiem, pieejamas HCCH tīmekļa vietnes sadaļas "Pierādījumi" iedaļā "Pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti".
- Valstu profilu aptaujas atbilžu kopsavilkumu par pierādījumu iegūšanu, izmantojot videosaiti, saskaņā ar 1970. gada 18. marta Hāgas Konvenciju par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās (Pierādījumu konvencija), pieejams HCCH tīmekļa vietnes sadaļas "Pierādījumi" apakšsadaļā "Pierādījumu iegūšana, izmantojot videosaiti".
- Izsniegšanas konvencijas, Pierādījumu konvencijas un Konvencijas par piekļuvi tiesai praktiskās darbības ģīpašās komisijas 2003., 2009. un 2014. gada sanāksmēs pieņemtie secinājumi un ieteikumi, pieejami HCCH tīmekļa vietnes sadaļas "Pierādījumi" apakšsadaļā "Ģīpašās komisijas".
- Vispārējo lietu un politikas padomes 2015. un 2016. gada sanāksmē pieņemtie secinājumi un ieteikumi, pieejami HCCH tīmekļa vietnes sadaļas "Pārvaldība" apakšsadaļā "Vispārējo lietu un politikas padome".
- Pierādījumu rokasgrāmata Pierādījumu konvencijas darbības praktiskā rokasgrāmata, 3. izdevums, Hāga, 2016.
- P. W. AMRAM., 1970. gada Pierādījumu konvencijas paskaidrojošais ziņojums. Grām.: *Actes et documents de la Onzième session (1968)*, IV sējums, *Obtention des preuves à l'étranger*, Hāga, SDU, 1970.
- "Ekspertu grupas videosaites un citu moderno tehnoloģiju izmantošanā pierādījumu iegūšanai ārvalstīs ziņojums", 2016. gada CGAP sanāksmei adresētais 2015. gada decembra provizorisks dokuments Nr. 8, pieejams HCCH tīmekļa vietnes sadaļā "Pierādījumi".

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME. *Rokasgrāmata par videokonferencēm pārrobežu tiesvedībā*; Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2013, pieejama vietnē: < <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/guide-videoconferencing-cross-border-proceedings/> >.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME. Eiropas Savienības Padome, *Daudzdimensiju iniciatīva pārrobežu videokonferenču uzlabošanai (projekts "Handshake")*; 2017, pieejams vietnē: < https://beta.e-justice.europa.eu/69/EN/general_information >.

DAVIES, M., "Bypassing the Hague Evidence Convention: Private International Law Implications of the Use of Video and Audio Conferencing Technology in Transnational Litigation", *American Journal of Comparative Law*, 55(2). sējums, 2007, 206. lpp.

DUNN, M. un NORWICK, R., *Report of a Survey of Videoconferencing in the Courts of Appeals*; Federālais tiesu centrs, 2006, pieejams vietnē: < [https://www.fjc.gov/](https://www.fjc.gov/sites/default/files/2012/VidConCA.pdf)

[sites/default/files/2012/VidConCA.pdf](https://www.fjc.gov/sites/default/files/2012/VidConCA.pdf) >.

EPSTEIN, D., SNYDER, J. un BALDWIN IV, C.S. – *International Litigation: A Guide to Jurisdiction, Practice, and Strategy*; 4. izdevums, Leidena/Bostona, Martinus Nijhoff Publishers, 2010.

EIROPAS PASTA UN TELESĀKARU ADMINISTRĀCIJU KONFERENCES (CEPT) ELEKTRONISKO SĀKARU KOMITEJA (ECC). 265. ECC ziņojums: *Pāreja no PSTN/ISDN uz IP bāzes tīkliem un regulatīvie aspekti*;

2017, pieejams vietnē: < <https://www.ecodocdb.dk/download/754b9fdf-e4c5/>

ECCRep265.pdf >.

EIROPAS TIESISKĀS SADARBĪBAS TĪKLS CIVILLIETĀS UN KOMERCLIETĀS. *Videokonferences izmantošana pierādījumu iegūšanai civillietās un komerclietās saskaņā ar Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001: A practical guide*; Brisele, Eiropas Savienības Komisija, 2009, pieejams vietnē: < file:///C:/Users/II/

Downloads/guide_videoconferencing_EU_en.pdf >.

AUSTRĀLIJAS FEDERĀLĀ TIESA. *Guide on Videoconferencing*; 2016, pieejams vietnē: < <http://www.fedcourt.gov.au/services/videoconferencing-guide> >.

ŠVEICES FEDERĀLAIS TIESLIETU DIENESTS. *Guidelines on International Judicial Assistance in Civil Matters*; 3. izdevums, Berne, 2013. gada janvāris, 20. lpp., pieejams vietnē: < <http://www.rhf.admin.ch> >.

GRUEN, M. E. un WILLIAMS, C. R., *Handbook on Best Practices for Using Video Teleconferencing in Adjudicatory Hearings*; Amerikas Savienoto Valstu administratīvā konference, 2015, pieejams vietnē: < <https://www.acus.gov/report/handbook-best-practices-using-video-teleconferencing-adjudicatory-hearings> >.

STARPTAUTISKĀ TELESĀKARU SAVIENĪBA. *Standardization*; pieejams vietnē: < <https://www.itu.int/ITU-T/recommendations/index.aspx?> >.

STARPTAUTISKĀ TELESĀKARU SAVIENĪBA. *Y.1001: IP framework — A framework for convergence of telecommunications network and IP network technologies*; 2000, pieejams vietnē: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-Y.1001-200011-I> >.

ASV Tieslietu departamenta Starptautiskās tiesiskās palīdzības birojs. *OJIA Evidence and Service Guidance* (2018. gada 11. jūnijs); pieejams vietnē: < <https://www.justice.gov/civil/evidence-requests> >.

POLYCOM. *An Introduction to the Basics of Video Conferencing*; Baltā grāmata. 2013, pieejams vietnē: < <http://www.polycom.com/content/dam/polycom/>

common/documents/whitepapers/intro-video-conferencing-wp-engb.pdf >.

REID, M., *Multimedia conferencing over ISDN and IP Networks using ITU-T H-series recommendations: architecture, control and coordination*; *Computer Networks*, 1999, 31. sējums, 234. lpp.

RIJAVEC, V. et al (red.), *Dimensions of Evidence in European Civil Procedure*; Nīderlande, Kluwer Law International, 2016.

RISTAU, B., *International Judicial Assistance (Civil and Commercial)*; Vašingtona, International Law Institute, Georgetown University Law Center, I sējums, V daļa, 2000. gada izdevums.

ROWDEN, E. et al., *Gateways to Justice: Design and Operational Guidelines for Remote Participation in Court Proceedings*; Sidneja, Rietumsidnejas universitāte, 2013.

TORRES, M., "Cross-Border Litigation: 'Video-taking' of evidence within EU Member States", *Dispute Resolution International*, 12. sējums, 2018, 76. lpp.

APVIENOTĀS KARALISTES TIESLIETU MINISTRIJA. *Practice Direction 32 – Evidence*; pieejams vietnē: < <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/>

part32/pd_part32 >.

ASV NACIONĀLAIS STANDARTU UN TEHNOĻĪJU INSTITŪTS (NIST). *Announcing the Advanced Encryption Standard (AES); Federal Information Processing Standards Publication*, 197. sējums, 2001.

VAN RHEE, C.H. un UZELAC, A. (red.), *Evidence in Contemporary Civil Procedure*; Kembridža, Intersentia, 2015.

VILELA FERREIRA N. et al., *Council Regulation (EC) no 1206/2001: Article 17° and the video conferencing as a way of obtaining direct evidence in civil and commercial matters*, Lisabona, Tieslietu pētījumu centrs (Centro de Estudos Judiciários), 2010.

WILLIAMS, R. A., *Videoconferencing: Not a foreign language to international courts*. *Oklahoma Journal of Law and Technology* 54. sējums, Nr. 7, 2011.